

เรื่องเพศกับการเซ็นเซอร์: การแปลภาษาต้องห้ามในนวนิยาย

เรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.JAMES

นายพันศักดิ์ อัครวงศ์เกษม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลและการล่าม

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

Sex and Censorships : Translating Taboo Languages in

E.L.James' *Fifty Shades of Grey*

Mr. Phansak Asawawongkasem

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Translation and Interpretation

Faculty of Arts Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

บทคัดย่อ

การศึกษา "เรื่องเพศกับการเซ็นเซอร์: การแปลภาษาต้องห้ามในนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James" เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนา (Descriptive study) ตามแนวทางวัฒนธรรมศึกษาในศาสตร์การแปล โดยการมองหาปัจจัยด้านอุดมการณ์และอำนาจจากสถาบันต่างๆ ที่ส่งผลต่องานแปล บนสมมติฐานที่เชื่อว่าการแปลเป็นกระบวนการที่ถูกควบคุมด้วยอำนาจของผู้กระทำกร (agency) ความพยายามในการควบคุมด้วยจริยธรรมและบรรทัดฐานของงานแปล ผลที่เกิดจากแก้ปัญหาที่แสดงให้เห็นผ่านงานแปลสามารถสะท้อนถึงอุดมการณ์ต่างๆ ที่คอยควบคุมถ้อยคำต่างๆ ในงานแปลนั้น ที่เรียกว่าการเซ็นเซอร์ด้วยกลวิธีทางภาษาในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและถูกปกปิดมากที่สุดอีกเรื่องหนึ่งในสังคม

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนทฤษฎีการแปล งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาต้องห้ามเรื่องเพศและการเซ็นเซอร์ทั้งในภาษาอังกฤษและภาษาไทย แล้วจึงทำการวิเคราะห์แนวทางการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปล โดยคัดเลือกตัวบทที่ปรากฏภาษาต้องห้ามจากต้นฉบับเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James และบทแปล ซึ่งแปลโดยนันทพร ปิเลย์ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักแปล ตามแนวทางที่ได้ศึกษาไว้

ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีในการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศที่พบในบทแปลเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* ได้แก่ การละความ การแปลบางส่วน การแทนที่ การแปลเพิ่ม รวมทั้งการลดระดับความแรงหรือการใช้คำอื่นหุ ซึ่งเป็นผลจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวนักแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้กระทำกรที่มีอำนาจในอุตสาหกรรมการพิมพ์ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกตัวนักแปล อันได้แก่ กฎหมาย สำนักพิมพ์ และบรรณาธิการ อำนาจต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์หลักของสังคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาหลักของสังคมไทย

ABSTRACT

The study of “Sex and Censorships: Translating Taboo Languages in E.L.James’ *Fifty Shades of Grey*” is a descriptive study of translation with cultural approach. The aim of this research is to find out the ideological factors and the power of agents influencing translations under the assumption that translating processes are controlled by the power of agencies and the regulation of morals and norms in translation. The consequence of resolving the problems in translation reflects the ideologies effecting any utterances in the translation and leads to the mechanism of censorship under the strategies of translation, especially in the sex – related issue, which is one of the most sensitive issues in our society.

In the study, the researcher reviews related and relevant concepts of translation theories, sex – related taboo languages and censorship in both the english and thai languages. Selected excerpts from the english source text of *Fifty Shades of Grey*, written by E.L.James, and the translated text, translated by Nantaphon Pilay, were then analyzed along with reference to the interview of translator, Nantaphon Pilay.

The result of the study shows that the strategies of censorship of sex – related taboo languages seen in the translation of *Fifty Shades of Grey* are omission, partial translation, substitution, addition and down toning or the use of euphemisms. The causes of these censorships are the internal and external translation constraints of translation, especially the power of agents in publishing industry, such as the laws, publisher, and editors which are external translation constraints. The practices of these power could demonstrate the main ideology in thai society that is influenced by Buddhism which is the principle religion of thai society.

กิตติกรรมประกาศ

งานสารนิพนธ์ชิ้นนี้คงมีอาจสำเร็จลุล่วงได้ หากไม่ได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี ซึ่งคอยให้คำชี้แนะทั้งแนวทางการเขียนงานวิจัยที่มีคุณภาพ รวมทั้งติดตามการดำเนินการวิจัยของผู้เขียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แพร จิตติพลังศรี เป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวรรณกรรมและวัฒนธรรมศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง สามารถอธิบายเรื่องราวที่มีความซับซ้อนมากที่สุดแขนงหนึ่งในศาสตร์การแปล ให้เข้าใจได้อย่างแจ่มชัด ทำให้ผู้วิจัยเกิดความซาบซึ้งและมีความตั้งใจในการสร้างงานสารนิพนธ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คารินา โชติทวี ผู้อ่านงานสารนิพนธ์ชิ้นนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง คำแนะนำต่างๆ ได้นำไปสู่การเขียนงานที่มีหลักเกณฑ์ รวมทั้งการอ้างอิงข้อมูลที่เป็นวิชาการและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนมีความประทับใจในความเป็นพหูสูตรในด้านวรรณกรรมอย่างแท้จริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คารินา โชติทวี อีกทั้งความประณีตบรรจงทางด้านภาษาทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ได้รับการแก้ไข ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้อ่านได้เข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้นด้วย

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักสูตรการแปลและการล่ามทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงานในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ปริมา มัลลิกะมาส ผู้อำนวยการศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้คำแนะนำต่างๆ ในช่วงตลอดระยะเวลาการศึกษา อาจารย์ ดร. ทองทิพย์ พูลลาภ ผู้ที่ติดตามและประสานเพื่อให้งานสารนิพนธ์ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และผู้ช่วยศาสตราจารย์สารวิ แกสตัน ผู้ให้ความรู้เรื่องแนวทางการเขียนงานวิจัยในด้านการแปล ให้มีคุณภาพ

ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติทุกท่าน ที่คอยแนะนำและประสานงานในด้านต่างๆ ในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง ร่วมรุ่นที่ 13 และ 14 ที่ช่วยกันแบ่งปันความรู้ และสิ่งที่ดีต่างๆ ให้กันมาโดยตลอด

และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณกำลังใจจากบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิต นั่นคือกำลังใจจากทุกๆ คนในครอบครัว ที่แสดงให้เห็นว่า "แม้ตัวไกล แต่ใจไม่เคยห่างกัน"

ผู้วิจัย

13 มิถุนายน 2559

สารบัญบท

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญบท	(ง)
สารบัญแผนภาพและตาราง	(จ)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย	9
1.6 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 การทบทวนทฤษฎีการแปลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเรื่องอุดมการณ์กับการแปล.....	11
2.1.1 แนวคิดเบื้องต้นเรื่องอุดมการณ์	11
2.1.2 แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ในศาสตร์การแปล	13
2.1.3 แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทในการแปลของฮาติมและเมสัน	15
2.1.4 แนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์วาทกรรม	17
2.2 แนวคิดเรื่องอำนาจของผู้กระทำการกับการแปล.....	20
2.2.1 แนวคิดเบื้องต้นเรื่องอำนาจ.....	20
2.2.2 แนวคิดเรื่องอำนาจกับการแปล.....	22
2.2.3 แนวคิดเรื่องตัวกระทำการที่มีอำนาจในการแปล.....	26

2.2.3.1	อำนาจของผู้อุปถัมภ์กับการแปล.....	26
2.2.3.2	เครือข่ายอำนาจของอุตสาหกรรมการพิมพ์.....	29

บทที่ 3 การศึกษาภาษาต้องห้ามเรื่องเพศและการเซ็นเซอร์

3.1	การศึกษาภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรม.....	35
3.1.1	เรื่องเพศภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรม	35
3.1.2	การศึกษาภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในภาษาอังกฤษ	38
3.1.3	การศึกษาถ้อยภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในภาษาไทย	40
3.1.3.1	การศึกษาเรื่องภาษาต้องห้ามในภาษาไทย ของ ธีรจิต ลีตระกูล..	40
3.1.3.2	การศึกษาเรื่องคำรึนหูในภาษาไทย ของ แก้วใจ จันทร์เจริญ ..	42
3.1.4	การศึกษาแนวทางการแปลภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ	43
3.2	การศึกษาแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปล	45
3.2.1	การศึกษาเบื้องต้นเรื่องการเซ็นเซอร์.....	45
3.2.1.1	คำนิยามของการเซ็นเซอร์	45
3.2.1.2	ความเป็นมาของการเซ็นเซอร์	46
3.2.1.3	วัตถุประสงค์และเหตุผลของการเซ็นเซอร์	48
3.2.1.4	ประเภทของการเซ็นเซอร์	49
3.2.2	การศึกษาเรื่องการเซ็นเซอร์ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปล.....	50
3.2.2.1	แนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์กับการแปล	50
3.2.2.2	การแปลภาษาต้องห้ามเรื่องเพศกับการเซ็นเซอร์	53

บทที่ 4 การวิเคราะห์ต้นฉบับ ฉบับแปล และการสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคำสัมภาษณ์

4.1	การวิเคราะห์ต้นฉบับ	57
4.2	การวิเคราะห์บทแปล และการสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคำสัมภาษณ์	63
4.2.1	กลวิธีในการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ	63
4.2.2	อำนาจที่ส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ในงานแปล	88
4.2.2.1	อำนาจจากปัจจัยภายนอกซึ่งดำเนินการโดยรัฐ	89

4.2.2.2	อำนาจจากปัจจัยภายนอกซึ่งดำเนินการโดยสถาบัน	89
4.2.3	อุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรม	94

บทที่ 5 บทสรุป

5.1	ทบทวนวัตถุประสงค์การวิจัย	98
5.2	ทบทวนสมมติฐานการวิจัย	99
5.3	สรุปผลการวิจัย	99
5.4	ข้อเสนอแนะ	107

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญแผนภาพและตาราง

หน้า

แผนภาพที่ 1 ปัจจัยจำกัดของการแปล (Translation constrains).....	55
--	----

บทที่ 1

บทนำ

“He leans down and kisses me, his fingers' still moving rhythmically inside me, his thumb circling and pressing. His other hand scoops my hair off my head and holds my head in place. His tongue mirrors the actions of his fingers, claiming me. My legs begin to stiffen as I push against his hand. He gentles his hand, so I'm brought back from the brink ... I come instantly again and again, falling apart beneath him ... then I'm building again ... I climax anew, calling out his name.”

(E.L. James 2011: 195, 196)

ข้อความข้างต้นเป็นตอนหนึ่งในนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L. James นักเขียนสตรีชาวอเมริกัน หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ถูกวิจารณ์ว่าเป็นหนังสือที่มีความล่อแหลมทางเพศ โดยการบรรยายผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ฉากบางฉากที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศอย่างตรงไปตรงมา จนทำให้มีผู้มองว่าอาจเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมหรือรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเยาวชน ในขณะที่เดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในโลกปัจจุบันกลับทำให้สื่อต่างๆ ผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองตลาดตามกลไกตลาดเสรี รวมทั้งกระแสความคิดเรื่องเสรีภาพของปัจเจกและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การเข้าถึงสินค้าและบริการในตลาดเป็นไปได้ง่ายดายน้อย อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแสขัดแย้งทางความคิดดังกล่าว หนังสือเล่มนี้กลับได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมากจนกลายเป็นหนังสือขายดีติดอันดับ มีการแปลไปเป็นภาษาต่างๆ มากกว่า 50 ภาษา และมียอดขายกว่า 100 ล้านเล่มทั่วโลก (<http://www.metalbridges.com/fifty-shades-of-grey/> สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2558) รวมทั้งมีการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ เรื่อง *Fifty Shades of Grey* ซึ่งออกฉายเมื่อปี 2558 ที่ผ่านมา

หลักการและเหตุผล

เรื่องเพศ หรือ sex โดยทั่วไปมีความหมายไม่ลึกซึ้งมากนัก โดยคนส่วนใหญ่มักเน้นไปในเรื่องความต้องการทางเพศ (sexual desire) หรือความรู้สึกทางเพศ (sexuality) (สุชาติ โสมประยูร, 2535: 3) อันนำไปสู่การมองเรื่องเพศไปในทำนองพฤติกรรมที่เป็นอันตราย ไม่สุภาพ สกปรก และผิดปกติ จนกระทั่งเรื่องเพศกลายเป็นเรื่องช่อนร้อน ควรพูดกันในที่ลับ แม้แต่อวัยวะเพศก็ยังเรียกว่า 'ของลับ' บางสังคมเรื่องเพศได้กลายเป็นสิ่งต้องห้าม นอกจากนั้น กฤตยา อาชวนิจกุล และกนกวรรณ

ธรรมาจารย์ให้ความหมายของคำว่าเพศวิถี (sexuality) ว่าเป็น "ความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม จิตใจ และวิญญาณที่เกี่ยวกับเพศของมนุษย์ที่ส่งผลต่อ ทศนคติ ความเชื่อ และการให้คุณค่าต่ออัตลักษณ์ของการพัฒนาการทางเพศ ความรักใคร่ ความพิศวาท ความปรารถนา ภาพพจน์ในร่างกายตัวเอง บทบาททางเพศ การแสดงออกแห่งเพศของตนเอง รวมถึงสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์" (อมรา พงศาพิชญ์, 2548: 271)

ในอีกแง่หนึ่ง เรื่องเพศกลับกลายเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และมีการให้ความหมายแตกต่างกันไปตามเจตนาของผู้ใช้ ซึ่งอาจหมายรวมถึงลักษณะทางชีวภาพ เรื่องเพศ อารมณ์ ความรู้สึก รวมทั้งการตระหนักรู้ภายใน หรือพฤติกรรมที่แสดงออก เรื่องเพศจึงเป็นเรื่องของบุคคลทั้งความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ คุณค่า โดยถูกสร้างขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกและโครงสร้างทางสังคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น เช่น วัฒนธรรม ศีลธรรม หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (นราภรณ์ หะวานนท์ และคณะ, 2554: 292) โดยความเชื่อเรื่องเพศนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันยังคงถูกจำกัดได้ให้เป็นเรื่องที่ไม่สมควรพูดหรืออาจพูดกันได้เฉพาะภายในครอบครัว รวมทั้งยังทำให้เป็นเรื่องทางการแพทย์และทางวิชาการ ซึ่งยิ่งทำให้การใช้ภาษาทั่วไปที่เกี่ยวกับเรื่องเพศกลายเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพ หรือต้องห้ามไป อาจเห็นได้ง่ายๆ จากคำว่า ผัว เมีย กลับกลายเป็นคำที่ฟังดูไม่สุภาพนัก เมื่อมีการใช้คำว่าสามี ภรรยา กันในกลุ่มคนที่มีการศึกษา กระบวนการที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมและวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ จึงทำให้เกิดการสร้างระบบบรรทัดฐาน (normative order) ในเรื่องเพศขึ้น

ในความหลากหลายของเรื่องต้องห้าม สื่อลามก หรือสื่อที่ล่อแหลมทางเพศ ล้วนถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาสังคมมากมาย โดยเฉพาะการสนองความต้องการทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการรับเอาความคิด ความเชื่อจากสื่อเหล่านั้นมาสร้างเป็นมายาคติและนำมาปฏิบัติจริง ในขณะเดียวกัน ความพยายามในการควบคุมสื่อเหล่านี้กลับต้องเผชิญกับประเด็นเสรีภาพในการเสพสื่อ และประเด็นการให้คำนิยามที่แตกต่างกันในมิติเวลาและอาณาบริเวณ (ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, 2551: 1 - 2) เมื่อวาทกรรมเรื่องเพศถูก จัดให้เป็นสิ่งที่ไม่สมควรพูดถึง ไม่ควรเปิดเผย หรือถูกทำให้เป็นเรื่องของวิชาการและความรู้ ในขณะที่เรื่องดังกล่าวยังเผยแพร่อยู่มากมายในพื้นที่ต่างๆ ของสังคมผ่านทางสื่อที่หลากหลาย ทำให้เกิดความกำกวมในการพิจารณาว่า สื่อที่พูดถึงเรื่องเพศประเภทใดจึงจะมีความเหมาะสมหรือเป็นเรื่องต้องห้าม

ในประเทศไทย ความผิดฐานเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร มีการกำหนดโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 ระบุว่า ผู้ใดทำการเผยแพร่โดยประการใดๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง หรือแถบบันทึกภาพ หรือสิ่งอื่นใดอันลามก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. 2550 ระบุว่า "ให้ผู้บัญชาการ

ตำรวจแห่งชาติมีอำนาจออกคำสั่ง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามสั่ง เข้าหรือนำเข้าเพื่อเผยแพร่ ในราชอาณาจักรซึ่งสิ่งพิมพ์ใดๆ ที่เป็นการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือกระทบต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน" ซลิดาภรณ์ (เพ็งอ้าง 5) กล่าวว่า ความพยายามควบคุมสื่อเหล่านี้ผ่านทางกฎหมาย มีสมมุติฐานจากความเชื่อที่ว่า สื่อที่ไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่พฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง หรือความรุนแรงทางเพศต่อผู้อื่น แม้ว่าจะยังไม่มีหลักฐานที่สนับสนุนอย่างชัดเจน ในอีกด้านหนึ่ง สำหรับกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับเสรีภาพของพลเมืองมองว่าการเสฟสื่อต่างๆ เป็นอาณานิคมของจินตนาการของตน โดยไม่ได้นำไปสู่การกระทำใดๆ ทั้งสิ้น

ภายใต้กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรม สังคม และกฎหมายดังที่ได้กล่าวข้างต้น ทำให้เกิดความคลุมเครือในการแบ่งประเภทของสื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศว่า สื่อใดเป็นสื่อกามาวิจิตร (erotic) ซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นสิ่งที่เป็นสุนทรีย์ ไม่ขัดต่อศีลธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย โดยเถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2541: 65) ให้ความหมายของคำว่า อิโรติก (erotic) หรือ อิโรติซึม (eroticism) ว่าหมายถึงการหมกมุ่นในกาม มาจากคำว่า อิโรส (eros) ซึ่งหมายถึงเทพเจ้าแห่งความรัก และ erotic literature หรือ erotic novel จึงหมายถึงวรรณกรรมหรือนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักใคร่ โดยมีจุดมุ่งหมายในเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นหลัก หรือสื่อประเภทใดจัดเป็นสื่อสังวาส/สื่อลามก (pornography) ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในทางสังคมและกฎหมาย โดยในทางกฎหมาย สื่อลามกอนาจาร หมายถึง สิ่งที่ผู้พบเห็นแล้วมีความรู้สึกน่าอูจาด บัดสี น่าอัปอาย เป็นสื่อที่แสดงออกถึงภาพเปลือยของมนุษย์ ภาพอวัยวะเพศ ทั้งหญิงและชาย หรือภาพการร่วมเพศ มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความใคร่ทางกามารมณ์ (ธนะชัย มีผดุง, 2545: 5)

นักวิชาการด้านศาสตร์การแปลแนววัฒนธรรมศึกษา มองว่างานแปลจะสะท้อนให้เห็นภาพแทน (representation) ของงานเขียนต้นฉบับเพียงเท่านั้น อาจไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างสมบูรณ์ แต่จะมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นการแปลเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องอ่อนไหวและมีการควบคุมสูงในแต่ละวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักแปลจะต้องมีสามัคคีภาษาและวัฒนธรรม (linguistico-cultural competence) รวมทั้งมีแนวคิดในเรื่องสิ่งต้องห้ามกับอุดมการณ์ (taboo and ideological assumptions) โดยเลอเฟอแวย์ (Lefevere, 1992: 39) กล่าวว่า ในทุกขั้นตอนของการแปล เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างรูปภาษากับอุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ นักแปลมักตัดสินใจใช้อุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ในการแปลด้วย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแปลถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ

ในการศึกษาแนวทางการแปลถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ ของโฮเซ ซานเตมีเลีย กล่าวถึงการ

แปลเรื่องเพศในบทความเรื่อง “The Translation of Sex/TheSex of Translation” (Santiamilia, 2005: 117 - 118) ว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่มีความจำเพาะต่อตัวบุคคลสูง ส่งผลให้เกิดความกำกวมในการตีความในแง่ต่างๆ ตั้งแต่เรื่องความสุนทรีย์ ความปรารถนา กิจกรรมทางเพศ หรือสิ่งต้องห้าม ในขณะเดียวกัน ก็มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมสูงมากเช่นเดียวกัน โดยวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิด พฤติกรรม และการปฏิบัติของคนในสังคม เช่น สื่อลามกซึ่งอาจอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อโสตทัศน์ รวมทั้งการกระทำต้องห้าม หรือการสื่อสารบนหลักการความสุภาพ วาทกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งแสดงภาพแทน (representation) ทางวัฒนธรรมซึ่งอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือทั้งสิ้น

Hossein Vossoughi และ Zohre Etemad Hosseini ศึกษาบรรทัดฐานในการแปลคำและมโนทัศน์ต้องห้ามในการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาเปอร์เซียในช่วงหลังการปฏิวัติอิสลามในประเทศอิหร่าน โดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องประเภทของบรรทัดฐานของกิดเดียน ตูรี ซึ่งเชื่อว่าบรรทัดฐานเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่จำเพาะต่อสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งเวลา อันเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม โดยโมนา เบเคอร์ (1997: 164 อ้างถึงใน Vossoughi and Hosseini, 1995: 2) เชื่อว่า นักแปลจะเลือกแปลตามบรรทัดฐานของการใช้ภาษา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม และตูรี (Toury, 2004: 58 - 59) แบ่งบรรทัดฐานในการแปลออกเป็นสามประเภท คือ 1) บรรทัดฐานตั้งต้น (initial norm) เป็นการตัดสินใจเลือกว่าจะใช้บรรทัดฐานตามวัฒนธรรมต้นฉบับหรือวัฒนธรรมปลายทาง 2) บรรทัดฐานเชิงมูล (preliminary norm) เป็นการตัดสินใจเลือกวิธีการแปล รวมถึงการแปลผ่านภาษาที่สาม ซึ่งอยู่ภายใต้บริบททางสังคม บรรทัดฐานนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเรื่องการเซ็นเซอร์ด้วยและ 3) บรรทัดฐานเชิงปฏิบัติ (operational norm) เป็นเรื่องของการตัดสินใจเรื่องการใช้ภาษาในกระบวนการแปล

นอกจากนั้น ฟรานเชสกา บิลลิอานี อาจารย์สาขาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ ได้เสนอบทความเรื่อง Assessing Boundaries – Censorship and Translation: An Introduction (Billiani, 2007: 1 - 2) เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ของการเซ็นเซอร์กับการแปลตามแนวทางปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) โดยกล่าวว่า การเซ็นเซอร์เป็นวาทกรรมหนึ่งซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยอุดมการณ์บางอย่างในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีอำนาจจากบางสถาบันมาจำกัดและควบคุม ภายใต้มาตรการทางภาษา วัฒนธรรม สุนทรีย์ หรือภาวะเศรษฐกิจ เป็นผลให้มีการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก รวมทั้งการครอบงำความรู้และข้อมูล

การเซ็นเซอร์ในงานแปล ตามความหมายของบิลลิอานี คือ รูปแบบการจัดการงานเขียนซ้ำของวาทกรรมบางอย่าง โดยผู้กระทำ (agent) หรือโครงสร้างหนึ่ง ที่มีต่อผู้กระทำหรือโครงสร้างอื่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคัดกรองกระแสข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งตัวบทในภาษาปลายทางมีแนวโน้มในการเซ็นเซอร์อยู่ตลอดเวลา ข้อมูลจากตัวบทต้นฉบับจึงเป็นเสียงที่ส่งออกมา

ภายใต้ตัวบทภาษาปลายทาง การเซ็นเซอร์จึงนับเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและสิ้นเปลือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแปล ซึ่งมีปัจจัยกำหนดจากตัวบทต้นฉบับและตัวบทในภาษาปลายทาง ทำให้เกิดการจัดการควบคุมโดยผู้กระทำกร (agent) ในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตตัวบทมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบดบัง (invisible) อำนาจบางอย่างให้ดูเหมือนเรื่องปกติ แต่ในความเป็นจริง สิ่งที่เกิดขึ้นกลับยิ่งทำให้วัฒนธรรมต่างถิ่นปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (visibility) ในวัฒนธรรมปลายทาง (เพ็ญอ้าง 3)

นิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* เป็นวรรณกรรมแนวอีโรติกโรมานซ์ หรือที่เรียกในภาษาไทยว่าวรรณกรรมเชิงสังวาสกามาวิจิตร เขียนโดย อี แอล เจมส์ สตรีชาวอเมริกัน เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นหนังสือขายดีติดอันดับ มีการแปลไปเป็นภาษาต่างๆ มากกว่า 52 ภาษา และมียอดจำหน่ายกว่า 100 ล้านเล่มทั่วโลก และยังสามารถสร้างปรากฏการณ์ในวงการหนังสือโลกให้กับอี แอล เจมส์ ให้กลายเป็นนักเขียนที่ทำรายรายได้สูงสุดในโลกในปี 2013 จากการจัดอันดับของนิตยสารฟอร์บส์ (Forbs) โดยทำรายได้สูงถึง 95 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ราว 2,850 ล้านบาท) อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสความนิยมดังกล่าว หนังสือชุดนี้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นหนังสือที่มีความล่อแหลมทางเพศ โดยการบรรยายผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ฉากบางฉากที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศอย่างตรงไปตรงมาจนทำให้มีผู้มองว่าอาจเป็นตัวอย่งของพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมหรือรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเยาวชน ในขณะที่เดียวกันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในโลกปัจจุบัน กลับทำให้สื่อต่างๆ ผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองตลาดตามกลไกตลาดเสรี รวมทั้งกระแสความคิดเรื่องเสรีภาพของปัจเจกและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การเข้าถึงสินค้าและบริการในตลาดเป็นไปได้อย่างง่ายดาย (<http://thai.cri.cn/247/2012/05/02/225s197578.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558)

ในวัฒนธรรมบริโภคนิยม เรื่องเพศและเพศวิถี ถูกนำมาทำให้กลายเป็นสินค้าภายใต้สัญญาะที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ทั้งเรื่องของร่างกาย ความสัมพันธ์ ความรู้สึก พฤติกรรมทางเพศ และคุณค่าผ่านสื่อต่างๆ จนทำให้ผู้บริโภคไม่มีอำนาจต่อรองในตลาดอันกว้างใหญ่และซับซ้อนในเรื่องเพศ ซึ่งมีแนวโน้มของการผลิตซ้ำและสืบทอด โดยมีความมุ่งหมายอยู่ที่การขายและกำไร วัฒนธรรมบริโภคนิยมที่ครอบงำสังคมปัจจุบัน จึงยังคงเต็มไปด้วยเรื่องอำนาจและการแสวงหาผลประโยชน์บนพื้นฐานแนวคิดเสรีนิยม ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เพียงจำกัดอยู่ในบริบทของสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่กลับแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ และทำให้ปัญหาเหล่านั้นเชื่อมโยงถึงกันอย่างสลับซับซ้อน หากมองในบริบทของสังคมไทย เรื่องเพศยังคงถูกมองในแง่ลบ เป็นเรื่องสกปรก และถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุอันนำไปสู่ปัญหาสังคม สื่อที่มีความล่อแหลมทางเพศจึงถูกจับตามองจากสังคมผ่านทางศีลธรรมและกฎหมาย ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นที่ปรากฏในสื่อหนึ่งว่า

“ก็อย่างที่ทราบกันดีครับ ว่าเมืองไทยนั้นเป็นเมืองพุทธ การที่นิยายชุด ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์ จะมา

วางจำหน่ายแบบอีบุ๊กครีกโครมในบ้านเรานั้น ไม่มีทางเป็นไปได้เลย มีเงื่อนไขเกิดขึ้นมากมายครับ ก่อนที่พิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์ จะคลอออกมาแบบยกชุดให้เราได้เห็นบนแผงหนังสือในวันนี้ ฉบับแปลไทยจึงเห็นควรว่า ต้องมีการปรับเนื้อหาและตัดทอนเพื่อให้เข้ากับสังคมไทย เพราะถ้าให้เหมือนต้นฉบับหนังสือคงโดนแบนแน่ๆ ซึ่งในบทบรรณาธิการ ของหนังสือก็อธิบายตรงนี้ไว้ อย่างนั้นแล้วมันจะเป็น พิวตี้เชดส์ออฟเกรย์ ไปได้อย่างไร”

<http://danineworm.wordpress.com/2013/05/12/ffty-shades-of-grey/>

นิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครหลักที่ชื่อว่า แอนน์สเตเซีย สตีล หรือ แอนนา นักศึกษาเอกวรรณกรรมอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกา หญิงสาวบริสุทธิ์และไร้เดียงสา เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้ได้พบกับคริสเตียน เกรย์ นักธุรกิจหนุ่มจากครอบครัวที่สมบูรณ์แบบและมีฐานะดี อีกทั้งยังประสบความสำเร็จในธุรกิจที่สร้างขึ้นมาด้วยตัวเอง ด้วยความเชื่อในเรื่องรักแรกพบและความหลงใหลตั้งแต่แรกเจอ ทำให้แอนนาหลงรักคริสเตียนอย่างจริงจัง และเกรย์เองก็สนใจเธออยู่เช่นเดียวกันแต่ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต่างกันไป ทว่าด้วยปมปัญหาในอดีตที่ฝังอยู่เบื้องลึกในจิตใจมาตลอดของคริสเตียนทำให้เขามีรูปแบบของความรักที่ไม่ปกติ ก่อเกิดเป็นความลับที่คนภายนอกไม่อาจสัมผัสได้จากผู้บริหารหนุ่ม คูดี และเจ้าระเบียบ ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดให้แอนนายากู้จักและใกล้ชิดชายคนนั้นมากยิ่งขึ้น จนวันหนึ่งเธอได้รับข้อเสนอจากคริสเตียนเพื่อนำเธอก้าวสู่โลกที่เธอไม่เคยคาดคิดว่า นี่คือตัวตนที่แท้จริงของชายหนุ่มที่เธอคลั่งไคล้

ส่วนความรักของแอนน์สเตเซียที่มีต่อคริสเตียน ทำให้เธอต้องยอมรับในความเป็นตัวตนของเขา แม้จะรู้ว่าเป็นเรื่องยากก็ตาม เพราะแท้จริงแล้วคริสเตียนเป็นชายหนุ่มที่มีรสนิยมทางเพศในแบบซาดีสม์ มาโซคิสต์ (BDSM) ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่จะสามารถมอบความสุขให้แก่คริสเตียนได้ จะต้องอยู่ภายใต้ความเจ็บปวดที่เขาเป็นผู้กำหนด แอนนาต้องเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอดทนมากขึ้นตามความต้องการของเกรย์ โดยไม่ทำให้ความเชื่อและอิสระของเธอถูกบั่นทอนไป ขณะเดียวกับที่ตัวเธอเองก็ทำให้คริสเตียนค่อยๆ ก้าวผ่านเรื่องราวในอดีตสูงสุดเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เรื่องราวความรักของทั้งสองลึกซึ้งยิ่งขึ้น แต่แล้วเมื่อทุกอย่างดูจะลงเอยด้วยดีเคราะห์และโชคชะตากลับเล่นตลก ทำให้ฝันร้ายที่สุดของแอนนาเป็นจริง

ผู้ประพันธ์เรื่อง *Fifty Shades of Grey* คืออี แอล เจมส์ มีชื่อจริงว่า เอริกา มิทเชลล์ (Erika Mitchell) อายุ 52 ปี เกิดและเติบโตที่ประเทศอังกฤษ จบการศึกษาด้านประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเคนท์ หลังจบการศึกษาได้ทำงานในสายงานโทรทัศน์ จนได้รับตำแหน่งผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ทีเบคอนส์ฟิลด์ ปัจจุบันอาศัยอยู่ในเขตตะวันตกของลอนดอนกับสามี (Niall Leonard) และบุตรชาย 2 คน หลังจากมีอาชีพที่มั่นคงและสร้างครอบครัวแล้ว จึงลาออกจากงานประจำ และเริ่มตั้งงานเขียนงานแนวแฟนฟิคชันโดยได้แรงบันดาลใจจากนิยายเรื่องทไวไลท์ และใช้นามปากกาว่า Snowqueen's Icedragon ซึ่งพัฒนามาเป็นงานเขียนหนังสือนิยายในปี 2009 โดยนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey*

เป็นหนังสือเล่มแรกที่เขียน และเป็นหนึ่งในนิยายในชุดฟิฟตี้เชดส์ ซึ่งประกอบด้วย *Fifty Shades of Grey*, *Fifty Shades Darker* และ *Fifty Shades Freed* จากผลงานการเขียนนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ทำให้เธอได้รับการจัดอันดับเป็นนักเขียนที่มีรายได้สูงสุดประจำปี 2013 จากนิตยสารฟอร์บส์ และเป็นหนึ่งในหนึ่งร้อยผู้ทรงอิทธิพลที่สุดในโลกของปี 2012 จากการจัดอันดับของนิตยสารไทม์ นอกจากนี้หนังสือเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ยังได้รับรางวัลหนังสือยอดเยี่ยม และนิยายแนวป๊อปบุลลารียอดเยี่ยมจากงานประกาศรางวัลหนังสือแห่งชาติในปี 2012 ด้วย (<http://www.forbes.com/site/jeffbercovici/2013/08/12/the-world-top-earning-authors-with-50-shades-e-l-james-debut-at-no-1/#14638f044feb> สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558)

ผู้แปลนวนิยายเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* มีชื่อว่า นันทพร ปีเลย์ เกิดเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2516 เป็นชาวกรุงเทพฯ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาอังกฤษ จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการแปลจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในเวลาต่อมา หลังจบการศึกษา นันทพรทำงานเป็นนักแปลมาโดยตลอด และมีผลงานแปลวรรณกรรมหลายเล่ม เช่น หนังสือชุด *เกมปริศนาทำความตาย* (*Fighting Fantasy* ของ Steve Jackson) *เปิดตำนานฮันนิบาล* (*Hannibal rising* ของ Thomas Harris) และอื่นๆ นันทพรกล่าวว่า ในการแปลนิยายเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* ได้ทำการทดสอบการแปลกับทางสำนักพิมพ์แพรวก่อน เมื่อได้รับการว่าจ้าง จึงเริ่มศึกษาแนวทางการแปลจากวรรณกรรมอิโรติกในอดีต เช่น นิยายเรื่อง *Story of O* ของ Pauline Réage เรื่อง *The Lover* ของ Marguerite Duras ซึ่งมีกรแปลเป็นภาษาไทยโดยอินทรา ในชื่อเรื่อง *แกรรัก* เรื่อง *Emmanuelle* แปลโดยพงษ์ พิณิจ เรื่อง *9 1/2 Weeks* ของ Elizabeth McNeille แปลโดยห่มแพรว เรื่อง *Shanghai Baby* แปลโดยคำผกา เรื่อง *เหมือนระบำดอกนุ่น* โดยสุจินดา ชันตยาภรณ์ และยังคงกล่าวว่า เนื่องจากหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่ล่อแหลมมาก หลังจากแปลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทีมบรรณาธิการยังมีการประชุมและตกลงว่าจะต้องมีการตัดเนื้อหาบางส่วนออกซึ่งบางครั้งอาจมากถึงระดับที่ย่อหน้าหากเป็นเรื่องของวิถีเพศหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่มีการพูดถึงในฉากดังกล่าว (http://www.tkpark.or.th/tha/tk_news_detail/209/TK-Reading-Club สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558)

เมื่อเรื่องเพศถูกจัดให้เป็นสิ่งที่ไม่สมควรพูดถึง ไม่ควรเปิดเผย หรือถูกทำให้เป็นเรื่องของวิชาการและความรู้ ในขณะที่เรื่องดังกล่าวถูกทำให้กลายเป็นสินค้าภายใต้ระบบสัญญาที่ซับซ้อนและมีรูปแบบที่หลากหลาย ที่เผยแพร่อยู่มากมายในพื้นที่ต่างๆ ของสังคม ทั้งทางสื่อเอกสาร โทรทัศน์ วิทยุ และระบบอินเทอร์เน็ต จนทำให้เกิดความกำกวมในการพิจารณาว่าสื่อประเภทใดจึงจะมีความเหมาะสมภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นงานแปลเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* จึงเป็นตัวอย่างที่ดีตัวอย่างหนึ่งในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามตามแนวทางของศาสตร์การแปล

ตัวอย่างที่ 1

Suddenly, he sits up and tugs my panties off and throws them on the floor. Pulling off his boxer briefs, his erection springs free. Holy cow! ...He reaches over to his bedside table and grabs the foil packet, and then he moves between my leg, spreading them farther apart. He kneels up and pulls a condom onto his considerable length. Oh no ... Will it? How?"

(E.L. James 2011: 116)

จู่ๆ เขาก็ลุกขึ้นนั่ง พร้อมกับกระตุกกางเกงชั้นในของฉันทิ้งแล้วโยนไปที่พื้น เขาดึงกางเกงชั้นในรัดรูปออก ให้ตายสิ...เขาเอื้อมมือไปที่โต๊ะข้างเตียงแล้วคว้าห่อฟอยล์มา จากนั้น ก็เลื่อนตัวมาอยู่ระหว่างขาฉัน โอ้ย ไม่นะ...จะได้หรือ ยังไงกันล่ะ”

(นันทพร ปีเลย์ 2556: 136)

ตัวอย่างที่ 2

My legs begin to stiffen as I push against his hand. He gentles his hand, so I'm brought back from the brink ... I come instantly again and again, falling apart beneath him ... then I'm building again ... I climax anew, calling out his name

(E.L. James 2011: 196)

แข้งขาฉันเริ่มแข็งที่อขณะที่ฉันทันแน่นกายเข้าหามือเขา เขาเพลา่มือลง ฉันทึ่งถูกดึงกลับ มาจากกริมขอบ เขาทำแบบนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก ซ่างน่าหงุดหงิดใจเสียจริง...โอ ได้โปรดเถอะคริสเตียน ฉันทรีตร้องอยู่ในศีรษะ

(นันทพร ปีเลย์ 2556: 224)

ตัวอย่างที่ 3

He leans down and kisses me, his fingers still moving rhythmically inside me, his thumb circling and pressing. His other hand scoops my hair off my head and holds my head in place. His tongue mirrors the actions of his fingers, claiming me.

(E.L. James 2011: 195)

เขาก็้มลงมาจูบฉัน นิ้วเขายังคงเคลื่อนไหวเป็นจังหวะอยู่ในร่างกายฉัน อีกมือหนึ่งรวบผมฉันไว้เหนือศีรษะและตรึงศีรษะฉันให้อยู่กับที่ ลิ้นเขากำลังทำแบบนี้มือ นั่นคืออ้างสิทธิในตัวฉัน

(นันทพร ปีเลย์ 2556 : 224)

* ส่วนที่มีการเน้นข้อความเป็นส่วนที่มีการเซ็นเซอร์ในบทแปล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีการแปลที่เกี่ยวข้อง แนวทางการวิเคราะห์ตัวบท รวมทั้งกลวิธีแก้ปัญหาในการใช้ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ
2. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในงานแปล บนพื้นฐานของอุดมการณ์และอำนาจในการแปล ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของไทย
3. เพื่อวิเคราะห์และหาข้อสรุปแนวทางการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามของผู้แปล

สมมติฐานของการวิจัย

แนวคิดเรื่องอุดมการณ์และอำนาจในศาสตร์การแปล รวมทั้งแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้าม สามารถแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเซ็นเซอร์ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปล ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ภาษาต้องห้ามจากนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ อี แอล เจมส์ โดยคัดเลือกปริเฉทที่ปรากฏภาษาต้องห้ามเรื่องเพศและมีการเซ็นเซอร์ในฉบับแปล ซึ่งแปลโดย นันทพร ปีเลย์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศจากนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ อี แอล เจมส์ ซึ่งแปลโดย นันทพร ปีเลย์ โดยคัดเลือกปริเฉทที่ปรากฏภาษาต้องห้ามเรื่องเพศจากเรื่อง *Fifty Shades of Grey* และมีการเซ็นเซอร์ในฉบับแปล และนำความรู้เรื่องอุดมการณ์และอำนาจในการแปล รวมทั้งแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย
2. วิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้แปล เพื่อนำมารายงานประกอบกับข้อมูลเชิงเอกสารว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากกลวิธีที่ได้ตั้งสมมติฐานมาน้อยเพียงใด

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการศึกษาวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทบทวนทฤษฎีการแปลที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาต้องห้ามและการเซ็นเซอร์ทั้งในภาษาอังกฤษและภาษาไทย รวมทั้งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของไทยที่มีผลต่อเรื่องเพศ
3. คัดเลือกปริเฉทที่ปรากฏภาษาต้องห้ามจากต้นฉบับและบทแปลตามเกณฑ์
4. วิเคราะห์แนวทางการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปล โดยใช้ทฤษฎีและองค์ความรู้ต่างๆ ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้
5. สัมภาษณ์ผู้แปล
6. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์
7. สรุปผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์เพื่อแสดงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวทางการแปล
2. เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการใช้และการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปล
3. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปล และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2

การทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา การศึกษาศาสตร์การแปลเริ่มให้ความสนใจกับแนวคิดทางด้านวัฒนธรรมที่มีผลต่อการแปลมากขึ้น โดยหันมาให้ความสำคัญกับปัจจัยนอกเหนือตัวภาษา (non-linguistic matter) รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural interaction) (Cheung, 2013: 7) ซึ่งเริ่มต้นมาจากการเขียนเรื่อง *Translation, History and Culture* ของ ซูซาน บาสเน็ตต์ และองเดร เลอเฟอเวร์ (Bassnettes and Lefevere, 1990) ซีโอ เฮอร์แมน กล่าวไว้ว่าการปฏิสัมพันธ์ในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้นภายใต้บริบทของการสื่อสาร รวมทั้งบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักแปลต้องคำนึงถึงรูปแบบของสังคมในการแปลด้วย (Herman, 2007: 26) ด้วยแนวความคิดนี้ จึงนำไปสู่การศึกษาการแปลในฐานะที่เป็นงานเขียนชิ้นใหม่ ทฤษฎีระบบ การแปลกับสตรีนิยมศึกษา การแปลกับยุคหลังอาณานิคมศึกษา รวมทั้งเรื่องอุดมการณ์ (ideology) ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักวิชาการด้านศาสตร์การแปลให้ความสนใจ

2.1 แนวคิดเรื่องอุดมการณ์กับการแปล

2.1.1 แนวคิดเบื้องต้นเรื่องอุดมการณ์

คำว่า 'ideology' เป็นคำที่มาจากภาษาฝรั่งเศสว่า 'idéologie' เริ่มมีการใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1796 โดยเคอ เทรซี (Count Destutt de Tracy) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส หมายถึง 'ศาสตร์ที่ว่าด้วยความคิด' (science of idea) ซึ่งเป็นแนวคิดของกลุ่มเหตุผลนิยมใหม่ที่เชื่อว่า เหตุผลจะเข้ามามีบทบาทกับชีวิตมนุษย์แทนที่ความศรัทธาทางศาสนา และเราสามารถค้นพบกฎที่บ่งการความคิดของมนุษย์ได้ ซีริพร ภัคดีผาสุข (2553: 11 - 12 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 12) กล่าวว่า ศาสตร์ที่ว่าด้วยความคิดนี้จะทำให้เราตระหนักถึงอคติที่มีอยู่ในสังคม และความตระหนักรู้นี้จะนำไปสู่สังคมที่ยุติธรรมและก้าวหน้า ในเวลาต่อมามีการใช้คำนี้ในความหมายที่ต่างออกไป เมื่อพระเจ้าันโปเลียนมหาราช รวมทั้งคาร์ล มาร์กซ นำไปใช้จนทำให้คำว่า 'อุดมการณ์' มีความหมายว่าความเชื่อหรือสำนึกที่ผิด (false consciousness) บิดเบือน หรือความเชื่อที่ชี้้นำคนไปในทางที่ผิด นอกจากนั้น ยังมีการใช้ในความหมายว่าเป็นเครื่องมือในการเป็นเจ้าทางความคิด (hegemony) ตามแนวคิดของกรัมซี (สมสุข หินนิมาน, 2557: 22 - 23) โดยผู้ที่สามารถควบคุมปัจจัยการผลิตในสังคมได้ จะสามารถควบคุมวัฒนธรรมและความคิดคนกลุ่มอื่นในสังคมให้เห็นชอบกับอุดมการณ์นั้นๆ และแม้ว่าในปัจจุบันความหมายของคำว่า 'อุดมการณ์' จะมีความหมายที่เป็นกลาง แต่ก็มักมีความหมายโดยนัยในแง่ลบอยู่

(ณัฐพร, 2556: 12)

อุดมการณ์ไม่ใช่ความคิด แต่เป็นกรอบวิธีคิด โดยกระบวนการติดตั้งวิธีคิดให้แก่ผู้คนในสังคมคือ ภาวปฏิบัติการณ์ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นพลวัตที่มีการผลิตซ้ำใหม่ตลอดเวลา จนทำให้เข้าใจการกระทำของตนเอง คิดถึงตนเอง คิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับสังคม ซึ่งกระบวนการติดตั้งวิธีคิดนี้เกิดขึ้นโดยผ่านกลไกทางสังคมใน 2 รูปแบบ คือ กลไกด้านการควบคุมและปราบปราม เช่น กำลั้งตำรวจ กฎหมาย ฯลฯ และกลไกด้านอุดมการณ์ ผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือสถาบันศาสนา เป็นต้น โดยอุดมการณ์จะทำหน้าที่ 1) ปรับคนรุ่นต่างๆ ให้เข้ากับสภาพที่เป็นอยู่ (status quo) ทำให้ระบบที่มีความขัดแย้งยังคงดำรงอยู่แม้เวลาจะเปลี่ยนไป 2) เป็นกรอบแนวคิดหรือคำอธิบายที่ช่วยให้คนอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมได้ เช่น ยอมรับได้ว่า ด้วยความรักของพระเอกที่มีต่อนางเอก ทำให้พระเอกข่มขืนนางเอกได้ 3) สร้างสำนึกในอัตลักษณ์ของปัจเจก โดยเมื่ออยู่ในระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ปัจเจกจะถูกกำหนดตัวตน (interpellate) ให้มีสถานะและบทบาท เช่น เป็นคนไทย เป็นนิสิต เป็นท่านผู้ชม (กาญจนา แก้วเทพ, 2557: 40 - 41) ส่วน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556: 13) ให้ความเห็นว่า ความเชื่อเรื่องอุดมการณ์ดังกล่าวนี้ ได้ปิดบังความสัมพันธ์เชิงสังคมที่แท้จริงและลวงคนในสังคม นั่นคือ การที่ชนชั้นปกครองหรือผู้ที่มีอำนาจมากกว่าใช้อุดมการณ์ควบคุมผู้ที่ถูกปกครอง โดยที่ผู้ถูกปกครองไม่รู้ตัวเลยว่าตนกำลังถูกกดขี่ เทียน เอ ฟาน ไดก์ (van Dijk, 1998: 2) ชี้ให้เห็นว่า ตามนิยามนี้ เรามักมองว่าระบบความเชื่อของกลุ่มตนเองเป็น 'ข้อเท็จจริง' ส่วนระบบความเชื่อของฝ่ายตรงข้ามเป็น 'อุดมการณ์' (Ours is truth, Theirs is the ideology)

นอกจากนั้น ฟาน ไดก์ ยังเสนอเรื่องอุดมการณ์ด้วยมุมมองที่เป็นกลาง ในฐานะปรากฏการณ์ทางปริชานและความคิดที่กระทำผ่านทางสังคม โดยอุดมการณ์เป็นความเชื่อของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม และเกี่ยวข้องกับประเด็นผลประโยชน์ของกลุ่มนั้นๆ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การดิ้นรน การต่อต้าน หรือการมีอำนาจเหนือกว่า ความคิดต่างๆ จะกลายเป็นอุดมการณ์ได้ก็ต่อเมื่อสถาบันที่มีอำนาจในสังคม นำความคิดเหล่านั้นเข้าสู่กระบวนการผลิตและสื่ออุดมการณ์ ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีเรื่องอุดมการณ์จึงเป็นสหสาขาวิทยาการภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ปริชาน ซึ่งรวมระบบความคิดและความเชื่ออันนำไปสู่รูปแบบความคิด 2) สังคม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผลประโยชน์อำนาจและอิทธิพล และ 3) วาทกรรม หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อแสดงอุดมการณ์ในสังคม ซึ่งมักเป็นไปในทางปกปิดหรือครอบงำ (เพ็ญอ่าง 46)

คำว่า 'discourse' เป็นคำที่ใช้กันอยู่ในหลายสาขาวิชา เช่น ภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในทฤษฎีวิพากษ์ โดยในทางภาษาศาสตร์ใช้คำว่า **ปริเฉท** มีความหมายว่า 1) ภาษาที่สูงกว่าระดับประโยคหรืออนุพากษ์ ซึ่งจะมีโครงสร้างที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีการเชื่อมโยงส่วนประกอบต่างๆ ไว้ด้วยกัน ดังนั้นการศึกษาปริเฉทตามหมายนี้จึงเป็นการศึกษาองค์ประกอบของหน่วยภาษา การจัดเรียง

องค์ประกอบ และหน้าที่ขององค์ประกอบ และ 2) ภาษาในบริบทการใช้ หรือภาษาที่ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งการศึกษาปริเฉทตามแนวทางนี้จะพิจารณาถึงผู้ร่วมในการสื่อสาร เจตนา กระบวนการผลิต และกระบวนการตีความ ส่วนความหมายของคำว่า 'discourse' ที่ใช้ในทางสังคมศาสตร์หรือทฤษฎีวิพากษ์ มักใช้คำว่า **วาทกรรม** และให้ความหมายว่าเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ ความเชื่อของกลุ่มคนในสังคม (เพ็งอ้าง 3 - 4)

2.1.2 แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ในศาสตร์การแปล

ฮาติมและเมสัน (Hatim and Mason, 1997: 144) ให้ความหมายของคำ 'ideology' ว่าเป็นสมมติฐาน ความเชื่อและระบบคุณค่าที่กลุ่มต่างๆ ในสังคมมีส่วนร่วมกัน และให้ความหมายของ 'discourse' ว่าเป็นรูปแบบการพูดหรือการเขียนที่ได้รับการรับรองแล้วจากสถาบันต่างๆ ในสังคม เพื่อแสดงออกถึงทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมของสังคมและวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ โดยวาทกรรมจะเป็นพื้นที่ในการประกอบสร้างและสื่อถึงอุดมการณ์ ดังนั้นกลุ่มทางสังคมและสถาบันจึงมีบทบาทในปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practice) และในขณะเดียวกันผู้ใช้ภาษาก็มีบทบาทในการทำให้วาทกรรมนั้นมีผล (discursive presence) ต่อสังคมและสถาบันด้วย

ในศาสตร์การแปลในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาเรื่องอุดมการณ์ในการแปลมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการครอบงำ (manipulation) การบิดเบือน (distortion) และการเขียนซ้ำใหม่ (rewriting) (Munday, 2007: 196) ซึ่ง เลอเฟอแวร์ (Lefevere, 1992: 9) กล่าวว่า "translation is the most obviously recognizable type of rewriting, and since it is potentially the most influential, because it is able to project the image of an author and/or a (series of) work(s) in another culture, lifting that author and/or those works beyond the boundaries of their culture of origin" นั่นคือ การแปลเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้รับสารในวัฒนธรรมและภาษาปลายทางได้รู้จักกับตัวบทต้นฉบับ รวากับว่าเป็นงานเขียนต้นฉบับที่เขียนด้วยภาษาปลายทาง โดยความรู้และเข้าใจของผู้รับสารเกิดจากภาษาที่ราบรื่นอ่านได้ไม่สะดุด นอกจากนั้น เลอเฟอแวร์ (เพ็งอ้าง 39) ยังกล่าวว่าในทุกขั้นตอนของการแปล เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างรูปภาษากับอุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ นักแปลมักตัดสินใจใช้อุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ในการแปลด้วย

ดังนั้น การศึกษางานแปลเพื่อการวิเคราะห์หรือวิพากษ์ จึงมีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากงานแปลได้กลายเป็นงานเขียนชิ้นใหม่ที่ไม่อาจสังเกตได้ (misrecognized) (Munday, 2007: 197) ตัวอย่างเช่น ข่าวประเด็นการเมืองในต่างประเทศที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือตามสื่ออินเทอร์เน็ตต่างๆ ต่างมีการใช้ภาษาใน

แบบของตน แม้ว่าจะมีแหล่งข่าวจากต่างประเทศแหล่งเดียวกันก็ตาม เลอเฟอเวร์ (1988: 41) เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านอุดมการณ์และรูปแบบการประพันธ์ในการแปลที่มีอิทธิพลในวัฒนธรรมปลายทาง โดยอุดมการณ์จะเป็นกรอบทางความคิด (conceptual grid) ที่ประกอบด้วยความคิดเห็น ทศนคติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่ใช่เป็นเพียงวิธีการอธิบายบางสิ่งบางอย่างด้วยภาษาที่ถูกต้องตามกรอบทางภาษา (textual grid) เท่านั้น

ฮาติมและเมสัน (Hatim and Mason, 1997: 143 - 146) เสนอว่า การศึกษาเรื่องอุดมการณ์กับการแปลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกันคือ การศึกษา **อุดมการณ์ในการแปล** (ideology of translating) และ **การแปลเรื่องของอุดมการณ์** (translation of ideology) ตัวอย่างการศึกษาที่เห็นได้ชัดเจนนคือ การศึกษางานแปลที่เกิดขึ้นในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการ ซึ่งเป็นการแปลเรื่องของอุดมการณ์โดยอาศัยอุดมการณ์ เป็นต้น ฮาติมและเมสันกล่าวว่า การแปลไม่ได้เป็นกระบวนการที่เป็นกลาง ดังจะเห็นได้จากความพยายามในการแบ่งประเภทของการแปล (semantic translation vs communicative translation) ประเภทของสมมูลภาพ (formal equivalence vs dynamic equivalence) การแบ่งประเภทต่างๆ เหล่านี้ ทำให้นักแปลต้องตัดสินใจเลือกให้เป็นไปตามอุดมการณ์ในการแปลของตัวเอง ผู้รับสาร หรือแม้กระทั่งอุดมการณ์ที่คงอยู่ในสังคม เช่นเดียวกับที่เวนูตีได้เสนออุดมการณ์ foreignizing หรือ domesticating ในการแปล ซึ่งขึ้นอยู่กับความเป็นเจ้าอำนาจทางความคิด หรือวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลอยู่

ส่วนในประเด็น **การแปลในเรื่องอุดมการณ์** นั้น ฮาติมและเมสัน (เพ็งอ้าง 147) เห็นว่าในการแปลเรื่องมีเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ที่มีความจำเพาะกับวัฒนธรรมต้นทางนั้น ทำให้นักแปลไม่สามารถตีความได้มากนัก รวมทั้งการแปลที่ตรงตัวก็ไม่อาจสื่อความหมายตามเจตนาของผู้ส่งสาร และบางครั้งอาจขัดกับอุดมการณ์ของสังคมวัฒนธรรมปลายทางด้วย และเสนอการแปลโดยวิธีการประนีประนอม (mediation) ทางภาษา ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับที่นักวิชาการด้านศาสตร์การแปลแนววัฒนธรรมศึกษา มองว่างานแปลจะสะท้อนให้เห็นภาพแทนของงานเขียนต้นฉบับเพียงเท่านั้น อาจไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างสมบูรณ์ แต่มีการใช้ภาษาที่เหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม อาจเห็นตัวอย่างได้จาก การแปลเรื่องเพศซึ่งเป็นเรื่องอ่อนไหวและมีการควบคุมอย่างสูงในแต่ละวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักแปลจะต้องมีสามัคติยะทางภาษาและวัฒนธรรม (linguistico-cultural competence) รวมทั้งมีแนวคิดในเรื่องสิ่งต้องห้ามกับอุดมการณ์ (taboo and ideological assumptions) (José Santaemilia, 2005: 118)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการวิเคราะห์เพื่อหาอุดมการณ์ในการแปลทั้งแง่คุณภาพและปริมาณอาจมองเห็นได้ไม่ถนัดนัก เนื่องจากความพยายามในการปกปิดอย่างแนบเนียนและเป็นธรรมชาติ ผ่านอุดมการณ์ประนีประนอมและการจัดการทางภาษาในงานแปล นักวิชาการด้านศาสตร์

การแปลหลายท่านอาศัยวิธีการวิเคราะห์ตามแนวทางภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์ (Critical Linguistics) ซึ่งริเริ่มโดยฮอดจ์และเครส (1979) ฟาวเลอร์ (1979) โดยนักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้มองว่าการใช้ภาษาสามารถซ่อนเร้นบางแง่มุมของเหตุการณ์ในสังคม เช่น การใช้ประโยคกรรมวาจกเพื่อช่วยซ่อนผู้กระทำในเหตุการณ์ที่อ้างถึง และในเวลาต่อมาจึงเกิดแนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ซึ่งพัฒนาต่อเนืองมาจากภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์ เช่น ในงานของแฟร์คลัฟ (1988) เพื่อวิเคราะห์หาความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ รวมทั้งอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบท ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวาทกรรม (Munday, 2007: 198)

2.1.3 แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทในการแปลของฮาติมและเมสัน

หนึ่งในงานเขียนที่มีบทบาทสำคัญต่อศาสตร์การแปลคือ *Discourse and the Translator* (1990) และ *The Translator as Communicator* (1997) ของเบซิล ฮาติม และ เอียน เมสัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีไวยากรณ์ระบบและหน้าที่ของฮัลลิเดย์ โดยให้ความสำคัญกับหน้าที่การเรียบเรียงความ (textual function) ซึ่งแสดงขอบข่ายของ mode (ภาษา สื่อ และช่องทางที่ใช้) และหน้าที่การถ่ายทอดความคิด (ideational function) ซึ่งแสดงขอบข่ายของ field (เรื่องที่เกิดขึ้นและเป็นกระบวนการของสังคม) และหน้าที่บุคคลสัมพันธ์ (interpersonal function) ซึ่งแสดงขอบข่ายของ tenor (ผู้ที่เกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ทางสังคม) ที่มีผลต่อการแปล และนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ระดับวาทกรรมฮาติมและเมสัน กล่าวคือ กระบวนการที่นักแปลจะต้องเกี่ยวข้องกับด้วยเสมอคือการแลกเปลี่ยน ซึ่งไม่ได้เป็นแค่การแลกเปลี่ยนระหว่างตัวบทต้นฉบับกับบทแปลเท่านั้น แต่การแลกเปลี่ยนนี้ยังเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ผู้รับสาร และภาษาของทั้ง 2 ฝ่ายด้วย ดังนั้นการวิเคราะห์ในระดับวาทกรรมจะช่วยให้นักแปลมองเห็นถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้น รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลในการแลกเปลี่ยนนั้น (Hatim and Mason, 1997: 10 - 12)

ฮาติมและเมสัน แสดงกรอบความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท บริบท และผู้ใช้ตัวบท (text user) ซึ่งรวมถึงผู้เขียน ผู้อ่าน นักแปล และอื่นๆ ว่า ผู้ใช้ตัวบทจะพยายามเชื่อมโยงให้ตัวบทมีความสัมพันธ์กับบริบท และมีความเหมาะสมกับหน้าที่ในการสื่อสาร โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นเรียกว่า สหบท (intertextuality) มีลักษณะเป็นแบบบนลงล่าง คือการพิจารณาในระดับบริบทแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบทมาสู่บริบทของตัวบท ซึ่งจะช่วยให้เห็นขอบของตัวบทและทำเนียบภาษา สิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่การค้นหาความหมายที่ปรากฏอยู่ในตัวบท ทั้งในระดับเสียง คำ ความ และแบบแผนในตัวบท (เพ็งอ้าง 14 - 16) ส่วนในการวิเคราะห์เพื่อมองหาเจตนาของตัวบท เป็นกระบวนการที่เกิดในลักษณะแบบล่างขึ้นบน สัญญะต่างๆ ที่ปรากฏในตัวบทจะแสดงให้เห็นถึงแบบแผนของการใช้ภาษา ซึ่งปรากฏในรูปของขอบของตัวบทที่ใช้จริงในสังคม และมองเห็นถึงอุดมการณ์บางอย่างที่แฝงอยู่เมื่อพิจารณาในระดับวาทกรรม และเมื่อมองในส่วนของผู้ผลิตตัวบท ผู้ผลิตตัวบทจะแสดงเจตนา (intentionality) ผ่านการ

สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเสียง คำ และความ เพื่อสื่อความหมายตามแนวทางที่ใช้ปฏิบัติกันอยู่จริงในชีวิตประจำวัน (pragmatic) และตรงกับความคิดหวังของผู้รับสาร เจตนาดังกล่าวอาจแสดงออกเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน หรืออาจเป็นนามธรรมมากจนมองไม่เห็น (เพ็ญอ่าง 17 - 20) ดังนั้นสิ่งที่ต้องพิจารณาในการวิเคราะห์ คือ ความคิดความเชื่อ มุลบท และการอนุมานที่แฝงอยู่ในตัวบท สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักแปลจะต้องวิเคราะห์หาให้ได้จากตัวบทต้นฉบับ (เพ็ญอ่าง 21)

บริบทในความหมายของฮาติมและเมสัน ประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) มิติการสื่อสาร (communicative dimension) โดยพิจารณาตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อสารและผู้ใช้ภาษา 2) มิติการใช้ภาษาในทางปฏิบัติ (pragmatic dimension) ตามแนวคิดทฤษฎีวิัจจนปฏิบัติศาสตร์ และ 3) มิติด้านสัญญะ (semiotic dimension) ซึ่งมิติหน้าที่ของการสื่อสารจะเป็นตัวกำหนดการเลือกสัญญะให้เหมาะสมกับทำเนียบภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจริง ดังนั้น การวิเคราะห์บริบทจึงเป็นการวิเคราะห์ในทำเนียบภาษา (register) ซึ่งเป็นผลมาจากบริบทรอบข้างตัวบท รวมทั้งบริบทสถานการณ์ สังคม และวัฒนธรรม (เพ็ญอ่าง 38 - 39) โดยฮาติมและเมสัน แบ่งสาเหตุของการแปรภาษาเป็น 2 กลุ่ม คือ สาเหตุการแปรจากผู้ใช้และจากทำเนียบภาษา โดยการแปรภาษาเนื่องมาจากผู้ใช้เป็นผลมาจากปัจจัยทางถิ่นอาศัย กาลเทศะ สังคม ภาษามาตรฐาน และการเลือกใช้ภาษาของแต่ละบุคคล ส่วนการแปรในทำเนียบภาษาเป็นผลมาจากปัจจัย field, mode และ tenor ในภาษาที่สูงกว่าระดับประโยค ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงขอบเขตของเนื้อหา รูปแบบและช่องทางในการสื่อภาษา รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมเหตุการณ์ (เพ็ญอ่าง 40 - 43)

ฮาติมและเมสันเห็นว่า สิ่งที่จะต้องทำการวิเคราะห์ในวาทกรรม ได้แก่ ทำเนียบภาษาของตัวบท วิธีการเลือกใช้ภาษา วัจนลีลา เอกภาพของตัวบท ซึ่งรวมทั้งในบทแปลด้วย โดยเมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาในการสร้างตัวบท ซึ่งเจตนาในส่วนหนึ่งจะถูกกำหนดโดยสถาบันและกระบวนการทางสังคม ผู้รับสารและเนื้อหาที่ต้องการสื่อ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่ตั้งไว้ และทำให้ตัวบทมีทำเนียบภาษาที่เหมาะสมในการสื่อสารด้วย ทำเนียบในส่วนของเนื้อหาจะเห็นได้จากระบบชนิดของกระบวนการที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิด ทำเนียบในส่วนของคุณสัมพันธ์ถ่ายทอดผ่านทางระบบมาลา เพื่อแสดงหน้าที่บุคคลสัมพันธ์ และทำเนียบในส่วนของภาษาจะแสดงหน้าที่การเรียบเรียงความ เพื่อให้เห็นถึงระยะห่างระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารและเนื้อหา (เพ็ญอ่าง 22 - 24)

ด้วยแนวทางการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น จะทำให้นักแปลมองเห็นถึงอุดมการณ์ที่มีอยู่ในตัวบทซึ่งเป็นไปตามวาทกรรม สังคม และวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับ และสามารถแสดงถึงอุดมการณ์ในการแปลเพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามวาทกรรม สังคมและวัฒนธรรมปลายทางได้ โดย ฮาติมและเมสัน ให้ความสำคัญกับเรื่องของการประนีประนอม (degree of mediation) ว่า เป็นระดับของการจัดการในกระบวนการถ่ายทอด และการใส่ความคิดและความเชื่อลงในตัวบท โดยแบ่งการ

ประนีประนอมนี้ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) การประนีประนอมในระดับต่ำ (minimal mediation) เช่น การสร้างเอกภาพให้กับตัวบท และการเปลี่ยนระบบชนิดกระบวนการ การใช้รูปคำที่ไม่เหมาะสมกับความหมายที่สื่อ (over - lexicalization) การเปลี่ยนวัจนลีลา (style - shifting) (เพ็งอ้าง 148 – 152) 2) การประนีประนอมในระดับสูง (maximal mediation) เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายอื่น (เพ็งอ้าง 153 – 157) และ 3) การประนีประนอมบางส่วน (partial mediation) เช่น การเลือกใช้คำแปลกเด่น (markedness) (เพ็งอ้าง 159 - 161)

ฮาติมและเมสัน ยกตัวอย่างการศึกษาบทแปลภาษาอังกฤษเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวเม็กซิกันจากบทความในวารสาร *UNESCO Courier* พบว่า มีการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายอื่น โดยอาศัยกรอบทางความคิดของโลกตะวันตก ซึ่งไม่ตรงกับวิถีในอดีตและความคิดของชนชาติเม็กซิกัน เช่น แปลคำว่า 'el hombre indigena' [indigenous men] เป็น 'pre-Columbian civilization' คำว่า 'antigous mexicanos' [ancient Mexican] เป็น 'Indian' หรือ คำว่า 'prolongados ésfuerzos' [prolonged efforts] เป็น 'obstinate determination' ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการลดบทบาทความสำคัญ และมีมุมมองในแง่ลบ การลดความเป็นเอกภาพในตัวบท เช่น มีการแปลคำว่า 'memoria' ซึ่งแสดงถึงความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของตน ด้วยคำศัพท์ต่างๆ อาทิ 'memory', 'history', 'knowledge of the past' หรือการเปลี่ยนระบบชนิดกระบวนการอย่างหนึ่งไปเป็นอีกหนึ่ง เช่น เปลี่ยนจาก relational process ซึ่งบ่งบอกถึงสภาพที่เป็นอยู่ ให้กลายเป็น intention process ซึ่งเป็นการกระทำโดยจงใจ เช่น "Mexicans have always exhibited an obstinate determination to safeguard the memory ..." ทำให้บดบังสภาพความเป็นจริงและลดคุณค่าของชนพื้นเมืองลงเป็นเพียงแค่ผู้กระทำ เป็นต้น (เพ็งอ้าง 15 - 18)

2.1.4 แนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์วาทกรรม

ในการศึกษาเรื่องอุดมการณ์ของแฟร์คลัฟ อาศัยทฤษฎีวิเคราะห์ระบบหน้าที่ของอัลลิเคย์ ในการวิเคราะห์ภาษาเพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัววาทกรรมกับสังคม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงวิภาษ หมายความว่า วาทกรรมจะประกอบสร้างสังคมซึ่งประกอบด้วยความรู้ อัตลักษณ์ และความสัมพันธ์ของคนในสังคม ในขณะที่เดียวกัน วาทกรรมก็ถูกกำหนดโดยสังคมด้วย ทั้งนี้ องค์ประกอบทางสังคมทั้งในส่วนของความรู้ อัตลักษณ์ และความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่ถูกสื่อโดยวาทกรรม จะเป็นสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคมนี้มักไม่ใช่สิ่งที่คนทั่วไปจะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในทุกระดับจึงมีความจำเป็นเพื่อให้เห็นถึงอำนาจและอุดมการณ์ที่อยู่ภายใต้วาทกรรม ซึ่งระดับของการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ในระดับตัวบท วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (Fairclough, 1995: 97)

ฟาวเลอร์ (1996) มีแนวคิดเรื่องการใช้แนวทางไวยากรณ์หน้าที่ในการวิเคราะห์ภาษา เช่นเดียวกัน โดยให้เหตุผลว่า ไวยากรณ์นี้จะทำให้มองเห็นความหมายที่แฝงในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับย่อย เช่น การลงน้ำหนักเสียง การเลือกใช้คำสามารถบอกถึงท่าเทียบภาษา โดยในหน้าที่ถ่ายทอดความคิดของภาษาผ่านการเลือกระบบชนิดกระบวนการ จะทำให้มองเห็นมุมมองของผู้พูด เช่น ในการรายงานข่าว จะพบการใช้นามวลีเพื่อละผู้ที่มีส่วนในเหตุการณ์ออกไป การไม่แสดงเวลา หรือทัศนภาวะ ในส่วนหน้าที่บุคคลสัมพันธ์ ระบบทัศนภาวะ (modality) จะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติ ความเชื่อของผู้ส่งสาร เช่น เป็นความจริงแท้ สิ่งที่ต้องทำ การอนุญาต หรือความปรารถนา

แฟร์คลัฟ (ณัฐพร, 2556: 58 – 60) ให้ความสำคัญกับตัวบทในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ โดยกล่าวว่า ตัวบทเป็นองค์ประกอบหนึ่งทางของการกระทำทางสังคมที่มีผลทางอุดมการณ์ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ทักษะ และค่านิยมไปจากเดิมได้ การวิเคราะห์ภาษาที่อยู่ในตัวบทอย่างละเอียดจะทำให้เรามองเห็นความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมที่แฝงอยู่ได้ โดยในการวิเคราะห์ตัวบทของแฟร์คลัฟนั้น จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- การวิเคราะห์ภาษา (linguistic analysis) ในระดับแรก เป็นการวิเคราะห์ในระดับเสียง ถึงประโยค เช่น ทำนองเสียง จังหวะการพูด ลักษณะและขนาดของตัวอักษร การเลือกใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ที่ใช้ ซึ่งแฟร์คลัฟเสนอให้ใช้ไวยากรณ์ระบบและหน้าที่ในการวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นไวยากรณ์ที่ให้ความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบททางสังคม ส่วนการวิเคราะห์ภาษาในระดับถัดมาคือ การวิเคราะห์ระดับตัวบท โครงสร้าง และการจัดเรียงองค์ประกอบของตัวบท ซึ่งจะพิจารณาในเรื่องการเชื่อมระหว่างประโยค (intersentential cohesion) โดยใช้วิธีการเชื่อมโยงแบบต่างๆ หรือหลักการวิเคราะห์บทสนทนา การมองหาความสัมพันธ์ของโครงสร้างและองค์ประกอบ เช่น ความสัมพันธ์แบบปัญหา - ทางแก้ แบบเป้าหมาย - การบรรลุเป้าหมาย

- การวิเคราะห์สหบท (intertextual analysis) การวิเคราะห์ในระดับนี้จะทำให้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบท โดยแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์ระดับนี้คือ วจนปฏิบัติศาสตร์ หรือ pragmatics ซึ่งมองว่าในการสื่อสารโดยทั่วไป ความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ อาจไม่ตรงกับสิ่งที่พูด แต่การที่คู่สนทนาสามารถเข้าใจความหมายได้นั้น มีสาเหตุมาจากตัวบ่งชี้ มวลบท วจนกรรม ความหมายบ่งชี้เป็นนัย หรือความร่วมมือในการสนทนา บุคคลที่จะสามารถการเข้าใจในปัจจัยเหล่านี้ได้ ต้องเป็นผู้ที่รู้จักบริบททางสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นอย่างดี การวิเคราะห์ในระดับนี้จะต้องพิจารณาใน 3 องค์ประกอบคือ 1) ระเบียบวาทกรรม เป็นการวิเคราะห์หาชนบทของตัวบท (genre) วาทกรรม และวจนวิลา 2) ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ (reported speech) อาจเป็นการยกมากล่าวโดยตรง (direct reporting) โดยอ้อม (indirect reporting) โดยอ้อมที่ไม่มีอนุพากย์นำ (free indirect

reporting) หรือ การรายงานวัจนกรรม (narrative report of speech act) และ 3) สมมติฐาน (assumption) หรือที่นักวัจนปฏิบัติศาสตร์เรียกว่ามูลบทหรือความเชื่อที่มีอยู่ก่อน (presupposition)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องอุดมการณ์ โดยเน้นการใช้ภาษาศาสตร์ในการวิเคราะห์ตัวบท นั้น มักเป็นการศึกษาในภาษาเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการศึกษาในภาษาอังกฤษ การประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในศาสตร์การแปลจึงมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีผู้ร่วมเหตุการณ์จำนวนมากยิ่งขึ้น ทั้งผู้แปล ผู้จ้างแปล บรรณาธิการ และอื่นๆ ซึ่งเป็นผลให้มุมมองการใช้ภาษาในการแปล แตกต่างจากใช้ภาษาของผู้แต่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้จะไม่มีเหตุผลทางอุดมการณ์ใดเลยก็ตาม ไมเคิล โฮย์ (Hoey, 2005) กล่าวถึงการใช้ภาษาของผู้แปลว่าเป็นการเกลาคำศัพท์ (lexical priming) คำศัพท์จะถูกปรับแต่งจนมีความแตกต่างไป จนมีลักษณะเฉพาะตัว และมองไม่เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง จนกว่าจะพบคำประเภทชื่อเฉพาะหรือคำที่มีรูปแบบเฉพาะ การเกลาคำศัพท์จึงเป็นการบรรจุบริบททั้งภายนอกตัวบทและภายในตัวบทลงในคำนั้น รวมทั้งยังส่งผลให้เกิดความไม่สม่ำเสมอในการใช้ภาษาทั้งด้านจิวิภาคและวากยสัมพันธ์ (Munday, 2007: 199)

อุดมการณ์ในการแปลอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหน้าที่ของภาษาในการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์และการถ่ายทอดความคิด ซึ่งในการแปลงานจากต้นฉบับที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันจะมีความชัดเจนและพบได้บ่อย ตัวอย่างเช่น คำปราศรัยของประธานาธิบดีฮูโก ชาเวซ ใน ค.ศ. 2006 ว่า "a ver que modelos de democracia es ese, el que se impone a punta de marines, de invasiones, de agresiones y de bombas [let's see what model of democracy is that, which imposes itself through marines, invasions, aggressions and bombs] มีการแปลโดยล่ามซึ่งปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ที่ชื่อว่า www.cq.com เป็นภาษาอังกฤษว่า "What type of democracy do you imposes with marines and bombs" หรือแปลคำว่า 'el discursio del Prsidante-triano mundial' [the speech of the President-tyrant of the world] เป็น 'the world parent's statement' (เพ็งอ้าง 200)

เจอโรมี่ มันเดย์ (เพ็งอ้าง 200) เสนอว่าระบบชนิดกระบวนการในการแปลเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เนื่องจากในการแสดงความเป็นจริงมักมีมุมมองบางอย่างของผู้แปลแฝงอยู่เสมอ การปกปิดหรือลดบทบาทของผู้กระทำอาจทำได้โดยการใช้กริยากรรมวาจกหรือการทำให้เป็นคำนาม เช่น ประโยค "Rioting Blacks shot dead by police" แสดงให้เห็นถึงการลดบทบาทของผู้กระทำผ่านการเน้นผู้ถูกกระทำ นอกจากนั้น ระบบชนิดกระบวนการยังมีความเฉพาะเจาะจงกับบริบทชนบของตัวบท รวมทั้งเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตอีกด้วย ดังนั้น การวิเคราะห์ทางวาทกรรมจึงมักเป็นไปเพื่อหาตัวบทที่ถูกครอบงำด้วยประเด็นที่มีความขัดแย้ง ซึ่งแสดงออกโดยวิธีการที่คาดไม่ถึงหรืออาจไม่คาดคิดเลย มันเดย์ ได้ยกตัวอย่างเพิ่มเติม โดยศึกษาถ้อยแถลงของประธานาธิบดี ฟิเดล

คาสโตร เมื่อ ค.ศ. 2006 และบทแปลที่ปรากฏบนหน้าเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งของประเทศคิวบา พบว่า มีการใช้คำกริยาในดับทต้นฉบับบางคำเพื่อแสดงถึงความมีบทบาทผ่านการเป็นผู้กระทำ เช่น realizado (made/realized), visitar (to visit) ส่วนในบทแปลเห็นได้จากการแสดงความเป็นเจ้าของในการกระทำนั้น เช่น my visit, my participation

2.2 แนวคิดเรื่องอำนาจของผู้กระทำกับการแปล

2.2.1 แนวคิดเบื้องต้นเรื่องอำนาจ

ทฤษฎีวิวัฒนาการศึกษาศาสตร์เป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ศึกษาศาสตร์ในหลายสาขา เช่น มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ และวรรณกรรมศึกษา โดยมีพื้นฐานความคิดสืบทอดมาจากทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์การเมือง ซึ่งเน้นเรื่องความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้งเป็นพื้นฐาน และมีผลผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวของสังคม ทฤษฎีวิวัฒนาการศึกษานี้เป็นทฤษฎีในเชิงวิพากษ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับมิติด้านวัฒนธรรมและอุดมการณ์ที่เป็นผลมาจากอำนาจในระดับต่างๆ

อำนาจเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากอำนาจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ฝ่ายหนึ่งควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งให้ทำตามที่ต้องการ ฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่าสามารถจำกัดเสรีภาพในการกระทำ หรือมีอิทธิพลต่อความคิดหรือทัศนคติของอีกฝ่ายหนึ่ง ความสัมพันธ์อาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มในสังคม สถาบัน และองค์กร โดยแฟร์คลัฟ (1989 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 20) แบ่งอำนาจออกเป็น 2 แบบ ตามที่มาของอำนาจ คือ อำนาจที่มาจากการใช้กำลัง (power by coercion) และอำนาจที่มาจากการยินยอมพร้อมใจ (power by consent) ส่วนกรัมซี (กาญจนา แก้วเทพ, 2557: 34) แบ่งประเภทของอำนาจตามผู้ใช้และกลไกการใช้อำนาจ เป็น กลไกการใช้อำนาจโดยรัฐ ซึ่งเป็นกลไกในรูปการปกครอง และกลไกการใช้อำนาจโดยสังคม ซึ่งอาจเป็นในรูปของกลไกการปราบปราม (repressive apparatus) เช่น การจับกุม การลงโทษตามกฎหมาย ผ่านทางปริวิตถลของสังคมการเมือง (political society) หรือกลไกการครอบงำความคิด (ideological apparatus) เช่น การอบรมปลูกฝังความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ หรืออื่นๆ ผ่านทางปริวิตถลของประชาสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน หรือศาสนา เป็นต้น

กรัมซีเสนอว่า อำนาจในสังคมไม่ได้มีลักษณะการกระทำทางเดียว แต่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นแบบสองทางกลับไปกลับมา (dialectic) ซึ่งผลจากการใช้อำนาจได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวและต่อสู้ช่วงชิงอำนาจ โดยมีประเด็นเรื่องผลประโยชน์เป็นเบื้องหลัง เมื่อผู้มีอำนาจสามารถผลิต ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์นั้น ก็จะทำการผลิตซ้ำและกระจายจนความคิดเหล่านั้นสถาปนาตัวอยู่ได้ในสามัญสำนึกของผู้คน การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจดังกล่าว อาจเป็นการ

ต่อสู้เพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐ หรือที่เรียกว่าสงครามแห่งการเคลื่อนไหวทางการเมือง (war of movement) หรือเป็นการต่อสู้เพื่อแย่งชิงความเป็นเจ้าอุดมการณ์ ที่เรียกว่าสงครามเพื่อแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด ของประชาชนและวัฒนธรรมในสังคม (war of position) กระบวนการต่อสู้เพื่อแย่งชิงความเป็นเจ้า อุดมการณ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ความคิด อุดมการณ์ จริยธรรมและวัฒนธรรมของคนกลุ่มหนึ่ง กลายเป็นความคิดหรือวัฒนธรรมหลักของสังคม กระบวนการนี้เรียกว่าการครอบครองความเป็นเจ้า อุดมการณ์ทางวัฒนธรรม (cultural hegemony) อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการสถาปนาอำนาจใหม่จนสามารถ ยึดพื้นที่ทางความคิดของคนในสังคมได้ ก็ย่อมจะมีการต่อต้านการครอบงำ (counter hegemony) เพื่อ มาช่วงชิง ทำทลาย ต่อรอง และต่อสู้กับอำนาจหลักที่อยู่ในสามัญสำนึกของผู้คนได้ (เพ็งอ้าง 33 - 36)

สำนักวัฒนธรรมศึกษามีแนวคิดพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งว่า วัฒนธรรมเป็นเรื่องของ อำนาจ ซึ่งความคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักวิชาการชาวฝรั่งเศส โดย อธิบายไว้ว่า อำนาจเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกจากชีวิตทางสังคม (social life) ของมนุษย์ได้ คือ ถ้าไม่ได้ เป็นผู้ใช้อำนาจก็ต้องเป็นผู้ถูกใช้อำนาจ อำนาจอาจเป็นเรื่องของการใช้กำลังบังคับ การลงโทษที่เกิดขึ้น ในพื้นที่สาธารณะ หรืออาจเป็นกลยุทธ์ที่ควบคุมรูปแบบความคิดและพฤติกรรม โดยการตรวจสอบ จับตามอง หรือใช้เหตุผล และกระทำผ่านสถาบันต่างๆ จนดูเหมือนว่าอำนาจและวิธีการใช้อำนาจนั้น เป็นเรื่องปกติธรรมดา นอกจากนั้น ฟูโกต์ยังเห็นว่าอำนาจไม่ได้มีลักษณะของการสกัดกั้น (repression) เท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการสรรค์สร้าง (creation) ได้ด้วย เช่น อำนาจในการสร้างความจริง โดยใครก็ตาม ที่มีอำนาจมักจะเป็นผู้ที่สร้างความจริงในสังคมเสมอ อาจเห็นได้จากประเด็นเรื่องเพศที่ว่า ความคิดของ คนทั่วไปเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้าม และไม่ให้มีการพูดกันในสังคม แต่ในทัศนะของฟูโกต์ สังคม ไม่ได้ห้ามพูดเรื่องเพศ หากแต่เปิดโอกาสให้พูดเรื่องนี้กันอย่างกว้างขวางทั่วไปภายใต้การทำงานของ อำนาจบางอย่างที่กำกับอยู่ ดังที่เห็นในการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน การวิจัยเรื่องเพศ ในทางการแพทย์ หรือรายการตอบปัญหาเรื่องเพศทางสื่อโทรทัศน์ (สมสุข หินวิมาน, 2557: 54 - 55)

ในคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ฝ่ายที่มีอำนาจอาจควบคุมผู้ถูกใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตน จนทำให้ผู้ถูกใช้อำนาจต้องเสียประโยชน์ หรือถูกละเมิดสิทธิ การใช้อำนาจแบบนี้เรียกว่าการใช้อำนาจ โดยมิชอบ (power abuse) เช่นการที่ตำรวจใช้อำนาจเพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชน ซึ่ง การใช้อำนาจที่มากเกินไปอาจทำให้เกิดการละเมิดต่อผู้ต้องสงสัยทั้งที่ยังไม่ได้สอบสวนข้อเท็จจริง อย่างละเอียด ส่วนการใช้อำนาจเพื่อบงการความคิด ความเชื่อ หรืออุดมการณ์ เรียกว่าการครอบงำ ทางความคิด (manipulation) ซึ่งเป็นการควบคุมความคิดในลักษณะที่ผู้ครอบงำทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อ และกระทำสิ่งที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ครอบงำ ในขณะที่ผู้ถูกครอบงำเป็นฝ่ายเสียประโยชน์หรือถูกละเมิด สิทธิส่วนบุคคล แต่กลับไม่ทราบเจตนาที่แท้จริงของผู้ครอบงำ และมองไม่เห็นว่าการเชื่อและกระทำ เช่นนั้นจะทำให้ตนเองเสียประโยชน์อย่างไรบ้าง การครอบงำทางความคิดจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้รับสาร

ไม่มีข้อมูลหรือความรู้อันมากพอที่จะรู้เท่าทันและต่อต้านการครอบงำ (ณัฐพร, 2556: 23 - 24)

ในการศึกษาวาทกรรมเพื่อมองหาอุดมการณ์ของฟาน ไดก์ เน้นการวิเคราะห์ ภาษาในระดับต่างๆ รวมถึงอวัจนภาษา ทั้งข้อเขียนและคำพูดซึ่งเป็นรูปธรรม โดยวิเคราะห์ในระดับจุลภาคและระดับมหภาคเพื่อหาความสัมพันธ์เรื่องที่เป็นนามธรรมคือ เรื่องการใช้อำนาจในสังคมในทางมิชอบ ความไม่เท่าเทียมกัน หรือความอยุติธรรมได้กับ ผ่านการเลือกใช้ภาษาเพื่อแสดงหรือปิดบังบางอย่างที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่ม การวิเคราะห์วาทกรรมเริ่มจากการพิจารณาถึงกลวิธีปฏิสัมพันธ์โดยรวม (overall interaction strategies) ที่ปรากฏอยู่ในตัวบท ซึ่งวาทกรรมที่ครอบงำความคิดจะกระทำผ่านโดยกลวิธีหลัก คือ การแบ่งขั้วพวกเรา-พวกเขา (polarization between US and THEM) ซึ่งประกอบด้วย 2 กลวิธี ได้แก่ การนำเสนอตนเองในด้านบวก (positive self-presentation / ingroup favoritism) และการนำเสนอผู้อื่นในด้านลบ (negative other-presentation / outgroup derogation) การวิเคราะห์ในระดับต่อมาเป็นการวิเคราะห์วัจนกรรมในระดับตัวบท (macro speech act) โครงสร้างความหมายระดับตัวบทหรือใจความสำคัญ (semantic macrostructure) วัจนกรรมในระดับถ้อยคำ ความหมายในระดับถ้อยคำ (local meaning) รวมทั้งความหมายแฝงในแบบต่างๆ เช่น มูลบท ความหมายเป็นนัย ความกำกวมและความคลุมเครือ และยังต้องพิจารณากลวิธีทางภาษาในระดับอื่นด้วย เช่น การใช้เสียงและภาพ ทำนองเสียง โครงสร้างประโยค โครงสร้างบทสนทนา และกลวิธีทางวาทศิลป์ต่างๆ ด้วย (เพ็งอ่าง 62 - 64)

2.2.2 แนวคิดเรื่องอำนาจกับการแปล

ในบริบทของการแปล อำนาจเป็นเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อการแบ่งแยกเรา - เขา เป็นการคัดเลือกเพื่อเข้ามาเป็นพวกเดียวกัน หรือการคัดแยกให้เป็นพวกอื่น ซึ่งการแบ่งแยกนี้จะเกิดขึ้นในกลุ่มระดับและการกระทำต่างๆ ทั้งกลุ่มผู้อ่าน ระบบคุณค่า ชุดความเชื่อ รวมทั้งระบบวัฒนธรรม เช่น ในงานเขียนทางวิชาการ ซึ่งมีการใช้ภาษาตามขนบของตัวบท ก็จะส่งผลให้เกิดการคัดเลือกกลุ่มผู้อ่านที่มีพื้นฐานในสาขาวิชานั้น เช่นเดียวกันในระบบวัฒนธรรม กลุ่มที่มีอำนาจจะสร้างวาทกรรมผ่านตัวบทเพื่อให้เกิดการครอบงำและสร้างความชอบธรรมของวัฒนธรรมหลัก และแบ่งแยกวัฒนธรรมย่อยออกไป (Hatim and Munday, 2010: 93)

นักวิชาการผู้ริเริ่มการศึกษาศาสตร์การแปลตามแนวทางวัฒนธรรมคือ ซูซาน บาสเน็ตต์ และองเดร เลอเฟอแรว์ ในงานเขียนเรื่อง *Translation, History and Culture* (Basnettes and Lefevere, 1990) บาสเน็ตต์และเลอเฟอแรว์ ให้ความสนใจในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับงานวรรณกรรมในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยมองว่าการแปลเป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งและอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งทำการศึกษาถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อ

และสร้างข้อจำกัดในการแปล ทั้งในแง่ตัวบท ขนบ และประวัติศาสตร์ โดยแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาในแนวนี้คือ การมองว่างานแปลเป็นงานเขียนขึ้นใหม่ (translation as rewriting) (Lefevere, 1992: 9) และการครอบงำซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างทางอำนาจในระบบวรรณกรรม ตามแนวทางการศึกษาเรื่องพหุระบบ (polysystem) โดยในภาษาและวรรณกรรมของชาติใดๆ จะมีรูปแบบการประพันธ์ (poetics) ที่เป็นหลักอยู่ ซึ่งหมายถึงทฤษฎีหรือการปฏิบัติที่ชนชั้นนำเห็นว่าเป็นวรรณศิลป์ และยังมีลำดับชั้นของวรรณกรรมแบบฉบับ (canonized text) การจะบอกถึงความเป็นต้นฉบับหรือความมั่งคั่งของภาษาในแต่ละระบบวรรณกรรมล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นโดยปัจเจก และมีการช่วงชิงความเป็นวรรณกรรมแบบฉบับโดยแต่ละระบบอยู่ตลอดเวลา ผ่านการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจที่ครอบครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์ แนวความคิดนี้ถือว่าวรรณกรรมแปลเป็นส่วนหนึ่งของระบบวรรณกรรม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เช่นเดียวกับวรรณกรรมระบบอื่นๆ ดังนั้นวรรณกรรมแปลจึงเป็นงานเขียนขึ้นใหม่ ที่ใช้ในการต่อสู้เพื่อช่วงชิงพื้นที่ในระบบ รวมทั้งอำนาจ ความคิดหรืออุดมการณ์ในสังคม

เลอเฟอแวร์พบว่า มีการใช้คำว่างงานเขียนขึ้นใหม่ (rewriting) มาตั้งแต่ในราวศตวรรษที่ 5 โดยนักบุญออกัสตินกล่าวถึงการแปลพระคัมภีร์ของคริสตศาสนาในสมัยนั้น ซึ่งยังมีแนวทางทางแปลแบบตรงตัวตามหลักการเรื่องสมมูลภาพทางความหมาย ว่าเนื้อหาบางตอนในพระคัมภีร์อาจไม่เหมาะสมตามสถานการณ์และความเชื่อที่มีอยู่ของผู้คนในขณะนั้น ในการแปลจำเป็นต้องมีการตีความและเขียนขึ้นใหม่ โดยอาจใช้กลวิธีบิดบังเพื่อไม่ให้มองเห็น หรือการลดความชัดเจนของความหมาย จึงจะสามารถนำคำสอนในพระคัมภีร์เผยแพร่แก่ศิษยานุศิษย์ และก่อให้เกิดความศรัทธาต่อศาสนจักรของผู้คนได้ โดยในเวลาต่อมา นักบุญออกัสติน ได้กลายมาเป็นนักบุญคนหนึ่งที่มีบทบาทอย่างสูงในคริสตศาสนา จะเห็นได้ว่างานเขียนขึ้นใหม่อาจเป็นผลจากแรงจูงใจทางอุดมการณ์ (ideological motivations) หรืออาจอยู่ภายใต้การควบคุมของอุดมการณ์ (ideological constrains) ได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เขียนเองว่าจะยอมรับอุดมการณ์หลักในสถานการณ์และเวลานั้นๆ อย่างไร ในทำนองเดียวกัน งานเขียนขึ้นใหม่อาจเป็นผลจากแรงจูงใจจากรูปแบบการประพันธ์ หรืออยู่ภายใต้การควบคุมตามรูปแบบการประพันธ์ (เพ็งอ่าง 7 - 8)

งานเขียนขึ้นใหม่ในความหมายของบาสเน็ตต์และเลอเฟอแวร์ (1990: 10 อ้างถึงใน Basil and Munday, 2010: 100) หมายถึง งานเขียนที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงภาพ (image) ที่อยู่ในความคิดของนักเขียน หรือแสดงภาพของงานวรรณกรรมนั้น ภาพดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพโดยตรงกับอำนาจหรือโครงสร้างทางอำนาจในระบบวรรณกรรม ที่อยู่ในภาษา สังคม และวัฒนธรรมนั้น อำนาจต่างๆ จะส่งผลต่อการเปิดรับ การยอมรับ และการปฏิเสธ ผ่านการใช้อำนาจโดยตรงของสถาบัน หรือการครอบงำทางความคิดและอุดมการณ์ ดังนั้น รูปแบบการประพันธ์และอุดมการณ์จึงเป็นปัจจัยที่ควบคุมงานเขียนขึ้นใหม่ โดยอาจเขียนออกมาในรูปแบบที่เป็นไปในแนวทางเดียวกับอุดมการณ์หรือรูปแบบ

การประพันธ์หลัก หรืออาจสร้างรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากอุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ที่ดำรงอยู่ เลอเฟอแวร์ยกตัวอย่างงานแปลในอดีตเพื่อแสดงให้เห็นว่างานแปลคืองานเขียนชิ้นใหม่ เช่น ในสมัยโรมัน เซลยชาวกรีกที่ถูกจับ จะต้องนำบทประพันธ์ของอารยธรรมกรีกมาสอนให้กับเด็กหรือนายทาสชาวโรมันของตน หรือในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ มีการนำจารึกต่างๆ ของกรีกและโรมันมาศึกษาและเขียนขึ้นใหม่ หรือ กวีนิพนธ์ของจอห์น ดันน์ เพิ่งจะเป็นที่รู้จักหลังจากที่เอเลียตนำกลับมาเขียนซ้ำใหม่ ในกรณีนี้ความนิยมเกิดจากคุณค่าภายในงานประพันธ์ (intrinsic value) นั้น หรืองานเขียนแนวสตรีนิยมในราวทศวรรษที่ 20 จนถึงทศวรรษที่ 40 ถูกนำมาตีพิมพ์ซ้ำใหม่ในอีก 50 - 60 ปีต่อมา โดยความนิยมเกิดจากแพร่หลายของแนวความคิดสตรีนิยมในช่วงเวลาดังกล่าว (Lefevere, 1992: 3)

ลอร์เรนซ์ เวนูติ ศึกษาสถานะของงานแปลในสังคมแองโกลอเมริกันร่วมสมัย เพื่อแสดงให้เห็นถึงการครอบงำทางความคิดและอำนาจต่างๆ ในสังคม ที่ทำให้นักแปลอยู่ในสถานะที่ไร้ตัวตน (invisibility) พบว่า อุดมการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการแปลในประเทศอังกฤษและอเมริกาคือความภาคภูมิใจในชนชาติและภาษาอังกฤษ (ethnocentric violence) ซึ่งส่งผลให้บทแปลจะต้องได้รับการยอมรับจากผู้อ่านภาษาอังกฤษ สามารถอ่านได้อย่างไม่สะดุด และไม่มี ความแปลกแยกทางภาษา และลีลาการเขียน ตามแนวคิดเรื่องของการแปลที่ยึดสมมูลภาพทางความหมาย และทำให้งานแปลมีความโปร่งใส (transparency) คือมองไม่เห็นถึงความเป็นบทแปล จนส่งผลให้งานแปลเป็นงานเขียนชั้นรองไป กรณีที่เกิดขึ้นในสังคมแองโกลอเมริกันที่สามารถอธิบายถึงความคิดดังกล่าว เช่น การที่นักวิจารณ์หนังสือให้การยอมรับงานแปลที่ใช้ภาษาได้อย่างลื่นไหลคือ ไม่มีคำที่เป็นชื่อเฉพาะในภาษาต่างประเทศ คำแสดง หรือภาษาถิ่นเข้ามาแปลกลบหลอม หรือกรณีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนหรืองานแปลยังไม่มี ความชัดเจน ซึ่งแสดงถึงการไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานแปล และยกย่องงานต้นฉบับมากกว่า หรือการที่อาชีพนักแปลเป็นอาชีพที่มีรายได้ต่ำ เป็นต้น (Venuti, 1995: 1 - 2)

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจในศาสตร์การแปลในเวลาต่อมา มีการศึกษาในขอบข่ายที่กว้างมากขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์และความคิดที่ครอบงำอยู่ โดยการศึกษานี้ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างชัดเจนคือ งานในแนวทางยุคหลังอาณานิคมนิยมศึกษา เช่น ในการศึกษาของเตจาวินิ นีรานจนา (Niranjana, 1992: 8 อ้างถึงใน Munday, 2012: 203 - 204) กล่าวว่า งานวรรณกรรมแปลเป็นหนึ่งในวาทกรรมที่แสดงถึงการเป็นเครื่องมือในการครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์ ตามโครงสร้างทางอุดมการณ์และกฎเกณฑ์ของเจ้าอาณานิคม การแปลงานวรรณกรรมของประเทศได้อาณานิคมเป็นภาษาอังกฤษ เป็นงานเขียนขึ้นใหม่เพื่อทำให้เกิดภาพและความเชื่อในความเป็นตะวันออก ภายใต้อุดมการณ์ความเหนือกว่าของชาวตะวันตก ภาพและความเชื่อที่เกิดขึ้นจะครอบงำความคิดของประชาชนได้อาณานิคมผ่านกระบวนการทางสังคมต่างๆ เช่น การตั้งโรงเรียนเพื่อสอนศาสนาของคณะมิชชันนารีเพื่อสร้างวาทกรรมที่เหนือกว่าของเจ้าอาณานิคม รวมทั้งการกำหนด

ความเป็นตัวตน (interpellation) ให้กับพลเมืองใต้อาณานิคม หรือในการศึกษาของไมเคิล โครนิน (Cronin, 1996 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 206 - 207) เป็นการศึกษาความเป็นเจ้าอาณานิคมของอังกฤษที่มีเหนือไอร์แลนด์ ผ่านการควบคุมทางกฎหมายหรือการครอบงำทางความคิดผ่านงานเขียนต่างๆ รวมทั้งงานแปล เพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมย่อย

ในบริบทของยุคหลังอาณานิคม การแปลถูกมองว่าได้สร้างปัญหาในประเด็นของภาพแทน (representation) อำนาจ และความเป็นประวัติศาสตร์ จนเกิดเป็นความไม่เท่าเทียมและไม่สมมาตรต่อผู้คน เชื้อชาติและภาษาขึ้น นอกจากกลไกการปราบปรามแล้ว เจ้าอาณานิคมยังใช้กลไกทางวาทกรรมอื่นๆ เช่น ปรัชญา ประวัติศาสตร์ อักษรศาสตร์ รวมทั้งงานวรรณกรรม ผ่านความรู้ เทคโนโลยี และอำนาจในระดับต่างๆ โดยในงานแปลก็เป็นอีกวาทกรรมหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับเจ้าอาณานิคมผู้มีอำนาจ โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นคือ งานแปลถูกกำหนดขึ้นตามปรัชญาตามความเป็นจริงของโลกตะวันตก ความรู้จะสร้างภาพแทนของความเป็นจริงนั้นขึ้น และในที่สุดภาพแทนนั้นก็กลายเป็นความเป็นจริงที่ไม่มีใครตั้งข้อสังเกต แม้ความเป็นจริงเหล่านั้นจะเป็นความรุนแรงที่ผู้มีอำนาจใช้ต่อผู้อยู่ใต้อาณานิคม ผลจากการศึกษาแนวคิดยุคหลังอาณานิคมศึกษา และเรื่องอุดมการณ์ในงานเขียนขึ้นใหม่ของ เลอเฟอแวร์ นำมาสู่ประเด็นการศึกษาอุดมการณ์เพื่อหาการครอบงำที่เกิดขึ้นในงานแปลว่าเป็นอุดมการณ์ของนักแปลหรือถูกควบคุมโดยอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในกระบวนการต่างๆ ของการแปล เช่น สำนักพิมพ์ บรรณาธิการ สถาบัน หรือหน่วยงานของรัฐบาล รวมทั้งการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์ของเบซิล ฮาติม และเอียน เมสัน (Hatim and Mason, 1990, 1997) การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของนอร์แมน แฟร์คลัฟ (Fairclough, 2001, 2003) หรือทฤษฎีเรื่องเล่า (Narrative theory) ของโมนา เบเคอร์ (Baker, 2006)

เวนูตีให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การศึกษาถึงความคิด ความเชื่อ และสังคม จะทำให้มองเห็นแรงผลักดันที่มีต่ออุดมการณ์ของกลุ่มผลประโยชน์ในสถาบันทางสังคมต่างๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่กำหนดการผลิตงานแปล รวมทั้งวัฒนธรรมและอำนาจที่สามารถปรากฏอยู่ได้ในงานแปล สถาบันทางสังคมดังกล่าว นอกเหนือจากรัฐบาล หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเมืองแล้ว ยังรวมถึงตัวกระทำ การต่างๆ (agencies) ในอุตสาหกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักพิมพ์และบรรณาธิการซึ่งจะเป็นผู้คัดเลือก จ้างงาน และจ่ายค่าตอบแทนนักแปล รวมทั้งการควบคุมแนวทางการแปล หรือนักวิจารณ์ ซึ่งมีส่วนในการประเมินว่าในสังคมปลายทางมีการอ่าน และให้การยอมรับในงานแปลมากเพียงใด ตัวกระทำเหล่านี้มีบทบาทและหน้าที่ของตนภายใต้วัฒนธรรมหลักและอำนาจที่มีอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งและสถานที่หนึ่ง ดังนั้น ตัวนักแปลเองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จึงสามารถแสดงบทบาทและหน้าที่ตามหรือแตกต่างออกไปได้ (Venuti, 1998 อ้างถึงใน Munday, 2012: 217)

2.2.3 แนวคิดเรื่องตัวกระทำที่มีอำนาจในการแปล

2.2.3.1 อำนาจของผู้อุปถัมภ์กับการแปล

เลอเฟอแวร์ ศึกษางานแปลหรืองานเขียนขึ้นใหม่ภายใต้กรอบความคิดเรื่องระบบวรรณกรรม โดยได้รับแนวความคิดมาจากทฤษฎีวรรณกรรมแนวรูปแบบนิยมของนักวิชาการชาวรัสเซีย ซึ่งมองว่าในระบบวรรณกรรมจะประกอบด้วยระบบย่อยๆ ของวรรณกรรม เช่น วรรณกรรมคลาสสิก วรรณกรรมอิโรติก หรือวรรณกรรมเด็ก รวมทั้งวรรณกรรมแปลก็เป็นหนึ่งในระบบย่อยๆ ของระบบวรรณกรรม ปรัชญาการณต่างๆ ภายนอกระบบส่งผลต่อระบบย่อยๆ เหล่านั้น รวมทั้งแต่ละระบบย่อยก็ส่งผลต่อกันอีกด้วย ปรัชญาการณที่มีอยู่จะมีความสอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมที่ระบบวรรณกรรมนั้นอยู่ และเนื่องจากเป็นระบบที่ถูกสร้างขึ้น ภายในระบบนี้จึงประกอบด้วยสิ่งที่ถูกผลิต คือ ตัวบท รวมทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ตัวบทนั้น ระบบวรรณกรรมแปลจะถูกควบคุมด้วยปัจจัยที่สำคัญ 2 ปัจจัย คือ 1) กลุ่มวิชาชีพ (professional) เป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการกำหนดรูปแบบการประพันธ์ที่เป็นหลักในระบบวรรณกรรม ได้แก่ นักวิพากษ์และนักวิจารณ์ ซึ่งจะบอกถึงการยอมรับของสังคมที่มีต่องานวรรณกรรม นักวิชาการในวงการการศึกษา จะเป็นผู้ตัดสินว่าหนังสือเล่มใดควรค่าต่อการศึกษาหรือการเรียนการสอนและนักแปลเอง ซึ่งจะเป็นผู้เลือกรูปแบบการประพันธ์ รวมทั้งการตัดสินใจในเรื่องอุดมการณ์ของการแปลด้วย 2) ผู้อุปถัมภ์ (patronage) เป็นปัจจัยที่อยู่ภายนอกระบบวรรณกรรม อาจเป็นบุคคลหรือสถาบันที่มีอำนาจในการส่งเสริมหรือยับยั้งการอ่าน การเขียน หรือการเขียนขึ้นใหม่ของงานวรรณกรรม ผู้อุปถัมภ์นี้จะมีส่วนในการกำหนดอุดมการณ์ รายได้ และสถานะของนักแปล (Lefevere, 1992: 11 - 16)

ผู้อุปถัมภ์จะส่งผลต่อการควบคุมอุดมการณ์มากกว่ารูปแบบการประพันธ์ (poetics) ของงานวรรณกรรม และอาจนับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่อรูปแบบการประพันธ์มากกว่ากลุ่มวิชาชีพด้วย ผู้อุปถัมภ์นี้อาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียว เช่น ในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศส เป็นผู้อุปถัมภ์งานวรรณกรรมในประเทศฝรั่งเศสมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นอาจเป็นราชสำนัก กลุ่มการเมือง กลุ่มศาสนา หรือกลุ่มคน รวมทั้งสำนักพิมพ์ หรือวงการสื่อในรูปแบบต่างๆ ผู้อุปถัมภ์จะพยายามเข้าควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างระบบวรรณกรรมกับระบบอื่นๆ ในสังคมและวัฒนธรรม โดยควบคุมทั้งในแง่การผลิตและการกระจาย ผ่านปฏิบัติต่างๆ ของสถาบัน เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและการเซ็นเซอร์ การวิพากษ์วิจารณ์ของนิตยสารหรือวารสารต่างๆ รวมทั้งนักวิชาการในวงการการศึกษา ส่วนกลุ่มวิชาชีพเองก็มักมีอุดมการณ์ที่โน้มเอียงไปในแนวทางเดียวกับผู้อุปถัมภ์ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนวรรณกรรมที่เป็นหลักอยู่ในระบบสังคมในเวลานั้น หรืออาจกล่าวในอีกทางหนึ่งได้ว่า ผู้อุปถัมภ์เหล่านี้ได้อาศัยกลุ่มวิชาชีพเป็นเครื่องมือในการนำระบบวรรณกรรมไปสู่อุดมการณ์ที่ตนได้ตั้งไว้ (เพ็งอั้ง 15 - 16)

เลอเฟอแวร์ แบ่งองค์ประกอบด้านอำนาจของผู้อุปถัมภ์เป็น 3 องค์ประกอบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน ได้แก่ 1) อำนาจด้านอุดมการณ์ (ideological component) เป็นปัจจัยที่จำกัดหรือควบคุมทางเลือกและการผลิตงานทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา องค์ประกอบนี้รวมถึงอุดมการณ์ทางการเมืองและอุดมการณ์ด้านรูปแบบ ขนบ และความเชื่อที่ส่งผลต่อการเขียน 2) อำนาจด้านการเงิน (economical component) เป็นองค์ประกอบที่ผู้อุปถัมภ์ใช้เพื่อสนับสนุนสถานะทางการเงินของนักเขียน โดยอาจอยู่ในรูปค่าจ้าง หรือตำแหน่งหน้าที่การงานที่สถาบันมอบให้ เช่น ในกรณีของเจฟฟรีย์ ซอเซอร์ (ค.ศ. 1343 – ค.ศ. 1400) กวีเอกชาวอังกฤษในยุคกลาง ด้วยความสามารถในการประพันธ์ทำให้ได้รับการแต่งตั้งจากราชสำนักอังกฤษให้ดำรงตำแหน่งนักการทูต ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ซอเซอร์ได้สร้างสรรค์งานประพันธ์ต่อไปได้ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม งานของซอเซอร์ก็ยังคงอยู่ภายใต้อุดมการณ์ที่เน้นการเชิดชูกษัตริย์อยู่ นอกจากนี้นักเขียนแล้ว นักวิจารณ์และนักวิชาการอาจได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากผู้อุปถัมภ์ด้วย โดยอำนาจทางการเงินของผู้อุปถัมภ์ในปัจจุบันมักมาจากความพยายามในการเพิ่มยอดจำหน่าย และ 3) อำนาจด้านสถานะ (status component) องค์ประกอบนี้อาจแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้ค่าจ้างที่ดีก็เป็นการสร้างฐานะที่สูงขึ้นให้กับนักเขียน หรือการสนับสนุนทางด้านชื่อเสียง โดยการส่งเสริมภาพลักษณ์ผ่านการโฆษณา การเปิดตัวหนังสือในสถานที่ที่มีชื่อเสียง ซึ่งก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อนักเขียนเองและผู้อุปถัมภ์ เป็นต้น (เพ็งอ้าง 16 - 17)

ประเภทของผู้อุปถัมภ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้อุปถัมภ์ที่มีอำนาจบางส่วน (differentiated patronage) ซึ่งมักมีอำนาจทางการเงินโดยไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กัอำนาจด้านอุดมการณ์มากนัก เช่น สำนักพิมพ์ในปัจจุบันที่สามารถสร้างยอดขายจำนวนมากได้ โดยไม่ต้องยึดกับอุดมการณ์ใดอุดมการณ์หนึ่งมากนัก ส่วนผู้อุปถัมภ์อีกประเภทหนึ่ง คือ ผู้อุปถัมภ์ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (undifferentiated patronage) ซึ่งมีอำนาจด้านอุดมการณ์ การเงิน และสถานะครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ตัวอย่างเช่น กรณีผู้ปกครองในระบบบอคาธิปไตย ดึงตัวนักเขียนให้เข้ามาอยู่ในราชสำนัก และให้ตำแหน่งหน้าที่รวมทั้งเงินเดือน เช่นเดียวกับในกรณีผู้ปกครองในระบบเผด็จการ ผู้อุปถัมภ์ประเภทนี้มีวัตถุประสงค์ในรักษาความมั่นคงโดยรวมภายในระบบ การสร้างงานวรรณกรรมที่จะได้รับการยอมรับและส่งเสริมเมื่องานเขียนมีอุดมการณ์ที่ไม่ขัดกับผลประโยชน์ หรือก่อให้เกิดการเสียประโยชน์ของผู้มีอำนาจในขณะนั้น ส่วนงานเขียนอื่นที่มีอุดมการณ์แตกต่างไปอาจมีอุปสรรคในการผลิตและเผยแพร่ รวมทั้งอาจกลายเป็นวรรณกรรมในระดับล่างไป เช่น ในสมัยทิวดอร์ นักเขียนที่ได้รับการอุปถัมภ์จากราชสำนักจะถูกปรับหากเขียนงานที่มีเนื้อหาที่คนทั่วไปนิยม จนทำให้นักเขียนไม่เผยแพร่งานเขียนเหล่านี้ หรือกระจายอยู่เฉพาะในบางกลุ่มบางพื้นที่เท่านั้น และเมื่อผู้อุปถัมภ์ใหม่สามารถสถาปนาอำนาจขึ้นในระบบ งานวรรณกรรมระดับล่างอื่นๆ อาจเปลี่ยนขึ้นมาเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการยอมรับและส่งเสริมแทนได้ (เพ็งอ้าง 17 - 18)

สถาบันต่างๆ พยายามที่จะผลักดันรูปแบบการประพันธ์หลักในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้เป็นมาตรฐานวัดระบบวรรณกรรมต่างๆ ระบบวรรณกรรมที่เป็นไปตามรูปแบบหลักอาจกลายเป็นวรรณกรรมอมตะที่ทรงคุณค่าในเวลานั้น และเมื่อรูปแบบการประพันธ์หลักเปลี่ยนไป ระบบวรรณกรรมรองอื่นก็จะขึ้นมาเป็นวรรณกรรมอมตะแทน อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมแบบฉบับที่มีมาตั้งแต่อดีตซึ่งอาจยาวนานมาถึงหลายร้อยปี ยังสามารถคงความเป็นแบบฉบับอยู่ได้ เนื่องมาจากอคติในเชิงอนุรักษ์ของระบบ รวมทั้งมีการตีความและการเขียนขึ้นใหม่ของวรรณกรรมนั้น นอกจากนี้ สถาบันทางการศึกษายังมีส่วนในการคงความเป็นวรรณกรรมแบบฉบับไว้ โดยการตีพิมพ์เพื่อการศึกษาและเผยแพร่สู่สาธารณะ ซึ่งทำให้งานเขียนนั้นยิ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับว่าเป็นวรรณกรรมแบบฉบับมากยิ่งขึ้น ส่วนสำนักพิมพ์เองก็ต้องการตีพิมพ์งานเหล่านี้ เนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาดอีกด้วย งานวรรณกรรมที่ยังมีความแตกต่างจากอุดมการณ์ของผู้อุปถัมภ์ จะยังมีโอกาสได้รับการผลิตน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงหรือมีอำนาจอยู่ในขณะนั้น เช่นในช่วงศตวรรษที่ 18 งานวรรณกรรมฝ่ายซ้ายของฝรั่งเศสจำเป็นต้องนำไปตีพิมพ์ในนครอัมสเตอร์ดัมหรือเมืองสตราสบูร์ก ซึ่งอยู่นอกเขตอำนาจหลักของระบบวรรณกรรมและขอบเขตทางการเมืองการปกครอง (เพ็งอ้าง 19 - 22)

ผู้อุปถัมภ์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบวรรณกรรม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเป็นสถานะหนึ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมภายนอกระบบรับรู้ได้ว่าระบบวรรณกรรมยังดำรงอยู่ นั่นหมายถึงระบบวรรณกรรมจะยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกระบบได้ โดยมีการผลิตงานหรือการเขียนขึ้นใหม่ ซึ่งผู้อุปถัมภ์จะเป็นผู้ให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดสิ่งที่แปลกใหม่ หรือเปลี่ยนไปจากเดิมขึ้นในระบบที่มีผู้อุปถัมภ์ซึ่งมีอำนาจบางส่วน ผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระบบวรรณกรรม จะทำให้เกิดจากกระจายกลุ่มผู้อ่านออกเป็นกลุ่มตามระบบวรรณกรรมย่อยต่างๆ ส่วนในระบบที่มีผู้อุปถัมภ์ซึ่งมีอำนาจเบ็ดเสร็จ ผู้อ่านไม่สามารถมีสิทธิหรือขอบเขตในการสร้างหรือยอมรับในระบบวรรณกรรมใหม่ได้มากนัก และยังเป็นผลให้เกิดการตีความในรูปแบบอื่นและสร้างงานเขียนซ้ำใหม่ขึ้น เช่น ในอารยธรรมตะวันตกยุคกลาง งานวรรณกรรมสมัยกรีกและโรมันได้รับผลิตซ้ำในรูปแบบงานเขียนขึ้นใหม่ โดยเป็นไปตามอุดมการณ์ของศาสนจักร ซึ่งมีองค์กรของคริสตศาสนาเป็นผู้อุปถัมภ์ ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้งานวรรณกรรมเหล่านั้นถูกทำลาย แต่ถ้าหากระบบไม่ยอมรับหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ระบบวรรณกรรมจะต้องล่มสลายลง เนื่องจากถูกกดดันจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ในเวลา que ผู้อุปถัมภ์กลุ่มใหม่สามารถเข้ามามีอำนาจ ตัวอย่างเช่น ระบบวรรณกรรมของจีนสามารถดำรงอยู่มาเป็นเวลานานนับพันปีได้ เนื่องจากการจำกัดงานไว้้อยู่เพียงแค่ว่าเฉพาะกลุ่ม แต่เมื่อชนชั้นกระฎุมพีซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามาจากญี่ปุ่นเข้ามามีอำนาจในการปกครอง ด้วยอุดมการณ์ของผู้อุปถัมภ์ใหม่ ระบบวรรณกรรมเก่าต้องถูกทำลายลง และเปลี่ยนรูปแบบการประพันธ์ไปตามแบบญี่ปุ่น (เพ็งอ้าง 23 - 25)

ในด้านรูปแบบการประพันธ์ที่เป็นปัจจัยจำกัดอีกปัจจัยหนึ่งในการแปล เลอเฟอแวย์แบ่งออก

เป็น 2 ส่วน คือ 1) องค์ประกอบทางโครงสร้างของวรรณกรรม ได้แก่ ขนบของตัวบท (genre) แก่นเรื่อง (motif) โครงเรื่อง ตัวละคร สถานการณ์ รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์ และ 2) องค์ประกอบทางหน้าที่ของวรรณกรรม ซึ่งเป็นหน้าที่ภายในและภายนอกระบบวรรณกรรม องค์ประกอบนี้ได้รับอิทธิพลจากระบบสังคมเป็นหลัก โดยหน้าที่ของวรรณกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของสังคมและระบบวรรณกรรม จะได้รับการคัดเลือกให้เข้ามาอยู่ในระบบและสร้างเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น ทั้งนี้ งานเขียนชิ้นใหม่สามารถสร้างรูปแบบการประพันธ์แบบใหม่ให้เข้ามาอยู่ในระบบวรรณกรรมได้เช่นเดียวกับงานเขียนประเภทอื่นๆ รูปแบบการประพันธ์และกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นใหม่จะได้รับการจัดลำดับโดยกลุ่มวิชาชีพ ซึ่งการจัดลำดับนี้จะส่งผลให้รูปแบบการประพันธ์ที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดให้กลายเป็นวรรณกรรมแบบฉบับ (canon) และยังได้รับการส่งเสริมให้นำมาเป็นบทเรียนในวงการการศึกษาด้วย เช่น ในอดีต บรรณารักษ์ชาวกรีกในศตวรรษที่ 3 แห่งเมืองอเล็กซานเดรียชื่อว่าอริสโตฟานและอริสตาร์คัส จะเป็นผู้คัดเลือกว่าหนังสือเล่มใดเป็นหนังสือที่ทรงคุณค่า หรือในช่วงก่อนสถาปนารัฐอิสลาม วรรณกรรมที่ได้รับความชื่นชมจากกวีเอกที่มีชื่อเสียงจะได้รับชื่อเสียงและกลายเป็นวรรณกรรมอมตะ (เพ็งอ้าง 26 - 31)

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประพันธ์ของระบบวรรณกรรม เกิดขึ้นด้วยวิธีที่แตกต่างกันไปตามแต่ละยุคสมัย เนื่องจากสภาวะแวดล้อมภายนอกที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น งานเขียนประเภทบทละครในสมัยกรีกจะเป็นเรื่องที่สอนถึงบรรทัดฐานต่างๆ แต่เมื่อเวลาผ่านไปถึงยุคกลาง บทละครกลับกลายเป็นเรื่องราวชีวิตทั่วไป และรูปแบบในการแสดงละครก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย หรือบทกวีนิพนธ์ในยุคนี้นิยมบทประพันธ์ประเภทลำนำ (lyric) และนำมาขับร้อง ซึ่งแตกต่างสมัยกรีกที่นิยมนำบทละครมาแสดงมากกว่าเป็นต้น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประพันธ์ของระบบวรรณกรรมนี้ เกิดจากการที่องค์ประกอบทางหน้าที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปจะเป็นปัจจัยในการกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมที่สุดในการแสดงหน้าที่ของระบบวรรณกรรมใหม่นั้น หน้าที่ของวรรณกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปตามเนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอด เช่น เนื้อหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มขุนนาง อาจถ่ายทอดผ่านบทละครสุขนานุกรมหรือวรรณกรรมเสียดสีสังคม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคมจะทำให้เนื้อหาที่ต้องการถ่ายทอดและองค์ประกอบทางหน้าที่เปลี่ยนไป สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเกิดระบบวรรณกรรมใหม่ในระบบวรรณกรรม ในทางตรงข้าม องค์ประกอบทางโครงสร้างมักมีแนวโน้มไปในทางอนุรักษ์นิยมผ่านการควบคุมเนื้อหาให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ (เพ็งอ้าง 33 - 35)

2.2.3.2 เครือข่ายอำนาจของอุตสาหกรรมการพิมพ์

มิลตันและแบนเดย์ (John Milton and Paul Bandia, 2009) มองปัจจัยที่ผลต่อการแปลในแง่ผู้กระทำการ (agents) โดยยกคำนิยามคำว่า 'agent in translation' ของฮวน ซาเกอร์ ใน *Dictionary of Translation Studies* (Shuttleworth and Cowie, 1997: 7 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 1) ว่า "a person who is in an intermediary position between a translator and an end user of a

translation" นั่นคือ บุคคลซึ่งมีหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างนักแปลและผู้ใช้งานแปลในปลายทาง โดยผู้กระทำการนี้อาจเป็นผู้ผลิต ผู้ปรับแก้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เขียนคำนิยาม บรรณาธิการ ผู้ตรวจทาน และนักแปล นอกจากนั้น ยังรวมถึงผู้จ้างแปลและสำนักพิมพ์ด้วย ผู้กระทำการในมุมมองของชาเกอร์ มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า 'ผู้อุปถัมภ์' ของเลอเฟอแวร์ ซึ่งรวมถึงราชบัณฑิต สถาบันการศึกษา กลุ่มการเมือง บริษัท หรือแม้แต่วารสารหรือและหนังสือพิมพ์ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างสรรค์ (innovation) การเปลี่ยนแปลง (change) และการส่งผ่าน (transition) ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวรรณกรรม โดยบุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้จะมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางวัฒนธรรมและภาษา ผ่านงานแปล และมากไปกว่านั้น บุคคลหรือกลุ่มดังกล่าวอาจทำหน้าที่ด้วยความปรารถนาอย่างแรงกล้า จนบางครั้งอาจก่อให้เกิดความคิดก้าวหน้า การกระทำนอกกรอบ แยกวิถีปฏิบัติออกจากวิชาชีพ อันอาจนำไปสู่การถูกปรับ จำคุก หรือแม้แต่โทษประหาร ดังนั้น ผู้กระทำในงานแปล (agents of translation) จึงเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำแนวคิดทางวรรณกรรมหรือปรัชญาใหม่ๆ เข้ามาสู่ระบบผ่านงานแปล โดยการแสดงอิทธิพลและการใช้อำนาจในทางวัฒนธรรมหรือทางการเมือง

มิลตันและเบนเดย์ แบ่งประเภทของผู้กระทำการในงานแปลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สร้างการเปลี่ยนแปลงในวิธีการเขียน (new styles) ซึ่งทำให้งานแปลมีสำนวนที่หลากหลาย และกลุ่มที่พยายามสร้างสรรค์และนำเข้างานเขียนประเภทใหม่ (new works) มาสู่ระบบ หรือนำวิธีการเขียนที่เกิดขึ้นใหม่มาทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคม แต่อย่างไรก็ตาม การยอมรับในวิธีการเขียนที่เกิดขึ้นใหม่นั้น ขึ้นกับความสัมพันธ์ทางอำนาจกับฝ่ายการเมือง ซึ่งใช้กลไกต่างๆ ในการคัดเลือกงานแปลที่ไม่ขัดกับผลประโยชน์ทางอำนาจของตน โดยสำนักพิมพ์นับว่าเป็นผู้กระทำการที่มีความสำคัญมากในระบบวรรณกรรม ซึ่งนอกจากในแง่การผลิตแล้ว สำนักพิมพ์ยังมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีและรูปแบบการบริโภคงานวรรณกรรมอีกด้วย นอกจากนั้น มิลตัน และเบนเดย์ยังเสนอว่า ผู้อุปถัมภ์น่าจะมีความหมายถึงผู้ที่มีส่วนในการสร้างสำนึกรักความเป็นชาติ เช่น ผู้นำ องค์การนานาชาติ ชนกลุ่มน้อย หรือวัฒนธรรมที่ไม่มีภาษาประจำชาติ ซึ่งจะพยายามสร้างภาษาและวรรณกรรมประจำชาติขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของคนในชาติ สร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และให้เป็นที่รู้จักยอมรับในวงการระดับโลก ดังจะเห็นได้จาก วัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านภาษาสากลเพื่อให้สังคมโลกรับรู้ถึงการคงอยู่ของวัฒนธรรมนั้น (เพ็ญอ่าง 3 - 4)

ด้วยอิทธิพลทางความคิดของปีแอร์ บูร์ดิเยอที่ว่า ความรู้มิใช่สิ่งที่เป็นสากลหรือแยกตัวออกจากความเป็นชาติ ทว่าความรู้เป็นเรื่องที่ยึดโยงกับความเป็นชาติอย่างแท้จริง ความรู้จึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ไปตามบริบทต่างๆ สิ่งสำคัญจึงอยู่ที่ผู้ทำการคัดกรองสิ่งต่างๆ จากวัฒนธรรมภายนอกที่แตกต่างเข้ามา และเรียกผู้ทำการคัดกรองนี้ว่า 'gate - keeper' หรือ 'ผู้รักษาประตู' มิลตันและเบนเดย์ใช้แนวความคิดเรื่องหน้าที่ของผู้รักษาประตูนี้ มาอธิบายถึงผู้กระทำการว่า ผู้รักษาประตูจะทำหน้าที่

เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองให้มากที่สุด ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ แต่อย่างไรก็ตาม หน้าที่ของผู้กระทำในงานแปลนั้น มีความซับซ้อนมากกว่าความเป็นผู้รักษาประตูขึ้นไปอีก เนื่องจากความหลากหลายและจำนวนของผู้กระทำในงานแปล ซึ่งมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นเครือข่าย อีกทั้งยังแฝงตัวอยู่ภายใต้เครือข่ายที่เป็นกลุ่มพลังทางสังคมที่มีการเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันอุดมการณ์บางอย่าง จนบางครั้งอาจนำไปสู่ผลที่ไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น การต่อต้านอาจกลายเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจที่เป็นอยู่ หรือความพยายามในการคงอำนาจไว้ อาจจบลงด้วยการกลายเป็นผู้ล้มล้างไปโดยไม่รู้ตัว (เฟิงอ้าง 5 - 7)

การแปลงานวรรณกรรม นอกจากจะเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับตัวบทและปริธานของนักแปลแล้ว ยังมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วย ในความเป็นจริงนักแปลงานวรรณกรรมมักต้องประสบปัญหาในแง่เศรษฐกิจนี้ โดยจากการศึกษาของเวนูตี (Venuti, 1992: 1 - 3, 1998: 31 - 36 อ้างถึงใน Munday, 2012: 228) พบว่า ในสังคมแอลไกลด์ - อเมริกันร่วมสมัย ขาดกฎหมายที่เกี่ยวกับการจ้างงานนักแปล สำนักพิมพ์จะตกลงค่าจ้างกับนักแปลเป็นครั้งๆ ไป และจะเป็นผู้เลือกงานแปลที่ตรงกับความต้องการสำนักพิมพ์ นักแปลจะต้องทำงานภายใต้อุดมการณ์ของสำนักพิมพ์ และมักได้ค่าจ้างต่ำ เนื่องจากความต้องการหนังสือแปลในตลาดมีไม่มาก สำนักพิมพ์มักลังเลที่จะให้ลิขสิทธิ์กับนักแปล รวมทั้งการแบ่งส่วนแบ่งกำไรที่ไม่เป็นธรรม เวนูตีเรียกสถานการณ์ดังกล่าวว่า กลไกกดดัน (repression exercise) จากอุตสาหกรรมการพิมพ์ กลไกกดดันนี้ มีความแตกต่างไปจากกลไกการกดดันที่มีต่อกลุ่มอื่นๆ ในสังคม เนื่องจากอำนาจการต่อรองของนักแปลมีน้อยมากจนไม่สามารถแสดงการต่อต้านออกมาอย่างเป็นทางการได้

ในงานเขียนเรื่อง *Translation and Power Play* ของปีเตอร์ ฟอว์เซตต์ (Fawcette, 1995: 177 - 192 อ้างถึงใน Hatim and Munday, 2010: 201 - 202) กล่าวถึงอำนาจที่มีผลต่อผู้อ่าน ผู้แต่ง และนักแปล ว่าตัวกระทำการต่างๆ จะแสดงอำนาจ (power play) ในรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกัน โดยแม้ว่านักแปลจะมีอำนาจในการแยกกลุ่มผู้อ่านบางกลุ่มออกไปหรืออำนาจในการนำเสนองานแปลให้กับบางกลุ่มเป็นการเฉพาะได้ แต่นักแปลก็ต้องเผชิญกับการแสดงอำนาจจากตัวกระทำการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองบรรณาธิการ ฝ่ายตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและการเซ็นเซอร์ ซึ่งโดยเปรียบเทียบแล้ว นักแปลนับว่ามีอำนาจที่น้อยกว่ามาก การแสดงอำนาจเหนือต่อนักแปลอาจเห็นได้จาก การใช้คำว่า 'translated by' หรือ 'แปลโดย' บนหน้าปกหรือแม้แต่ปรากฏเพียงแค่นอกปกของหนังสือ เป็นการแสดงให้เห็นกับผู้อ่านหรือนักวิจารณ์ได้รู้ว่่านักแปลไม่ได้เป็นเจ้าของงานแปลนั้น บรรณาธิการและผู้ตรวจสอบมีอิทธิพลต่องานแปลในขั้นสุดท้ายของการผลิต โดยการตัดแต่งเพื่อความสละสลวย หรือการแต่งเติมเพื่ออรรถรส ซึ่งนักแปลแทบจะไม่มีโอกาสได้ตรวจสอบอีกเลยหลังจากต้นฉบับ อย่างไรก็ตาม นักแปลที่มีชื่อเสียงอาจสามารถแสดงอำนาจในการต่อรองกับผู้ที่มีส่วนใน

การผลิต เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมได้ จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการงานแปลโดยมันเดย์ (2008) ให้ข้อสรุปว่า บรรณาธิการมีแนวโน้มต้องการงานที่แปลให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทาง (domestication) เนื่องจากบรรณาธิการยังมีความรู้ในภาษาต่างประเทศไม่ดีพอ และความต้องการให้งานแปลอ่านได้อย่างลื่นไหลในภาษาปลายทาง

อำนาจที่เกิดขึ้นในงานแปลสามารถเกิดกับผู้แต่งได้เช่นกัน โดยสำนักพิมพ์อาจปฏิเสธงานต้นฉบับหรือปฏิเสธนักเขียน ส่วนกรณีที่มักเกิดขึ้นอยู่เสมอคือการใช้บรรทัดฐานทางภาษาและวัฒนธรรมปลายทางมากเกินไป รวมทั้งการใช้มาตรฐานหรือบรรทัดฐานของสำนักพิมพ์เองด้วย เช่น ในการแปลหนังสือเรื่อง *Les Français dans Tous les Sens* ของเฮนเรียต วอลเตอร์ เป็นภาษาอังกฤษ สำนักพิมพ์ใช้ที่ย่อตามมาตรฐานของสำนักพิมพ์ แต่ผู้แต่งต้องการให้ใส่ชื่อเต็มเพื่อแสดงการให้เกียรติ และผู้แต่งยังต้องการให้ใส่เชิงอรรถเพื่ออธิบายคำภาษาฝรั่งเศสบางคำ แต่สำนักพิมพ์กลับไม่ได้ดำเนินการตามที่ได้รับคำร้องขอ สาเหตุในการแสดงอำนาจดังกล่าวอาจเป็นจากบรรทัดฐานหรือเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจของสำนักพิมพ์ นอกจากนี้ กรณีที่พบได้บ่อยอีกกรณีหนึ่งคือ การที่สำนักพิมพ์เปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนเนื้อหาบางส่วนออก โดยมักมีสาเหตุมาจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมปลายทาง โดยอาจเป็นเนื้อหาที่เป็นเรื่องอ่อนไหวหรือเรื่องต้องห้าม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและแต่งเติมเพื่อเพิ่มอรรถรสของงานด้วย (เฟิงอ่าง 203 - 204)

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาทั้งของนักแปลและผู้แต่ง ในงานวรรณกรรมโดยสำนักพิมพ์อาจทำให้จุดมุ่งหมายของงานแปลเปลี่ยนแปลงไปจากที่นักแปลและผู้แต่งได้ตั้งไว้ เช่น ผู้แต่งเขียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกกลุ่มผู้อ่านบางกลุ่มออกหรือเขียนเพื่อให้ผู้อ่านบางกลุ่มอ่าน การเปลี่ยนแปลงอาจทำให้กลุ่มผู้อ่านเป้าหมายไม่เป็นที่ผู้แต่งตั้งวัตถุประสงค์ไว้ กระบวนการที่เกิดขึ้นโดยสำนักพิมพ์อาจเป็นไปเพื่อให้งานแปลเป็นที่ต้องการตามลักษณะการอ่านของผู้อ่าน วอนสแตกเคิลเบิร์ก (von Stackelberg, 1971: 588) กล่าวว่า ผู้อ่านชาวฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 นิยมลีลาการเขียนที่มีการประดับประดา โดยมองว่างานที่ไม่มีตกแต่งเป็นงานที่น่าเบื่อ (tedium and indecorum) ซึ่งเป็นภาษาของตัวละครที่เป็นชนชั้นล่างใช้ในนิยายยุคนั้น เช่น การใช้คำพูดห้วนๆ หรือแสดงประโยคที่สนทนากันในเครื่องหมายคำพูด

จากประสบการณ์ในการแปลของเวนูติ (Venuti, 1998: 48, 2008: 1 อ้างถึงใน Munday, 2012: 229) พบว่า ผลจากนโยบายของสำนักพิมพ์ที่เป็นไปตามอุดมการณ์ที่ครอบงำความคิดอยู่ในสังคมแองโกล - อเมริกันร่วมสมัย ทำให้นักแปลมีสภาพไร้ตัวตน (invisibility) โดยตัวนักแปลเองต้องพยายามที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการแปลให้ลื่นไหล เพื่อให้งานแปลได้ความหมายตรงตามต้นฉบับและอ่านเข้าใจได้ในภาษาปลายทาง นอกจากนี้ งานเขียนจะนับได้ว่าประสบความสำเร็จ ก็ต่อเมื่อได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งก็เป็นอำนาจของบรรณาธิการและสำนักพิมพ์ ในประเทศอังกฤษ

และสหรัฐอเมริกา สำนักพิมพ์มักเลือกงานเขียนต้นฉบับที่มีแนวโน้มในการแปลให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทางได้ง่ายมากกว่า ซึ่งหากพิจารณาถึงอัตราส่วนของหนังสือที่มีการตีพิมพ์ พบว่ามีการตีพิมพ์หนังสือแปลน้อยมาก คิดได้ประมาณร้อยละ 2 - 4 เท่านั้น ในทางตรงกันข้าม อัตราส่วนของหนังสือแปลในประเทศอื่นๆ กลับสูงกว่ามาก และส่วนใหญ่เป็นงานแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ อัตราส่วนดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเป็นเจ้าอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของสำนักพิมพ์ รวมทั้งวัฒนธรรมของประเทศอังกฤษและสหรัฐฯ

จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมและอำนาจจากสถาบันต่างๆ นั้นส่งผลต่องานแปล บนสมมติฐานที่เชื่อว่าการแปลเป็นกระบวนการที่ถูกควบคุมด้วยอำนาจของผู้กระทำการ และความพยายามในการควบคุมด้วยจริยธรรมและบรรทัดฐานของงานแปล ผลที่เกิดจากแก้ปัญหาที่แสดงให้เห็นผ่านงานแปลสามารถสะท้อนถึงอุตสาหกรรมต่างๆ ที่คอยควบคุมถ้อยคำต่างๆ ในงานแปลนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและถูกปกปิดมากที่สุดอีกเรื่องหนึ่งในสังคม

บทที่ 3

การศึกษาภาษาต้องห้ามเรื่องเพศกับการเซ็นเซอร์

นวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James เป็นงานเขียนที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่ามีเนื้อหาที่แสดงถึงเรื่องเพศและกิจกรรมทางเพศอย่างชัดเจน รวมทั้งเพศวิถีในรูปแบบรุนแรงหรือนอกกรอบซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม นั่นคือการมีเพศสัมพันธ์ในรูปแบบที่เรียกว่าซาดีสม์ มาโซคิสต์ (BDSM) ถ้อยคำต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาดังกล่าว ทำให้หนังสือเรื่องนี้กลายเป็นหนังสือต้องห้ามไปในบางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่อนุรักษ์นิยมสูง เช่น ในสาธารณรัฐประชาชนจีน มีการสั่งห้ามพิมพ์หนังสือแปลเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ซึ่งหนังสือแปลเรื่องนี้ในภาษาจีนถูกจัดพิมพ์ขึ้นที่สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) (<http://www.telegraph.co.uk/culture/books/100533/Fifty-Shades-of-Grey-becomes-contraband-hit-im-China.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2559) ดังนั้น การศึกษาว่าภาษาประเภทใดเป็นภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ จึงมีความจำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ถึงอุดมการณ์และอำนาจที่ส่งผลต่อแนวคิดในการแปลหรือไม่แปล (การเซ็นเซอร์) ในนวนิยายเรื่องนี้

ตามแนวคิดเรื่องไวยากรณ์ระบบ ฮัลลiday กล่าวว่า บริบททางวัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดว่าการใช้ภาษามีทางเลือกอย่างไรบ้าง (range of possibility) จากระบบที่มีอยู่ และบริบทสถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่าเราควรเลือกอะไร (choice) โดยทางเลือกและตัวเลือกต่างๆ จะอยู่ในกลุ่มแนวตั้งเดียวกัน (paradigmatic) และเรียกกระบวนการในการเลือกนี้ว่าการปรับแต่งคำ หรือ lexical delicacy (วิโรจน์ อรุณมานะกุล, 2556: 134) ดังนั้น ในการสื่อความหมายของทางภาษาจึงมีทางเลือกต่างๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ถ้อยคำที่สื่อความหมายในเรื่องเพศก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือมีทางเลือกต่างๆ ให้เลือก เห็นได้จากการใช้คำรึหนูในลักษณะต่างๆ แทน หรือการใช้อุปลักษณณ์แทน ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนในวรรณคดีของไทย

นอกจากนั้น ชีวอน บราวน์ลี (Brownlie, 2007: 209 – 210) ยังกล่าวว่า ในการแปลเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือร่างกาย ความปรารถนาทางเพศ การปรับแต่งคำ (linguist delicacy) จะมีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการที่นักแปลจะจัดการกับคำเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกล่าวถึงอวัยวะเพศ กิริยาท่าทางขณะมีเพศสัมพันธ์ การเปลือย การเสียความบริสุทธิ์ การตั้งครุภรณ์และตั้งครุภรณ์อกสมรส การทำอนาจารเด็ก การขายบริการทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน ซึ่งพบว่าการละคำ/ความ (omission) เป็นกลวิธีที่ใช้มาก และเรียกกระบวนการนี้ว่า 'การเซ็นเซอร์ตัวเอง' หรือ 'self-censorship'

ในส่วนต่อไปจะได้ศึกษาถึงภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ ทางเลือกในการหลีกเลี่ยงการใช้ภาษา ต้องห้ามเรื่องเพศที่เคยมีการศึกษาวิจัยไว้ และรายละเอียดของการเซ็นเซอร์

3.1 การศึกษาภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรม

ความเชื่อเรื่องเพศนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ยังคงถูกจำกัดได้ให้เป็นเรื่องที่ไม่สมควรพูด หรืออาจพูดกันได้ในเฉพาะภายในครอบครัว รวมทั้งยังทำให้เป็นเรื่องเป็นเรื่องทางการแพทย์ เรื่องทางวิชาการ ซึ่งยิ่งทำให้การใช้ภาษาทั่วไปที่เกี่ยวกับเรื่องเพศกลายเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพ หรือต้องห้ามไป อาจเห็นได้ง่ายๆ จากคำว่า ผัว เมีย กลัปลายเป็นคำที่ฟังดูไม่สุภาพนัก เมื่อมีการใช้คำว่า สามี ภรรยา กันในกลุ่มคนที่มีการศึกษา กระบวนการที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมและวัฒนธรรม จะทำให้เกิดการสร้างระบบบรรทัดฐาน (normative order) ในเรื่องเพศขึ้น โดยนอกจากจะนำหลักศีลธรรมและความถูกต้องเข้ามากำกับแล้ว ยังมีการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์อื่นๆ เข้ามากำกับกระบวนการนั้นด้วย

3.1.1 เรื่องเพศภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรม

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า นวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James เป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่ามีเนื้อหาที่แสดงถึงเรื่องเพศและกิจกรรมทางเพศอย่างชัดเจน รวมทั้งเพศวิถีในแบบรุนแรงหรือนอกกรอบซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม นั่นคือการมีเพศสัมพันธ์ในแบบที่เรียกว่าซาดิสต์มาโซคิสต์ (BDSM) จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงกรอบการมองเรื่องเพศในสังคมไทย รวมทั้งเรื่องเพศนอกกรอบแบบ BDSM ซึ่งเป็นปมสำคัญของนวนิยายเรื่องนี้

เรื่องเพศในสังคมไทย

ความรู้เรื่องเพศในสังคมไทยมีมาช้านาน ดังจะเห็นได้จากคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติของคนทั่วไป ภาพจิตรกรรมในวัด วรรณกรรม สุภาพษิต โคลง กลอน ที่สะท้อนความคิด อุดมการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศในสังคมไทย ชลิตาภรณ์ (2551: 44 - 47) กล่าวว่า เรื่องเพศในสังคมไทย ก่อนเปิดรับอารยธรรมตะวันตกนั้น มองเรื่องเพศเป็นเรื่องของความอุดมสมบูรณ์ เช่นการนับถืออวัยวะเพศที่ถูกให้ความหมายว่าเป็นสัญลักษณ์ของการแพร่พันธุ์และการเกิด เรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของการละเล่นพื้นบ้านอย่างเปิดเผย และเรื่องเพศปรากฏในวัดพุทธศาสนาหลายแห่งที่สะท้อนการแต่งกาย วิถีชีวิต การกระทำทางเพศระหว่างหญิงกับชาย หญิงกับหญิง ชายกับชาย ทั้งในแง่มุขขบขันและเชิงสังวาส เรื่องเพศในยุคนี้ จึงเป็นเรื่องธรรมชาติและปกติธรรมดาของชีวิตทางโลกย์ ความต้องการทางเพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการดำรงชีวิต แต่ก็เป็นเรื่องของต้นเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์และจุดรั้งมนุษย์จากการบรรลุนิยาม การเรียนรู้ที่จะควบคุมร่างกาย ความรู้สึก และความต้องการทางเพศให้พอดีจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ในระยะต่อมา ความรู้เรื่องเพศที่เดิมนั้นเป็นเรื่องของการกำกับพฤติกรรมทางเพศของสมาชิกในสังคมผ่านคำสอนทางพุทธศาสนา หรือการอบรมสั่งสอนของครอบครัว และการกำกับของสังคม ถูกปรับรูปแบบและเนื้อหาไปอยู่ในรูปของวิชาเพศศึกษาและเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยรัฐบาลไทย โดยขอขยายของเพศศึกษาถูกกำหนดภายใต้กรอบความรู้ที่ตั้งอยู่บนศาสตร์ในยุคของความทันสมัยที่ให้ความสำคัญกับความเป็นสากล ศาสตร์บริสุทธิ์ ปราศจากอคติ ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศจึงเป็นเรื่องของกายวิภาค สรีระวิทยา ตลอดจนการเรียนรู้อัตนวิสัยระหว่างเพศ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในมิติอื่นจึงไม่จัดว่าเป็นความรู้และไม่ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการสอนเพศศึกษา แนวคิดเรื่องเพศดังกล่าวยังคงจัดให้เรื่องเพศที่ถูกต้องเป็นเรื่องของการให้กำเนิด ส่งผลให้เพศวิถีแบบอื่นๆ กลายเป็นเรื่องผิดปกติเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐาน (เพ็ญอ่าง 72 - 73)

เมื่อประเทศพัฒนาก้าวสู่ความทันสมัย การรับเอาแนวความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวเสรีประชาธิปไตยผนวกกับการเข้ามาของระบบทุนนิยมที่สามารถใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ พร้อมกับผลพวงของความทันสมัยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นตัวส่งผ่านถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม พฤติกรรม ที่มีในสังคมต่างๆ ทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารถ่ายทอดได้อย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมไทยเปิดรับค่านิยมเกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศ และพฤติกรรมทางเพศในรูปแบบที่เปิดเผยมากขึ้น มีการแสดงออกมากขึ้น เรื่องเพศที่เคยผูกติดกับเรื่องการเจริญพันธุ์ปรับเปลี่ยนไปสู่เรื่องเพศกับอัตลักษณ์ การแสดงตน ที่สามารถเลือกคุณลักษณะต่างๆ มาเป็นอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม มายาคติเกี่ยวกับเรื่องเพศที่สืบทอดต่อมาแต่ยุคโบราณก็ยังมีอิทธิพลอยู่ เนื่องจากการให้ความรู้เรื่องเพศจากสถาบันต่างๆ ในสังคมยังมีการปรับตัวค่อนข้างน้อยและตัดขาดจากวิถีชีวิตในสังคมบริโภคที่มีตัวบทเรื่องเพศ สินค้าและบริการรูปแบบใหม่ๆ แวดล้อมอยู่มากมายและมีประสิทธิภาพสูงในการจูงใจ (เพ็ญอ่าง 74 - 75)

โดยสรุป วาทกรรมเรื่องเพศจัดให้เรื่องเพศเป็นสิ่งที่ไม่ควรพูดถึง เป็นเรื่องของนักวิชาชีพด้านการแพทย์ การสาธารณสุข และถูกควบคุมโดยนักกฎหมาย ความรู้เรื่องเพศจึงไม่ใช่ความรู้ที่เป็นกลาง แต่เป็นความรู้ที่ถูกกำหนดและสร้างขึ้นโดยอุดมการณ์และวัฒนธรรมของสังคมที่กำหนดว่าสมาชิกในสังคมควรมีความรู้เรื่องเพศในขอบข่ายที่กว้างขวางเพียงใดและลึกซึ้งระดับใด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของมิเชล ฟูกูต์ ที่ว่าอำนาจที่เป็นตัวกำหนดความรู้ ได้สร้างความหมายให้กับเรื่องเพศ กำหนดขอบเขตความรู้ที่จัดว่าเป็นความรู้เรื่องเพศ และกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องเพศ ในขณะที่เดียวกัน ก็กีดกัน ปิดกั้นความรู้และกระบวนการเรียนรู้อื่นออกไป และถูกมองว่าไม่ใช่ความรู้ อยู่ในพื้นที่ของเรื่องต้องห้าม เรื่องลามกสัปดน ดังนั้น ความรู้ที่อยู่นอกกรอบชีววิทยา กายวิภาค หรือเรื่องที่ไม่ผ่านการคัดกรองให้บริสุทธิ์ จึงไม่จัดว่าเป็นความรู้

BDSM - เพศนอกกรอบสังคม

เพศสัมพันธ์นอกกรอบรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงมากขึ้นในปัจจุบันคือ เพศสัมพันธ์แบบ BDSM ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การพันธนาการ การออกคำสั่ง/รับคำสั่ง และการใช้ความเจ็บปวดระหว่างคู่ที่มีเพศสัมพันธ์กัน โดยคำ BDSM เริ่มใช้กันเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1991 มีความหมายรวมถึงพฤติกรรมทางเพศในแบบ B/D (bondage & discipline) D/s (dominance & submission) และ S/M (sadism & masochism) กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจของฝ่ายหนึ่ง ที่เรียกว่า dominance/top หรือ 'นาย' เทียบกับ submissive/bottom หรือ 'ป่าว'/'ทาส' ซึ่งเป็นไปด้วยความยินยอมและเต็มใจ อย่างไรก็ตาม อาจต้องมีการทำสัญญาเพื่อแสดงความยินยอม และกำหนดกฎระเบียบในการปฏิบัติระหว่างกัน เพื่อแยกได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวไม่ใช่การทำทารุณกรรมทางเพศ ในปัจจุบัน BDSM ไม่ได้ความหมายถึงเพียงแต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มย่อยหรือชุมชนย่อยอีกด้วย (<https://en.wikipedia.org/wiki/BDSM> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2558)

ในอดีต พฤติกรรมทางเพศที่ใช้ความรุนแรงและก่อให้เกิดความเจ็บปวด (sadomasochism) ถูกมองว่าเป็นเรื่องผิดปกติทางจิต โดยคำนี้มีที่มาจากชื่อของ Marquis de Sade นักปรัชญา นักเขียนในศตวรรษที่ 17 และ Leopold von Sacher-Masoch ศาสตราจารย์ด้านประวัติศาสตร์ และนักเขียนชาวออสเตรียที่มีชื่อเสียงในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมดังกล่าวในงานวรรณกรรมที่ทั้งสองเขียนขึ้น ในเวลาต่อมา พฤติกรรมทางเพศที่ใช้ความรุนแรงและก่อให้เกิดความเจ็บปวดนี้ ถูกมองว่าเป็นเรื่องผิดบาปในทางคริสตศาสนา และถูกจัดว่าเป็นความผิดปกติทางจิตประเภทหนึ่ง จนกระทั่งในราวปลายศตวรรษที่ 20 จึงมีนักเคลื่อนไหวกลุ่ม BDSM ออกมาเรียกร้องว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องของรูปแบบการใช้ชีวิตที่ตั้งอยู่บนกฎเกณฑ์ รวมทั้งยังมีการควบคุมทางกฎหมายด้วย (เพ็ญอ้อ)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างคู่ที่มีพฤติกรรมแบบ BDSM ไม่ได้เน้นเรื่องการใช้ความรุนแรงเพื่อให้เกิดความเจ็บปวด แต่เป็นเรื่องของการแสดงอำนาจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ (fetishes) จนถึงจุดสุดยอด (climax/sublime) ของทั้งสองฝ่ายในที่สุด ซึ่งระหว่างการใช้เพศสัมพันธ์อาจมีการกัด ขวน ตีด้วยอุปกรณ์บางอย่าง เช่น แล้ ด้ามแล้ การใช้แว็กซ์ ก้อนน้ำแข็ง ลูกล้อหนาม (Wartenberg wheels) เครื่องกระตุ้นไฟฟ้า การพันธนาการร่างกายด้วยกุญแจมือ เชือก ไซ้ หรืออุปกรณ์อื่นๆ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมีกิจกรรมดังกล่าวจะมีการตกลงและแสดงความยินยอมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ขอบเขตของกิจกรรม และสัญญาณหยุด (safewords) ในขณะที่มีกิจกรรม โดยอาจเป็นคำพูดที่ได้ตกลงกันไว้ หรือภาษากาย หรือการใช้สัญญาณบางอย่างร่วมด้วย (เพ็ญอ้อ)

โตมร ศุขปรีชา (2545: 43) กล่าวว่าวิถีปฏิบัติแบบชาตินิยมมาซิคลิสม์ (S/M) เป็นเรื่องธรรมชาติ เช่นเดียวกับวิถีทางเพศแบบอื่นๆ ซึ่งมีหลักฐานทางโบราณคดีนับย้อนไปได้ถึงยุคน้ำแข็ง เป็นภาพเขียนสี รูปผู้หญิงถูกมัดที่หน้าอกและข้อมือ และเมื่อได้ทำความเข้าใจกับวิถีทางเพศในแบบดังกล่าวให้มากขึ้น ยังพบว่า S/M ที่แท้จริง เป็นกิจกรรมทางเพศที่ต้องมีการเรียนรู้และผ่านการฝึกฝนร่วมกันระหว่างคู่นอน โดยมีฝ่ายมาซิคลิสม์เป็นศูนย์กลาง ส่วนคู่นอนที่เป็นชาตินิยมจะเป็นฝ่ายที่ต้องระมัดระวัง ทะนุถนอม ให้ฝ่ายมาซิคลิสม์ได้รับความเจ็บปวดตามแผนตาที่เท่าที่ที่ต้องการ ไม่มากหรือน้อยเกินไป โดยมีรหัส หรือ safety words ที่ใช้กันเมื่อฝ่ายมาซิคลิสม์ได้รับความเจ็บปวดเพียงพอแล้วและไม่ต้องการไปมากกว่านั้น

เนื่องจากภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมวัฒนธรรมที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยภาษา จะทำหน้าที่สะท้อนภาพความเป็นจริงของสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ ทั้งด้านแนวคิด ความเชื่อ สภาพการ ดำรงชีวิตของผู้คน ตลอดจนสภาพแวดล้อมผ่านทางลักษณะต่างๆ ของภาษา ซึ่งได้รับการจัดระบบ เรียบเรียงข้อมูลก่อนที่จะส่งผ่านความคิดหรือปฏิกิริยาโต้ตอบจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น (วิรัชรอง บุญสุข, 2555: 12, 22) ดังนั้นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจึงส่งผลต่อวิธีการ รูปแบบ และขอบของการสื่อสารและการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มีความล่อแหลม หรือต้องห้าม ในส่วนต่อไป จะได้ทำการศึกษาถึงรายละเอียดของภาษาต้องห้าม ทั้งในภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาต้องห้ามด้วยกลวิธีต่างๆ ตามขอบการใช้ภาษา อัน ได้แก่การใช้คำรีนหูและการใช้อุปลักษณ์ ซึ่งเป็นกลวิธีที่มักถูกใช้เพื่อหลีกเลี่ยงถ้อยคำดังกล่าว

3.1.2 การศึกษาภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในภาษาอังกฤษ

ในหนังสือเรื่อง *Forbidden Words: Taboo and Censoring of Language* (2006) ของ อัลลันและเบอร์ริจด์ นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยโมนาช ประเทศออสเตรเลีย ได้อธิบาย ถึงเรื่องคำต้องห้ามอย่างละเอียด โดยกล่าวถึงคำว่า 'taboo' ในภาษาอังกฤษ มาจากคำในภาษาโพลินีเซียน ว่า 'tabu' มีความหมายถึง ห้าม (to forbid) หรือต้องห้าม (forbidden) รวมถึงการกระทำใดๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาต (Radcliffe-Brown, 1939: 5f อ้างใน Allan and Burridge, 2006: 2) โดยมักมีความหมาย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ความตาย ความสกปรก การลวงละเมิด หรือการปลดปล่อย อย่างไรก็ตาม ปฏิกิริยา ต่อเรื่องต้องห้ามหรือคำต้องห้ามอาจแตกต่างกันไปตามสถานที่ เวลาและบริบทรอบข้างได้ คำต้องห้าม ที่ใช้ในการสื่อเรื่องต้องห้ามนี้ ถือเป็นารแสดงออกอันไม่น่าพึงประสงค์ โดยในอดีต เรื่องต้องห้ามเหล่านี้ มักเชื่อกันว่าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง ญาติสนิทมิตรสหาย และสังคมโดยรวมได้หากมีการละเมิด แต่อย่างไรก็ตาม คำต้องห้ามส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักเป็นคำประพจน์น่ารังเกียจในบริบททางสังคม ซึ่งอาจ ทำให้เกิดการเสียน้ำต่อทั้งตัวผู้พูดเองและผู้ฟังด้วย (เพ็งอ้าง, 1991: 12)

คำประเภทนี้จะเป็นคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับ 1) อวัยวะในร่างกายและสิ่งคัดหลั่ง 2) อวัยวะเพศ 3) กิจกรรมทางเพศและการขั้บถ่าย 4) โรคภัยไข้เจ็บ และความตาย 5) ชื่อเรียกคน สถานที่ หรือสิ่งของ และ 6) อาหารทั้งในแง่การจัดหา ตระเตรียมและการบริโภค โดยความคิดอันนำไปสู่คำต้องห้ามคือ เรื่อง ความสุภาพในภาษา โดยหลักการนี้ สามารถแบ่งคำต้องห้ามออกเป็นสามประเภทคือ 1) คำระคายหู (dysphemism) เป็นคำที่ใช้เพื่อให้เกิดการล่งละเมิดต่อผู้อื่น 2) คำสื่อความหมายเป็นกลาง (orthophemism) เป็นการกล่าวอย่างตรงไปตรงมา และมีลักษณะเป็นทางการมาก และ 3) คำรื่นหู (euphemism) เป็นการ ใช้คำพูดเพื่อหลีกเลี่ยงเรื่องที่ไม่น่าฟังประสงค์ ซึ่งคำทั้งสามประเภทนี้มักสื่อความหมายโดยนัยด้วย เช่น ผู้สนทนา หัวข้อเรื่อง กาลเทศะ หรือวัจนลีลา เป็นต้น

เฟรเซอร์ (Fraser, 1911 อ้างถึงใน Allan and Burrige, 1991: 11) ให้ความหมายของคำว่า 'euphemism' ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้อยู่ในการหลีกเลี่ยงการใช้คำต้องห้ามหรือคำที่ไม่ฟังประสงค์ ว่า 'A euphemism is used as an alternative to a dispreferred expression, in order to avoid possible loss of face: either one's own face or, through giving offense, that of the audience, or of some third party.' ส่วนอัลลันและเบอร์ริดจ์ (เพ็งอ้าง, 1991: 14 - 20) แบ่งคำรื่นหูออกเป็นประเภท ต่างๆ ตามวิธีการสร้างคำได้แก่

1) ไวยากรณ์ภาพพจน์ (figurative expression) เช่น 'go to the happy hunting' หมายถึง 'die' 'over-shoulder boulder-holder' หมายถึง 'bra'

2) การแปลงรูปคำ (remodelling) เป็นการสร้างหรือใช้คำที่มีเสียงคล้ายกับคำต้องห้าม เช่น 'sugar' 'shoot' 'shuck' หมายถึง 'shit' หรือ 'darn' 'dang' 'drat' หมายถึง 'damn'

3) การกล่าวโดยอ้อม (circumlocution) เป็นการอธิบายโดยการแจกแจงองค์ประกอบทาง ความหมายเช่น 'little girl's room' หมายถึง 'toilet' หรือ 'terminological inexactitude' หมายถึง 'lie'

4) การละบางส่วนของคำ (clipping) ย่อบางพยางค์ (acronym) ตัวอักษรย่อ (abbreviation) และการละคำ (omission) เช่น 'jeeze' หมายถึง 'Jesus' 'bra' หมายถึง 'brassiere' 'snafu' หมายถึง 'situation normal' 'S.O.B.' หมายถึง 'son-of-a-bitch'

5) การใช้คำทั่วไป - เฉพาะ (general - specific) และ การใช้คำส่วนประกอบ - องค์รวม (part - whole) เช่น 'person' หมายถึง 'penis' 'go to bed' หมายถึง 'fuck' หรือ 'spend a penny' หมายถึง 'go to the lavatory'

6) การขยายความหมาย หรือการกล่าวเกินจริง (hyperbole) และการลดความหมาย หรือลดความรุนแรง (understatement) เช่น 'fight to glory' หมายถึง 'death' หรือ 'deed' หมายถึง 'act of murder'

7) การใช้ศัพท์เฉพาะด้าน (technical term) หรือเฉพาะวงการ (jargon) คำในกลุ่มนี้มัก

เป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น โดยในภาษาอังกฤษมักได้คำยืมมาจากภาษากรีก-ละติน หรือฝรั่งเศส เช่น 'perspire' หมายถึง 'sweat' 'vagina' หมายถึง 'cunt'

8) การใช้คำระดับสนทนาทั่วไป (colloquial) เช่น 'period' หมายถึง 'menstruate' หรือ 'feces' หมายถึง 'shit'

อัลลันและเบอร์ริตซ์ (เพ็งอ้าง 144 - 145) แบ่งประเภทของคำต้องห้ามเรื่องเพศออกเป็นเรื่องเพศสรีระ (sex) เพศสภาพ (gender) เพศวิถี (sexuality) พฤติกรรมทางเพศ (sexual behavior) หน้าที่ และสิ่งคัดหลั่งจากอวัยวะเพศ (tabooed bodily functions and effluvia from the organ of sex) เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องต้องห้ามในการแสดงออกทั้งทางการกระทำและคำพูดในสถานที่สาธารณะ และเป็นเหตุให้มีการใช้โวหารเปรียบเทียบในการใช้ภาษา ซึ่งมักใช้ไปเพื่อความสนุกสนาน กลุ่มคำศัพท์ (lexicon) ที่มีความหมายสื่อถึงคำต้องห้ามเรื่องเพศดังกล่าว เกิดจากการใช้เหตุผลในการจินตนาการถึงภาพที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ หรืออาจมีที่มาของคำ หรืออาจไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. คำศัพท์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ (lexicon for sex acts) เป็นคำที่สื่อความหมายถึงการกระทำ ท่าทาง และสภาวะของร่างกาย ได้แก่ การล้ำโลม (foreplay) เช่น 'touch' 'tick' หรือ 'finger' การทำออร์รัลเซ็กส์ เช่น 'fellatio' 'give/do a blow job' 'tongue' หรือ 'suck off' การถึงจุดสุดยอดทางเพศ เช่น 'there' coming' หรือ 'explode' การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง เช่น 'self-pleasuring' 'touching oneself' หรือ 'jerk/jack/jay/j-off' การคุมกำเนิด เช่น 'pill' 'rubber' 'cap' หรือ 'durex' การร่วมเพศ เช่น 'congress' 'coitus' 'it' โดยอาจใช้บางสิ่งบางอย่างหรือบางกริยาในการสื่อ เช่น 'intercourse' 'fuck with' 'lie with' 'to have: sex, naughty, good time, an affair with, relation with' 'make love with' 'be intimate with' 'go to bed' 'sleep with' 'do it' 'on the job' 'firk' 'hit' 'cover' 'ride' 'roll' 'doggy-dancing' หรือ คำว่า 'fuck'

2. คำศัพท์ที่เกี่ยวกับอวัยวะต้องห้าม (lexicon for tabooed body parts) โดยอาจสื่อความหมายถึงรูปร่าง ลักษณะ ตำแหน่ง หน้าที่ หรือผลลัพธ์ เช่น 'thing' 'what it' 'thingummy' 'person' หมายถึง 'penis' หรือ 'feminine' หมายถึง 'vagina' หรือ 'weapon' 'sword' 'pistol' หมายถึง 'erect penis' หรือ 'belly' 'cleft' 'hole' 'tunnel' หมายถึง 'vagina' 'hole' 'brown-eye' 'arsehole' 'blurter' หมายถึง 'anus' 'bouncer' 'globe' a set lung' หมายถึง 'breast'

3.1.3 การศึกษาภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในภาษาไทย

3.1.3.1 การศึกษาเรื่องภาษาต้องห้ามในภาษาไทย ของ ธีรจิต ลีตระกูล

ธีรจิต ลีตระกูล (2521: 11) ให้ความหมายของคำ 'ภาษาต้องห้าม' ว่าหมายถึง คำหรือข้อ

ความใดๆ ที่ต้องห้ามหรือไม่สมควรที่จะกล่าวตามที่สังคมได้กำหนด โดยสังคมในที่นี้ได้แก่สังคมชนชั้นกลางและผู้มีการศึกษาที่พูดภาษาไทยกรุงเทพ และสังเกตได้จากความลังเลในการใช้ภาษา ส่วนมากผู้ใช้ภาษาจะแทนคำต้องห้ามนี้ด้วยถ้อยคำที่เห็นว่าเหมาะสม อาจเป็นคำยืม คำประสมใหม่ หรือการใช้คำแบบเปรียบเทียบก็ได้ ภาษาต้องห้ามในภาษาไทยจะพบได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อถือศาสนา สิ่งปฏิญู และการแสดงความเคารพผู้จกที่ต่ำที่สูง หากมีการใช้ภาษาที่ตองห้ามจะก่อให้เกิดความรู้สึกไม่สนทใจที่จะยอมรับคำพูดนั้นๆ

ในการศึกษาของธีรจิต (เพ็งอ้าง 11) แบ่งลักษณะของภาษาตองห้ามออกเป็นสองลักษณะ คือ คำที่ตองห้ามในทุกกรณี (totally taboo) เช่นคำว่า ควย หี เย็ด และคำที่หลีกเลี่ยงในบางกรณี เช่น ตีน หัว ควย และแบ่งย่อยออกตามชนิดของคำเป็น 9 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำตองห้ามที่เป็นคำนาม เช่น คน (ชื่อพระเจ้า เทพเจ้า) สัตว์ (ควย หมา) อวัยวะ (ควย แตต) โรคภัยไข้เจ็บ (ห่า บ้า) การกระทำ (ตาย แก่ กระเด้า) 2) คำตองห้ามที่เป็นคำสรรพนาม เช่น กู มึง มัน ใจ อี 3) คำตองห้ามที่เป็นคำอนุภาค เช่น เออ ้วย วะ 4) คำที่มีเสียงคล้ายกับคำตองห้ามที่กล่าวมาข้างต้น เช่น หิน ควย หรือคำในภาษาต่างประเทศบางคำ เช่น yet, door, key 5) คำตองห้ามที่เป็นคำอุปลักษณ์ เช่น ปลาสด ปลาช่อน สากกระเบือ ไข่ 6) คำตองห้ามที่เป็นคำผวน เช่น ลินเตีย พักรบ 7) คำตองห้ามที่เกิดจากการสร้างคำใหม่หรือให้ความหมายใหม่ เช่น แรด สาส 8) คำตองห้ามในการใช้กับพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ รวมทั้งพระสงฆ์ จะตองใช้คำราชาศัพท์ในการสื่อสาร

ธีรจิตกล่าวว่ การพิจารณาถึงความสุภาพและความหยาบคาย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลี่ยงใช้ภาษาตองห้ามในสังคมไทย โดยความสุภาพจะใช้เพื่อแสดงความเคารพ ความเกรงใจต่อคู่สนทนา ในสถานที่และเวลาที่เหมาะสม ซึ่งอาจเห็นได้จาก การใช้คำสรรพนาม คำอนุภาค หรือการใช้คำรื่นหูแทนส่วนความหยาบคายเป็นพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมเพื่อแสดงความไม่ให้เกียรติ การดูถูก เหยียดหยาม (เพ็งอ้าง 61 - 62) ส่วนบริบททางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษาตองห้าม ได้แก่ 1) ปัจจัยที่เกิดจากตัวผู้สื่อสาร เช่น อายุ อาชีพและสถานะทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา 2) ปัจจัยที่เกิดจากสถานการณ์การสื่อสาร เช่น เวลาและสถานที่ในการสื่อสาร

ในส่วนสุดท้ายของการศึกษา พบว่ การหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาตองห้ามที่พบบ่อยคือ การใช้คำแทน (substitution) และเลี่ยงการแสดงออกโดยการละความ (deletion) โดย การใช้คำแทนอาจอยู่ในรูป 1) คำยืมจากภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลีสันสกฤตซึ่งพบมากในกลุ่มคำราชาศัพท์ ภาษาอังกฤษ 2) การใช้อุปลักษณ์ เช่น ปลาช่อน สากกระเบือ ปลาสด หรือ 3) การใช้คำผวน การใช้คำแทนดังกล่าวอาจเรียกว่าการใช้คำรื่นหู (euphemism) การใช้ภาษาเหล่านี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปสถานที่และเวลา เช่นคำว่า 'ดาก' อาจเป็นคำที่ใช้กันทั่วไปในท้องถิ่นภูมิภาค หรือเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปอุปลักษณ์ที่ใช้แทนภาษาที่ตองห้ามก็อาจเปลี่ยนไป

3.1.3.2 การศึกษาเรื่องคำรึนหูในภาษาไทย ของ แก้วใจ จันท์เจริญ

แก้วใจ (2531) ศึกษาลักษณะและความหมายของคำรึนหูในภาษาไทย รวมทั้งค่านิยมและโลกทัศน์ที่แฝงอยู่ โดยการศึกษาคำรึนหูที่เป็นคำหรือถ้อยคำซึ่งใช้แทนที่คำต้องห้ามจำนวน 11 คำ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ สมัยปัจจุบัน ประกอบด้วยคำต้องห้าม 3 ประเภทคือ คำต้องห้ามที่เกิดจากความกลัว คำต้องห้ามที่เกิดจากความไม่เหมาะสม คำต้องห้ามที่เกิดจากความไม่สุภาพ ได้แก่ เหี้ย ตาย มะเร็ง เย็ด ควย กระดอ หี หมอย ชี เจี้ยว ตด แล้วจึงทำการสำรวจความคิดเห็นโดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์ถึงประเภทของคำรึนหู ความหมายตรงและความหมายแฝงของคำรึนหู และค่านิยมและโลกทัศน์ที่สะท้อนในคำรึนหู

คำจำกัดความของคำว่า 'คำต้องห้าม' ในงานวิจัยชิ้นนี้ คือ คำหรือข้อความใดๆ ที่ต้องห้ามหรือไม่สมควรที่จะกล่าวตามที่สังคมได้กำหนด เนื่องจากเป็นคำที่สื่อความหมายไม่ดี ส่วนคำว่า 'คำรึนหู' หมายถึง คำหรือถ้อยคำที่นำมาใช้แทนคำต้องห้ามในภาษา โดยมีจุดประสงค์ที่จะลดความรุนแรงของคำเดิมลง หรือเพื่อที่จะให้เกิดความสุภาพ ความราบรื่นชวนฟัง และไม่ระคายหู แก้วใจ กล่าวว่า คำรึนหูเกิดจากการที่สังคมกำหนดให้มีคำต้องห้าม โดยความคิดเกี่ยวกับคำต้องห้ามสืบเนื่องมาจากสังคมดั้งเดิมของมนุษย์กำหนดพฤติกรรมต้องห้ามไว้ เช่น การห้ามร่วมประเวณีระหว่างพี่น้อง โดยสันนิษฐานว่าเกิดจากความสำนึกทางศาสนาเป็นสำคัญ การกำหนดกฎเกณฑ์เกิดขึ้นผ่านการใช้ภาษา จนกลายเป็นที่มาของคำต้องห้าม และมีการเลี่ยงการใช้คำประเภทนี้โดยการใช้คำแทนที่เรียกว่าคำรึนหูขึ้น

คำรึนหู แบ่งออกเป็นสามประเภทตามแนวทางของ อุลมานน์ (1975: 205 อ้างถึงใน แก้วใจ จันท์เจริญ 2541: 28) คือ 1) คำรึนหูเพื่อขจัดความกลัว เช่น การใช้คำว่า 'ตัวเงินตัวทอง' แทนคำว่า 'ตัวเหี้ย' 2) คำรึนหูเพื่อความเหมาะสม เช่น การหลีกเลี่ยงการพูดถึงคำว่า 'มะเร็ง' และ 3) คำรึนหูเพื่อความสุภาพ ตัวอย่างของการใช้คำรึนหูประเภทนี้ คือการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับเพศ เช่น อวัยวะเพศและการร่วมเพศ นอกจากนั้นยังมีเรื่องของสิ่งปฏิกูลและการขับถ่าย เป็นต้น นอกจากนี้ แก้วใจ ยังกล่าวถึงประเภทคำรึนหู โดยแบ่งออกตามแนวทางของอัลลันและเบอร์ริดจ์ (1988: 2 - 6 เฟิงอ้าง 32) ได้แก่

1) คำรึนหูที่ดัดแปลงจากคำต้องห้าม (distortion) คือ คำรึนหูที่มีรูปผิดเพี้ยนไปแต่คงความหมายเดิมอยู่ โดยใช้กลวิธี การย่อคำ (การใช้อักษรย่อ การตัดพยางค์) การเปลี่ยนเสียงของคำ (phonetic corruption)

2) คำรึนหูประเภทคำศัพท์ต่างประเทศ (loan word) เป็นการนำคำศัพท์จากต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาอังกฤษ เพื่อลดความชัดเจนของความหมาย

3) คำรึนหูประเภทลดความหมายของคำ (understatement) โดยการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง คำที่มักใช้โดยนักวิชาการ หรือการกล่าวโดยอ้อม (circumlocution) ผ่านคำอธิบายที่ใช้วลี

คำที่มีความหมายกว้าง-แคบ

4) คำอุปมาอุปไมย (metaphor) เป็นวิธีการที่พบมากที่สุดที่นำมาใช้แทนคำต้องห้าม โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ

จากการศึกษาถึงความหมายของคำอุปมาอุปไมย สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมบางประการในสังคมไทยในเรื่องของความสุข การแสวงหาความสุข ความมั่งคั่ง อำนาจ ความรัก การให้ความสำคัญกับเพศชาย รวมทั้งความเชื่อในพระพุทธศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ในเรื่องของความแตกต่างระหว่างชายกับหญิง และเรื่องบุญบาปด้วย แก้วใจกล่าวว่ ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษานี้คือ คำต้องห้ามมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ทำเนียบภาษา และวัฒนธรรม นอกจากนี้ อาจมีการใช้คำต้องห้ามในสถานการณ์ที่บั่นทอนทางอารมณ์และต้องการทางระบายออก และยิ่งคำต้องห้ามเป็นเรื่องต้องห้ามที่รุนแรงมากขึ้นเท่าไร ก็ยังมีหนทางในการพูดมากขึ้นด้วย

3.1.4 การศึกษาแนวทางการแปลภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ

ไฮเซ ซานเตมิเลีย กล่าวถึงการแปลเรื่องเพศในบทความเรื่อง “The Translation of Sex/ The Sex of Translation” (Santaemilia, 2005: 117-118) ว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่มีความจำเพาะต่อบุคคลสูง ส่งผลให้เกิดความกำกวมในการตีความในแง่ต่างๆ ตั้งแต่เรื่องความสุนทรีย์ ความปรารถนา กิจกรรมทางเพศ หรือสิ่งต้องห้าม ในขณะที่เดียวกันก็มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมสูงมากเช่นเดียวกัน โดยวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิด พฤติกรรม และการปฏิบัติของคนในสังคม เช่น สื่อลามกซึ่งอาจอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อโสตทัศน์ รวมทั้งการกระทำต้องห้าม หรือการสื่อสารบนหลักการความสุข วาทกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งแสดงภาพแทน (representation) ทางวัฒนธรรมซึ่งอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือ ผ่านกลวิธีอุปมาอุปไมย คำอุปมา คำพ้องความหมาย โครงสร้างทางไวยากรณ์ และเครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะในงานวรรณกรรมซึ่งเรื่องเพศมักเป็นปัจจัยสำคัญของโครงเรื่องปมปัญหา จาก บทบรรยาย และยังมีบทบาทมากขึ้นในงานวรรณกรรมแนวทฤษฎีจิต

ในบทความเรื่อง “On the Translation of Taboos” ของ ซารา ดาเวดี (2009) เห็นว่า การแปลคำต้องห้ามซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเฉพาะทางวัฒนธรรมสูงเป็นเรื่องยากและยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการแปลคำต้องห้าม คือการเข้าใจถึงวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเป็นอย่างดี โดยแบ่งความสัมพันธ์ของคำต้องห้ามระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเป็นสามกลุ่มคือ 1) เป็นคำต้องห้ามในภาษาต้นทาง แต่ไม่เป็นคำต้องห้ามในภาษาปลายทาง ซึ่งมักไม่มีปัญหาในการแปลมากนัก 2) เป็นคำต้องห้ามทั้งในภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง 3) ไม่เป็นคำต้องห้ามในภาษาต้นทาง แต่เป็นคำต้องห้ามในภาษาปลายทาง คำในกลุ่มที่สองและสามนี้ มีวิธีการจัดการโดย (<http://www.translationdirectory.com/articles/article2052.php> สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2558)

1) การเซ็นเซอร์ (censorship) เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดโดยอาศัยการละความ แต่ในบางครั้ง อาจไม่เหมาะสมหากเป็นคำที่สื่อความหมายสำคัญ ซึ่งอาจทำให้ความหมายของข้อความบิดเบือนไป

2) การแทนที่ (substitution) เป็นการนำคำที่เข้าใจในวัฒนธรรมปลายทางไปแทนที่ โดย ยึดความหมายเพียงบางส่วนของต้นฉบับ วิธีนี้อาจทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไปจนไม่ สอดคล้องกับบริบทอื่นได้ เช่น การแทนที่ตัวละครที่เป็นสุนัขในงานวรรณกรรมของอาหรับด้วยตัวละคร ที่เป็นหมู

3) การใช้คำที่มีความหมายเดียวกัน (taboo for taboo) การใช้วิธีนี้ ผู้แปลต้องตระหนักว่า คำแปลมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมปลายทางด้วยหรือไม่

4) การใช้คำรื่นหู (euphemism) เป็นวิธีการแทนที่ความหมายด้วยถ้อยคำที่เป็นที่ยอมรับ หรือไม่รุนแรงสำหรับผู้อ่านในวัฒนธรรมปลายทาง ในกรณีที่ต้นฉบับใช้คำรื่นหูเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำ ต้องห้าม ผู้แปลต้องรู้จักวิธีการเลี่ยงการใช้คำต้องห้ามในสองวัฒนธรรมนั้นเป็นอย่างดี เช่น ชาวอิรักไม่เอ่ยนามของพระเจ้าโดยตรง การเลี่ยงการใช้คำว่า 'God' มาเป็นคำว่า 'heaven' อาจทำให้ แปลผิดพลาดได้

นอกจากนั้น ในการศึกษาของซานเตมีเลีย (Santaemilia, 2005: 125 - 126) จากงานแปล วรรณกรรมแนวอีโรติกเรื่อง *Memoirs of a Woman of Pleasure* หรือ *Fanny Hill* ของ John Cleland เป็นภาษาสเปน 4 ส่วน พบว่านักแปลใช้กลวิธี 1) การลดความรุนแรงของความหมายในคำที่สื่อ ความหมายถึงเรื่องเพศ (softening or downplaying of sexual references) 2) ใช้คำพ้องความหมาย ที่มีความหมายโดยนัยอื่นในคำที่สื่อถึงเรื่องเพศ (desexualization of sexual references) และ 3) การเซ็นเซอร์ทางจริยธรรม (moral censor) ส่วน Vossoughi และ Hosseini ศึกษาบรรทัดฐานในการ แปลคำและมโนทัศน์ต้องห้ามในการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาเปอร์เซียในช่วงหลังการปฏิวัติ อิสลามในประเทศอิหร่าน พบว่ามีการคำรื่นหูเป็นส่วนใหญ่ การใช้วิธีละความ (omission) วิธีการแปล โดยการเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายที่เหมาะสม (manipulation of segmentation) (Vossoughi and Hosseini, 2013: 1, 6)

Vossoughi และ Hosseini กล่าวว่า บรรทัดฐานเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ จำเพาะต่อสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม โดย โมนา เบเคอร์ (Baker, 1997: 164 อ้างถึงใน เฟิงอ้าง 2) เชื่อว่า นักแปลจะเลือกแปลตามบรรทัดฐานของการใช้ภาษา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ก็เดียน ตูรี (Toury, 2004: 58 - 59) แบ่งบรรทัดฐานในการแปล ออกเป็นสามประเภท คือ 1) บรรทัดฐานตั้งต้น (initial norm) เป็นการตัดสินใจเลือกจะใช้บรรทัดฐาน ตามวัฒนธรรมต้นฉบับหรือวัฒนธรรมปลายทาง 2) บรรทัดฐานเชิงมูล (preliminary norm) เป็นการ ตัดสินใจเลือกวิธีการแปล รวมถึงการแปลผ่านภาษาที่สาม ซึ่งอยู่ภายใต้บริบททางสังคม บรรทัดฐาน

นี่จะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเรื่องการใช้ภาษาในกระบวนการแปล และ 3) บรรทัดฐานเชิงปฏิบัติ (operational norm) เป็นเรื่องของความคิดเห็นเรื่องการใช้ภาษาในกระบวนการแปล

จากการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำต้องห้ามคือการละความ (omission) หรือการใช้ภาษาอื่น อันเป็นผลจากบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่ควบคุมการใช้ภาษาผ่านอุดมการณ์และอำนาจที่มีอยู่ในสังคมวัฒนธรรมนั้น ดังนั้นการศึกษาแนวคิดเรื่องการใช้ภาษาจะแสดงให้เห็นถึงผลของอุดมการณ์ต่างๆ และอำนาจในระดับต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปลได้

3.2 การศึกษาแนวคิดเรื่องการใช้ภาษาถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปล

3.2.1 การศึกษาเบื้องต้นเรื่องการใช้ภาษาถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ

3.2.1.1 คำนิยามของการใช้ภาษาถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ

คำว่า 'censor' เป็นคำที่มาจากภาษาละตินว่า censere มีความหมายว่า 'ประณาม' หรือ 'ประกาศอย่างเป็นทางการ' (Jones, 1991 อ้างใน กฤษดา เกิดดี, 2548: 10) โดยเริ่มมีการใช้เป็นครั้งแรกในราวกลางศตวรรษที่ 16 ส่วนในพจนานุกรม *Oxford English Dictionary* ให้ความหมายของคำ 'censor' ไว้ว่า เป็นคำนาม หมายถึง 1) พนักงานผู้ตรวจสอบหนังสือ ภาพยนตร์ ข่าว หรืออื่นๆ ซึ่งจะไปตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อขจัดบางส่วนของเนื้อหาขัดกับศีลธรรม การเมือง หรือความมั่นคงของประเทศชาติ 2) เจ้าหน้าที่ในสมัยโรมันสองคน ซึ่งทำหน้าที่จัดทะเบียนพลเมือง และดูแลเกี่ยวกับศีลธรรม นอกจากนี้ยังเป็นคำกริยา หมายถึง ตรวจสอบ (หนังสือ ภาพยนตร์ หรืออื่นๆ) โดยรัฐ เพื่อขจัดส่วนเนื้อหาบางส่วน ส่วนคำ 'censorship' เป็นคำนามที่มาจากคำกริยา 'censor' จึงหมายถึง การตรวจสอบ และการกระทำแบบที่ผู้ตรวจสอบพิจารณากระทำ

ไมเคิล สเคมเมล อดีตบรรณาธิการ *Index on Censorship* อธิบายว่า ในทางปฏิบัติการเซ็นเซอร์เป็นการควบคุมอย่างเป็นทางการต่อเนื้อหาที่จะสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารทุกชนิดและสื่อทุกประเภท อาจใช้วิธีการโดยรัฐ หรือทางการศาล การบริหาร การเงิน หรือแม้แต่วินัยทางกายภาพ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนำ ทั้งนี้ อาจมีการใช้ความรุนแรง การจัดการเบ็ดเสร็จ หรือการโฆษณาชวนเชื่อร่วมด้วย (Scammell อ้างใน Foucault, 1998: 53) ในบริบทของสังคมไทย 'การใช้ภาษาถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ' อาจหมายถึง การถูกห้ามหรือถูกตัดทอน การตรวจสอบ และหมายถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ กฤษดา (2548: 12 - 13) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า 'การใช้ภาษาถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ' หมายถึง การควบคุมและจำกัดการสื่อสารทุกรูปแบบและทุกระดับ เป็นการกระทำอย่างเป็นทางการเป็นระบบเพื่อควบคุมการคิดและ

การสื่อสาร รวมถึงการกีดกัน ขัดขวางและห้ามการสื่อสาร ตลอดจนความพยายามที่จะกั้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ในอดีตความหมายของ 'censorship' แตกต่างไปจากความหมายในปัจจุบัน โดยในสมัยโรมัน (443 BE – 22 BE) มีการตั้งผู้ตรวจงานทะเบียนราษฎรและตรวจสอบทรัพย์สินของประชาชนที่เรียกว่า 'censor' เพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้อง ต่อมาขอบข่ายงานของ censor ครอบคลุมถึงการปราบปรามและลงโทษผู้ที่ละเมิดศีลธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม มาจนถึงในศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดสงครามครั้งใหญ่หลายครั้ง รวมทั้งสงครามเย็น 'censor' ได้กลายมาเป็นเจ้าพนักงานที่การควบคุมและจำกัดข่าวสาร โฆษณาชวนเชื่อ จดหมาย ที่แสดงความเห็นขัดแย้งหรือเป็นศัตรูกับอุดมการณ์ของรัฐ ซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามต่อรัฐ จากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาดังกล่าว ทำให้ความหมายโดยทั่วไปของ censorship จึงมักมีความหมายโดยนัยในแง่ลบ (Allan and Burrige, 2004: 12 - 13)

3.2.1.2 ความเป็นมาของการเซ็นเซอร์

แจนเซน (Jansen, 1998 อ้างถึงใน กฤษดา, 2548: 29) เห็นว่า การเซ็นเซอร์น่าจะมีกำเนิดมาตั้งแต่สังคมมนุษย์ยุคแรกๆ ซึ่งพบการเซ็นเซอร์ตั้งแต่สังคมมนุษย์สมัยอารยธรรมโบราณ จากการศึกษาพบการเซ็นเซอร์สัญลักษณ์ที่อยู่ในรูปการเขียนในสมัยอารยธรรมอียิปต์และซูเมอร์ โดยมีการควบคุมการขีดเขียนเป็นงานที่ควรเคารพ และควบคุมไว้สำหรับชนชั้นสูงเท่านั้น ดังนั้น เรื่องที่มีการเซ็นเซอร์ในอดีต จึงเป็นเรื่ององค์ความรู้ในด้านต่างๆ ซึ่งมีเพียงกษัตริย์ พระ และขุนนางเท่านั้นที่สามารถรับรู้และแสดงออกได้ ส่วนการเซ็นเซอร์ในอารยธรรมอื่นๆ ก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เช่น ในอารยธรรมอินเดีย คัมภีร์พระเวทย์เป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ ถูกจำกัดให้รับรู้และถ่ายทอดในหมู่ชนชั้นสูง คนวรรณะต่ำและสตรีถูกห้ามไม่ให้ศึกษา รวมทั้งภาษาสันสกฤตก็เป็นภาษาที่ใช้ในหมู่ชนชั้นสูงเท่านั้น ส่วนในอารยธรรมจีนมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบทำหน้าที่คล้าย censor ในสมัยโรมัน มีการเผาทำลายตำราทางการแพทย์และเกษตรกรรม และประหารชีวิตผู้มีความรู้เป็นจำนวนมาก

ในอารยธรรมตะวันตก เมื่อศาสนามีบทบาทสำคัญในสังคมมากขึ้น เริ่มมีการห้ามเผยแพร่ข้อความที่ขัดแย้งกับคำสอนของศาสนา และเผาทำลายหนังสือที่พยายามเผยแพร่แนวคิดต้องห้าม ต่อมาในราวคริสต์ศตวรรษที่ 6 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 9 มีการต่อต้านและห้ามเผยแพร่หนังสือและวรรณคดีที่มีเนื้อหาขัดกับหลักความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างศาสนจักรและอาณาจักร การดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจนกระทั่ง หลังจากการประดิษฐ์แท่นพิมพ์ขึ้นโดยโยฮัน กูเตนเบิร์ก ใน ค.ศ. 1450 ซึ่งส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อการผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และความก้าวหน้าด้านการพิมพ์นี้ ทำให้เกิดการเซ็นเซอร์ที่เข้มงวดทั้งโดยผู้นำทางศาสนาและฝ่ายการเมืองจนส่งผลกระทบไปทั่วยุโรป เช่น ในประเทศฝรั่งเศส มีการออกระเบียบและข้อบังคับ

เพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์ ค.ศ. 1521 ประเทศสเปนออกกฎหมายควบคุมสื่อใน ค.ศ. 1588 ประเทศเยอรมนี มีการแต่งตั้งผู้ตรวจใน ค.ศ. 1561 เพื่อพิจารณาหนังสือทั้งที่พิมพ์ในประเทศ และนำเข้าจากต่างประเทศ (เพ็งอ้าง 29 - 33)

การเซ็นเซอร์ในประเทศอังกฤษ เริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นหลังการปฏิรูปศาสนาในสมัยของพระเจ้าเฮนรี ที่ 8 ในราวทศวรรษ 1530 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยของพระราชินีแมรี ที่ 1 (ค.ศ. 1553 - 1558) ซึ่งเป็นผู้ทำให้ประเทศอังกฤษกลับมานับถือนิกายคาทอลิกอีกครั้ง ต่อมา ในสมัยพระราชินีเอลิซาเบธ ที่ 1 (ค.ศ. 1558-1603) การเซ็นเซอร์ที่เกี่ยวกับด้านศาสนามีความผ่อนคลายมากขึ้น มีการเซ็นเซอร์หนังสือวรรณคดีและละครมากขึ้น โดยมีเหตุผลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากมีการแสดงละครที่เสียดสีซึ่งอาจทำให้ประชาชนรู้สึกว่รัฐบาลไม่มีความน่าเชื่อถือ จนกระทั่งใน ค.ศ. 1737 มีการออกกฎหมายควบคุมการแสดง โดยให้ลอร์ดแชมเบอร์แลน มีอำนาจในการกำกับดูแลละครอย่างเบ็ดเสร็จ (Allan and Burridge, 2004: 12 - 13, กฤษดา 2548: 32 - 33) การดูแลและควบคุมโดยลอร์ดแชมเบอร์แลน ในการแสดงละคร เป็นการควบคุมที่อาศัยอำนาจของรัฐ (state - censorship) ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ว่า ให้ส่งสำเนาบทละครเพื่อตรวจสอบอย่างน้อย 14 วันก่อนการแสดงที่คาดว่าจะเริ่ม อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามี การเซ็นเซอร์ในกลุ่มนักแสดงเอง ที่เรียกว่าการเซ็นเซอร์ตัวเอง (self - censorship) โดยนักแสดงบางคน ปฏิเสธที่จะพูดตามบท เมื่อเห็นว่าเป็นบทพูดที่อาจรบกวนความรู้สึกของผู้ชม หรืออาจกระทบหรือโจมตีทางการเมืองฝ่ายตรงข้าม

การเซ็นเซอร์ในสังคมไทย เชื่อว่าน่าจะมีที่มาไม่แตกต่างจากอารยธรรมต่างๆ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น โดยเฉพาะในสมัยอยุธยา ซึ่งมีการปกครองแบบทรวราช มีการใช้กฎหมายเทียบบาลตั้งแต่สมัยพระเจ้าอู่ทอง เพื่อกำหนดข้อบังคับในการสื่อสารระหว่างขุนนางกับพระบรมวงศานุวงศ์ มีการกำหนดการใช้คำราชาศัพท์กับพระเจ้าแผ่นดินและคำต้องห้ามสำหรับสามัญชน ส่วนการเซ็นเซอร์อย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยสมุดเอกสาร และหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2465 ซึ่งนับเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเซ็นเซอร์ฉบับแรกของไทย (กฤษดา 2548: 35 - 37)

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติฉบับเดิมเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยสมุด เอกสาร และหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2475 ซึ่งนำเอาวิธีการตรวจข่าวก่อนโฆษณามาใช้เป็นครั้งแรก มีสาระสำคัญ คือ ห้ามมิให้ลงโฆษณาก่อนได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องของเอกสารลับของรัฐบาลหรือของสภา โดยให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการห้ามโฆษณาทั้งหมด หรือตัดทอนข้อความบางตอนออก หรือปิดข้อความบางตอนเสียไม่ให้เห็น พระราชบัญญัตินี้ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเรื่อยมาและใช้มาจนถึงปัจจุบัน เรียกว่าพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 (ภาณินี, 2554: 32 - 33)

3.2.1.3 วัตถุประสงค์และเหตุผลของการเซ็นเซอร์

วัตถุประสงค์ของการเซ็นเซอร์แบ่งออกเป็นสองแบบ (Peleg, 1991 อ้างถึงใน กฤษดา, 2548: 43 - 45) ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์มหภาค (macro-objectives) เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งรักษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมือง หรือความมั่นคงของรัฐ การปกป้องผลประโยชน์ของชาติ หรือเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของอุดมการณ์ โดยวัตถุประสงค์ในเรื่องของอุดมการณ์อาจเห็นได้จากตัวอย่างที่เกิดขึ้นในบางประเทศที่ต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็น หรือประเทศที่ไม่สนับสนุนอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยและทุนนิยม เป็นต้น และ 2) วัตถุประสงค์จุลภาค (micro-objectives) เป็นวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมเฉพาะส่วน เช่น นโยบายของหน่วยงานของรัฐ ศาสนา บรรทัดฐานทางสังคม องค์กรหรือระดับบุคคล โดยเป็นไปเพื่อป้องกันการลบล้างคุณค่า ศาสนา วิชาศีลธรรมอันดีงาม ปกป้องนโยบายหรือบุคคล

ในเรื่องของประเด็นที่เป็นเหตุผลเพื่อการเซ็นเซอร์ จะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเซ็นเซอร์ จนบางครั้งอาจกลายเป็นสิ่งเดียวกัน เช่น การเซ็นเซอร์จากเหตุผลเรื่องความมั่นคงของชาติ เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ โดยในหนังสือ *Information, Freedom and Censorship: World Report 1991* ได้แบ่งเหตุผลของการเซ็นเซอร์ไว้ (1991 อ้างถึงใน เฟ็งอ่าง 46 - 53) คือ

- ข้อมูลที่เป็นความลับ เกี่ยวกับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร บริษัท หรือหน่วยงานของรัฐ
- การทุจริต ซึ่งผู้เสียหายผลประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวจะหาหนทางในการปกปิดข้อมูล
- ความลำเอียงของสื่อ (media bias) หมายถึง ความลำเอียงในการนำเสนอของสื่อเพื่อตอบสนองต่อผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่ม ดังนั้นข่าวสารที่มีความลำเอียงจึงต้องมีการเซ็นเซอร์
- การโฆษณาชวนเชื่อ มักเป็นการนำเสนอเพื่อแสดงอุดมการณ์บางอย่าง อาจมีการแต่งเติมหรือบิดเบือน
- สุขภาพและอนามัย เช่น การห้ามโฆษณาสินค้าประเภทยาสูบหรือแอลกอฮอล์ หรือ การควบคุมสื่อลามกอนาจาร หรือแสดงถึงการใช้ความรุนแรง
- ลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา โดยการกระทำใดๆ ที่ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่ต้องเซ็นเซอร์
- การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น อาจเป็นเรื่องการดูถูกทางชาติพันธุ์ การดูหมิ่นเพศหรือความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น
- การครอบงำทางภาษาและวัฒนธรรม (language and cultural hegemony) ตัวอย่างเช่น การห้ามไม่ให้มีการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่น และใช้ภาษาบังคับเพื่อการครอบงำทางวัฒนธรรม
- ศีลธรรมอันดีงามของสังคม ซึ่งครอบคลุมถึงบรรทัดฐานและความประพฤติอันเป็นแบบ

อย่างที่ดี เช่นงานสื่อสารที่นำเสนอเนื้อหาหลามกอนาจารย์ ความสัมพันธ์ที่ผิดศีลธรรม ถ้อยคำหยาบคาย หรือมีความหมายเกี่ยวกับเรื่องเพศหรืออวัยวะเพศ เหตุผลนี้เป็นเหตุผลที่พบบ่อยที่สุดในการเซ็นเซอร์

- ศาสนาและคำสอนทางศาสนา โดยอาจมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาในลักษณะดูถูกหรือดูหมิ่น หรือขัดกับหลักคำสอนของศาสนา ทำทลายคำสอนเดิมของศาสนา
- ความมั่นคงของชาติ (national security) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียหายที่ร้ายแรงต่อความมั่นคง เช่นการเผยแพร่ความลับทางการทหาร หรือสื่อที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของชาติ
- สถาบันพระมหากษัตริย์หรือผู้นำของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นเรื่องต้องห้ามในบางสังคม และต้องนำเสนอข่าวสารด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง

3.2.1.4 ประเภทของการเซ็นเซอร์

การเซ็นเซอร์สามารถแบ่งได้หลายวิธี ซึ่งอาจมีความคาบเกี่ยวกันในการเซ็นเซอร์สื่อประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยในเบื้องต้นอาจแบ่งตามช่วงเวลาที่เกิด ได้แก่ 1) การเซ็นเซอร์ก่อน (pre - censorship) เป็นวิธีที่มักใช้ในประเทศเผด็จการเบ็ดเสร็จและในประเทศคอมมิวนิสต์ โดยมีการกำหนดให้ส่งบท หรือต้นฉบับที่จะเผยแพร่ให้พิจารณา ก่อน เมื่อได้รับอนุญาต จึงจะสามารถผลิตได้ และ 2) การเซ็นเซอร์ภายหลัง (post - censorship) เป็นวิธีที่ใช้ในประเทศส่วนใหญ่ โดยจะดำเนินการหลังจากที่มีการเผยแพร่ไปแล้ว หากพิจารณาเห็นว่าเนื้อหาที่ศีลธรรมหรือกฎหมาย จึงมีคำสั่งให้ตัดทอน แก้ไข ลบออก ห้ามมิให้เผยแพร่ หรือเรียกกลับคืน (เพ็ญอ้าง 57 - 58)

การเซ็นเซอร์สามารถแบ่งออกได้ตามวิธีการที่เป็นทางการ (formal censorship) และไม่เป็นทางการ (informal censorship) โดยวิธีที่เป็นทางการเป็นการกระทำผ่านทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ของสถาบัน หน่วยงาน หรือองค์กรซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป อาจกำหนดให้เป็นการบังคับหรือโดยสมัครใจ เช่น การห้าม การตรวจพิจารณา การปิดสถานประกอบการ การออกกฎหมาย การกำหนดข้อบังคับเพื่อควบคุมตัวเองของสื่อ ส่วนการเซ็นเซอร์ที่ใช้วิธีที่ไม่เป็นทางการ เป็นการกระทำที่ไม่มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายรองรับ และในบางครั้งอาจเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายด้วย เช่น การข่มขู่คุกคาม การทำร้าย ทำให้สูญหาย การรวมตัวประท้วง หรือการเซ็นเซอร์ตัวเอง (เพ็ญอ้าง 62 - 64)

นอกจากนั้น ประเภทของการเซ็นเซอร์อาจแบ่งตามผู้มีอำนาจในการดำเนินการ ได้แก่ 1) การเซ็นเซอร์ที่ดำเนินการโดยรัฐ ซึ่งอาจกระทำผ่านทางกฎหมายหรือไม่ก็ได้ และมักมีวัตถุประสงค์หลักในระดับมหภาค คือการรักษาหรือปลูกฝังอุดมการณ์หรือค่านิยม จากเหตุผลเรื่องความมั่นคงของชาติ การปกป้องบุคคล เช่น สื่อที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กระทบต่อสุขภาพและอนามัย ศีลธรรม หรือการ

ดูถูกทางชาติพันธุ์ 2) การเซ็นเซอร์ที่ดำเนินการโดยสถาบัน โดยอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร เช่น นายทุน นักการเมือง ผู้สนับสนุนด้านเงินทุน สำนักพิมพ์ ผ่านทางนโยบายของการผลิตสื่อ และ 3) การเซ็นเซอร์โดยผู้รับสาร ซึ่งวิธีการที่ผู้รับสารใช้ในการเซ็นเซอร์ อาจเป็นการแสดงความคิดเห็น การรวมตัวประท้วง รวมถึงการต่อต้านหรือกดดันโดยบุคคล กลุ่ม องค์กรผู้บริโภค กลุ่มพลัง ทั้งอย่างเปิดเผยหรือผ่านสื่อต่างๆ เพื่อไม่ให้มีการเผยแพร่สื่อชิ้นนั้น (เพ็งอ้าง 71 – 73)

ผู้มีอำนาจในการเซ็นเซอร์ดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้เกิดการเซ็นเซอร์ตัวเอง โดยแมคกีแกน (McGuigan, 1966: 156 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 20) เชื่อว่า การเซ็นเซอร์เป็นแรงผลักดันทางจิตเพื่อขจัดความคิดและความรู้สึกออกจากจิตสำนึก โดยในทางจิตวิเคราะห์มีความเชื่อว่า มนุษย์จะมีการเซ็นเซอร์ตัวเองอยู่เป็นประจำโดยไม่สามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใด กลไกทางจิตที่ช่วยจัดการกับความวิตกกังวล หรือความคิดคำนึงเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา หรือไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เรียกว่า กลไกเซ็นเซอร์ (censor) ตามมุมมองของสแกมเมล (Scammell, 1988 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 21 - 22) การเซ็นเซอร์ตัวเองเป็นกิจกรรมการสื่อสารประเภทหนึ่งของมนุษย์ ที่เป็นผลมาจากแรงกดดันภายนอก เช่น การที่นักหนังสือพิมพ์เลือกไม่นำเสนอเนื้อหาบางประเด็น เนื่องจากอาจมีปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเซ็นเซอร์ หรือการที่นักเขียนแก้ไขภาษา หรือปรับเปลี่ยนมุมมองบางอย่าง เพราะอาจขัดกับแนวคิด ค่านิยมบางประการของสังคม

3.2.2 การศึกษาเรื่องการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปล

3.2.2.1 แนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์กับการแปล

ฟรานเซสกา บิลลิอานี อาจารย์สาขาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ เสนอบทความเรื่อง “Assessing Boundaries – Censorship and Translation: An Introduction” (Billiani, 2007) เพื่อสำรวจความสัมพันธ์ของการเซ็นเซอร์กับการแปลตามแนวทางปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) โดยกล่าวว่า การเซ็นเซอร์เป็นวาทกรรมหนึ่งซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยอุดมการณ์บางอย่างในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีอำนาจจากบางสถาบันมาจำกัดและควบคุม ภายใต้มาตรการทางภาษา วัฒนธรรม สุนทรียะ หรือภาวะเศรษฐกิจ เป็นผลให้มีการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก รวมทั้งการครอบงำความรู้และข้อมูล การเซ็นเซอร์ในงานแปล ตามความหมายของบิลลิอานี คือ รูปแบบการจัดการงานเขียนซ้ำของวาทกรรมบางอย่าง โดยผู้กระทำการ (agent) หรือโครงสร้างหนึ่ง ที่มีต่อผู้กระทำ การอื่นหรือโครงสร้างอื่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคัดกรองกระแสข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งตัวบทในภาษาปลายทางมีแนวโน้มในการเซ็นเซอร์อยู่ตลอดเวลา ข้อมูลจากตัวบทต้นฉบับจึงเป็นเสี่ยงที่ส่งออกมาภายใต้ตัวบทภาษาปลายทาง (เพ็งอ้าง 1 - 3)

เมอร์เกิล (Merkel, 2005) (<http://www.ailec-icla.org/2004/Denise%20Merkel.doc>. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2558) เสนอว่า การศึกษาเรื่องการเซ็นเซอร์กับการแปล จำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ วาทกรรม การผลิตตัวบทในระดับรัฐ การเผยแพร่ (ในรูปแบบที่ซ่อนไว้) และการคงอยู่ในพื้นที่ทางวัฒนธรรม รวมทั้งบรรทัดฐาน ซึ่งเป็นความคิดของกลุ่มนักวิชาการสำนักทฤษฎีวิพากษ์ และสำนักวัฒนธรรมศึกษา ได้แก่ แนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ กิดเดียน ตูรี และแนวคิดขององเดร เลอเฟอแวร์

ในความคิดของฟูโกต์ การเซ็นเซอร์ไม่ว่ารูปแบบใดก็ตาม ต่างอยู่ภายใต้โครงสร้างอำนาจที่มีอยู่ในทุกๆ ระดับ อำนาจนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดการควบคุมไว้เท่านั้น แต่ยังเป็นการผลิตองค์ความรู้ได้อีกด้วย เช่น ความรู้เรื่องการเซ็นเซอร์ข้อความมีวิธีการทำได้อย่างไร นอกจากนั้นการควบคุมและการลงโทษ ก็เป็นการฝึกระเบียบวินัยโดยอำนาจในรูปแบบที่มองเห็นได้หรือถูกบังคับไว้ อำนาจที่ควบคุมการตัดสินใจในการเซ็นเซอร์ของบุคคล เป็นสิ่งที่อยู่ในความคิดค้ำใจและไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ ซึ่งเป็นผลของการฝึกระเบียบวินัย อีกส่วนหนึ่งที่สามารถมองเห็นได้คือกฎระเบียบที่ถูกตั้งขึ้นโดยกลุ่มผู้มีอำนาจ

ในเรื่องการเซ็นเซอร์ บูร์ดิเยอ เสนอให้พิจารณาภายใต้ความรู้เรื่องนิจภาพ (habitus) และเรื่องแวดวง (field) โดยอธิบายว่า นิจภาพในเรื่องการเซ็นเซอร์ (structural censorship) จะเป็นโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางการกระทำ การรับรู้ การตัดสินใจ เสนอทางเลือกว่าสิ่งใดควรทำ หรือไม่ควรทำ สร้างระเบียบและเอกภาพให้กับการกระทำของกลุ่มปัจเจกที่อยู่ภายในโครงสร้างดังกล่าว โดยที่ปัจเจกผู้กระทำเหล่านั้นไม่รู้ตัวว่าการกระทำของตนอยู่ภายใต้ระบบกฎเกณฑ์ เนื่องจากโครงสร้างดังกล่าวซึมซับเข้าไปในปัจเจกผ่านการปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำเล่า และการหล่อหลอมอันยาวนานจนไม่สามารถตระหนักได้ในระดับจิตสำนึกได้อย่างชัดเจน

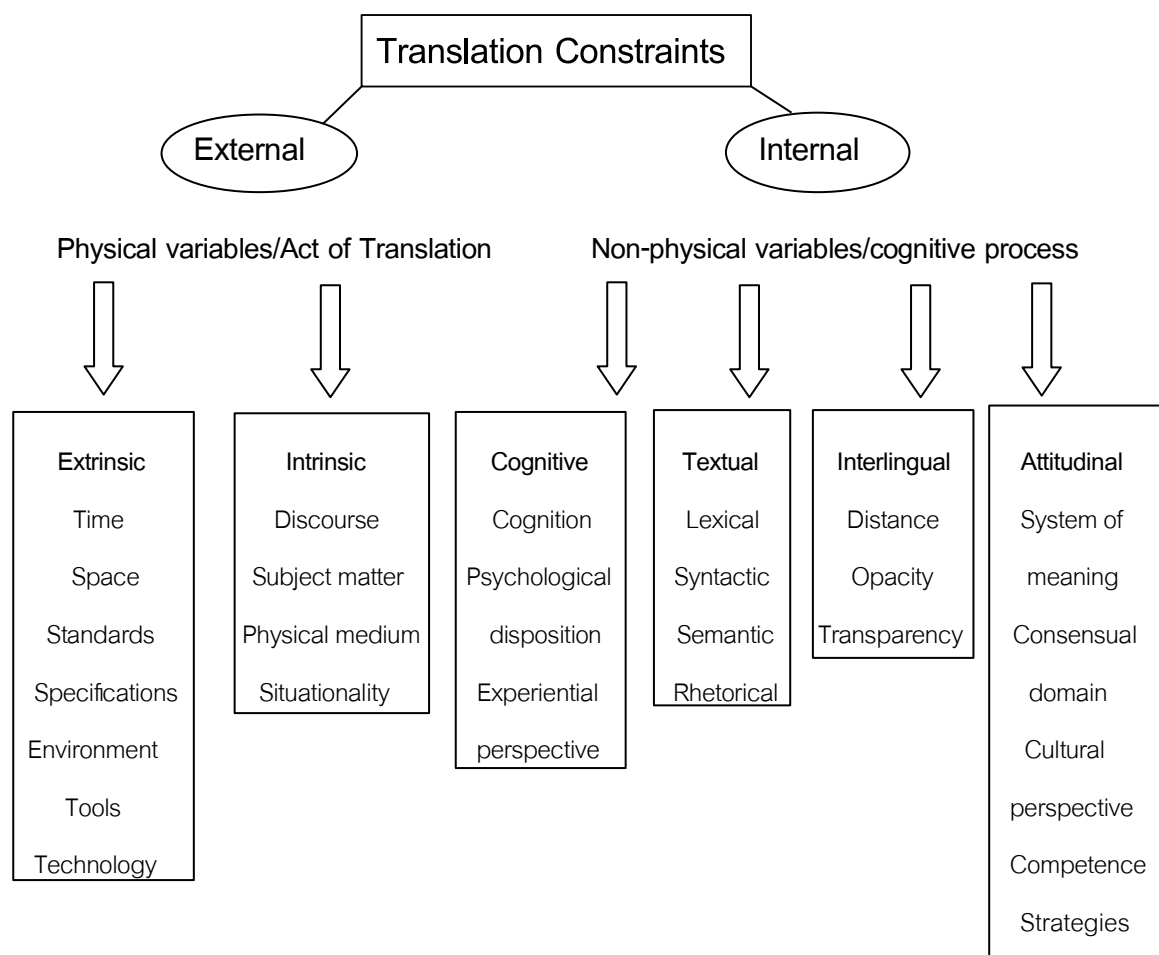
ส่วนตูรีกล่าวว่า บรรทัดฐานของการแปลมีลักษณะที่จำเพาะต่อสังคมและวัฒนธรรม และไม่เสถียร โดยเมื่อมีบรรทัดฐานใหม่จะมาแทนที่บรรทัดฐานเดิมได้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม ดังนั้นบรรทัดฐานต่างๆ จะเป็นสิ่งกำหนดกลไกการเซ็นเซอร์ (censorial mechanisms) โดยการพิจารณาของตัวผู้แปลเองว่าเป็นที่ยอมรับ และเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรมหรือไม่

องเดร เลอเฟอแวร์ กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบวรรณกรรมแปล ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายใน (professional) ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจารณ์ รวมทั้งนักแปล ซึ่งเป็นผู้กำหนดรูปแบบและอุดมการณ์ของงานวรรณกรรม และปัจจัยภายนอก (patronage) เป็นอำนาจของสถาบันต่างๆ ที่ควบคุมการอ่าน การเขียน การผลิตซ้ำ อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน กลุ่มศาสนา กลุ่มการเมือง รวมถึงสำนักพิมพ์ด้วย ซึ่งจะควบคุมอุดมการณ์ ฐานะ และสถานะของระบบวรรณกรรมแปล

จากแนวคิดดังที่กล่าวมาข้างต้น เมอร์เกิลเสนอว่า การเซ็นเซอร์เกิดจากปัจจัยจำกัดของการแปลในด้านต่างๆ (translation constraints) โดยแบ่งเป็นปัจจัยภายนอกนักแปลและปัจจัยภายในนักแปล ซึ่งปัจจัยภายนอกนักแปลประกอบด้วยบริบทแวดล้อมนอกตัวบทและบริบทแวดล้อมภายในตัวบท ส่วนปัจจัยภายในตัวนักแปลประกอบด้วยองค์ประกอบด้านปริชาณ ทักษะคิด การใช้ภาษาในระดับ textual และ interlingual ดังแสดงในแผนภาพด้านล่าง (Merkel, 2005)

แผนภาพที่ 1

ปัจจัยจำกัดของการแปล (translation constraints)

การเซ็นเซอร์นับจึงเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและสิ้นไหว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแปล ซึ่งมีปัจจัยกำหนดจากตัวบทต้นฉบับและตัวบทในภาษาปลายทาง ทำให้เกิดการจัดการควบคุมโดยตัวการ (agent) ในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตตัวบทมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปิดบัง (invisible) อำนาจบางอย่างให้ดูเหมือนเรื่องปกติ แต่ในความเป็นจริง สิ่งที่เกิดขึ้นกลับยิ่งทำให้วัฒนธรรมต่างถิ่นปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (visibility) ในวัฒนธรรมปลายทาง (Billiani, 2007: 3)

3.2.2.2 การแปลภาษาต้องห้ามเรื่องเพศกับการเซ็นเซอร์

ซานเตมีเลีย (Santaemilia, 2009: 221 - 222) ให้เหตุผลของการเซ็นเซอร์ในงานแปลว่าการแปลข้อความใดๆ อย่างซื่อสัตย์และตรงไปตรงมาเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ในขณะที่การเซ็นเซอร์เป็นวิธีการยับยั้งข้อความทั้งในการพูดและการเขียนที่น่ารังเกียจ และบดบังคุณค่าแห่งความดีงาม อีกทั้งยังเป็นปัจจัยจำกัดในการผลิตหรือการผลิตซ้ำ ดังนั้น การเซ็นเซอร์ทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนา จึงเป็นทางเลือกที่จะทำให้การผลิตงานเขียนซ้ำใหม่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับบุคคลและสังคม ในประวัติศาสตร์ของการแปล ประเด็นความไม่ซื่อเป็นผลให้นักแปลและงานแปลถูกมองเห็น ในขณะที่ความสำเร็จของงานแปลคือการแปลได้ราวกับไม่ได้แปลและมองไม่เห็นนักแปล แต่เมื่อหันกลับมาทบทวนอีกครั้งทำให้พบว่าความไม่ซื่อกลับเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งในเรื่องของการเซ็นเซอร์ทั้งอย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ หรือการเซ็นเซอร์ตัวเองของนักแปล ซึ่งมีอุดมการณ์ จรรยาบรรณ การจำกัด และบทลงโทษเป็นเครื่องมือในการกำกับ (เพ็งอ้าง 223 - 224)

การเซ็นเซอร์อย่างเป็นทางการ เกิดจากอำนาจของรัฐเพื่อจำกัดและควบคุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ การต่อต้านทางการเมือง ศาสนา เชื้อชาติ หรืออื่นๆ ส่วนการเซ็นเซอร์อย่างไม่เป็นทางการ เกิดจากอุดมการณ์ สุนทรียะ และวัฒนธรรมที่ดำรงอยู่ในสังคม โดยผ่านการขัดเกลาจากสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา นักแปลจึงจำเป็นต้องรู้จักการเซ็นเซอร์ตัวเองเพื่อเป็นเกราะปกป้องสถานะทางวิชาชีพ และสามารถทำงานภายใต้สังคมและวัฒนธรรมได้ โดยสรุปกล่าวว่าการเซ็นเซอร์ตัวเองมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในกระบวนการแปล นับเป็นกลวิธีหนึ่งที่นักแปลใช้ ภายใต้การพิจารณาถึงความหลากหลายของปัจจัยทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม และอุดมการณ์ อย่างถี่ถ้วน (Kreb, 2007: 173 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 227) ผ่านกลวิธีต่างๆ ทางภาษา เช่น การตัดออก (elimination) การแปลบางส่วน (partial translation) การบิดเบือน (distortion) การลดระดับ (downgrading) การเปลี่ยนความหมาย (misadjustment) หรือวิธีการอื่นๆ ในปัจจุบัน ผู้รับสารงานแปลกลุ่มต่างๆ คาดหวังให้เกิดการเซ็นเซอร์ตัวเองของนักแปลทั้งในแบบที่กำหนดไว้หรือไม่ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นทางการเมือง ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศ หรือการดูหมิ่นศาสนา (เพ็งอ้าง 225)

ซานเตมีเลีย แบ่งสาเหตุของปัญหาในการแปลถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศเป็น ปัญหาด้านไวยากรณ์และความหมาย ด้านสุนทรียะ ด้านวัฒนธรรม การใช้ในชีวิตจริง และด้านอุดมการณ์ ซึ่งเป็นผลให้การแปลมีแนวโน้มที่จะลดระดับความรุนแรงหรือชัดเจน รวมทั้งการใช้ภาษาที่สุภาพมากกว่าต้นฉบับ เพื่อให้กับอุดมการณ์และแบบฉบับทางวรรณกรรมของวัฒนธรรมนั้น (Lefevere, 1992: 8 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 228) นอกจากนั้นยังกล่าวว่าการกำหนดว่าข้อความใดเป็นข้อความที่ต้องเซ็นเซอร์นั้นอาจทำได้ไม่ถนัดนัก อาจพิจารณาว่าส่วนใดเป็นส่วนข้อความสำคัญ (significant) หรือข้อความทั่วไป (insignificant) โดยส่วนที่เป็นข้อความสำคัญอาจใช้ถ้อยคำในวัจนลีลาที่ต่างไป ส่วน

ข้อความทั่วไป ให้พิจารณาตามความเหมาะสมกับอุดมการณ์ การปกครอง ศาสนา หรือสังคมนิยมของภาษาปลายทาง

จากการศึกษาเรื่องการเซ็นเซอร์ตัวเองของชีวอน บราวลี (Siobhan Brownlie, 2007: 205 - 233) จากนิยายภาษาฝรั่งเศสในยุคศตวรรษที่ 19 เรื่อง *Nana* ของ Emilie Zola และฉบับแปลในภาษาอังกฤษ 4 สำนวน ซึ่งมีการกล่าวถึงเรื่องเพศอย่างชัดเจน พบว่าวิธีการเซ็นเซอร์ตัวเองมีตั้งแต่ 1) การละความ (omission) ซึ่งพบบ่อยมากที่สุด โดยอาจเป็นการละคำ วลี หรือทั้งข้อความ 2) การเพิ่มความ (addition) เพื่อลดความชัดเจนหรือตรงไปตรงมา 3) การแทนที่ความ (substitution) และการกล่าวอ้อม (circumlocution) หรือการใช้คำอื่น 4) การกล่าวโดยทั่วไป (generalization) เพื่อลดความเฉพาะเจาะจง 5) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เพราะในบางครั้งการแปลตรงตัวก็ทำให้บังความหมายแท้จริงได้ 6) การลดความรุนแรง (tone down) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่พบบ่อย และ 7) การไม่แปล และปล่อยไว้ในรูปภาษาเดิม เช่นเดียวกับที่พบในงานแปลเรื่อง *Decameron* เขียนโดย Boccaccio ที่มีการปล่อยไว้ในรูปภาษาอิตาเลียน

บราวลีกล่าวว่า การเซ็นเซอร์ตัวเองเป็นกลวิธีที่สร้างสรรค์ในงานแปล เนื่องจากนักแปลต้องค้นหาทางออกในการแก้ปัญหาปัจจัยที่คอยจำกัด (constraints) ต่างๆ ทั้งด้านภาษา วรรณศิลป์ วัฒนธรรม ผู้รับสารของงานแปล รวมทั้งปัจจัยจำกัดจากตัวบทต้นฉบับด้วย ทำให้คำหนึ่งในภาษาต้นฉบับ สามารถแปลได้อย่างหลากหลายในภาษาปลายทาง โดยขึ้นอยู่กับบริบททั้งในและนอกตัวบท เช่น คำว่า 'coucher avec' แปลได้ว่า a fine women, receiving men, to remain, be his mistresses, have him here และอื่นๆ ซึ่งความหมายเหล่านี้ไม่สามารถพบได้ในพจนานุกรม การเซ็นเซอร์ตัวเอง เป็นวิธีการหนึ่งในการแสดงออกถึงอุดมการณ์ของนักแปลภายใต้วัฒนธรรมปลายทางและความเคารพต่อตัวบทต้นฉบับผ่านความละเอียดละออในการตีความและการใช้ภาษา จนทำให้วิถีและคุณค่าต่างๆ ของวัฒนธรรมปลายทางฝังอยู่ในบทแปลได้อย่างแนบเนียน ซึ่งเป็นไปตามที่ แฟร์คลัฟ (Fairclough, 2001: 89 อ้างถึงใน Brownlie, 2007: 216) กล่าวไว้ว่า อุดมการณ์ที่ทรงพลังที่สุดคืออุดมการณ์ที่ไม่ปรากฏตัวให้เห็น ดูเป็นธรรมชาติ ราวกับว่ามีได้เป็นอุดมการณ์ โดยบราวลี ยกตัวอย่างคำว่า 'une horreur' หรือ 'une créature' แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า 'a most abandoned women' หรือ 'an abandoned female' เพื่อแสดงถึงอุดมการณ์เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แต่อย่างไรก็ตาม งานที่ผ่านการเซ็นเซอร์ตัวเองจะได้รับการยอมรับหรือไม่นั้น ยังต้องขึ้นกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง ดังที่เลอเฟอว์เสนอว่า งานแปลซึ่งจัดว่าเป็นงานต้นฉบับนั้น เป็นงานเขียนซ้ำใหม่เพื่อให้เป็นไปในทางเดียวกันกับรูปแบบการใช้ภาษา ขนบทางวรรณศิลป์ บรรทัดฐานของการแปล และอุดมการณ์ของวัฒนธรรมปลายทางในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ (professional) และผู้สนับสนุน (patronage) เป็นปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอำนาจในระบอบวรรณกรรม

(Lefevere, 1992: 11) นอกจากนั้น นโยบายของผู้สนับสนุน ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในรูปของสำนักพิมพ์ ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนมาจากความต้องการของกลุ่มผู้รับสารในสังคม ดังนั้น กลุ่มต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นตัวกำหนดการคงอยู่ของวรรณกรรมในระบบด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่าการเซ็นเซอร์ตัวเองเป็นไปเพื่อไม่ให้เกิดการเซ็นเซอร์ของมวลชน (public censor) (Brownlie, 2007: 229 – 230)

โดยสรุป การศึกษาในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมองหาแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปล บนพื้นฐานของอุดมการณ์และอำนาจในการแปล ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของไทย โดยการสร้างความเข้าใจถึงกรอบการมองเรื่องเพศในสังคมและวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับและวัฒนธรรมในภาษาปลายทาง ซึ่งนำไปสู่การให้ความหมายของถ้อยคำต้องห้ามในเรื่องเพศ รวมทั้งบรรทัดฐานทางภาษาในการสื่อความหมายเรื่องเพศ เช่น การใช้คำรึนหู หรืออุปลักษณ์แทนในการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์และอำนาจบางอย่างในสังคมจะคอยควบคุมการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายเหล่านั้นให้เหมาะสมตามบริบทสถานการณ์จนเป็นผลให้เกิดการเซ็นเซอร์ ซึ่งการศึกษาในบทนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการเซ็นเซอร์ในระดับต่างๆ ตามแนวทางนิเทศศาสตร์ โดยอาศัยแนวคิดเรื่องอุดมการณ์และอำนาจในงานแปล และการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามในงานแปลเป็นพื้นฐานด้วย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ต้นฉบับ บทแปล และการสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคำสัมภาษณ์

เป็นที่ทราบกันดีว่า การแปลไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายภาษาจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง แต่เป็นการถ่ายทอดความหมายที่ต้องอาศัยบริบทและความรู้นอกเหนือบริบท ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบทางสังคมและวัฒนธรรมจากภาษาต้นทางมาเป็นภาษาปลายทาง โดยนักวิชาการด้านการแปลในปัจจุบันต่างยอมรับว่าการทำความเข้าใจต้นฉบับและบริบทแวดล้อมอย่างถี่ถ้วน เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความหมาย แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการเหล่านี้อาจยึดทฤษฎีหรือแนวทางในการวิเคราะห์ต้นฉบับที่แตกต่างกันไป

การวิเคราะห์ต้นฉบับตามแนวทางภาษาศาสตร์ เป็นแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจในการศึกษาต้นฉบับ โดยการศึกษาว่า ต้นฉบับซึ่งเป็นผลผลิตของกิจกรรมทางภาษาหรือกิจกรรมทางการสื่อสาร ประกอบด้วยองค์ประกอบใด องค์ประกอบเหล่านั้นมีการจัดเรียงกันอย่างไรและมีหน้าที่อะไร ส่วนการวิเคราะห์ปริเฉทเป็นการวิเคราะห์ที่สูงกว่าระดับประโยค โดยมองถึงความเป็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของใจความ (coherence) ความเชื่อมโยงกันของข้อความที่เป็นส่วนประกอบ (cohesion) นอกจากนี้ ในบริบทของการใช้ภาษายังต้องคำนึงถึงหน้าที่ทางสังคมและกระบวนการสื่อสารที่บรรลุเจตนาอีกด้วย (ณัฐพร, 2556: 4 - 5) ซึ่งการวิเคราะห์ต้นฉบับหรือการวิเคราะห์วาทกรรมตามแนวทางภาษาศาสตร์นี้ ยังสามารถเผยให้เห็นความหมายหรืออุดมการณ์ที่แฝงอยู่ ซึ่งจะนำไปสู่คำตอบในประเด็นทางสังคมที่ศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากต้นฉบับประเภทนวนิยายมีโครงสร้างที่มีลักษณะเฉพาะคือ มีการดำเนินเรื่องไปตามโครงเรื่อง (plot) โดยอาศัยตัวละคร ฉาก และสถานที่ ผ่านมุมมองของผู้แต่ง ดังนั้นในการวิเคราะห์ต้นฉบับประเภทวรรณกรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงองค์ประกอบในระดับมหภาคเหล่านี้ก่อน จึงจะสามารถทำการวิเคราะห์ลงไปในระดับภาษาได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น โดยวัลยา วิวัฒน์ศร (วัลยา, 2547: 8) กล่าวว่า ต้นฉบับประเภทวรรณกรรมมีลักษณะเฉพาะบางประการได้แก่ ภาษาวรรณคดี โลกทัศน์และสารของผู้แต่ง ความเป็นสากลข้ามมิติเวลา สถานที่และวัฒนธรรม รวมทั้งการสื่อสารระหว่างต้นฉบับวรรณกรรมกับผู้อ่าน และเสนอประเด็นที่จะต้องทำความเข้าใจต้นฉบับได้แก่ 1) บริบททางวรรณกรรม วัฒนธรรม และสังคมที่นักประพันธ์ใช้เป็นฉากและสมัยของเรื่องที่แต่ง 2) โครงเรื่องแก่นเรื่อง ตัวละคร มุมมอง มิติของเวลาและสถานที่ (เพ็งอ่าง, 138) ดังจะได้ทำการวิเคราะห์ต้นฉบับในเบื้องต้นดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ต้นฉบับ

1) บริบททางวรรณกรรม วัฒนธรรม และสังคมที่นักประพันธ์ใช้เป็นฉากและสมัยของเรื่อง
ที่แต่ง

นวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ประพันธ์โดย E.L.James ออกวางจำหน่ายครั้งแรก
ในปี พ.ศ. 2554 โดยก่อนหน้าที่จะมีการตีพิมพ์เป็นหนังสือ มีการเขียนขึ้นสำหรับแฟนฟิคชั่นและจำหน่าย
ทางสื่อออนไลน์ ในชื่อเรื่อง *Master of the Universe* ซึ่งใช้นามปากกาในขณะนั้นว่า Snowqueen's
Icedragon สำหรับเนื้อเรื่องที่เขียนขึ้น Erika Leonard หรือ Snowqueen's Icedragon ได้รับ
แรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์ที่ดัดแปลงมาจากนวนิยายชุด *Vampire Twilight* โดยนำชื่อตัวละคร
ของเรื่องดังกล่าวมาใช้เป็นชื่อของตัวละครในนวนิยายที่แต่งขึ้น และด้วยการนำเสนอเนื้อหาเรื่องการ
มีเพศสัมพันธ์ในแบบที่ไม่ปกติและใช้ภาษาที่แสดงถึงเรื่องเพศอย่างชัดเจน จึงทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ที่จำหน่ายบนสื่อออนไลน์นี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และมีการนำมาตีพิมพ์ในรูปแบบของหนังสือ
โดยมีการเปลี่ยนชื่อตัวละครต่างๆ ในเวลาต่อมา (<http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=workingwoman&group=1&month=02-2014&date=23> สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558)

นวนิยายเรื่องนี้ เป็นนวนิยายแนวอโรติกโรมานซ์ที่ถูกวิจารณ์ว่ามีเนื้อหาที่ล่อแหลมทางเพศ
โดยบรรยายผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ฉากบางฉากที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศอย่างตรงไปตรงมา
จนทำให้มีผู้มองว่าอาจเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมหรือรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อ
เยาวชน (<http://thai.cri.cn/247/2012/05/02/225s197578.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558)
ในขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในโลกปัจจุบัน กลับทำให้สื่อต่างๆ ผลิตขึ้นเพื่อตอบสนอง
ตลาดตามกลไกตลาดเสรี รวมทั้งกระแสความคิดเรื่องเสรีภาพของปัจเจกและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
ส่งผลให้การเข้าถึงสินค้าและบริการในตลาดเป็นไปได้ง่ายง่ายดาย

เรื่องเพศในสังคมปัจจุบัน

ในสังคมปัจจุบัน เรื่องเพศถูกทำให้กลายเป็นสินค้าภายใต้ระบบสัญญาที่ซับซ้อนและมีรูปแบบ
ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของร่างกาย ความสัมพันธ์ พฤติกรรม ความปรารถนา หรือคุณค่า บุคคล
ถูกดึงเข้าไปสู่ระบบสัญญาผ่านปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า สื่อเอกสาร วิทยุ โทรทัศน์ และระบบ
อินเทอร์เน็ต เด็ก เยาวชน หรือบุคคลใดซึ่งไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ จะกลายเป็นผู้บริโภคที่ไม่มี
อำนาจต่อรองในตลาดอันกว้างใหญ่และซับซ้อนในเรื่องเพศ และเมื่อเรื่องเพศถูกทำให้เป็นสินค้าโดยมิได้
มีเป้าหมายอยู่ที่ประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริโภค แต่อยู่ที่การขายและกำไร ผู้บริโภคจำนวนมากจึงตกอยู่ใน
ฐานะที่เสี่ยงต่อการที่จะเลือกบริโภคสินค้าที่อาจเป็นอันตรายกับตนเอง (นราภรณ์ หะวานนท์, 2554: 9)

การผลิตสิ่งของและบริการในรูปของสินค้าต่างๆ ในยุคทันสมัย เป็นการผลิตภายใต้ระบบอุตสาหกรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างกำไรสูงสุด ดังนั้นผู้ผลิตจึงมียุทธวิธีที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้า ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้แต่งใช้ช่องทางสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ในการเขียนนิยายแนวแฟนฟิคชั่นและจำหน่าย นอกจากนี้ การนำโครงเรื่องจากนิยายที่ได้รับความนิยมอยู่แล้วอย่างเรื่องทไวไลท์ก็ยิ่งทำให้งานเขียนของ E.L.James ได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่ายุทธวิธีในการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในกลุ่มผู้บริโภคส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้แต่งเคยทำงานในวงการสื่อสารมาเป็นเวลานาน ทำให้เข้าใจถึงแนวโน้มในการรับสื่อของผู้บริโภคปัจจุบันด้วย

ส่วนของเนื้อหาภายในตัวบทนั้น ได้ยึดตกย้ำให้เห็นถึงสังคมที่เน้นความสำคัญของวัตถุ โดยการสร้างคุณค่าให้แก่วัตถุ ทั้งในแง่ประโยชน์ใช้สอย (used - value) ซึ่งเป็นการสนองตอบต่อความจำเป็นในการใช้สินค้าตามหน้าที่ (function) ของสินค้า รวมไปถึงในแง่คุณค่าในเชิงสัญลักษณ์ (sign - value) ซึ่งเป็นเรื่องของระบบการให้ความหมายผ่านภาพแทนทางวัฒนธรรม (cultural representation) ดังนั้นการบริโภคสินค้าจึงเป็นกระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์จากทรัพยากรทางสังคม และเป็นวิถีทางที่สำคัญที่ช่วยให้คนสามารถดำรงหรือมีตัวตนอยู่ในสังคม รวมทั้งผลจากการต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจในการครอบครองวัตถุ เงินตรา และอำนาจเชิงสัญลักษณ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตซ้ำวัฒนธรรมในวิถีชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

(1) Fortunately, Kate has lent me her sporty Mercedes CLK. I'm not sure Wanda, my old VW Beetle, would make the journey in time. Oh, the Merc is a fun drive, and the mile slip away as I hit the pedal to the metal. (p 4)

(2) Beside the elevator, I can see the black 4x4 Audi, but it's the sleek black sporty number the blips open and lights up when he points the key fob at it. (p 150)

(3) The Mac laptop is sleek and silver and rather beautiful. It has a very large screen. Christian Grey likes scale – I think of his living area, in fact, his whole apartment. (p 178)

วรรณกรรมที่นำมาศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ สะท้อนความเป็นปัจเจกที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศให้เห็นได้อย่างชัดเจนผ่านตัวละครหลักทั้งสอง โดยคริสเตียน เกรย์ ต้องประสบเหตุการณ์กีดกันในชีวิตวัยเด็ก ผ่านประสบการณ์ทางเพศที่อยู่นอกกรอบ จนทำให้มีรสนิยมทางเพศในแบบ BDSM ซึ่งไม่สามารถเปิดเผยได้ แต่ทั้งหมดนั้นก็ยังไม่ทำให้ภาพของตัวเอกต้องถูกลดทอนลง อีกทั้งยังทำให้คริสเตียน เกรย์เป็นบุคคลที่มีความน่าค้นหา ภายใต้ภาพลักษณ์สุภาพบุรุษที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ส่วนแอนัสเตเซีย สตีล ซึ่งเติบโตมาในครอบครัวที่แทบจะไม่มีปัญหาใด ดูเหมือนเป็นหญิงสาว

แกรงุ่นทั่วไป แต่กลับมีรสนิยมทางเพศที่แม้แต่ตัวเองยังไม่คาดคิด

BDSM - เพศนอกรอบสังคม

เนื้อหาของนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ในตอนที่กล่าวถึงเพศสัมพันธ์ในแบบ BDSM แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แนวคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่บนกรอบความปกติ ผ่านการใช้คำศัพท์ทางวิชาการ รูปภาพที่เป็นทางการ และการแสดงถึงเพศสัมพันธ์ที่ต้องถูกควบคุมภายใต้รูปแบบของสัญญาที่มีผลตามกฎหมาย เช่น การเรียกผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าว่า dominant และเรียกผู้ที่อยู่ใต้อำนาจว่า submissive การใช้คำศัพท์ทางวิชาการเพื่อสื่อความหมายถึงอวัยวะเพศ เช่น vagina หรือกิจกรรมทางเพศ เช่น masturbation, vaginal intercourse, anal fisting รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการมีเพศสัมพันธ์ เช่น nipple clamp, vaginal/anal toys เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม เนื้อหาภายในเรื่องยังสื่อให้เห็นว่า วิธีทางเพศในแบบ S/M ที่แท้จริง เป็นกิจกรรมทางเพศที่ต้องมีการเรียนรู้และผ่านการฝึกฝนร่วมกันระหว่างคู่นอน โดยมีฝ่ายมาซิคลิสม์เป็นศูนย์กลาง ส่วนคู่นอนที่เป็นซาคลิสม์จะเป็นฝ่ายที่ต้องระมัดระวัง ทะนุถนอมให้ฝ่ายมาซิคลิสม์ได้รับความเจ็บปวดตามแผนตาซีเท่าที่ต้องการ ไม่มากหรือน้อยเกินไป โดยมีรหัส หรือ safety words ที่ใช้กันเมื่อฝ่ายมาซิคลิสม์ได้รับความเจ็บปวดเพียงพอแล้วและไม่ต้องการไปมากกว่านั้น ตามที่โตมร สุขปรีชา (2545: 43) ได้กล่าวไว้

กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่มีพฤติกรรมแบบ BDSM จึงไม่ได้เน้นเรื่องการใช้ความรุนแรงเพื่อให้เกิดความเจ็บปวด แต่เป็นเรื่องของการแสดงอำนาจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ (fetishes) จนถึงจุดสุดยอด (climax/sublime) ของทั้งสองฝ่ายในที่สุด ซึ่งระหว่างการใช้เพศสัมพันธ์อาจมีการกัด ข่วน ตี ด้วยอุปกรณ์บางอย่าง เช่น แล้ ด้ามแล้ การใช้แว็กซ์ ก้อนน้ำแข็ง ลูกล้อหนาม (Wartenberg wheels) เครื่องกระตุ้นไฟฟ้า การพันธนาการร่างกายด้วยกุญแจมือ เชือก ไซ้ หรืออุปกรณ์อื่นๆ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมีกิจกรรมดังกล่าวจะมีการตกลงและแสดงความยินยอมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ขอบเขตของกิจกรรม และสัญญาอนุญาต (safewords) ในขณะที่มีกิจกรรม โดยอาจเป็นคำพูดที่ได้ตกลงกันไว้ หรือภาษากาย หรือการใช้อุปกรณ์บางอย่างร่วมด้วย

(1) "Oh, Anastasia, you taste mighty fine," he breaths. "Shall I make you come?"

"Please," I beg.

The crop bites my buttock. Ow!

"Please, Sir," I whimper.

He smiles at me, triumphant.

"With this?" He holds the crop up so I can see it.

“Yes sir.”

“Close your eyes.” (p 324)

(2) I shut the room out, him out...the crop out. He starts small, biting licks of the crop against my belly once more Moving down, soft small licks against my clitoris, once, twice, three times, again and again, until finally, that's it – I can take no more – and I come, gloriously, loudly, sagging weakly. His arms curl around me as my legs turn to jelly. I dissolve in his embrace, my head against his chest, and I'm mewling and whimpering as the aftershocks of my orgasm consume me. He lifts me, and suddenly we're moving, my arms still tethered above my head, and I can feel the cool wood of the polished cross at my back, and he's popping the buttons on his jeans. He puts me down against the cross briefly while he slides on a condom, and then his hands wrap around my thighs as he lifts me again. (p 325 - 326)

(2) โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร มุมมอง มิติของเวลาและสถานที่

โครงเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักระหว่างตัวละครหลักสองตัวที่ชื่อว่า แอนัสเตเซีย สตีล หรือ แอนา นักศึกษาเอกวรรณกรรมอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกา กับคริสเตียน เกรย์ นักธุรกิจหนุ่มจากครอบครัวที่สมบูรณ์และมีฐานะดี อีกทั้งยังประสบความสำเร็จในธุรกิจที่สร้างขึ้นมาด้วยตัวเอง ทั้งสองได้พบกันเป็นครั้งแรกเมื่อแอนามีโอกาสได้เข้าสัมภาษณ์คริสเตียนด้วยความบังเอิญ เพื่อให้แคทเทอรีน คาวานาห์ เพื่อนร่วมห้องนำไปเขียนเป็นบทความไปลงในวารสารของมหาวิทยาลัย ก่อนที่พวกเขาจะจบการศึกษา ด้วยความเชื่อในเรื่องรักแรกพบและความหลงใหลตั้งแต่แรกเจอ ทำให้แอนาหลงรักคริสเตียนอย่างจริงจัง และเกรย์เองก็สนใจเธออยู่เช่นเดียวกันแต่ด้วยวัตถุประสงค์ที่ต่างกันไป

ทว่า ด้วยปมปัญหาในอดีตที่ฝังอยู่เบื้องลึกในจิตใจมาตลอดของคริสเตียน ทำให้เขามีรูปแบบของความรักที่ไม่ปกติ นั่นคือการขาดการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องในวัยเด็ก อีกทั้งการถูกล่วงละเมิดทางเพศในวัยเยาว์ ก่อเกิดเป็นความลับที่คนภายนอกไม่อาจสัมผัสได้จากผู้บริหารหนุ่ม ดูดี และเจ้าระเบียบ ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดใจให้แอนายากรู้จักและใกล้ชิดชายคนนี้อย่างยิ่งยั้ง จนวันหนึ่งเธอได้รับข้อเสนอจากคริสเตียน เพื่อนำเธอก้าวสู่โลกที่เธอไม่เคยคาดคิดว่าเป็นตัวตนที่แท้จริงของชายหนุ่มที่เธอคลั่งไคล้ ส่วนความรักของแอนัสเตเซียที่มีต่อคริสเตียนทำให้เธอต้องยอมรับในความเป็นตัวตนของเขา แม้จะรู้ว่าเป็นเรื่องยากก็ตาม เพราะแท้จริงแล้วคริสเตียนเป็นชายหนุ่มที่มีรสนิยม BDSM ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่จะสามารถมอบความสุขให้แก่คริสเตียนได้ จะต้องอยู่ภายใต้ความเจ็บปวดที่เขาเป็นผู้กำหนด

ปมปัญหาของเรื่อง *Fifty Shades of Grey* เกิดจากความรักของแอนนามีต่อคริสเตียน ทำให้เธอต้องเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอย่างอดทนมากขึ้นตามความต้องการของเกรย์ โดยไม่ทำให้ความเชื่อและอิสระของเธอถูกบั่นทอนไป และด้วยความเชื่อมั่นที่ว่าตัวเธอเองจะสามารถทำให้คริสเตียนค่อยๆ ก้าวผ่านเรื่องราวในอดีตที่สุดจุดเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เรื่องราวความรักของทั้งสองลึกซึ้งยิ่งขึ้นได้ ส่วนตัวคริสเตียนเอง แม้จะได้พบกับหญิงสาวที่ทำให้ตนเริ่มมีความรู้สึกดีอย่างที่ไม่เคยมีกับหญิงใดมาก่อน แต่เมื่อคิดถึงความเจ็บปวดของคนรักที่จะต้องเกิดจากรสนิยมทางเพศของตนแล้ว ก็ไม่อาจรับกับสิ่งเหล่านั้นได้ เมื่อความสัมพันธ์ของทั้งสองมีมากขึ้นและทุกอย่างดูจะลงเอยได้ด้วยดี แต่เคราะห์และโชคชะตากลับเล่นตลก ทำให้ฝันร้ายที่สุดของแอนนาต้องกลายเป็นจริง นั่นคือจากต้องพวจากจากบุคคลอันเป็นที่รักไป

เรื่องราวที่เกิดขึ้น เล่าผ่านมุมมองของตัวละครเอกฝ่ายหญิง หรือแอนัสเตเซีย สตีล ในแบบ single point of view ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพื้นเพ เบื้องหลังทางความคิด อารมณ์และความรู้สึก รวมทั้งการกระทำต่างๆ อันนำไปสู่ปมปัญหาที่จะต้องเลือกระหว่างความปรารถนาหรือการปกป้องคุณค่าของตัวเอง

ตัวละครสำคัญในนวนิยายเรื่องนี้ ประกอบด้วย

1) แอนัสเตเซีย โรส สตีล (Anastasia Rose Steele) นักศึกษาเอกวรรณกรรมอังกฤษ ชั้นปีสุดท้ายจากมหาวิทยาลัยวอชิงตันสเตท แวนคูเวอร์ พักอยู่ในหอพักร่วมกับแคทเทอรีน คาวานาห์ บิดาผู้ให้กำเนิดเสียชีวิตจากการฝึกซ้อมรบหลังจากแอนนาเกิดเพียงไม่นานนัก มารดาของแอนนาแต่งงานใหม่กับเรย์ สตีล ซึ่งแอนนาให้ความนับถือและรักราวกับพ่อแท้ๆ ทั้งสามคนอาศัยอยู่ด้วยกันในซีแอทเทิล จนกระทั่งแม่ของแอนนาแต่งงานใหม่กับสตีเฟน มอร์ตัน และย้ายไปอยู่ด้วยกันที่เมืองลาส เวกัส แต่แอนนายังคงอยู่เรย์เนื่องจากเข้ากับพ่อใหม่ได้ไม่ได้นัก

แอนนาเป็นสาวผมบลอนด์ รูปร่างผิวยุติธรรม มีนิสัยรักเพื่อนพ้อง รักการเรียน ชอบอ่านงานวรรณกรรมอังกฤษเป็นชีวิตจิตใจ จนทำให้ไม่มีเวลาคบหากับผู้ชายคนใด เมื่อได้พบกับคริสเตียนเป็นครั้งแรกจึงทำให้แอนนาเกิดความประหม่า พุดจาตะกุกตะกัก และเขินอาย ด้วยบุคลิกลักษณะดังกล่าวของแอนนา ทำให้คริสเตียนเกิดความประทับใจกิริยาอาการของเธอจนอยากจะพบเธออีกครั้ง

2) คริสเตียน เทรเวเลียน เกรย์ (Christian Trevelyan Grey) ตัวละครเอกฝ่ายชาย หนุ่มรูปงามที่แอนัสเตเซียสตีลตกหลุมรัก ภายนอกเขาเป็นนักธุรกิจหนุ่มผู้ประสบความสำเร็จ บุคลิกดี มีเสน่ห์ แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับมีรสนิยมทางเพศในแบบ BDSM ซึ่งเกิดจากปมปัญหาในวัยเด็กของคริสเตียน

คริสเตียนเกิดที่เมืองดีทรอยต์ มีแอลลาเป็นมารดาผู้ให้กำเนิด แอลลาเป็นหญิงขายบริการทางเพศ ติดยาเสพติด และจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายเมื่อคริสเตียนมีอายุได้เพียง 4 ปี หลังการเสียชีวิต

ของเธอ คริสเตียนถูกทิ้งไว้ตัวคนเดียวถึง 4 วัน จนกระทั่งมีตำรวจมาพบและนำตัวส่งโรงพยาบาล ซึ่งเกรซ เทรวเลี่ยน เกรย์เป็นแพทย์ประจำห้องฉุกเฉินในวันนั้น และรับคริสเตียนเป็นบุตรบุญธรรมในเวลาต่อมา

ในช่วงวัยรุ่น คริสเตียนเป็นเด็กเกเร มักมีเรื่องชกต่อยกับคนอื่นและแอบดื่มสุรา เมื่อเขาอายุได้ 15 ปี เกรซได้ส่งคริสเตียนไปช่วยงานชั่วคราวกับเพื่อนของเธอ แอลเลนา ลินคอล์น ผู้ซึ่งพรากความบริสุทธิ์แห่งชายหนุ่มไปจากเขา และยั้มนำเขาเข้าสู่โลกแห่งรสนิยมทางเพศแบบ BDSM ทั้งสองมีความสัมพันธ์ทางเพศกันนานถึง 6 ปี จนกระทั่งสามีของแอลเลนาจับได้ แต่อย่างไรก็ตาม แอลเลนาทำให้คริสเตียนรู้จักการควบคุมอารมณ์ของตน รวมทั้งยังให้เงินทุนเพื่อให้เขาก่อตั้งธุรกิจของตัวเองขึ้นด้วย

3) แคทเทอร์รีน แอกเนส คาวานาห์ (Katherine Agnes Kavanagh) เพื่อนร่วมห้องพักของแอนนาและเป็นเพื่อนสนิทกันตั้งแต่เริ่มเข้ามหาวิทยาลัย แคทเป็นบุตรสาวของตระกูลนักธุรกิจที่ร่ำรวยและมีชื่อเสียง เธอเป็นหญิงสาวที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความมั่นใจและความมีชีวิตชีวา ด้วยบุคลิกที่ภาคภูมิใจทำให้แคทเป็นสาวที่มีความโดดเด่นในมหาวิทยาลัย ได้รับตำแหน่งให้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งยังได้เป็นตัวแทนกล่าวคำปราศรัยในวันสำเร็จการศึกษาด้วย แคทมีความตั้งใจที่จะเป็นนักหนังสือพิมพ์ในอนาคต

แคทเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้แอนนาได้พบกับคริสเตียน ซึ่งโดยแท้ที่จริงแล้วหน้าที่ในการสัมภาษณ์คริสเตียนเป็นหน้าที่ของแคท แต่ในวันนั้นแคทกลับป่วยและต้องขอร้องแอนนา เพื่อนร่วมห้องให้ไปสัมภาษณ์แทนโดยที่แอนนาไม่ทันได้เตรียมตัว และเมื่อคริสเตียนต้องการเริ่มทำความรู้จักกับแอนนา จึงได้พาพี่ชายของตนที่ชื่อว่าเอลเลียต เกรย์ มาเป็นเพื่อน จนทำให้ได้รู้จักกับแคท ทั้งสองลงเอยกันด้วยการมีความสัมพันธ์และคบหากันในที่สุด

4) โฮเซ่ หลุยส์ โรดริเกซ จูเนียร์ (José Luis Rodriguez Jr.) นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นเพื่อนสนิทของแอนนาอีกคนหนึ่ง พบกันตั้งแต่แรกเข้ามหาวิทยาลัย แอนนารักโฮเซ่เหมือนน้องชายคนหนึ่งเพราะแอนนาเองเป็นลูกสาวคนเดียวของครอบครัว อีกทั้งพ่อแท้ๆ ของแอนนาและพ่อของโฮเซ่เคยรับราชการทหารในกองทัพเดียวกัน ส่วนโฮเซ่กลับตกหลุมรักแอนจนถึงขนาดเคยลวนลามแอนหลังจากดื่มสุราจนมึนเมาในวันเลี้ยงฉลองจบการศึกษา แต่คริสเตียนมาพบเข้าและช่วยแอนนาไว้ได้ทัน

โฮเซ่เป็นเด็กหนุ่มรูปร่างหน้าตาดี ชื่นชอบและมีฝีมือในการถ่ายภาพ จนแอนนาและแคทได้ขอให้ช่วยถ่ายภาพคริสเตียนสำหรับประกอบบทสัมภาษณ์เพื่อลงในหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังสามารถจัดแสดงผลงานภาพถ่ายของตนในห้องแสดงภาพผลงานได้อีกด้วย

ในมิติเวลาและสถานที่ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับที่ผู้เขียนเขียนนวนิยายเรื่องนี้ขึ้น คือเมื่อราว 5 – 6 ปีก่อน โดยมีเนื้อหาที่แสดงถึงชีวิตของผู้คนในสังคมอเมริกันในยุคปัจจุบัน เช่น การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย สถาบันครอบครัวในสังคมระดับต่างๆ ทั้งของแอนาซึ่งเป็นครอบครัวของคนชั้นกลางและของเกรย์ในครอบครัวของคนร่ำรวย ส่วนในระดับสังคม ในนวนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงสังคมในแบบทุนนิยมและบริโภคนิยม มีการกล่าวถึงเทคโนโลยีที่เป็นนิยมในช่วงเวลาดังกล่าว เช่น โทรศัพท์มือถือยี่ห้อแบล็คเบอร์รี่ที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นโทรศัพท์รุ่นแรกๆ ที่สามารถส่งข้อความผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ รวมทั้งยังมีเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา ยี่ห้อแอปเปิ้ลที่คริสเตียนมอบให้แอนาไว้ใช้ติดต่อระหว่างกัน ส่วนสถานที่ที่เป็นฉากในท้องเรื่องเกิดขึ้นในเมืองต่างๆ ของสหรัฐอเมริกาทั้ง ซีแอตเทิล จอร์เจีย ฯ เนื่องจากการเดินทางในปัจจุบันที่มีความสะดวกรวดเร็ว โดยเฉพาะการโดยสารเครื่องบินระยะทางไกลแต่กลับใช้เวลาเดินทางเพียงไม่นานนัก

4.2 การวิเคราะห์บทแปล และการสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคำสัมภาษณ์

ในศาสตร์การแปล แนวทางการวิเคราะห์ด้วยบทเพื่อมองหาอุดมการณ์ในการแปล มักอาศัยเครื่องมือทางภาษาศาสตร์ของฮัลลิเดย์ ซึ่งมองภาษาในแง่ระบบ – หน้าที่ โดยมีผลมาจากบริบททางสังคม แนวคิดดังกล่าวมีหลักการว่า ภาษาเป็นเรื่องของพฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อใช้ในการสื่อสารและการสืบทอดทางวัฒนธรรม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมนี้จะเป็นสิ่งที่ใช้กำหนดความเป็นได้ในการเลือกใช้ภาษา (range of possibility) และบริบทสถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่าควรเลือกใช้อะไร (choice) รวมทั้งแนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ ในเรื่องของการแนะนำความหมายตามชนบและตามหลักการสนทนา (ณัฐพร 2556: 80) ดังนั้น การวิเคราะห์บทแปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ในการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นการวิเคราะห์เพื่อมองหาอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบทและอำนาจของผู้กระทำหน้าที่ควบคุมงานแปล ผ่านชนบและรูปแบบของการใช้ภาษา การเลือกใช้คำในการสื่อความหมายต่างๆ รวมทั้งปัจจัยภายนอกตัวบทต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบคุณค่า (value system) และชุดของความเชื่อ (set of beliefs) ที่มีอยู่ในตัวบท รวมทั้งอุดมการณ์ที่ครอบงำทางความคิดในสังคม

4.2.1 กลวิธีในการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่มีความจำเพาะต่อตัวบุคคลสูง ส่งผลให้เกิดความกำกวมในการตีความในแง่ต่างๆ ตั้งแต่เรื่องความสุนทรีย์ ความปรารถนา กิจกรรมทางเพศ หรือสิ่งต้องห้าม ในขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมสูงมากเช่นเดียวกัน โดยวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือในการควบคุมความคิด พฤติกรรม และการปฏิบัติของคนในสังคม (Santaemilia, 2005: 117-118) นอกจากนั้น ซีวอน บราวลี (Brownlie, 2007: 206) กล่าวว่าในการแปลเรื่องต้องห้ามทางเพศ เป็นเรื่องที่ถูกรับควบคุม หรืออาจเป็นเรื่องต้องห้ามในสังคมวัฒนธรรม มีแนวโน้มที่จะถูกเซ็นเซอร์ในระดับ

ต่างๆ เช่น Public censorship หรือ Structural censorship และส่งผลให้เกิดการเซ็นเซอร์ตัวเอง (Self-censorship) ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากกลวิธีการแปลในรูปแบบต่างๆ เช่น การละความ การแทนที่ การแปลบางส่วน การแปลเพิ่ม รวมทั้งการลดระดับความแรงหรือการใช้คำอื่น

คำศัพท์เรื่องเพศที่มีการเซ็นเซอร์ออกจากบทแปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* โดยพิจารณาตามการแบ่งประเภทคำต้องห้ามเรื่องเพศของอัลลันและเบอริริดจ์ ซึ่งได้ให้รายละเอียดไว้ในหนังสือเรื่อง *'Forbidden Words: Taboo and Censoring of Language'* (Allan and Burridge, 2006: 144 - 174) ได้แก่ 1) คำศัพท์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ เช่น การทำออร์แกสม์ เช่น tongue, suck, gag reflex, oral skill, swallowing semen การถึงจุดสุดยอดทางเพศ เช่น come, climax, wet, orgasm, postcoital การคุมกำเนิด เช่น condom การร่วมเพศ เช่น fuck, intercourse, easing in and out, thrust hard และ 2) คำศัพท์ที่เกี่ยวกับอวัยวะต้องห้าม โดยอาจใช้คำที่มีความหมายตรง เช่น breast, nipple, clitoris, vagina, penis, ball, pubic hair หรือการสื่อความหมายถึงรูปร่าง ลักษณะ ตำแหน่ง หน้าที่ หรือผลลัพธ์ เช่น his considerable length, his erection นอกจากนี้ การใช้ตัวบ่งชี้ (deixis) ด้วยสรรพนามเพื่อแทนความหมายของอวัยวะเพศซึ่งเป็นการใช้ที่พบบ่อยในตัวบทต้นฉบับก็มีการเซ็นเซอร์ออกด้วย เช่น he, me, it รวมทั้งการใช้กริยาวิเศษณ์บอกสถานที่ เช่น there, inside เป็นต้น

ในนวนิยายเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ซึ่งแปลโดยนันทพร ปิเลย์ พบว่ามีกลวิธีการเซ็นเซอร์ตัวเองในรูปแบบต่างๆ ตามที่บราวน์ลีได้เสนอไว้ (เฟิงอ่าง 206) โดยพบกลวิธีการละความ (omission) ค่อนข้างมาก มีการเซ็นเซอร์ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศประเภทต่างๆ ทั้งที่มีความหมายถึงอวัยวะเพศ กิจกรรมทางเพศ รวมทั้งความรู้สึกและความปรารถนาทางเพศเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับคำ วลี ประโยค และระดับปริเฉท

ระดับคำ

(1) ST : His long fingers reach around to gently massage my clitoris, circling slowly. (p 119)

TT : นิ้วเรียวยาวของเขาขยับไปรอบ หมุนวนเป็นวงกลมช้าๆ อ่อนโยน (หน้า 140)

(2) ST : - Masturbation - Vaginal intercourse
 - Cunnilingus - Vaginal fisting
 - Fellatio - Anal intercourse
 - Swallowing semen - Anal fisting (p 174)

TT : - (หน้า 200)

ระดับวลี

(1) ST : "Very nice," he whispers appreciatively, and my nipple harden even more. (p 115)

TT : "สวดยเหลือเกิน" เขาระงับด้วยความชื่นชม (หน้า 135)

- (2) ST : He blows very gently on one as his hand moves to my other breast, and his thumb slowly rolls the end of my nipple, elongating it. (p 115)

TT : พร้อมกับเป่ายอดทรวงข้างหนึ่งอย่างแผ่วเบา ขณะเลื่อนมือไปยังทรวงอกอีกข้างและใช้นิ้วหัวแม่มือค่อยๆ คลึง (หน้า 135)

- (3) ST : He kisses me, deeply, his tongue in my mouth absorbing my cries. (p 116)

TT : เขาจูบฉันอย่างลึกๆ (หน้า 136)

- (4) ST : He moves slowly at first, easing himself in and out of me. (p 117)

TT : ตอนแรกเขาค่อยๆ เคลื่อนไหว (หน้า 137)

- (5) ST : And as he comes, he calls out my name, thrusting hard, then stilling as he empties himself into me. (p 118)

TT : เขาร้องเรียกชื่อฉันเมื่อตัวเองไปถึงบ้าง จากนั้นก็นิ่งไปขณะปลดปล่อยสิ่งที่อยู่ในร่างสู่ตัวฉัน (หน้า 138)

- (6) ST : I groan again. He pulls out and moves slowly back into me, circling his hip once more. (p 121)

TT : ฉันครวญอีกรอบ เขาถอนออกแล้วค่อยกลับเข้ามาในตัวฉันใหม่อย่างช้าๆ (หน้า 142)

- (7) ST : Hmm...he's hard and soft at once, like steel encased in velvet, and surprisingly tasty-salty and smooth. (p 136)

TT : อืม...เขาทั้งนุ่มและทั้งแข็งในเวลาเดียวกัน เหมือนแท่งเหล็กหุ้มกำมะหยี่ (หน้า 159)

- (8) ST : "Aargh!" I moan as my body bows and convulses at the touch of his tongue. (p 141)

TT : "อา!" ฉันครวญคราง ร่างฉันแอ่นและสั่นระริก (หน้า 164)

- (9) ST : I did not expect this to be like this...I am lost. Lost in the sea of sensation. And suddenly, he's dragging the crop against my sex, through my pubic hair, down to the entrance of my vagina. (p 323)

TT : ฉันไม่ได้คาดหวังให้เรื่องออกมาเป็นแบบนี้...ฉันเหมือนคนหลงทาง หลงอยู่ในทะเลแห่งสัมผัส แล้วจู่ๆ เขาก็ลากแส้มาไปตามความเป็นหญิงของฉัน (หน้า 371)

- (10) ST : And he picks up the pace, thrusting faster...harder...and my whole body is moving to his rhythm, and I can feel my legs stiffening, and my inside quivering and quickening. (p 372)

TT : เขาเพิ่มการเคลื่อนไหว ร่างทั้งร่างของฉันเคลื่อนไหวไปตามจังหวะของเขา (หน้า 420)

ระดับประโยค

(1) ST : "You fit my hand perfectly, Anastasia," he murmurs, and dip his index finger into the cup of my bra and gently yanks it down, freeing my breast. But the underwire and fabric of the cup force it upward. (p 115)

TT : เขาพิมพ์พาลางสอดนิ้วเข้าไปในอกเสื้อชั้นในฉันแล้วค่อยๆ ดึงออกมาให้หน้าอกฉันเป็นอิสระ แต่โครงเสื้อในกับผ้ากลับดันให้หน้าอกชูขึ้นขึ้น (หน้า 135)

(2) ST : "You're so deliciously wet. God, I want you." He thrusts his finger inside me, and I cry out as he does it again and again. He palms my clitoris, and I cry out once more. He pushes inside me harder and harder still. I groan. (p 116)

TT : "พระเจ้าช่วย ผมต้องการคุณ" เขาเลื่อนนิ้วเข้ามา แล้วฉันก็ส่งเสียงร้องเมื่อเขาทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ฉันส่งเสียงคราง (หน้า 136)

(3) ST : Suddenly, he sits up and tugs my panties off and throws them on the floor. Pulling off his boxer briefs, his erection springs free. Holy cow! ...He reaches over to his bedside table and grabs the foil packet, and then he moves between my leg, spreading them farther apart. He kneels up and pulls a condom onto his considerable length. Oh no ... Will it? How?" (p 116)

TT : รุ้ๆ เขาก็ลุกขึ้นนั่ง พร้อมกับกระตุกกางเกงชั้นในของฉันออกแล้วโยนไปที่พื้น เขาดึงกางเกงชั้นในรัดรูปออก ให้ตายสิ...เขาเอื้อมมือไปที่โต๊ะข้างเตียงแล้วคว้าห่อฟอยล์มา จากนั้น ก็เลื่อนตัวมาอยู่ระหว่างขาฉัน โอ้ย ไม่นะ...จะได้เหรอ ยิ่งไงกันล่ะ" (หน้า 136)

(4) ST : "I'm going to fuck you now, Miss Steel," he murmurs as he positions the head of his erection at the entrance of my sex. "Hard," he whispers, and he slams into me. (p 117)

TT : "ผมจะมีเซ็กส์กับคุณตอนนี้ละ มีสตีล อย่างหนักด้วย" เขากระซิบแล้วก็พุ่งเข้ามาในตัวฉัน (หน้า 136)

(5) ST : "You like this?" he asks softly, his teeth grazing my outer ear, and he start to flex his thumb slowly, in out, in, out...his fingers still circling. (p 120)

TT : "คุณชอบแบบนี้ไหม" เขาถามอย่างนุ่มนวลฟันเขาคจรูดไปตามใบหูด้านนอกของฉันเบาๆ (หน้า 140)

(6) ST : "Whoa..Ana." his eyes fly open, and I suck harder. (p 136)

TT : "ว้าว...แอนา" เขาลืมตาขึ้นทันควัน (หน้า 159)

(7) ST : I can do this. I can fuck him with my mouth. I twirl my tongue around the tip again,

and he flexes and raises his hips. His eyes are open now, blistering with heat. His teeth are clenched as he flex again, and I push him deeper into my mouth, supporting myself on his thighs, I feel his legs tense beneath my hand. (p 136-137)

TT : ฉันทำได้ ตอนนีเขาลืมตาแล้ว แววดตาระอุอย่างร้อนแรง เขาขบฟันแน่นแล้วก็ขยับสะโพกอีก ฉันรู้สึกได้ว่าเขาที่อยูข้างใต้มีอฉันมีอาการเกร็ง (หน้า 159)

(8) ST : He cries out and stills, and I can feel warm, salty liquid oozing down my throat. I swallow quickly. Ugh...I'm not sure about this. But one look at him, and I don't care – he's come apart in the bath because of me. (p 137)

TT : เขาร้องออกมาแล้วก็นิ่งไป เขาหมดเรี่ยวแรงอยู่ในอ่างอาบน้ำเพราะฉัน (หน้า 160)

(9) ST : "Don't you have a gag reflex?" he asks, astonished. "Christ, Ana...that was...good, really good. Unexpected, though." (p 137)

TT : "ให้ตายสิแอนนา...นี่ข้าง...ดี ดีจริงๆ นะ ไม่เคยคาดคิดเลยด้วยซ้ำ" (หน้า 160)

(10) ST : I know it. And part of me is glorying in the anticipation. He turns to my other knee and kisses his way up my thigh, kissing licking, sucking, and then he's between my leg, running his nose up and down my sex, very softly, very gently. I writhe... *oh my*. (p 141)

TT : ฉันรู้ แต่อีกส่วนหนึ่งของฉันรู้สึกพึงพอใจเหลือเกินกับความคาดหวัง (หน้า 164)

(11) ST : My legs go rigid, and he slips his finger inside me, and I hear his growling groan. (p 142)

TT : ขาฉันแข็งทื่อ (หน้า 164)

(12) ST : He moves his finger in a wide circle, stretching me, pulling at me, his tongue mirroring his actions, around and around. I groan. It is too much... My body begs for relief, and I can no longer deny it. (p 142)

TT : ร่างกายฉันขอร้องการบรรเทาหลงบ้าง และฉันก็ไม่อาจปฏิเสธได้อีกต่อไป (หน้า 164)

(13) ST : "Ready for me soon," he says. He moves his fingers tantalizingly slowly, in, out, and I push against him, tilting my hip up.

"You are a greedy girl," he scolds softly, and his thumb circles my clitoris and then presses down. (p 194)

TT : "พร้อมสำหรับผมเร็วเหลือเกิน" เขาพูด

"คุณนี่ข้างเป็นสาวน้อยจอมโลภจริงๆ นะ" เขาตำหนิอย่างนุ่มนวล (หน้า 223)

(14) ST : He raises his eyebrows as his hand moves up and down his impressive length. (p

195)

TT : - (หน้า 224)

(15) ST : "I'll agree to the fisting, but I'd really like to claim your ass, Anastasia. (p 256)

TT : "แต่ผมอยากมีอะไรกับคุณทางด้านหลังจริงๆ นะ แอนัสเตเซีย (หน้า 293)

(16) ST : *Holy shit*. His finger tastes salty...from me. (p 265)

TT : - (หน้า 303)

(17) ST : I suck, hard. He closes his eye, his lips jerking beneath me. (p 266)

TT : - (หน้า 304)

(18) ST : He tenses underneath me as I run my mouth up and down him, pushing him to the back of my throat, my lip tight...again and again. (p 266)

TT : ครั้งแล้วครั้งเล่า (หน้า 304)

(19) ST : I close my eyes tightly as he gently moves my panties to the side and slowly runs his finger up and down my sex. (p 363)

TT : ฉันหลับตาแน่นขณะที่เขาค่อยๆ ดึงกางเกงในฉันไปด้านหนึ่ง (หน้า 410)

(20) ST : He lifts his hand and brings it down in a resounding slap against the junction of my thighs, my behind, and my sex. The balls are forced forward inside me, and I'm lost in a quagmire of sensation. (p 365)

TT : เขายกมือขึ้นแล้วฟาดแรงๆ ลงมา แล้วฉันก็เหมือนหลงอยู่ในวังวนของความรู้สึกที่ประดังกันเข้ามา (หน้า 412)

ระดับย่อหน้า

(1) ST : "Keep still," he orders, his voice soft but urgent, and slowly he inserts his thumb inside me, rotate it around, stroking in front wall of my vagina. The effect is mild-blowing – all my energy concentrating on this one small space inside my body. I moan. (p 120)

TT : - (p 140)

(2) ST : *It's so big and growing*. His erection is above the waterline, the water is lapping at his hip. I glance up at him and come face-to-face with his wicked grin. He's enjoying my astound expression. I realize that I'm staring. I swallow. *That was inside me me!* It doesn't seem possible. He want me to touch him. *Hmm... okay, bring it on.* (p 135-136)

TT : - (หน้า 159)

(3) ST : "Oh...baby...that feels good," he murmurs. I suck harder, flicking my tongue across

the head of his impressive erection, Wrapping my teeth behind my lips, I clamp my mouth around him. His breath hisses between his teeth, and he groans. (p 137)

TT : - (หน้า 159)

- (4) ST : Hmm...I pull him deeper into my mouth so I can feel him at the back of my throat and then to the the front again. My tongue swirl around the end. He's my very own Christian Grey – flavored popsicle. I suck harder and harder, pushing him deeper and deeper, swirling my tongue around and around. Hmm...I had no idea giving pleasure could be such a turn-on, watching him writhe subtly with carnal longing. My inner goddess is doing the merengue with some salsa moves. (p 137)

TT : - (หน้า 160)

- (5) ST : He blows gently up the length of my sex. Oh, fuck...
 “I like this.” He gently tug at my pubic hair. “perhaps we'll keep this.”
 “Oh...please,” I beg.
 “Hmm, like it when you beg me, Anastasia.”
 I groan. (p 141)

TT : - (หน้า 164)

- (6) ST : “How nice is this?” he breaths, blowing on one of my nipple.
 I hear another clink of ice, and the I can feel it around my right nipple as he tugs the left one with his lips. I moan, struggling not to move. It's sweet, agonizing torture.
 (p 194)

TT : - (หน้า 223)

- (7) ST : “Oh yes. It'll need careful preparation. Anal intercourse can be very pleasurable, trust me. But if we try it and you don't like it,we don't have to do it again.” He grins down at me.

I blink up at him. He thinks I'll enjoy it? How does he know it's pleasurable. (p 256)

TT : ฉันเงยขึ้นกระพริบตาได้ เขาคิดว่าฉันจะชอบอย่างนั้นหรือ (หน้า 294)

- (8) ST : “And...swallowing semen. Well, you get an A in that.”
 I flush, and my inner goddess smacks her lips together, glowing with pride.
 “So.” He looks down at me grinning. “Swallowing semen okay?”
 I nod, not able to look him in the eye, and drain my cup again.
 “More?” he asks.
 “More.” (p 256)

TT : - (หน้า 294)

(9) ST : I shrug, glancing down the list.

Does the submissive consent to the use of :

-Vibrators - Dildos

-Butt plugs - Other vaginal/anal toys

"Butt plug? Does it do what it says on the box?" I scrunch my nose up in distaste.

"Yes," he smiles. "And I refer to anal intercourse above. "Training."

"Oh...what's in other?" (p 256-257)

TT : - (หน้า 294)

(10) ST : And he's inside me, sheathed to the hilt, and he holds me in place, for seconds...minutes...I have no idea, starting intently into my eyes.

"It's deep this way," he murmurs. He flexes and swivels his hips in the same motion, and I groan...oh my – the sensation radiates throughout my belly... everywhere.

Fuck!

"Again," I whisper. He grins a lazy grin and obliges.

Moaning, I throw my head up, my hair tumbling down my back, and very slowly, he sink down on to the bed. (p 267)

TT : ฉันแห้งนศีรษะเงยไปด้านหลังพร้อมทั้งส่งเสียงคราง เรือนผมสยายทิ้งตัวไปทางด้านหลัง เขาค่อยๆ ลดตัวกลับลงไปบนเตียงนอน (หน้า 305)

(11) ST : He caresses my behind gently, and it burns as he strokes me around and around and down,. Suddenly, he inserts two fingers inside me, taking me completely surprise. I gasp, this new assault breaking through the numbness around my brain.

"Feel this. See how much your body likes this, Anastasia. You're soaking just for me." There is awe in his voice. He moves his fingers in and out in quick succession.

I groan. No, *surely not*. And then his fingers are gone...and I left wanting.

"Next time, I will get you to count. Now where's the condom?" (p 275)

TT : - (หน้า 314)

(12) ST : I did not expect this to be like this...I am lost. Lost in the sea of sensation. And suddenly, he's dragging the crop against my sex, through my pubic hair, down to the entrance of my vagina.

"See how wet you are for this, Anastasia. Open your eyes and your mouth." (p 323)

TT : ฉันไม่ได้คาดหวังให้เรื่องออกมาเป็นแบบนี้...ฉันเหมือนคนหลงทาง หลงอยู่ในทะเลแห่ง

สัมผัส แล้ว จู่ๆ เขาก็ลากแล้งมาไปตามความเป็นหญิงของฉัน (หน้า 371)

- (13) ST : When sense returns, I'm lying on him. He is on the floor, and I'm lying on top of him, my back to his front, and I'm staring at the ceiling, all postcoital, glowing, shattered. *Oh...the carabiners*, I think absently – I'd forgotten about those. Christian nuzzles my ear. (p 329)

TT : - (หน้า 371)

- (14) ST : He guides my hands down the sides of my body, past my waist to my hips, and across to my pubic hair. He slides his leg in between mine, pushing my feet farther apart, widening my stance, and runs my hands over my sex, one hand at a time in turn, setting up a rhythm. It is so erotic. Truly I am a marionette and he is the master puppeteer. (p 429)

TT : - (หน้า 483)

- (15) ST : His breathing is ragged, matching mine.
 “When did you start your period, Anastasia?” he asks out of the blue, gazing down at me.
 “Er...yesterday,” I mumble in my highly aroused state.
 “Good.” He releases me and turn me around.
 “Hold to the sink,” he orders and drags my hips back again, like he did in the playroom, so I'm bending down.
 He reaches between my legs and pulls on the blue string – what?! - and gently takes my tampon out and tosses it into the nearby toilet. Holy fuck. Sweet mother of all...
 Jeez. (p 429-430)

TT : “จับอ่าล่างหน้าไว้” เขาสั่งแล้วดึงสะโพกฉันมาด้านหลัง (หน้า 483)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีการใช้ถ้อยคำต้องห้ามในศัพท์ต้นฉบับ โดยในภาษาอังกฤษ คำว่า clitoris erection vagina หรือ pubic hair อาจมีการใช้ในการสื่อสารทั่วไปไม่มากนัก แต่เป็นคำที่มีใช้กันในแวดวงวิชาการอย่างกว้างขวาง ส่วนในภาษาไทย คำที่มีความหมายประเภทนี้เหล่านี้ มักมีคำศัพท์เฉพาะด้านที่ใช้กันในวงการวิชาการ เช่น ทางการแพทย์ กฎหมาย และมักไม่มีการใช้คำที่มีความหมายนี้ในการสื่อสารทั่วไป อาจหลีกเลี่ยงการใช้ ใช้คำรื่นหูหรือการใช้อุปลักษณณ์แทน นอกจากนี้ ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า การเซ็นเซอร์ในแบบละความในระดับคำพบน้อยกว่าการละความในระดับวลีหรือประโยค ซึ่งสามารถอธิบายได้จากแนวคิดเรื่อง High - context communication – Low - context communication ของ Edward T. Hall (1989 อ้างถึงใน กฤษฎา เกิดดี 2548: 92) โดยบริบทที่อยู่

ข้างเคียงถ้อยคำต้องห้ามหากมีบริบทที่น้อย มักจะถูกตัดออกร่วมไปด้วย

หากมองในแง่ของระบบภาษา ฮัลลiday (Halliday, 2004: 73) อธิบายว่าบริบทรอบข้าง จะมีความสำคัญต่อโครงสร้างข้อมูล (information Structure) โดยประกอบด้วยข้อมูลเดิม ซึ่งหมายถึง ข้อมูลที่ทราบอยู่แล้ว หรืออยู่ภายใต้การคาดการณ์ และข้อมูลใหม่ ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่เพิ่มเติมมาใหม่ หรืออยู่เหนือสิ่งที่ได้คาดการณ์ไว้ ข้อมูลเดิมจะเป็นบริบทรอบข้างที่อาจแสดงออกในรูปภาษาหรืออาจ เป็นส่วนที่ละไว้ (ellipsis) ดังนั้น ในการละความจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตัดบริบทรอบข้างที่แสดง ความหมายของภาษาต้องห้ามเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา กิจกรรมทางเพศ กิจกรรมทางเพศที่รุนแรง และอุปกรณ์ที่ใช้ในการกิจกรรมทางเพศ ที่แสดงให้เห็นออกมาในรูปภาษาออกไปด้วย เช่น การละความ ในวลีที่ว่า And suddenly, he's dragging the crop against my sex, through my pubic hair, down to the entrance of my vagina (p 323) หรือการละความในประโยคที่ว่า I close my eyes tightly as he gently moves my panties to the side and slowly runs his finger up and down my sex. (p 363)

ในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศแบบ BDSM เกล รูบิน (Gayle Rubin, 1999: 159, 163 อ้างถึงใน วราภรณ์ แซ่มสนิท 2551: 8) นักคิดสตรีนิยม กล่าวว่าสังคมให้คุณค่ากับพฤติกรรมทาง เพศแบบต่างๆ ไม่เท่ากัน โดยพฤติกรรมทางเพศที่สังคมมักถือว่ามีคุณค่าสูงสุด คือการมีเพศสัมพันธ์ใน กรอบการแต่งงานระหว่างคู่ต่างเพศหญิงชาย ในขณะที่พฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ทางเพศแบบอื่นๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ของคู่ต่างเพศที่ไม่ได้แต่งงานหรือเป็นคู่ชั่วคราว พฤติกรรมทางเพศที่หมิ่นเหม่ ต่อข้อกล่าวหาว่าหมกมุ่น ผิดปกติ หรือวิปริต เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง การใช้สือหรือ อุปกรณ์กระตุ้นความรู้สึก เพศสัมพันธ์แบบนิยมความเจ็บปวด (sodomasochistic) ไปจนถึงการ มีเพศสัมพันธ์กับคนเพศเดียวกัน ถูกสังคมกำหนดให้มีคุณค่าต่ำและไม่เป็นที่ยอมรับ

ในนวนิยายเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ส่วนที่กล่าวถึงการมีเพศสัมพันธ์ในแบบรุนแรงเพื่อ ให้เกิดความเจ็บปวด หรือที่เรียกว่าซาติสม์มาโซคิสม์ มีการเซ็นเซอร์โดยด้วยวิธีการละเนื้อหาออก ค่อนข้างมาก โดยกลุ่มคำศัพท์ที่พบได้แก่ กิจกรรมทางเพศที่มีความรุนแรง มีการใช้กำลัง หรือการใช้สือ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการมีเพศสัมพันธ์ เช่น flick, hit, bite, cunnilingus, vaginal fisting, fellatio, anal intercourse, anal fisting, vibrators, dildos, butt plugs, vaginal/anal toys โดย เฉพาะอย่างยิ่งการละออกในระดับประโยคและระดับย่อหน้าซึ่งมีค่อนข้างมาก

- (1) - Masturbation - Vaginal intercourse
 - Cunnilingus - Vaginal fisting
 - Fellatio - Anal intercourse
 - Swallowing semen - Anal fisting

Does the submissive consent to the use of :

-Vibrators - Dildos

- Butt plugs - Other vaginal/anal toys (p 174)

TT : (หน้า 200)

(2) ST : "I'll agree to the fisting, but I'd really like to claim your ass, Anastasia". (p 256)

TT : "แต่ผมอยากมีอะไรกับคุณทางด้านหลังจริงๆ นะ แอนัสเตเซีย" (หน้า 293)

(3) ST : "Oh yes. It'll need careful preparation. Anal intercourse can be very pleasurable, trust me. But if we try it and you don't like it, we don't have to do it again." He grins down at me.

I blink up at him. He thinks I'll enjoy it? How does he know it's pleasurable. (p 256)

TT : ฉันเงยขึ้นกระพริบตาได้ เขาคิดว่าฉันจะชอบอย่างนั้นหรือ (หน้า 294)

(4) ST : "And...swallowing semen. Well, you get an A in that."

I flush, and my inner goddess smacks her lips together, glowing with pride.

"So." He looks down at me grinning. "Swallowing semen okay?"

I nod, not able to look him in the eye, and drain my cup again.

"More?" he asks.

"More." (p 256)

TT : - (หน้า 294)

(5) ST : I shrug, glancing down the list.

Does the submissive consent to the use of :

-Vibrators - Dildos

- Butt plugs - Other vaginal/anal toys

"Butt plug? Does it do what it says on the box?" I scrunch my nose up in distaste.

"Yes," he smiles. "And I refer to anal intercourse above. "Training."

"Oh...what's in other?" (p 256-257)

TT : - (หน้า 294)

(6) ST : On his second circuit, he suddenly flicks the crop, and it hits me underneath my behind...against my sex. I cry out in surprise as all my nerve ending stand to attention. I pull against the restrains. The shock runs through me, and it's the sweetest, strangest, hedonistic feeling. (p 323)

TT : - (หน้า 371)

(7) ST : "Hold up your hands," he says softly.

My arms feel like they're made of lead, but I hold them up. He wields the scissors and passes one blade under the plastic.

"I declare this Ana open," he breaths, and cuts the plastic.

I giggle and rub my wrist as they're freed. I feel his grin.

"That is such a lovely sound," he say wistfully. He suddenly, taking me with him so that I'm once more sitting in his lap.

"That's my fault," he says, and shifts me so that he can rub my shoulders and arms, Gently he massages some life back into my limbs.

What?

I glance up at him behind me, trying to understand what he means.

"That you don't giggle more often."

"I'm not a great giggle," I mumble sleepily.

"Oh, but when it happens, Miss Steele, 'tis a wonder and joy to behold."

"Very flowery, Mr. Grey," I mutter, trying to keep my eyes open.

His eyes soften, and he smiles.

"I'd say you're thoroughly fucked and in need of sleep."

"That wasn't flowery at all," I grumble playfully.

He grins and gently lifts me off him and stands, gloriously naked. (p 329-330)

TT : "ซุ่มมือขึ้นลิ" เขาพูดอย่างนุ่มนวล

เขายิ้มกว้างและพุงฉันอย่างนุ่มนวลแล้วลูกยีน (หน้า 371)

(8) ST : He lifts his hand and brings it down in a resounding slap against the junction of my thighs, my behind, and my sex. The balls are forced forward inside me, and I'm lost in a quagmire of sensation. The stinging across my behind, the fullness of the balls inside me, and the fact tat he's holding me down. (p 365)

TT : เขายกมือขึ้นแล้วฟาดแรงๆ ลงมา แล้วฉันก็เหมือนหลงอยู่ในวังวนของความรู้สึกที่ประดังกันเข้ามา อาการปวดแปลบตรงนั้นทำย ความจริงที่ว่าเขากดตัวฉันไว้ (หน้า 412)

(9) ST : I want to move, to writhe...to escape, or to welcome, each blow...I don't know – it's so overwhelming...I can't pull my arms... my leg are stuck...I am held very firmly in place...and again he strikes across my breasts – I cry out. And it's a sweet agony - bearable, just...pleasant – no, not immediately, but as my skin sings with each blow in perfect counterpoint to the music in my head, I am dragged into a dark, dark part of my

psyche that surrenders to this most erotic sensation. Yes – I get this. (p 490-491)

TT : ฉันอยากจะขยับ อยากจะบิดตัว...อยากหนี หรืออยากยอมรับ...กับการหวดแต่ละครั้ง...ฉันนี่ก็ไม่ได้ มันช่างให้ความรู้สึกท่วมท้น...ผิวหนังของฉันเหมือนจะร้องเพลงที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับดนตรีในหัวฉัน ออกมาพร้อมกับการหวดแต่ละหน ฉันโดนลากเข้าไปสู่ส่วนที่มีมิติซ้อนซ้อน เหลือแสนของจิตวิญญาณที่ยอมสยบต่อความเสียวซ่าแสนจะวาบหวาม ไซ้ ฉันรู้สึกแบบนั้น (หน้า 554-555)

(10) ST : He hits me across my hip, then moves in swift blows over my pubic hair, on my thighs, and down my inner thighs...and back up my climax, and then suddenly the music stops. And so does he. Then the singing starts again...building and building, and he rains down blows on me... and I groan and writhe. Once again, it ceases and all is quiet...except my wild breathing...and wild yearning. For...oh...what's happening? What's he going to do now? The excitement is almost unbearable. I've enter a very dark, carnal place. (p 491)

TT : - (หน้า 555)

ผลที่เกิดขึ้นจากการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในแบบดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าจะทำให้เกิดการสื่อความหมายที่ไม่ครบถ้วนตามต้นฉบับ หรืออาจทำให้ความหมายของข้อความบิดเบือนไปบ้าง แต่กระบวนการที่เกิดขึ้นในการแปลซึ่งเป็นกระบวนการแบบตีความ (interpretive) โดยการมองงานแปลเป็นงานเขียนชิ้นใหม่นั้น นักแปลพยายามที่จะสร้างการประนีประนอมทางภาษา (mediation) เพื่อให้การปกปิดเป็นไปอย่างแนบเนียน นักแปลจึงพยายามสร้างความต่อเนื่องของเนื้อหาผ่านความมีเอกภาพและสัมพันธภาพของตัวบท เพื่อไม่ให้เกิดการสะดุดในการอ่าน แต่อย่างไรก็ตาม กระแสตอบรับจากผู้รับสารที่สะท้อนออกมาตามสื่อต่างๆ แสดงให้เห็นว่าการเซ็นเซอร์โดยการลดความออกทำให้อรรถรสและเนื้อหาตามผู้ประพันธ์ต้องการสื่อถูกลดทอนลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาหลักที่เป็นจุดขายของหนังสือ คือเรื่องพฤติกรรมทางเพศในแบบ BDSM ถูกตัดออกค่อนข้างมาก ซึ่งพบว่าในบางฉากอาจมีการตัดเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันออกมากถึง 7 หน้า การวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกจากผู้รับสารที่เสพยาบรรณกรรมเรื่องนี้ว่านักแปลและบทแปลไม่ซื่อสัตย์ต่อต้นฉบับ ความย้อนแย้งของกระแสความคิดทั้งสองนี้ได้แสดงให้เห็นถึงอำนาจและอุดมการณ์ที่ส่งผลต่องานแปลได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ในลำดับถัดไป

ในบทแปลยังพบการเซ็นเซอร์แบบแปลเพิ่ม (Addition) กลวิธีนี้จะช่วยลดความชัดเจนของความหมาย และระดับความรุนแรงของภาษาต้องห้ามเรื่องเพศลงได้

- (1) ST : In my groggy frame of mind, he looks so yummy. (p 63)
 TT : เพราะกำลังเพื่อย ๆ มึน ๆ อยู่ ฉันจึงรู้สึกว่าเขาดูน่ากินเป็นบ้าเลย (หน้า 73)
- (2) ST : "sleeping with someone." (p 76)
 TT : "เรื่องนอนร่วมเตียงกับคนอื่น" (หน้า 90)
- (3) ST : His erection is against my belly. *Oh my...* (p 78)
 TT : ฉันรู้สึกได้ถึงอาการแข็งตัวของอวัยวะเพศชายเบียดกับหน้าท้องของฉัน โอ้ย ตายละ (หน้า 92)
- (4) ST : He sits naked. (p 122)
 TT : เขานั่งเปลือยโดยปราศจากเสื้อผ้าอาภรณ์ (หน้า 143)
- (5) ST : In fact, he has very odd ideas about you, wants to make you some sort of kinky sex slave. (p 126)
 TT : อันที่จริงหมอนี้มีความคิดที่แปลกประหลาดมากนะเกี่ยวกับตัวเธอ เขาอยากให้เธอตกเป็นทาสสาวของเช็กชีวิปริตอะไรพวกคั่นั่นนะ (หน้า 147)
- (6) ST : He shifts so he's lying beside me, his erection at my hip. (p 193)
 TT : เขาขยับมานอนอยู่ข้างฉัน ความเป็นชายที่แข็งตัวของเขาแนบกับสะโพกฉัน (หน้า 222)
- (7) ST : He doesn't stop. I'm spent. I can't take this... (p 196)
 TT : เขาไม่หยุดและฉันก็เหน็ดเหนื่อยจากการถึงจุดสูงสุด ฉันไม่สามารถทน... (หน้า 225)
- (8) ST : "No, and right now, I just want to tie you up and fuck you senseless. Are you ready for that." (p 318)
 TT : "ยัง แต่ตอนนี้ผมอยากจะมีดมือมัดเท้าคุณแล้วก็มีอะไรกันชนิดให้คุณหมดเรี่ยวหมดแรงไม่ได้สติไปเลย" (หน้า 365)
- (9) ST : "We don't have long. This will be quick, and it's for me, not you. (p 349)
 TT : "เรามีเวลาไม่มาก นี่จะเป็นแบบเร็วๆ และก็เพื่อความสุขของผม ไม่ใช่ของคุณ (หน้า 393)
- (10) ST : He bites the nape of my neck, and I close my eye, enjoying the myriad sensation: my neck my groin ... the feel of him behind me . (p 429)
 TT : เขากัดหลังคอฉัน แล้วฉันก็หลับตา พลังปล่อยใจให้เพลิดเพลินไปกับความรู้สึกมากมายเหลือคณานับ ทั้งบริเวณลำคอ ระหว่างขา ... และความรู้สึกที่อวัยวะเพศชายอยู่ด้านหลังฉัน (หน้า 483)
- (11) ST : "Yes," I whisper, and he eases me on to him, slowly, exquisitely slowly ... filling me. (p 437)
 TT : "ค่ะ" ฉันกระซิบ แล้วอวัยวะเพศชายก็ค่อยๆ หย่อนร่างฉันลงมาร่างเขาอย่างเชื่องช้าเหลือแสน ... เข้าไปอยู่ในร่างฉันจนเต็ม (หน้า 492)

(12) ST : ... and when I can take no more, I explode around him, spiraling into an intense, all consuming orgasm. (p 480)

TT : ... แล้วในที่สุดเมื่อฉันทนไม่ไหวอีกต่อไปก็ระเบิดความสุขออกมารอบเขา หมุนวนเป็นเกลียว สุดสุดยออดอันรุนแรงที่เหมือนจะกลืนกินทุกสิ่ง (หน้า 542)

กลวิธีการเซ็นเซอร์แบบแปลเพิ่มนี้ อาจอธิบายได้ด้วยแนวคิดเรื่องการสื่อสารที่อาศัยบริบทมาก – การสื่อสารที่อาศัยบริบทน้อย ซึ่งกฤษฎากกล่าวว่า การสื่อสารแบบ high-context หรือการสื่อสารที่อาศัยบริบทมาก เป็นการสื่อสารที่เพิ่มเติมข้อมูลหรือประสบการณ์ร่วมตามบริบททางด้านวัฒนธรรม และจะทำให้ผู้ผลิตสารหรือผู้ส่งสารใช้เพื่อให้รอดพ้นจากจากเซ็นเซอร์ในระดับสาธารณะ โดยยังสามารถคงสารที่ต้องการสื่อไว้ (กฤษฎา เกิดดี, 254: 93 – 94) นอกจากนั้น กฤษฎายังให้ข้อสังเกตว่า การสื่อสารประเด็นความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม และประเด็นลามกอนาจารที่มีลักษณะ low-context มีแนวโน้มที่จะถูกเซ็นเซอร์ทางสังคมได้มากกว่าด้วย (เพ็งอ่าง 94) ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างประโยค “sleeping with someone.” (p 76) แปลว่า “เรื่องนอนร่วมเตียงกับคนอื่น” (หน้า 90) หรือ He sits naked. (p 122) แปลว่า เขานั่งเปลือยโดยปราศจากเสื้อผ้าอาภรณ์ (หน้า 143) การแปลเพิ่มในตัวอย่างนี้ ช่วยลดระดับความรุนแรงของความหมาย แสดงความมีศีลธรรม และลดภาพความอนาจารลงได้

การแทนที่ (Substitution) เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการเซ็นเซอร์ก็ยอคำต้องห้าม โดยการนำคำที่เข้าใจหรือยอมรับได้ในวัฒนธรรมปลายทางไปแทนที่ และยึดความหมายเพียงบางส่วนของต้นฉบับ อย่างไรก็ตามวิธีนี้อาจทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไปจนไม่สอดคล้องกับบริบทอื่นได้

(1) ST : His lips close around my nipple, and when he tugs, I nearly convulse. (p 115)

TT : ริมฝีปากเขาคอบครองยอดทรวงอกข้างของฉัน และเมื่อเขาดึง ฉันก็เกือบสิ้นสติไปทั่วร่าง (หน้า 135)

(2) ST : “Let's see if we can make you come like this,” he whispers, continuing his slow, sensual assault. (p 115)

TT : “ดูซิว่าเราจะให้คุณถึงจุดแบบนี้ได้หรือเปล่า” เขาระชิบพร้อมทั้งดำเนินการโจมตีอย่างแผ่วเบา (หน้า 135)

(3) ST : His hand moves down to my waist, to my hips, and then cups me, intimately. (p 116)

TT : มือเขาเลื่อนลงมาที่เอวฉัน ที่สะโพก ก่อนจะประคองตรงจุดที่เป็นส่วนตัว (หน้า 136)

(4) ST : His growing erection press against my behind. (p135)

TT : ความเป็นชายที่แข็งแกร่งของเขาแนบชิดกับบั้นท้ายฉัน (หน้า 158)

- (5) ST : His finger skillfully stimulating me through the cloth, it's heavenly, and my hips start moving at their own rhythm, pushing against his hand. (p135)
 TT : นิ้วของเขาปลูกเข้าฉันผ่านผ้าอย่างชำนาญ เหมือนสวรรค์เลย สะโพกของฉันเริ่มขยับเป็นจังหวะของตัวเอง เสียดสีกับมือเขา (หน้า 158)
- (6) ST : "Like this," he whispers, and he moves his hand up and down with a firm grip around my fingers, and my fingers tighten around him. (p 138)
 TT : "อย่างนี้" เขากระซิบแล้วก็ขยับมือขึ้นลงโดยกำนิ้วฉันไว้แน่น นิ้วฉันก็สอดประสานกับอีกฝ่าย (หน้า 158)
- (7) ST : His tongue starts to slowly circle my clitoris as his hand holds down my thighs. (p 141)
 TT : ลิ้นของเขาทำหน้าที่ของมันอย่างสมควรกระทำ (หน้า 164)
- (8) ST : He says as he strokes himself. (p 195)
 TT : เขาถามขณะลูบคลำตนเอง (หน้า 90)
- (9) ST : *Tell him I'm your friend.*
Friend with benefits, my subconscious scowls. (p 240)
 TT : บอกว่าผมเป็นเพื่อน เพื่อนพ้องท้องชนกันนะสิ จิตใต้สำนึกทำหน้าที่บึ้งใส่ (หน้า 277)
- (10) ST : ...and I am once more in the Red Room of Pain. (p 318)
 TT : และฉันก็เข้ามาอยู่ในห้องทรมานสีแดงอีกครั้ง (หน้า 365)
- (11) ST : "Don't touch yourself. I want you frustrated. (p 350)
 TT : "ห้ามช่วยตัวเองนะ ผมอยากให้คุณหงุดหงิด (หน้า 394)
- (12) ST : "You let me work you over with a riding crop." (p 441)
 TT : "คุณปล่อยให้ผมจุมโจมคุณด้วยแล้ว" (หน้า 495)
- (13) ST : He lets go with deep growl, and he buries his head in my neck as he buries himself inside me (p 480)
 TT : เขาปลดปล่อยพร้อมกับเสียงคำรามลึๆ ก่อนจะซุกใบหน้าลงกับลำคอฉันและคงฝังแก่นกายไว้ในร่างฉัน (หน้า 542)

วิธีการแปลโดยการแทนที่นี้ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการแปลตามแนวคิดของนักวิชาการด้านการแปลในแนวการตีความ (Interpretive approach) ซึ่งมองว่าการแปลเป็นการสื่อความหมาย เพราะการสื่อความหมายเป็นจุดมุ่งหมายของการใช้ภาษา และเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสารระหว่างคนที่พูดต่างภาษาเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม โดยกระบวนการแปล

จะประกอบด้วยขั้นตอนการทำความเข้าใจในความหมายที่ผู้เขียนต้นฉบับต้องการสื่อ แล้วจึงทำการถ่ายทอดความหมายออกมาในรูปภาษาที่ผู้อ่านบทแปลเข้าใจได้และยอมรับได้สำหรับผู้รับสาร (จิระพรชัย บุญญเกียรติ (แปล), 2540: 1) และในการถ่ายทอดความหมายโดยอาศัยการตีความนั้น ผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความรู้ทางด้านภาษา และความรู้ทางปริชาน (cognitive complement) ที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ ความทรงจำ ความรู้ในทางโลก และความรู้ทางวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึง ผู้ส่งสาร ชนิดของตัวบท และผู้รับสารปลายทางด้วย

Delisle (Creery (แปล), 1988: 33) กล่าวว่า การแปลเป็นการสร้างวาทกรรมซ้ำใหม่ในภาษาปลายทาง ซึ่งผู้แปลจะต้องทำการหาคำเทียบเคียงซึ่งมีความหมายเดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง (analogical reasoning) เป็นกระบวนการอันซับซ้อนที่เกิดขึ้นภายในสมอง ซึ่งต้องอาศัยวิธีการคิดในแบบต่างๆ เช่น การจำได้ การอนุมาน การอุปมาน และทบทวนไปมาจนสามารถค้นหาคำที่เหมาะสมในภาษาปลายทางได้ (reverbalization) ดังนั้น การเซ็นเซอร์ด้วยการแทนที่จึงเป็นกลวิธีที่สามารถแสดงความหมายได้อย่างเป็นธรรมชาติ มีสมมูลภาพระหว่างภาษาทั้งสอง เป็นที่เข้าใจและยอมรับได้สำหรับผู้รับสาร ถึงแม้ว่าเมื่อแปลแล้วรูปแบบอาจแตกต่างจากเดิมโดยสิ้นเชิงก็ตาม เช่น 'touch yourself' แปลว่า 'ช่วยตัวเอง' หรือ 'himself' ในประโยค He lets go with deep growl, and he buries his head in my neck as he buries himself inside me (p 480) ว่า 'แก่นกาย' เป็นต้น

การลดความรุนแรงของคำเดิมลง (down toning) เป็นกลวิธีในการแปลเพื่อที่จะให้เกิดความสุภาพ ความราบรื่นชวนฟัง โดยเฟรเซอร์ (Fraser, 1911 อ้างถึงใน Allan and Burridge, 1991: 11) เรียกกลวิธีที่ใช้ในการหลีกเลี่ยงการใช้คำต้องห้ามหรือคำที่ไม่พึงประสงค์ว่า 'euphemism' หรือ 'คำรื่นหู' ซึ่งเป็นวิธีสื่อความหมายด้วยการลดระดับความรุนแรงของถ้อยคำ เป็นที่ยอมรับได้ในสังคมรวมทั้งยังสามารถลบหรือปิดบังภาพที่ไร้ศีลธรรมหรือผิดจริยธรรมได้ ในที่นี้ จะวิเคราะห์คำรื่นหูประเภทต่างๆ ที่พบในบทแปล โดยแบ่งออกตามแนวทางของอัลสันและเบอร์ริดจ์ (1988: 2 - 6 อ้างถึงใน แก้วใจ จันทรเจริญ, 2541: 32) ได้แก่

1) คำรื่นหูประเภทคำศัพท์ต่างประเทศ (loan word) เป็นการนำคำศัพท์จากต่างประเทศ เช่น ภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาอังกฤษ รวมทั้งการแปลแบบตรงตามความหมาย เพื่อลดความชัดเจนของความหมาย

(1) ST : confident, sexy, eye blazing, and my heart begins to pound. (p 112)

TT : ทำที่มั่นใจ เซ็กซี่ และนัยน์ตาเปล่งประกายเจิดจ้า หัวใจฉันเริ่มเต้นระรัว (หน้า 132)

(2) ST : He rips the foil while I breathing hard, my blood singing in my veins. (p 120)

TT : เขาฉีกฟอยล์ออกขณะที่ฉันหายใจหนักหน่วง (หน้า 141)

- (3) ST : "I've never had vanilla sex before. (p 132)
 TT : "ผมไม่เคยมีเซ็กส์แบบวานิลลามาก่อน (หน้า 154)
- (4) ST : "Coitus interruptus." (p 197)
 TT : "ขัดจังหวะการหลั่งนะหรือ" (หน้า 226)
- (5) ST : Perhaps the oyster and my Internet research manifesting itself in my first wet dream. (p 232)
 TT : บางทีอาจจะเพราะหอยนางรมแล้วก็การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่สำแดงตนออกมาในรูปของฝันเปียกครั้งแรกของฉัน (หน้า 267)
- (6) ST : "No. I've never had sex with a man. Not my scene" (p 256)
 TT : "เปล่า ผมไม่เคยมีเซ็กส์กับผู้ชาย ไม่ใช่แนวผม" (หน้า 294)
- (7) ST : "Sex toys?" he asks. (p 256)
 TT : "ของเล่นทางเพศละ" เขาถาม (หน้า 294)

2) คำรึ้นหูประเภทลดความหมายของคำ (understatement) โดยการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง คำที่มักใช้โดยนักวิชาการ หรือการกล่าวโดยอ้อม (circumlocution) ผ่านคำอธิบายที่ใช้คำหรือวลีที่มีความหมายกว้าง - แคบ หรือการบอกหมวดหมู่ คำรึ้นหูประเภทนี้แสดงให้เห็นถึงความหมายในบริบทของการใช้ (meaning in use/meaning in context) ซึ่งความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ (what is conveyed) ไม่จำเป็นต้องตรงกับสิ่งที่พูด (what is said) หรือความหมายตามรูปภาษา (literal meaning) ผู้รับสารจะทราบถึงความหมายที่แท้จริงได้จากมูลบทหรือการเน้นความโดยบริบทรอบข้าง

- (1) ST : His shirt is unbuttoned at the top, and I see a sprinkling of hair in the gap. (p 63)
 TT : เสื้อเขาไม่ได้ติดกระดุมเม็ดบน ฉันจึงเห็นไรขนโผล่ขึ้นมาตรงนั้น (หน้า 73)
- (2) ST : I fuck ... hard. (p 96)
 TT : แต่ผมมีเซ็กส์ รุนแรงด้วย (หน้า 114)
- (3) ST : "Let's see if we can make you come like this," he whispers, continuing his slow, sensual assault. (p 115)
 TT : "ดูซิว่าเราจะให้คุณถึงจุดแบบนี้ได้หรือเปล่า" เขากระซิบพร้อมทั้งดำเนินการโจมตีอย่างแผ่วเบา (หน้า 135)
- (4) ST : "I'm going to fuck you now, Miss Steel," he murmurs as his position the head of his erection at the entrance of my sex. (p 117)

- TT : “ผมจะมีเซ็กซ์กับคุณตอนนี้ละ มิสทีล (หน้า 136)
- (5) ST : “So you want me to fuck you again?” (p 119)
 TT : “คุณอยากให้ผมมีอะไรกับคุณอีกใช่ไหม” (หน้า 139)
- (6) ST : “I want to fuck your mouth, Anastasia, and I will soon,” his voice is hoarse, raw, his breathing more disjointed. (p 120)
 TT : “ผมอยากมีอะไรกับคุณทางปากจัง แอนัสเตเซีย แล้วอีกไม่นานผมก็จะทำแบบนั้นด้วย” น้ำเสียงเขาห้าว ดิบเถื่อน ลมหายใจขาดห้วงไม่ปะติดปะต่อยิ่งกว่าเดิม (หน้า 141-141)
- (7) ST : Oh! Turning to face him, I'm shock to find he has his erection firmly in his grasp. (p 135)
 TT : โอ! หันไปเผชิญหน้าเขาซะหรือ ฉันตกใจที่เห็นว่าเขากำความเป็นชายที่แข็งตัวไว้นั้นในมือ (หน้า 158-159)
- (8) ST : His erection tamed but still substantial ... wow. (p 138)
 TT : ความเป็นชายของเขาสงบลงแล้ว แต่ยังคงยิ่งใหญ่อยู่ดี ... ว้าว (หน้า 160)
- (9) ST : “She'd probably have my balls if she know that I want to do to you,... (p 150)
 TT : “เธอมีหวังอยากฉีบนตรงนั้นผมทิ้งแน่ถ้าเกิดรู้ว่าผมอยากจะทำอะไรกับคุณบ้าง (หน้า 174)
- (10) ST : It's so sexual. (p 190)
 TT : ช่างเร้าอารมณ์เหลือเกิน (หน้า 218)
- (11) ST : “How shall I fuck you, Anastasia?” (p 195)
 TT : “ผมจะมีอะไรกับคุณยังไงดี แอนัสเตเซีย” (หน้า 224)
- (12) ST : “Anal intercourse doesn't exactly float my boat.” (p 256)
 TT : “การร่วมเพศทางด้านหลังไม่ใช่สิ่งที่ฉันโปรดปรานหรอกค่ะ” (หน้า 293)
- (13) ST : Genital clamp (p 259)
 TT : การใช้เครื่องมือหนีบอวัยวะ (หน้า 297)
- (14) ST : “It's take all my self control not to fuck you on the hood of this car right now,...” (p 262)
 TT : “ผมต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการควบคุมตัวเองไม่ให้มีอะไรกับคุณบนฝากระบะโปรงรถตอนนี้เลย...” (หน้า 90)
- (15) ST : His hands move down to my sex, and from behind, he slowly inserts his finger. (p 264)
 TT : มือเขาเคลื่อนต่ำลงไปยังความเป็นหญิงของฉัน (หน้า 302)

(16) ST : I gasp and flex my fingers around his girth, and he grins. (p 265)

TT : ฉันอ้าปากค้างและกำนิ้วรอบส่วนดังกล่าว เขายิ้มกว้าง (หน้า 303)

(17) ST : And suddenly, he's dragging the crop against my sex. (p 323)

TT : แล้วจู่ๆ เขาก็ลากแส้มาไปตามความเป็นหญิงของฉัน (หน้า 371)

(18) ST : "Are you bleeding?" He continues to kiss me. (p 427)

TT : "วันนั้นของเดือนหรือเปล่า" เขายังคงจูบฉันต่อ (หน้า 481)

จะเห็นได้ว่า มีการใช้คำรึ้นหูประเภทคำหรือวลีที่มีความหมายกว้างค่อนข้างมาก โดยอยู่ในรูปภาษาที่แสดงการบ่งชี้ (deictics/deictic expression) เช่น บุคคล (เขา) สถานที่ (ตรงนั้น) เวลา (วันนั้นของเดือน) และการใช้คำรึ้นหูประเภทบอกหมวดหมู่ เช่น my sex (ความเป็นหญิงของฉัน) genital clamp (เครื่องหนีบอวัยวะ) หรือ fuck (มีอะไร) เป็นต้น กลวิธีการนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาต้องห้ามอย่างชัดเจนอีกวิธีหนึ่ง โดยอาศัยความหมายเป็นนัยหรือความหมายบ่งชี้เป็นนัย รูปภาษาประเภทนี้ก่อให้เกิดความกำกวมในการตีความหมายโดยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่พูด หรือเพื่อแสดงจริยธรรมหรืออุดมการณ์บางอย่างของตัวนักแปล

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้กลวิธีการแปลโดยการเซ็นเซอร์แบบการลดความหมายของคำต้องห้ามเรื่องเพศ ในแง่ของผู้รับสาร อาจทำให้ผู้อ่านต้องตีความคำที่มีความหมายกว้างเหล่านั้นอีกชั้นหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นรูปภาษาที่ไม่คุ้นเคย ส่งผลให้งานแปลไม่อ่านไม่เป็นธรรมชาติหรือเปลี่ยนแปลงวันลีลาของต้นฉบับ หรือแม้กระทั่งการลดคุณภาพของงานแปลไป แต่อย่างไรก็ตาม อูรุวัลณ์ เสนอว่าการแปลถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศหรืออวัยวะเพศที่ตรงไปตรงมาด้วยคำที่มีระดับความหมายเบากว่าต้นฉบับเล็กน้อย แม้ว่าจะไม่ใช่คำตรงๆ อย่างในต้นฉบับ ผู้อ่านก็น่าจะเข้าใจได้ และเป็นข้อดีตรงที่ผู้อ่านไม่รู้สึกระคายคระจิตใจเวลาอ่าน รวมทั้งไม่มีปัญหาในการตีพิมพ์ต่อไปด้วย (อูรุวัลณ์ เขาจารี, 2545: 57)

3) คำรึ้นหูประเภทอุปลักษณ์ (metaphor) เป็นวิธีการที่พบมากที่สุดที่นำมาใช้แทนคำต้องห้าม โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศ โดยการนำความหมายตามรูปภาษาไปใช้ในการเปรียบเทียบความคล้ายกันของสิ่งสองสิ่ง เป็นการนำเอาลักษณะสำคัญของสิ่งที่ต้องการเทียบมาเปรียบกันทันทีโดยไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดภาพพจน์ และเป็นการขยายความหมายของคำออกไปจากความหมายเดิม ซึ่งเป็นธรรมชาติจนไม่รู้สึกรู้ว่ามีการเปรียบเทียบขึ้น การใช้คำรึ้นหูประเภทนี้ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำระคายหู หรือการกล่าวถึงสิ่งที่ไม่ต้องการ หรือสะท้อนอารมณ์ได้อย่างแยบยลแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้แต่งในงานวรรณกรรม

รวมทั้งสะท้อนให้เห็นโครงสร้างทางมโนทัศน์ในแต่ละสังคมได้ด้วย (ทัศนีย์ เมฆถาวร, 2553: 839)

- (1) ST : “How do you make yourself **come**? I want to see.” (p 114)
 TT : “คุณทำให้ตัวเองถึง**จุดสุดยอด**ได้อย่างไร ผมอยากเห็น” (หน้า 134)
- (2) ST : My **breasts** swell, and my **nipples** harden under his steady gaze. (p 115)
 TT : **ทรวงอก**ของฉันขยายขึ้น และ**ยอดทรวงอก**ของฉันก็แข็งตัวจากการที่อีกฝ่ายจ้องชนิดไม่ลดละ (หน้า 481)
- (3) ST : My body convulses around him, and I **come**, ... (p 122)
 TT : ร่างฉันสั่นสะท้านรอบเขา แล้วฉันก็ไปถึง**ความสุข** ... (หน้า 142)
- (4) ST : “Anastasia, I'm going to **come** in your mouth,” his breathy tone is warning. (p 137)
 TT : “แอนัสเตเซีย ผมจะ**เสร็จ**แล้วนะ” น้ำเสียงหอบหายใจของเขาเป็นเหมือนการเตือน (หน้า 160)
- (5) ST : I cry out, and the world dips and disappears from view as the force of my **climax** render every thing null and void. (p 142)
 TT : ฉันร้องออกมา แล้วโลกนี้ก็เหมือนพลิกและสูญสลายไปจากสายตา เมื่อ**พลังแห่งการถึง**
ฝั่งฉันทำให้ทุกอย่างว่างเปล่าไร้ซึ่งตัวตน (หน้า 164)
- (6) ST : I **climax** anew (p 196)
 TT : ฉันไปถึงอีกรอบหนึ่ง (หน้า 225)
- (7) ST : He takes one of my hand and places it against **his erection** . (p 265)
 TT : เขาดึงมือข้างหนึ่งของฉันไปแนบกับ**ความเป็นชายที่กำลังตื่นตัว** (หน้า 303)
- (8) ST : *Whao* ... and I **come**, loudly, gripping for dear life onto the sink as I spiral down through my **orgasm**, everything spinning and clenching at once. (p 430)
 TT : ว้าว ... แล้วฉันก็ถึง**จุดสุดยอด**ด้วยเสียงอันดัง พลังยึดอย่างล้างหน้าไว้อย่างสุดชีวิต ขณะหมุนวนลงสู่**ความสุขสม** ทุกสิ่งทุกอย่างหมุนตัวและบีบรัดพร้อมๆ กัน (หน้า 431)
- (9) ST : And I **come**, **my orgasm** ripping through me, a turbulent, passionate apogee that devours me whole. (p 438)
 TT : แล้วฉันก็ถึงฝั่งซึ่งเหมือนจะฉีกทั้งร่างฉันออกเป็นชิ้นๆ **จุดสูงสุด**แห่งความปรารถนาอันรุนแรงที่กลืนกินฉันตลอดทั้งกาย (หน้า 492)
- (10) ST : “You told me you were a **virgin**.” (p 441)
 TT : “คุณบอกผมว่าคุณเป็น**สาวบริสุทธิ์**” (หน้า 495)
- (11) ST : Or I will **fuck** it with you on your knees. (p 486)

TT : ไม่อย่างนั้น ผมจะให้คุณคุกเขาแล้วจิ้มคุณทางปาก (หน้า 545)

(12) ST : My nipples harden beneath the soft touch ... and I'm panting ... wondering where his hand will go next. (p 490)

TT : ยอดอกฉันตึงตัวภายใต้สัมผัสอันอ่อนนุ่ม ... และฉันก็หอบหายใจ ... นึกประหลาดใจว่ามือของอีกฝ่ายจะเลื่อนไปตรงไหนต่อ (หน้า 554)

ในแง่ของการถ่ายทอดความคิดผ่านความหมายของคำรีนุประเภทอุปลักษณ์ คำประเภทนี้ เป็นคำที่ประกอบด้วยความหมายตรงและความหมายแฝง โดยความหมายตรงเป็นความหมายที่อ้างถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น อวัยวะในร่างกาย (ยอดทรวง) หรือ สิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อ (ฝั่งฝัน) ความสุข (สุขสม) ความรัก (ร่วมรัก ของรัก) ความดี (ของดี) การกระทำ (ไปถึง จิ้ม) ส่วนความหมายแฝง เมื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบทางความหมาย (componential analysis) จะพบว่าความหมายแฝงเป็นเรื่องของความสุภาพ ความสุข (ไปสบาย พวงสวรรค์) ความรัก (ร่วมรัก สวาท) ความสำคัญ (ยอดอก ยอดทรวง) อำนาจ (พลัง ความแข็งแกร่ง) ความสำเร็จ (เสร็จ) จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าอุปลักษณ์มีทั้งแบบที่ใช้กันจนกลายเป็นชนบ ซึ่งสามารถทราบความหมายได้ทันทีโดยไม่ต้องอนุมานหรือตีความ และแบบที่มีลักษณะสร้างสรรค์ ซึ่งต้องอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายและตีความ

ในวรรณกรรมไทยแบบชนบ การเขียนถึงเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งคนไทยถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรกล่าวในที่สาธารณะ โดยไม่ให้ขัดกับความรู้สึกและจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้แต่งมักอาศัยวิธีการใช้ภาษาในเชิงเปรียบหรือการใช้อุปลักษณ์ในบทกวีเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา โดยความเปรียบดังกล่าวมักเป็นเรื่องของธรรมชาติ (เอมอร, 2527: 103 อ้างถึงในกรอุญญ์ พนมสุข, 2549: 21) รูปแบบการประพันธ์เหล่านี้ได้รับการปลูกฝังอยู่ในระบบวรรณกรรมผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในระดับต่างๆ จนเป็นที่ยอมรับในการถ่ายทอดความหมาย อย่างไรก็ตาม การใช้คำรีนุประเภทอุปลักษณ์ซึ่งมีความไพเราะและเป็นไปตามชนบในการถ่ายทอดความหมายกลับทำให้อรรถรสของนวนิยายเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งยังขัดกับการสื่ออารมณ์หรือบุคลิกของตัวละครอีกด้วย เช่น ในประโยค My body convulses around him, and I come, ... (p 122) ผู้แปลให้ความหมายของ 'come' ว่า 'ความสุข' (ร่างฉันสั่นสะท้านรอบเขา แล้วฉันก็ไปถึงความสุข ...) หรือ 'his erection' ว่า 'ความเป็นชายที่กำลังตื่นตัว'

จะเห็นได้ว่า กลวิธีการเซ็นเซอร์โดยการลดระดับความรุนแรงของคำเดิมลง เป็นการเลือกให้ความหมายตามที่มีอยู่ในการใช้จริงและเป็นที่ยอมรับได้โดยอาศัยการเน้นความ ได้แก่ การใช้รูปภาพแสดงการบ่งชี้ (deictic หรือ deictic expression) เช่น ตรงนั้น (my balls) วันนั้นของเดือน (bleeding) การอาศัยมูลบท (presupposition) เช่น เครื่องหนีบอวัยวะ (genital clamp) รวมทั้งการ

ใช้คำรื้อนหุประเภทอุปลักษณะ เช่น สาวบริสุทธิ์ (virgin) ผั่งผั้น (climax) การเลือกใช้ภาษาเหล่านี้จะเป็นไปตามบรรทัดฐานในการใช้ภาษา ซึ่งมีลักษณะที่จำเพาะต่อสังคมและวัฒนธรรม และไม่เสถียร โดยเมื่อมีบรรทัดฐานใหม่จะมาแทนที่บรรทัดฐานเดิมได้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม ดังนั้นบรรทัดฐานต่างๆ จะเป็นสิ่งกำหนดกลไกการเซ็นเซอร์ (censorial mechanisms) โดยการพิจารณาของตัวผู้แปลเองว่าเป็นที่ยอมรับ และเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรมหรือไม่ (Merkel, 2005)

ณัฐพร (2556: 80 - 81) กล่าวว่า การเลือกใช้ภาษาที่เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรม จะทำให้สามารถสื่อสารความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ (what is conveyed) โดยไม่จำเป็นต้องตรงกับสิ่งที่พูด (what is said) หรือที่เรียกว่าความหมายตามรูปภาษา (literal meaning) ความหมายดังกล่าวจึงเรียกว่าความหมายในบริบทการใช้ หรือความหมายของผู้พูด (meaning in use/speaker's meaning) และเรียกกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายดังกล่าวว่าการแนะนำความ เช่น การแนะนำความตามหลักการใช้เหตุผล มูลบท ความหมายเป็นนัยแบบต่างๆ (อุปลักษณะ ถ้อยคำผกผัน) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้หลายประการ เช่น การเรียกร้องความสนใจ การกระตุ้นให้คล้อยตาม รวมทั้งการหลีกเลี่ยงความหมายที่ไม่สุภาพ หรือไม่ต้องการสื่ออย่างตรงไปตรงมา ดังตัวอย่างที่ได้แสดงไว้ข้างต้น นอกจากนี้ นักวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ยังชี้ให้เห็นว่าการแนะนำความหมายแบบต่างๆ จะทำหน้าที่สื่อถึงอุดมการณ์ได้เป็นอย่างดีด้วย (Fairclough 2003, Goatly 1997, 2007, Chateris - Black 2005 อ้างถึงใน เฟิงอ๋าง 82)

ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทก่อนหน้านี้แล้วว่า เดอนิส เมอร์เกิล (เฟิงอ๋าง) แบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ ซึ่งเมอร์เกิลเรียกว่า Translation constraints ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ (<http://www.aic-icla.org/2004/Denise%20Merkel.doc>. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2558) ได้แก่ ปัจจัยภายในในตัวผู้แปล (internal constraints) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้านทัศนคติ ด้านปริชาน และความสามารถในการใช้ภาษาของผู้แปล ดังนั้น การเซ็นเซอร์งานแปลโดยการแปลเพิ่ม การแทนที่ และการลดระดับความแรงโดยวิธีดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเป็นการสร้างวาทกรรมซ้ำใหม่ในภาษาปลายทาง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการอันซับซ้อนที่เกิดขึ้นภายในในตัวผู้แปล ผ่านวิธีการคิดในแบบต่างๆ เช่น การจำได้ การอนุমান การอุปมาน และทบทวนไปมาจนสามารถค้นหาคำที่เหมาะสมที่มีใช้อยู่จริงตามบรรทัดฐานในภาษาปลายทางได้ การตัดสินใจที่ถูกต้องและแม่นยำในขั้นตอนนี้จะสามารถนำไปสู่สมมูลภาพด้านความหมายที่ครบถ้วน

ตามแนวคิดของเฮอร์แมน (Herman 2007: 75-76) เมื่อการแปลมีความกำกวมและการตีความเข้ามา มีบทบาท กลวิธีการแปลโดยแฝงนัย (irony) ในรูปแบบต่างๆ จะแสดงถึงความคิดและทัศนคติที่มีความสัมพันธ์กับถ้อยคำ สร้างระยะห่างจากความเห็นของถ้อยความเหล่านั้น รวมทั้งยังสะท้อน (echo) ให้เห็นถึงอุดมการณ์ จริยธรรม และความรับผิดชอบของนักแปลอีกด้วย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์คุณนันทพร ปีเลย์ ผู้แปลนวนิยายเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกอรั* เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 โดยมีวัตถุประสงค์ในการตั้งคำถามเพื่อมองหาสาเหตุที่อาจเป็นไปได้ของการเซ็นเซอร์ที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่องนี้ ซึ่งได้แก่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรอบการมองเรื่องเพศ มุมมองในเรื่องของการเซ็นเซอร์หนังสือ ว่ามีสาเหตุจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในอันส่งผลให้เกิด การใช้ภาษารูปแบบต่างๆ ในการแปลของนักแปลรวมทั้งการเซ็นเซอร์

คุณนันทพรมีความคิดเห็นว่า เรื่องเพศในสังคมไทยยังเป็นเรื่องที่ไม่เปิดกว้างมากนัก การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวและการเรียนการสอนในโรงเรียนในปัจจุบันยังเอื้อให้มีแนวคิดว่าเป็นเรื่องเพศเป็นเรื่องภายในครอบครัว เกี่ยวกับครอบครัว ส่งผลให้เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมที่จะเปิดเผยในที่สาธารณะ และจะต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในกรอบ แบบแผนที่ถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันข้อมูลที่มีอยู่มากมายในปัจจุบันและการเข้าถึงได้ด้วยการสืบค้นโดยอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ เป็นไปได้อย่างง่ายดาย ทำให้เด็กและเยาวชนผู้ซึ่งไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ที่มากพอ ต้องตกเป็นเหยื่อจากความไม่รู้ อีกทั้งเมื่อเกิดปัญหา ผู้ใหญ่หรือผู้ซึ่งมีบทบาทในสังคมที่ยังก้าวไม่ทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ยังขาดแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และมักลงเอยด้วยการลงโทษเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นเหยื่อเหล่านั้น

ดังนั้น เมื่อสถานการณ์โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป สังคมจึงควรมีการปรับตัวตามให้ทัน รวมทั้งเปิดรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่างเสรี นั้นพรกล่าวว่าการให้ความรู้ที่ถูกต้องในการเข้าถึงข้อมูลจะเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเด็กและเยาวชนได้ ส่วนประเด็นเรื่องเพศนอกรูปแบบ เช่นความรักแบบ BDSM นั้นพรเห็นว่า ในยุคแห่งเสรีภาพที่ปัจเจกสามารถแสดงความต้องการของตนได้โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น สังคมก็ไม่ควรปฏิเสธ ไม่ยอมรับ หรือลงโทษกับประเด็นดังกล่าว และในฐานะที่ตนเป็นนักแปล หากมีงานแปลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องเพศหรือเพศนอกรูปแบบ ก็ยังคงแปลต่อไป ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการสร้างสรรค์งานแปลต่อไป การแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการนำเอาประเด็นดังกล่าวเข้าสู่ระบบ ทั้งในระดับระบบวรรณกรรมอันจะนำไปสู่ระบบของสังคมในภาพรวมได้

หากมองในแง่ของจริยธรรมในการแปล งานวรรณกรรมแปลแนวดังกล่าวนี้ จะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความตระหนักรู้ถึงนัยสำคัญในเรื่องเพศทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ไปจนถึงการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม และสามารถสื่อสารเรื่องราว คำพูดของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยสามารถยืนยันสิ่งที่ตนเองถือว่ามีคุณค่า สามารถปฏิเสธ หรือหากจำเป็นก็สามารถยื่นหยัดสู้ในสิ่งที่สังคมถือว่าเป็นบรรทัดฐาน โดยนราภรณ์ (2554: 10) กล่าวว่า การให้ความหมายในเรื่องเพศเชื่อมโยงกับความคิด การใช้ภาษา การแสดงออก และการกำหนดความสัมพันธ์กับผู้อื่นของบุคคล การขาดความฉลาดรู้ในเรื่องเพศ (sexual literacy) มีผลอย่างสำคัญที่ทำให้บุคคลไม่มีความรู้ในเรื่องสิทธิการเจริญพันธุ์ ความสัมพันธ์ทางเพศที่ปลอดภัย การละเมิดทางเพศ และความรุนแรงทางเพศ

คุณนันทพรมีประสบการณ์ด้านการอ่านและการเขียนมาตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากเติบโตมาในครอบครัวที่รักและส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งชื่นชอบหนังสือแนวต่างๆ ที่มีสำนวนการเขียนที่สละสลวย และเคยแปลวรรณกรรมในแนวเดียวกันนี้มาพอสมควร จึงทำให้ทราบถึงขอบเขตในการเขียนงานในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย ส่งผลให้มีคลังคำจำนวนมากเพียงพอ โดยคุณนันทพรกล่าวว่าขอบเขตในการเขียนนิยายแนวโรติกโรมาเนสซ์ของไทยจะมีรูปแบบที่ชัดเจน เช่นการใช้ธรรมชาติในการบรรยายเรื่องทางเพศ อวัยวะเพศ หรือกิจกรรมทางเพศ รวมทั้งการใช้คำก็มักจะไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะฉะนั้นการแปลด้วยขอบหรือคำที่คุ้นเคยในภาษาไทย ก็จะทำให้เรื่องเพศที่ผู้แต่งต้องการสื่อรึ้นหูและเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้อ่านได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้อ่านที่นิยมวรรณกรรมในแนวนี้อยู่แล้ว อีกประการหนึ่ง การกำหนดกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายก็จำทำให้ทราบได้ด้วยว่าจะใช้กลวิธีการแปลอย่างไร

คุณนันทพรกล่าวว่า แนวทางการแปลของตนยึดแนวทางการแปลแบบครบความ ยึดสมมูลภาพกับภาษาต้นทางเป็นสำคัญ และเชื่อว่าการประพันธ์งานวรรณกรรม ผู้ประพันธ์ย่อมมีจุดมุ่งหมายในการเขียนเสมอ เพราะฉะนั้นการแปลจึงต้องยึดตามจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ไว้เสมอ เช่น หากงานเขียนเขียนด้วยประโยคหรือสำนวนที่กำกวม นักแปลก็ต้องแปลให้เกิดความกำกวมด้วย เช่นเดียวกัน คุณนันทพรยกตัวอย่างกรณีแปลวรรณกรรมเรื่องหนึ่งซึ่งผู้แต่งตั้งใจจะไม่เปิดเผยว่าตัวเองเป็นเพศใด ซึ่งในการแปลก็ต้องรักษาจุดมุ่งหมายดังกล่าวและหากวิธีต่างๆ เพื่อให้บรรลุความตั้งใจนั้น เช่นการใช้สรรพนามที่เหมาะสม หรือการแปลคำที่มีความจำเพาะกับวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมอื่น นักแปลก็จะต้องหากวิธีในการอธิบายให้เหมาะสมด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าความคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการละความออกหรือการเซ็นเซอร์ไม่ใช่หลักหรือกลวิธีในการแปลของนักแปล ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคุณนันทพรในเรื่องบทบาทของบรรณาธิการที่มีต่อการเซ็นเซอร์ในนวนิยายแปลเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* นี้

ในระดับภาษา คุณนันทพรกล่าวถึงปัญหาในเรื่องการรักษาระดับความแรงของความหมายของคำที่ผู้แต่งต้องการสื่อ ซึ่งมักเป็นคำที่สื่อถึงอวัยวะเพศอย่างตรงไปตรงมา คำประเภทนี้ตัวผู้แปลจะแปลโดยการลดระดับความรุนแรงลงเพียงเท่านั้น จะไม่ละความหรือเซ็นเซอร์ออกไป เช่น คำว่า nipple อาจใช้คำว่ายอดทรวง clitoris ว่า กลีบกุหลาบ เป็นต้น ส่วนในระดับวลีหรือประโยคจำได้ว่าไม่มีการตัดออกเลยในการแปลครั้งนี้ ความเห็นในส่วนนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เนื่องจากความคุ้นเคยกับขอบเขตการเขียนงานในแนวนี้พอสมควร ทำให้คุณนันทพรสามารถแปลในระดับคำได้เป็นอย่างดี ส่วนในระดับวลี ประโยค หรือโครงสร้างข้อมูลน่าจะมีสาเหตุจากการบรรณาธิการมากกว่า รวมทั้งการตัดคำบางคำที่ไม่ได้ให้ความหมายในประโยคที่ชัดเจน เช่น functional word ต่างๆ ก็อาจเห็นได้ไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติสำหรับผู้แปล ในขณะที่ทฤษฎีทางภาษาให้ความสำคัญกับประเด็นเหล่านี้

จะเห็นได้ว่ากลวิธีการเซ็นเซอร์ในรูปแบบต่างๆ ในงานแปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการประพันธ์ (poetics) ที่ดำรงอยู่ในระบบวรรณกรรมที่เป็นไปตามบรรทัดฐานการใช้ภาษาในสังคมไทย อันเป็นผลจากการผลักดันของสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และผู้อุปถัมภ์ (patronage) ให้เป็นไปตามอุดมการณ์ที่ดำรงอยู่ในสังคม รวมทั้งยังเป็นผลจากองค์ประกอบทางโครงสร้างของวรรณกรรม อันได้แก่ ประเภทของตัวบท แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และสถานการณ์ ดังจะเห็นได้จากการใช้ภาษาเพื่อบรรยายถึงอวัยวะเพศและกิจกรรมทางเพศตามขนบการบรรยายฉากอัศจรรย์ในวรรณกรรมไทย แต่เสียงสะท้อนที่เกิดขึ้นจากด้านผู้รับสารกลับมองว่าการใช้ภาษาในงานแปลมีความไม่ชัดเจน มีการลดทอนความหมายจากต้นฉบับมากเกินไป รวมทั้งการแปลไม่ครบความตามต้นฉบับ

ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุหนึ่งของกระแสตอบรับดังกล่าว เกิดจากความเปลี่ยนแปลงในระบบวรรณกรรม โดยในยุคที่การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นผ่านเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลให้การเข้าถึงสินค้าและบริการเป็นไปได้ง่ายดาย วรรณกรรมประเภทแฟนฟิคที่เผยแพร่ผ่านช่องทางดังกล่าวจึงได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น นิยายประเภทนี้เป็นงานเขียนที่นำตัวละครที่นักเขียนชื่นชอบมาเขียนเป็นเรื่องใหม่ รวมทั้งผู้อ่านงานเขียนประเภทนี้ก็มักจะมีความชื่นชอบในแนวเดียวกัน และคาดหวังถึงเนื้อหาที่แสดงถึงความรักที่ชัดเจน รุนแรง หรือแปลกใหม่ นอกจากนี้ การใช้ภาษาบนเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ยังมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นส่วนตัว ตรงไปตรงมา รวมทั้งการควบคุมและตรวจสอบการใช้ภาษายังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น เมื่อขนบทางภาษาในระบบวรรณกรรมปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองวิธีการเสพวรรณกรรม และรูปแบบสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้นักเขียนเรื่องดังกล่าวอาจไม่ได้รับกระแสตอบรับที่น่าพอใจด้วย

4.2.2 อำนาจที่ส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ในงานแปล

จากการศึกษาวิเคราะห์หากกลวิธีการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามประเภทต่างๆ ที่พบในงานแปลร่วมกับบทสัมภาษณ์นันทพร ปีเลย์ ผู้แปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* พบว่ารูปแบบของการประพันธ์ (poetics) ที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากอุดมการณ์ทั้งของตัวนักแปลเอง และการครอบครองทางอุดมการณ์ที่มีอยู่ในสังคมซึ่งอำนาจในระดับต่างๆ คอยควบคุมอยู่ ซึ่งเลอเฟอว์เสนอว่า กลุ่มวิชาชีพ (professional) อันได้แก่นักวิชาการ นักวิจารณ์ จะส่งผลต่อรูปแบบการประพันธ์ที่ได้รับการยอมรับในระบบวรรณกรรม และกลุ่มผู้อุปถัมภ์ (patronage) จะส่งผลต่ออุดมการณ์ของนักแปลภายใต้ปัจจัยจำกัดที่เกิดจากการควบคุมของสถาบันต่างๆ ในสังคม เช่น จากรัฐ สถาบันสื่อ หรือสำนักพิมพ์ เป็นต้น (Lefevere, 1992: 11 – 16)

4.2.2.1 อำนาจจากปัจจัยภายนอกซึ่งดำเนินการโดยรัฐ

คุณนันทพรกล่าวถึงมุมมองที่มีต่อการเซ็นเซอร์ในงานแปลว่า ตนพอทราบกลไกการเซ็นเซอร์โดยรัฐอยู่บ้าง โดยกฎหมายที่สำคัญในการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่พระราชบัญญัติสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งกำหนดว่าจะต้องไม่มีเนื้อหาที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีลธรรมอันดีของประชาชน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจว่าเนื้อหาประเภทใดหรือการใช้ภาษาในระดับใดจึงถือว่าถึงว่ามีผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชนนับเป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้ที่ปฏิบัติ เพราะไม่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งไม่มีการให้คำนิยามของคำว่าศีลธรรมอันดีของประชาชนว่าคืออะไร ตัวอย่างเหตุการณ์หนึ่งในประสบการณ์การทำงานหนังสือ คือเหตุการณ์การปราบปรามหนังสือประเภทปลูกใจเสือป่าเมื่อราว 10 ก่อน มีสาเหตุมาจากการที่มีคนไม่เห็นด้วยกับนิยายแนวโรมานซ์ของสำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง แล้วนำไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง จนทำให้งานหนังสือหลายๆ ประเภทได้รับผลกระทบจากการปราบปรามด้วย

ธงทอง จันทรางศุ และภาณินี กิจพ่อค้า(2554: 13) กล่าวว่า รัฐอาศัยกฎหมายและนโยบายรัฐเป็นเครื่องมือในการควบคุมสื่อสารมวลชน โดยแบ่งเป็น 2 แนวทางหลักคือ 1) การควบคุมโดยกฎหมาย เป็นการควบคุมโดยอาศัยตัวบทกฎหมายที่มีอยู่มาใช้ในการควบคุม เป็นการควบคุมที่มีกำหนดหลักการในการควบคุมอย่างชัดเจน และที่สำคัญคือมีสภาพบังคับที่ชัดเจน เช่น การลงโทษจำคุก ปรับ ริบทรัพย์สิน การเพิกถอนใบอนุญาต การยึดสิ่งพิมพ์ที่ผิดกฎหมาย และ 2) การควบคุมโดยนโยบายรัฐ เป็นการออกนโยบายต่างๆ มาบังคับใช้ผลักดันการบริหารบ้านเมืองให้มีประสิทธิภาพ เพื่อดูแลกิจการในภาพรวมของประเทศ โดยพิจารณาตามสถานการณ์บ้านเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เครื่องมือของรัฐทั้ง 2 แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเมอเกลที่ว่า ปัจจัยจำกัดภายนอกที่ก่อให้เกิดการเซ็นเซอร์ขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยด้านเวลา สถานที่ บรรทัดฐาน สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีในขณะนั้น รวมทั้งวาทกรรมและอุดมการณ์ที่ครอบงำอยู่

4.2.2.2 อำนาจจากปัจจัยภายนอกซึ่งดำเนินการโดยสถาบัน

ส่วนการเซ็นเซอร์ที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอกที่ดำเนินการโดยสถาบัน คุณนันทพรเห็นว่ามีส่วนสำคัญมากที่สุดที่ทำให้เกิดการเซ็นเซอร์ในงานแปล ทั้งในแง่สำนักพิมพ์ และบรรณาธิการงานแปล โดยในระดับสำนักพิมพ์ จะส่งผลให้เกิดการเซ็นเซอร์ผ่านนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของสำนักพิมพ์ ซึ่งนวนิยายแปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* เป็นหนังสือเล่มแรกที่ได้รับการตีพิมพ์ของสำนักพิมพ์โรส สำนักพิมพ์ดังกล่าวก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2556 และหนังสือที่ได้รับการตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์นี้มักเป็นวรรณกรรมแปลแนวอโรติกโรมานซ์เกือบทั้งหมด สำนักพิมพ์โรสเป็นสำนักพิมพ์หนึ่งในเครือบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิง จำกัด (มหาชน) ซึ่งแยกตัวออกมา โดยผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการแยกสำนัก

พิมพ์เป็นวิธีการหนึ่งในการปกป้องชื่อเสียงของสำนักพิมพ์ เนื่องจากเกรงว่านวนิยายเรื่องดังกล่าวอาจเข้าข่ายหนังสือต้องห้าม และอาจทำให้เกิดความเสียหายหากถูกห้ามวางจำหน่าย

เมอร์เกลอาศัยแนวคิดเรื่องตัวกระทำผู้มีอำนาจในการแปล เพื่ออธิบายว่าปัจจัยใดเป็นสาเหตุของการเซ็นเซอร์ในการแปล โดยกล่าวว่าอุดมการณ์ของนักแปลนั้นมีผลมาจากการควบคุมของผู้มีอำนาจของทั้งกลุ่มวิชาชีพ (professional) และกลุ่มผู้อุปถัมภ์ (patronage) โดยกลุ่มวิชาชีพจะสามารถควบคุมแนวคิดของนักแปลผ่านแวดวงการศึกษาทั้งในแง่การกำหนดนโยบายการศึกษา การให้การศึกษา และการวิพากษ์วิจารณ์ ส่วนผู้อุปถัมภ์จะให้การสนับสนุนในด้านเงินทุนเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงานของนักแปล ตราบเท่าที่นักแปลเองยังเชื่อตรงต่อนโยบายหรืออุดมการณ์ของกลุ่มผู้อุปถัมภ์ที่ให้การสนับสนุน นอกจากนี้ ในโลกปัจจุบันที่อุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยมีความเฟื่องฟู กลุ่มผู้อุปถัมภ์หรือสำนักพิมพ์ ย่อมมีสิทธิในการเลือกสนับสนุนนักเขียน นักแปลที่สามารถสร้างผลงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของสังคมที่เป็นอยู่ด้วย (Merkel, 2005)

1) สถาบันสื่อสิ่งพิมพ์

หลายปีที่ผ่านมา มีการเคลื่อนไหวของสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ในเรื่องของการจัดเรตติ้งของสื่อสิ่งพิมพ์ในประเทศไทย โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งนำโดยสำนักเฝ้าระวังวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม มีมติมอบหมายให้ภาควิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดำเนินการจัดทำโครงการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ เป็นหัวหน้าคณะนักวิจัย และได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนสิงหาคม 2552 และนำเสนอต่อคณะทำงานเรื่องหลักเกณฑ์ที่เป็นไปได้ในการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อสิ่งพิมพ์ (rating) โดยแบ่งประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ออกเป็น 1) unrestricted หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความเหมาะสมอยู่แล้ว และ 2) restricted หรือเรตกำกับ เป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องดำเนินการจัดระดับความเหมาะสมของสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งกำหนดให้เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ไม่เหมาะสมกับเด็กเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยมีข้อจำกัดในเรื่องเพศ (ภาพและเนื้อหา) ภาษา ความรุนแรงทั้งทางกายภาพและจิตใจ ปกและเนื้อหาที่ต้องผ่านการบรรณาธิการ ต้องไม่มีเนื้อหาที่ชักจูงให้เกิดพฤติกรรมที่กระทำผิด หรือก่อให้เกิดอาชญากรรม รวมทั้งต้องไม่มีเนื้อหาที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย และ 3) refuse เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผิดกฎหมาย (พลเทพ วิริยะสถาพร, 2554: 21 – 22)

2) สำนักพิมพ์

หนังสือเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ในฉบับแปล ทางสำนักพิมพ์มีการกำหนดให้เป็นหนังสือสำหรับผู้อ่านที่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป ซึ่งการกำหนดกลุ่มผู้รับสารที่เหมาะสมมีความจำเป็น โดยธีโอ เฮอร์แมน

ได้ให้แนวทางในการพิจารณากลุ่มผู้รับสารไว้ว่าขึ้นกับ presence known to the speaker, ratified participant และ directly addressed ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มผู้รับสารออกได้เป็น addressee (กลุ่มเป้าหมาย) auditor (กลุ่มรับสารที่ไม่ใช่เป้าหมาย) overhearer (กลุ่มรับสารโดยไม่ตั้งใจ) และ eavesdropper (กลุ่มลักลอบรับสาร) กลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะถูกจัดแบ่งโดยสังคม ซึ่งทำให้นักแปล ตัดสินใจได้ว่าจะสะท้อนถ้อยความอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับผู้รับสาร (Herman 2007: 79-81) ดังตัวอย่างที่เห็นได้ในบทบรรณาธิการหนังสือแปลเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* ว่า

“เช่นนี้รายละเอียดบางอย่างอาจขาดหายไปจากต้นฉบับ ก็เกิดจากความตั้งใจที่ต้องการตัดเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสม แต่ถึงกระนั้นก็เชื่อว่าจะไม่กระทบต่อโครงเรื่อง เพราะใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ยังอยู่ครบ แต่ถูกระวัง ไม่ให้เกินงามต่อการนำเสนอในสังคมไทย อย่างไรก็ดี นวนิยายชุดนี้จำเป็นต้องอยู่ที่จะกฎเกณฑ์ในการจำกัดอายุผู้อ่านที่ควรจะเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น เพราะยังคงมีบางฉากบางตอนที่อ่านแล้วให้ความรู้สึกรุนแรง หรืออาจถูกตีความไปว่าเป็นอนาจารจากมุมมองแบบชนบแต่กลับเป็นปรากฏการณ์สามัญในโลกโซเชียลเน็ตเวิร์ค ที่การควบคุมเป็นไปได้ยาก แต่กลับง่ายต่อการเข้าถึง”

(บทบรรณาธิการ *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* 2556)

ในส่วนของปัจจัยที่กำหนดนโยบายของบรรณาธิการ และผู้พิมพ์หรือสำนักพิมพ์ แม้ว่ารัฐจะให้เสรีภาพในการดำเนินการของผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ โดยมีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 ตามที่ได้กล่าวแล้วนั้น แต่บรรณาธิการและ ผู้พิมพ์ก็มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและการบังคับควบคุมตามที่บัญญัติไว้ด้วย เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย

ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อนโยบายของบรรณาธิการและสำนักพิมพ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านนายทุนและผู้ให้โฆษณา โดยนายทุนจะมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดนโยบายของสำนักพิมพ์ นายทุนเหล่านี้มักเป็นพ่อค้า นักธุรกิจ หรือนักลงทุนธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการพิมพ์ ซึ่งเข้ามาสู่วงการพิมพ์ในฐานะที่เป็นอาชีพรด้านอุตสาหกรรมอย่างหนึ่ง อาจจะมีจุดทะเยอทะยานจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบของบริษัทจำกัด บริษัทร่วมทุนหรือเป็นบริษัทข้ามชาติโดยตรง หรือทำธุรกิจร่วมกับกิจการอื่นด้วยก็ได้ทั้งสิ้น นายทุนจะเป็นผู้กำหนดว่าสื่อสิ่งพิมพ์ที่ลงทุนจัดทำจะออกมาในลักษณะใด ทั้งในแง่รูปแบบและเนื้อหา ต้องการกำไรมากน้อยเท่าใด คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อเพียงใด แต่ไม่ว่านายทุนจะจัดตั้งองค์กรในรูปแบบใดเพื่อธุรกิจอุตสาหกรรมการพิมพ์ ย่อมมีนโยบายทำนองเดียวกับผู้ประกอบการธุรกิจอื่นๆ ทั่วไป คือมุ่งมั่นในการแสวงหากำไรจากธุรกิจเป็นหลัก (ชวรัตน์ เชิดชัย ,2545: 227) ส่วนบทบาทของผู้ให้โฆษณา (sponsor) ในกรณีสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นเล่มอาจไม่มีผลกระทบอย่างเด่นชัดนัก

นวนิยายแปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* โดยนันทพร ปิเลย์ เป็นหนังสือเล่มแรกที่ได้รับการตีพิมพ์ของสำนักพิมพ์โรส ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2556 และหนังสือที่ได้รับการตีพิมพ์จากสำนักพิมพ์นี้มักเป็นวรรณกรรมแปลแนวอโรติกโรมาเนสซ์เกือบทั้งหมด สำนักพิมพ์โรสเป็นสำนักพิมพ์หนึ่งในเครือบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2519 โดยนายชูเกียรติ อุทกะพันธุ์ ในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด วารสารบ้านและสวน เพื่อตีพิมพ์นิตยสารบ้านและสวน ในเวลาต่อมา มีการทำธุรกิจโรงพิมพ์ร่วมด้วย และเปลี่ยนชื่อบริษัทเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด อมรินทร์การพิมพ์ จนกระทั่งในปี 2536 มีการขยายกิจการโดยการระดมทุนและแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเปลี่ยนชื่อบริษัทเป็นบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ดังนั้น นโยบายของบริษัทจึงต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้ถือหุ้น คือการสร้างกำไรให้กับผู้สนับสนุนมากที่สุด ในขณะเดียวกันก็ต้องมีนโยบายอื่นๆ เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคม การดำเนินงานที่สอดคล้องกับกฎหมาย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มสังคมต่างๆ และผู้บริโภคด้วย

หากมองตามแนวคิดเรื่องเครือข่ายอำนาจของอุตสาหกรรมการพิมพ์และอิทธิพลทางความคิดของปีแอร์ บูร์ดิเยอร์ อาจพิจารณาได้ว่า เนื่องจากบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) นับว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมการพิมพ์ขนาดใหญ่ของประเทศไทย และมีประวัติการทำธุรกิจมายาวนาน อีกทั้งยังมีบุคลากรที่มีความสามารถทั้งภายในและภายนอกองค์กรร่วมทำงาน ทำให้บริษัทสามารถสร้างทุนทางเศรษฐกิจรวมทั้งทุนทางวัฒนธรรมมากเพียงพอที่จะนำวรรณกรรมที่มีความแปลกใหม่เข้าสู่แวดวงวรรณกรรมของไทยได้ โดยอาจมีอุดมการณ์บางอย่างอยู่เบื้องหลังไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางธุรกิจหรือต้องการสร้างแนวทางการเสพวรรณกรรมในรูปแบบอื่น หรืออาจต้องการเปิดโลกทัศน์เรื่องเพศเพื่อให้สังคมสามารถรับมือกับปัญหาที่ถูกปกปิดอยู่ก็เป็นไปได้

3) บรรณาธิการ

ในส่วนของบรรณาธิการ วลัยยา วิวัฒน์ศรี (2547: 154) กล่าวว่า บทบาทของบรรณาธิการฉบับแปลมีความสำคัญ บรรณาธิการคือผู้ที่สื่อสารกับผู้แปลก่อนที่ตัวบทจะสำเร็จเรียบร้อย อาจมีการพูดคุย ชักถามหรือโต้แย้งกับผู้แปล เพื่อให้งานแปลสื่อความหมายตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการ และเน้นว่าการคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลโดยการแปลให้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของผู้อ่านเป็นหนึ่งในเกณฑ์การตรวจแก้งานแปลด้วย จึงนับได้ว่าบรรณาธิการเป็นผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) หรืออาจเรียกว่าเป็นผู้กั้นกรองเนื้อหาของหนังสือ ตามแนวคิดของ เคิร์ท เลวิน นักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมัน ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่นำคำศัพท์คำนี้มาใช้ในสาขาการสื่อสารมวลชน (ศุภนิษฐ์ วงศ์ทางสวัสดิ์, 2552: 210) การกั้นกรองจากบรรณาธิการนี้ จึงนับได้ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของการเซ็นเซอร์ด้วย

คุณนันทพรเห็นว่า บรรณาธิการงานแปลน่าจะมีส่วนสำคัญที่สุดในการเซ็นเซอร์ในงานแปลชิ้นนี้ ซึ่งมีผลต่อทั้งกระบวนการจ้างแปล การแปล และขั้นตอนหลังการแปล โดยในกระบวนการจ้างแปล นักแปลจะต้องผ่านการทดสอบจากทางสำนักพิมพ์โดยมีบรรณาธิการเป็นผู้คัดกรองสำนวนที่มีความเหมาะสมของนักแปล หลังจากได้รับเลือกให้เป็นผู้แปลหนังสือเล่มนี้แล้ว บรรณาธิการได้กำหนดแนวทางการแปลรวมทั้งการไม่แปลในเบื้องต้นก่อนเริ่มลงมือแปล และเมื่อส่งต้นฉบับแปลไปยังบรรณาธิการแล้ว ก็เป็นสิทธิของบรรณาธิการในการปรับแก้ หรือตัดทอนในส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ซึ่งในส่วนที่มีการเซ็นเซอร์ออกที่ผู้วิจัยสำรวจพบ ส่วนใหญ่ผู้แปลได้ทำการแปลแบบครบความตามต้นฉบับ ส่วนที่มีการเซ็นเซอร์ออกจึงน่าจะเกิดจากขั้นตอนการบรรณาธิการ เพราะหลังจากที่ส่งต้นฉบับแปลไปยังสำนักพิมพ์แล้ว ก็จะไม่ได้รับการติดต่อเรื่องสำนวนแปลอีกจนกระทั่งได้เห็นหนังสือที่ตีพิมพ์เรียบร้อยแล้ว

ในบทบรรณาธิการของหนังสือแปลเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* เสนอมุมมองเกี่ยวกับเรื่องเพศไว้ว่า สัมพันธภาพระหว่างชายหญิงเป็นส่วนหนึ่งที่หลอมรวมอยู่ในโครงสร้างทางวัฒนธรรม ก่อเกิดเป็นธรรมเนียมประเพณีให้ยึดถือปฏิบัติ เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป ธรรมเนียมทางเพศที่แตกต่างไปจากชนบจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม อย่างไรก็ตาม สัมพันธภาพทางเพศยังถูกสะท้อนผ่านงานศิลปะมาโดยตลอด เช่น ในงานวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทกวีจรรยาที่ปรากฏในงานวรรณคดีของไทย ดังนั้น ผลจากการการปฏิบัติของคนในสังคมร่วมกับรูปแบบทางภาษาของไทย ทำให้ต้องมีการขัดเกลา เลือกใช้อย่างระมัดระวัง และตัดต่อย่อความในบางตอนของนวนิยายเรื่องนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม

นอกจากนั้น ในบทบรรณาธิการยังกล่าวเน้นถึงเรื่องรายละเอียดบางอย่างที่ขาดหายไปจากต้นฉบับว่า เนื่องจากเนื้อเรื่องแต่งขึ้นตามชนบของตะวันตกที่เชื่อว่าพฤติกรรมของตัวละครเป็นเรื่องส่วนบุคคล ซึ่งไม่เกินขอบเขตศีลธรรมอันดีของคนในพื้นที่นั้น แต่การนำเสนอเรื่องราวดังกล่าวในสังคมไทย อาจมีความไม่เหมาะสมและจำเป็นต้องตัดออกไป โดยเฉพาะบางฉากบางตอนที่อ่านแล้วให้ความรู้สึกรุนแรงหรืออาจถูกตีความได้ว่าเป็นอนาจารจากมุมมองแบบชนบ รวมทั้งการกำหนดอายุของผู้อ่านที่บรรลุนิติภาวะแล้ว

อย่างไรก็ตาม กองบรรณาธิการนวนิยายเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ผู้เฝ้าประตูในระบบวรรณกรรมได้เป็นอย่างดีอีกด้วย โดยกล่าวว่าในสังคมที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างง่ายดาย และการควบคุมที่เป็นไปอย่างยากลำบาก การสร้างความเข้าใจในแนวคิดเรื่องเพศผ่านการเรียนรู้ จะทำให้เกิดการยอมรับการมีอยู่ของเรื่องราวดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้นด้วย

แม้ว่าในปัจจุบันอำนาจของผู้อุปถัมภ์มักจะส่งผลต่อนักแปลเพียงแค่บางส่วน (differentiated patronage) โดยอาจเป็นอำนาจด้านอุดมการณ์ (ideological component) หรืออุดมการณ์ทางด้าน

การเงิน (economical component) ซึ่งแตกต่างจากในอดีตซึ่งรัฐมักเป็นผู้อุปถัมภ์ที่ควบคุมอำนาจโดยเบ็ดเสร็จ แต่จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นได้ว่า เครือข่ายของอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์ในปัจจุบัน นับว่าเป็นผู้อุปถัมภ์ (patronage) ที่มีอิทธิพลต่องานแปลและนักแปลเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของอำนาจด้านอุดมการณ์ ผ่านนโยบายของสำนักพิมพ์ แนวทางการทำงานของบรรณาธิการ รวมทั้งอำนาจด้านการเงิน โดยอาจเป็นเรื่องของรายได้ หรือสถานะของนักแปลอีกด้วย เนื่องจากภายใต้วัฒนธรรมทุนนิยมบริโภคนิยม ผู้ผลิตหรือตัวกระทำกร (agency) ในอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์ต่างพยายามในการสร้างกำไรของผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การสร้างคุณค่า ความชอบธรรม และความเชื่อมั่น เพื่อให้สามารถตอบสนองการบริโภคในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นของผู้บริโภค ความพยายามดังกล่าวจึงก่อให้เกิดอำนาจแบบเบ็ดเสร็จ (undifferentiated patronage) ต่อนักแปล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์หลักของสังคมปัจจุบันที่คอยควบคุมตัวกระทำกรต่างๆ ในอุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์ในอีกระดับหนึ่ง

4.2.3 อุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านวรรณกรรม

ภายใต้สังคมปัจจุบันซึ่งขับเคลื่อนโดยแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตย และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่ได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตก รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมโยงส่วนต่างๆ ของโลกได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ก่อให้เกิดการผลิต การกระจาย และการบริโภคสินค้าอย่างกว้างขวางอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน โดยในขณะที่สินค้าและบริการที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างล้นหลามผ่านอุตสาหกรรมในรูปแบบต่างๆ การเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีในการกระจายสินค้าด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคในทุกระดับชั้นเกิดความต้องการสินค้า ส่วนผู้บริโภคเองก็รู้สึกว่ามีอำนาจในการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าและบริการได้ตามต้องการ นราภรณ์กล่าวว่า วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าวข้างต้นเรียกว่าวัฒนธรรมบริโภคนิยม โดยเป็นผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการผลิตสินค้าขึ้นมาอย่างล้นเหลือ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคมองว่าตนเองมีทางเลือกในชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น ความหมายของสิ่งต่างๆ ที่คนอาจเคยเห็นร่วมกัน หรือมีเหมือนกัน ได้เคลื่อนไปสู่สภาวะที่มีความหลากหลายที่เรียกว่าพหุนิยม (pluralism) โครงสร้างทางสังคมจะมีบรรทัดฐานในแบบใดแบบหนึ่งลดลง และมีระบบความสัมพันธ์จะมีหลายหลากมากขึ้น ไม่เว้นแม้แต่เรื่องความหลากหลายทางเพศ (นราภรณ์ หะวานนท์, 2545: 45)

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้น ทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ในระบบการผลิตและการบริโภค โดยผู้ผลิตพยายามหากลยุทธ์ต่างๆ ในการตอบสนองความต้องการอันหลากหลาย โดยมุ่งเน้นในเรื่องผลกำไรเป็นหลัก เช่น การนำวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมในระดับโลกตามกระแสมาตีพิมพ์ การอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในระดับสูงเพื่อให้เกิดผลผลิตซ้ำเป็นจำนวนมากๆ และสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคขนาดใหญ่ให้เพียงพอ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้บริโภคที่มีความหลากหลายได้พยายามสร้างแบบแผนการบริโภคของตนเองหรือกลุ่มของตนจนกลายเป็นวัฒนธรรมย่อยๆ ขึ้นใน

สังคม และเพื่อให้วัฒนธรรมย่อยสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้วัฒนธรรมหลักของสังคมได้ จึงก่อให้เกิดกระบวนการต่อสู้เชิงอำนาจระหว่างวัฒนธรรมย่อยและวัฒนธรรมหลักอยู่ตลอดเวลา ซึ่งวัฒนธรรมหลักของสังคมมักถูกควบคุมด้วยอุดมการณ์ของรัฐผ่านอำนาจในระดับต่างๆ

จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงกลวิธีในการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในนวนิยายเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* ร่วมกับบทสัมภาษณ์นักแปล ได้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจที่ส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ในงานแปล ซึ่งแสดงออกผ่านวิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) คือ วิธีที่ตัวบทถูกผลิตขึ้น การเผยแพร่ออกไป และการตีความจากผู้รับสาร รวมทั้งวิถีปฏิบัติทางสังคม (socio – cultural practice) อันได้แก่สถานการณ์ สถาบัน และสังคมซึ่งแวดล้อมวาทกรรมนั้นๆ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของผู้กระทำการในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดวาทกรรมตามอุดมการณ์ที่ผู้มีอำนาจเหล่านั้นต้องการ (Fairclough, 1995a: 17 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 14)

อุดมการณ์ที่ครอบงำความคิดความเชื่อเรื่องเพศในสังคมไทย ได้รับอิทธิพลจากคำสอนทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนทั่วไป หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรม เป็นหลักสำคัญ เป็นศีลธรรมจรรยาของสังคมไทยมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการประพฤตินให้อยู่ในศีลห้าตามหลักไตรสิกขา ซึ่งในส่วนของความเชื่อเรื่องเพศ พุทธศาสนิกพึงประพฤตินทางกามสังวรณั งดเว้นในสิ่งเสริมหรือกระตุ้นทางกามารมณ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดตัณหาและส่งผลให้เกิดทุกข์และจุดรั้งมนุษย์จากการบรรลุนิพพาน (อุษณีย์ ธโนศวรรย์, 2555: 65 – 66) ความเชื่อดังกล่าวส่งผลให้สื่อประเภทต่างๆ ทั้งถ้อยคำ ภาพ หรือวัตถุ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นสิ่งที่หมิ่นเหม่ ผิดศีลธรรม ชาวพุทธในสังคมไทยซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่สามารถรับได้ หรือบางครั้งอาจถึงขั้นถูกกล่าวหาว่าเป็นการหมิ่นศาสนาได้

กรณีของหนังสือเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนอุดมการณ์เรื่องเพศที่ครอบงำอยู่ในสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากบทวิจารณ์ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์หนึ่งว่า

“ก็อย่างที่ทราบกันดีครับ ว่าเมืองไทยนั้นเป็นเมืองพุทธ การที่นิยายชุด *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* จะมาวางจำหน่ายแบบอีกทีก็ครึกโครมในบ้านเรานั้น ไม่มีทางเป็นไปได้เลย มีเงื่อนไขเกิดขึ้นมากมายครับ ก่อนที่ *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* จะคลอดมาแบบยกชุดให้เราได้เห็นบนแผงหนังสือในวันนี้

ฉบับแปลไทยจึงเห็นควรว่าต้องมีการปรับเนื้อหาและตัดทอนเพื่อให้เข้ากับสังคมไทย เพราะถ้าให้เหมือนต้นฉบับหนังสือคงโดนแบนแน่ๆ” ซึ่งในบทบรรณาธิการของหนังสือก็อธิบายตรงนี้ไว้ อย่างนั้นแล้วมันจะเป็น *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* “ไปได้อย่างไร”

<http://danineworm.wordpress.com/2013/05/12/fifty-shades-of-grey/>

พิพัฒน์ พสุธารชาติ (2553: 179, 273) กล่าวว่า อุดมการณ์ทางพุทธศาสนาของประเทศไทย

เป็นความพยายามของกลุ่มอำนาจต่างๆ ที่จะเข้าควบคุมการตีความคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้กับกลุ่มของตน ดังนั้น เมื่ออุดมการณ์ทางพระพุทธศาสนาเป็นอุดมการณ์ที่ครอบงำความคิดของผู้คนในสังคม รัฐจึงสร้างเสริมความชอบธรรมทางการเมืองของกลุ่มของตนผ่านกลไกทางสังคมประเภทต่างๆ ผ่านทางกลไกด้านอุดมการณ์ (ideological apparatus) นี้ เช่น ข้อห้ามทางศาสนา จารีตประเพณี วัฒนธรรม และระบบความเชื่อของผู้คนในสังคมนั้นๆ ด้วยความเชื่อที่ว่าคำสอนทางพุทธศาสนา สอนให้คนเป็นคนดี ละเว้นการกระทำชั่ว รู้จักยับยั้งชั่งใจ เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังส่งผลให้รัฐมีกลไกด้านการปราบปราม (repressive apparatus) โดยการสร้างกฎระเบียบต่างๆ เพื่อปราบปรามอย่างเป็นระบบต่อสิ่งที่อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ผิดแผกไปจากที่คำสอนทางศาสนาได้กำหนดไว้

อุดมการณ์ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้สื่อต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมมากมายหลายเรื่อง โดยเฉพาะสื่อที่เสนอเรื่องความต้องการทางเพศในรูปแบบที่ถูกจัดว่าไม่เหมาะสมทั้งหลาย เช่น เรื่องเพศนอกสมรส การบังคับร่วมเพศ หรือความรุนแรงทางเพศ ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมความรุนแรงในสังคม ผู้กระทำการที่มีอำนาจภายใต้อุดมการณ์ดังกล่าว จึงทำการควบคุมวาทกรรมในระดับต่างๆ เช่น การออกกฎหมายควบคุมโดยรัฐ การใช้กติกามาตรฐานความถูกต้องดีงามโดยสถาบันในสังคมในการควบคุมกำกับ การสร้างแรงจูงใจทางศีลธรรม การจำกัดอายุของผู้อ่าน และเซ็นเซอร์สื่อในรูปแบบต่างๆ

ในบทบรรณาธิการหนังสือเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาที่มีต่อการแปลและการเซ็นเซอร์ไว้เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากเนื้อความในหลายๆ ส่วน ได้แก่

"เทคโนโลยีนำมาซึ่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ก็คือการเรียนรู้ในความต่าง ในรสนิยม ในกิเลส ในความชอบไม่ชอบ เป็นการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจไม่ใช่เพื่อเอามาขยายความว่าอะไรดี อะไรด้อย อะไรผิด ด้วยสายตาอันเป็นปัจเจก"

"เรียนรู้ด้วยสิ่งที่เรียนกว่า โยนิโสมนสิการ คือการคิดจากเหตุไปหาผล คิดจากผลไปหาเหตุ มองเห็นถึงความสัมพันธ์ต่อเนื่อง จนถึงกรมองแบบองค์รวม พิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วนเป็นอาทิ มองได้ อย่างนี้จะไม่เกิดวิวาทะ สิ่งนั้นๆ เป็นตัวอย่างที่ยั่วไปสู่การเลียนแบบ หรือเป็นบทเรียนที่ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง ทั้งที่เป็นสิ่งเดียวกัน"

"เช่นนี้รายละเอียดบางอย่างอาจขาดหายไปจากต้นฉบับ ก็เกิดจากความตั้งใจที่ต้องการตัดเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสม แต่ถึงกระนั้นก็เชื่อว่าจะไม่กระทบต่อโครงเรื่อง เพราะใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ยังอยู่ครบ แต่ถูกระวังไม่ให้เกินงามต่อการนำเสนอในสังคมไทย"

(บทบรรณาธิการ *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* 2556)

นอกจากอิทธิพลจากพุทธศาสนาที่มีต่ออุดมการณ์เรื่องเพศในสังคมไทยแล้ว นราภรณ์และคณะ มองถึงอุดมการณ์เรื่องเพศและเพศวิถีในปัจจุบัน (นราภรณ์ หะวานนท์ และคณะ, 2555: 280 – 281) ว่า ความรู้เรื่องเพศที่ปรากฏในพื้นที่สาธารณะยังคงอยู่ภายใต้ฐานความคิดและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวภาพ เช่น ระบบสืบพันธุ์ โครโมโซม ฮอโมนิน ซึ่งเป็นการบัญญัติศัพท์เฉพาะด้านตามขนบของแต่ละศาสตร์ ส่วนที่เป็นความรู้ในวิถีประจำวันของคนทั่วไปกลับปรากฏในพื้นที่สาธารณะน้อยมาก ทำให้ความรู้เรื่องเพศของคนทั่วไปยังคงเป็นความรู้ที่อยู่กับตัวบุคคล (tacit knowledge) ไม่มีการจัดระบบและเผยแพร่ในสังคม ไม่ถูกนิยามว่าเป็นความรู้ ทำให้การศึกษาในด้านนี้จึงวางอยู่บนรากฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง นอกจากนี้ครอบครัวยังมีข้อจำกัดในการเป็นพื้นที่การเรียนรู้เรื่องเพศและเพศวิถีของเด็กและเยาวชน ทำให้ต้องสร้างวุฒิภาวะในเรื่องเพศขึ้นมาเองผ่านสื่อประเภทต่างๆ ที่มีเนื้อหาเฉพาะเรื่องเพศ ซึ่งนับวันการเข้าถึงสื่อทั้งทางหนังสือ ภาพยนตร์ หรือเว็บไซต์ จะทำได้ง่ายยิ่งขึ้น

โดยสรุป การเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว อันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในต่างๆ ของผู้แปล โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยด้านปริชาณและปัจจัยด้านทัศนคติ และปัจจัยภายนอกทั้งระดับบริบทและนอกเหนือบริบท ซึ่งแสดงให้เห็นหรือไม่ให้เห็นผ่านภาษาในบทแปล จะเห็นได้ว่าในวรรณกรรมแปลเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* มีการเซ็นเซอร์ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศประเภทต่างๆ ทั้งที่มีความหมายถึงอวัยวะเพศ กิจกรรมทางเพศ รวมทั้งความรู้สึกและความปรารถนาทางเพศเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับคำ วลี ประโยค และระดับเหนือประโยค การเซ็นเซอร์ตัวเองในบทแปลดังกล่าวเป็นปฏิบัติการทางวาทกรรมที่แฝงด้วยอุดมการณ์ของผู้มีอำนาจซึ่งแสดงออกในรูปวิถีปฏิบัติในสังคมวัฒนธรรม โดยอุดมการณ์ที่ครอบงำความคิดเรื่องเพศในสังคมไทยนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไทยนั่นเอง

บทที่ 5

บทสรุป

ในความหลากหลายของสื่อต้องห้าม สื่อลามก หรือสื่อที่ล่อแหลมทางเพศ ล้วนถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาสังคมมากมาย โดยเฉพาะการสนองความต้องการทางเพศที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการรับเอาความคิด ความเชื่อจากสื่อเหล่านั้นมาสร้างเป็นมายาคติและนำมาปฏิบัติจริง ในขณะเดียวกัน ความพยายามในการควบคุมสื่อเหล่านี้ก็กลับต้องเผชิญกับประเด็นเสรีภาพในการเสพสื่อ และประเด็นการให้คำนิยามที่แตกต่างกันในมิติเวลาและอาณาบริเวณ (ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ 2551: 1 - 2)

นวนิยายเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* จัดเป็นหนึ่งในความหลากหลายของสื่อดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้จากคำวิจารณ์หนังสือเรื่องนี้ในนิตยสารเล่มหนึ่งว่า

“ในขณะที่นักเขียนและสำนักพิมพ์กวาดรายได้ไปมากมาย อีกด้านหนึ่งก็มีผู้เชี่ยวชาญหลายคนออกมาบอกว่า สิ่งที่เราทำเขียนแม้จะดูเราใจตามแบบฉบับนิยาย แต่กลับดูอันตรายด้วยบทเลิฟซีนที่มีมากเกินไป ที่สำคัญยังเอนเอียงจนทำให้คนที่ทำพฤติกรรมแบบนี้ดูเป็นคนโรคจิต ”

ความคลี่คลายในงานวิจัยชิ้นนี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการแปลที่ไม่แตกต่างจากปัญหาทางสังคมมนุษยวิทยาอื่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ถูกควบคุมด้วยเรื่องของอำนาจ ความพยายามในการควบคุมด้วยจริยธรรมและบรรทัดฐานของงานแปล ผลจากการแก้ปัญหาที่แสดงให้เห็นผ่านงานแปลสามารถสะท้อนถึงอุดมการณ์ต่างๆ ที่คอยควบคุมถ้อยคำต่างๆ ในงานแปลนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและถูกปกปิดมากที่สุดอีกเรื่องหนึ่งในสังคม แต่ในอีกแง่หนึ่งงานแปลที่ได้รับการสร้างสรรค์ชิ้นนี้ ได้แสดงถึงอัตลักษณ์ของงานแปลเองได้อย่างมีคุณค่า รวมทั้งการต่อรองความเป็นปัจเจกของนักแปลจนเห็นความมีตัวตนของนักแปลอีกด้วย

ผู้วิจัยขอสรุปงานวิจัยที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ไว้ ดังต่อไปนี้

5.1 ทบทวนวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีการแปลที่เกี่ยวข้อง แนวทางการวิเคราะห์ตีความ รวมทั้งกลวิธีแก้ปัญหาในการใช้ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ
2. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในงานแปลบนพื้นฐานของอุดมการณ์และอำนาจในการแปล ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของไทย

3. เพื่อวิเคราะห์และหาข้อสรุปแนวทางการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามของผู้แปล

5.2 ทบทวนสมมติฐานของการวิจัย

แนวคิดเรื่องอุดมการณ์และอำนาจในศาสตร์การแปล รวมทั้งแนวคิดเรื่องการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้าม สามารถแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศในงานแปล ภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอุดมการณ์และอำนาจ พบว่าในศาสตร์การแปล แนวคิดดังกล่าวเริ่มได้รับความสนใจในราวช่วงทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่ศาสตร์การแปลหันมาให้ความสนใจกับแนวคิดด้านวัฒนธรรมที่มีผลต่อการแปล โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยนอกเหนือตัวภาษา รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรม (Bassnettes and Lefevre, 1990) เลอเฟอเวร์ กล่าวว่าการแปลเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้รับสารในวัฒนธรรมและภาษาปลายทางได้รู้จักกับตัวบทต้นฉบับ ราวกับว่าเป็นงานเขียนต้นฉบับที่เขียนด้วยภาษาปลายทาง โดยความรู้และเข้าใจของผู้รับสารเกิดจากภาษาที่ราบรินอ่านได้ไม่สะดุด (Lefevre, 1992: 9) นอกจากนี้ ในทุกขั้นตอนของการแปล เมื่อมีความขัดแย้งระหว่างรูปภาษากับอุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ นักแปลมักตัดสินใจใช้อุดมการณ์หรือรูปแบบการประพันธ์ในการแปลด้วย (เพ็งอ่าง 39)

ฮาติมและเมสัน (Hatim and Mason, 1997: 147) เห็นว่า ในการแปลเรื่องซึ่งเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ที่มีความจำเพาะกับวัฒนธรรมต้นทางนั้น ทำให้นักแปลไม่สามารถตีความได้มากนัก รวมทั้งการแปลที่ตรงตัวก็ไม่อาจสื่อความหมายตามเจตนาของผู้ส่งสาร จนในบางครั้งอาจขัดกับอุดมการณ์ของสังคมวัฒนธรรมปลายทางด้วย และเสนอการแปลโดยวิธีการประนีประนอม (mediation) ทางภาษา ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับนักวิชาการด้านศาสตร์การแปลตามแนวทางวัฒนธรรมศึกษา ที่มองว่างานแปลจะสะท้อนให้เห็นภาพแทนของงานเขียนต้นฉบับเพียงเท่านั้น อาจไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างสมบูรณ์ แต่จะมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ฮาติมและเมสันอาศัยแนวคิดทางภาษาศาสตร์ของไมเคิล ฮัลลiday ในเรื่องของหน้าที่และระบบของภาษาในการวิเคราะห์ภาษาระดับวาทกรรม โดยเชื่อว่าการพิจารณาในระดับบริบทแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบทมาสู่บริบทของตัวบท ซึ่งจะทำให้เห็นขอบของตัวบทและทำเนียบภาษา สิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่การค้นหาคำความหมายที่ปรากฏอยู่ในตัวบท ทั้งในระดับเสียง คำ ความ และแบบแผนในตัวบท

ส่วนการวิเคราะห์เพื่อมองหาเจตนาของตัวบท สัญญะต่างๆ ที่ปรากฏในตัวบทจะแสดงให้เห็นถึงแบบแผนของการใช้ภาษา ซึ่งปรากฏในรูปของชนบของตัวบทที่ใช้จริงในสังคม และมองเห็นถึงอุดมการณ์บางอย่างที่แฝงอยู่เมื่อพิจารณาในระดับวาทกรรม

ส่วนแนวคิดเรื่องอำนาจ ชูซาน บาสเน็ตต์ และองเดร เลอเฟอแวร์ (Bassnette and Lefevere, 1990) มองว่าการแปลเป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง และอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ปัจจัยทางวัฒนธรรมจะส่งผลกระทบต่อและสร้างข้อจำกัดในการแปล ทั้งในแง่ตัวบท ชนบ และประวัติศาสตร์ ผ่านการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจที่ครอบครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์ แนวความคิดนี้ถือว่าวรรณกรรมแปลเป็นส่วนหนึ่งของระบบวรรณกรรมซึ่งมีบทบาทหน้าที่เช่นเดียวกับวรรณกรรมระบบอื่นๆ ดังนั้นวรรณกรรมแปลจึงเป็นงานเขียนชิ้นใหม่ ที่ใช้ในการต่อสู้เพื่อช่วงชิงพื้นที่ในระบบ รวมทั้งอำนาจ ความคิดหรืออุดมการณ์ในสังคม นอกจากนั้น เลอเฟอแวร์ ยังกล่าวว่าผู้อุปถัมภ์จะส่งผลต่อการควบคุมอุดมการณ์มากกว่ารูปแบบการประพันธ์ (poetics) ของงานวรรณกรรม และอาจนับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีบทบาทต่อรูปแบบการประพันธ์มากกว่ากลุ่มวิชาชีพด้วย ผู้อุปถัมภ์นี้อาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียว ราชสำนัก กลุ่มการเมือง กลุ่มศาสนา หรือกลุ่มคน รวมทั้งสำนักพิมพ์ หรือวงการสื่อในรูปแบบต่างๆ ทั้งในแง่การผลิตและการกระจาย ผ่านปฏิบัติต่างๆ ของสถาบัน เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมและการเซ็นเซอร์ การวิพากษ์วิจารณ์ของนิตยสารหรือวารสารต่างๆ (Lefevere, 1992: 9)

มิลตันและแบนเดย์ (John Milton and Paul Bandia, 2009: 1) มองปัจจัยที่มีผลต่อการแปลในแง่ผู้กระทำการ (agents) โดยหมายความถึงบุคคลซึ่งมีหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างนักแปลและผู้ใช้งานแปลในปลายทาง โดยผู้กระทำการนี้อาจเป็นผู้ผลิต ผู้ปรับแก้ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เขียนคำนิยาม บรรณาธิการ ผู้ตรวจทาน และนักแปล นอกจากนั้น ยังรวมถึงผู้จ้างแปลและสำนักพิมพ์ด้วย รวมทั้งผู้กระทำการในมุมมองของซากร์ (อ้างถึงใน เฟิงอ้าง 1) ยังมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า 'ผู้อุปถัมภ์' ของเลอเฟอแวร์ ซึ่งผู้กระทำในงานแปล (agents of translation) นี้ เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการนำแนวคิดทางวรรณกรรมหรือปรัชญาใหม่ๆ เข้ามาสู่ระบบผ่านงานแปล โดยการแสดงอิทธิพลและการใช้อำนาจในทางวัฒนธรรมหรือทางการเมือง

มิลตันและแบนเดย์ ใช้แนวความคิดเรื่อง 'gate - keeper' หรือ 'ผู้รักษาประตู' ตามความคิดของปีแอร์ บูร์ดิเยอ ว่าผู้รักษาประตูมีหน้าที่ทำการคัดกรอง เพื่อมาอธิบายถึงผู้กระทำการว่า ผู้รักษาประตูจะทำหน้าที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองให้มากที่สุด ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น การนำแนวคิดบางอย่างจากต่างประเทศเข้ามาเพื่อต่อต้านแนวคิดหลักของสังคมในขณะนั้น หรือการแปลหนังสือยอดนิยายภาษาต่างประเทศก็เพื่อความอยู่รอดของนักแปล หรือรายได้ของสำนักพิมพ์ (เฟิงอ้าง 5 - 6) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของปีเตอร์ ฟอว์เซตต์ (Fawcette, 1995: 177 - 192 อ้างถึงใน Hatim and Munday, 2010: 201 - 204) ว่าตัวกระทำการต่างๆ จะแสดงอำนาจ (power play) ในรูปแบบและวิธี

การที่แตกต่างกัน โดยแม้ว่านักแปลจะมีอำนาจในการแยกกลุ่มผู้อ่านบางกลุ่มออกไปหรืออำนาจในการนำเสนองานแปลให้กับบางกลุ่มเป็นการเฉพาะได้ แต่นักแปลก็ต้องเผชิญกับการแสดงอำนาจจากตัวกระทำกรอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองบรรณาธิการ ฝ่ายตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและการเซ็นเซอร์ ซึ่งโดยเปรียบเทียบแล้ว นักแปลนับว่ามีอำนาจที่น้อยกว่ามาก บรรณาธิการและผู้ตรวจสอบมีอิทธิพลต่องานแปลในขั้นสุดท้ายของการผลิต โดยการตัดแต่งเพื่อความสละสลวยหรือการแต่งเติมเพื่ออรรถรส ซึ่งนักแปลแทบจะไม่มีโอกาสได้ตรวจสอบอีกเลยหลังจากส่งต้นฉบับ อย่างไรก็ตาม นักแปลที่มีชื่อเสียงอาจสามารถแสดงอำนาจในการต่อรองกับผู้ที่มีส่วนในการผลิต เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมได้

ความรู้ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์และอำนาจที่ส่งผลต่องานแปล ซึ่งสามารถมองเห็นได้ผ่านทางภาษาที่ใช้ในงานแปล โดยอาศัยเครื่องมือในการวิเคราะห์ในระดับวาทกรรมตามแนวคิดของฮาติมและเมสัน ทั้งในลักษณะแบบบนลงล่าง คือการพิจารณาในระดับบริบทแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบทมาสู่บริบทของตัวบท ซึ่งจะทำให้เห็นขอบของตัวบทและทำเนียบภาษา สิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่การค้นหาความหมายที่ปรากฏอยู่ในตัวบท ทั้งในระดับเสียง คำ ความ และแบบแผนในตัวบท ส่วนในการวิเคราะห์เพื่อมองหาเจตนาของตัวบทเป็นกระบวนการที่เกิดในลักษณะแบบล่างขึ้นบน รูปของขอบของตัวบทที่ใช้จริงในสังคมจะแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์บางอย่างที่แฝงอยู่ ซึ่งอาจแสดงออกเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน หรืออาจเป็นนามธรรมมากจนมองไม่เห็น (Hatim and Mason, 1997: 14 – 15)

นักวิชาการด้านศาสตร์การแปลตามแนวทางวัฒนธรรมศึกษา มองว่างานแปลจะสะท้อนให้เห็นภาพแทนของงานเขียนต้นฉบับแค่เพียงเท่านั้น อาจไม่สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างสมบูรณ์ แต่มีการใช้ภาษาที่เหมาะสมตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นการแปลเรื่องเพศซึ่งเป็นเรื่องอ่อนไหวและมีการควบคุมสูงในแต่ละวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักแปลจะต้องมีสามมิติยะทางภาษาและวัฒนธรรม (linguistico-cultural competence) รวมทั้งมีแนวคิดในเรื่องสิ่งต้องห้ามกับอุดมการณ์ (taboo and ideological assumptions) ในบทความเรื่อง On the Translation of Taboos ของ Zarah Davoodi (2009) เห็นว่า การแปลคำต้องห้ามซึ่งเป็นเรื่องที่มีความเฉพาะทางวัฒนธรรมสูงเป็นเรื่องยากและยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ปัจจุบันที่สำคัญประการหนึ่งในการแปลคำต้องห้าม คือการเข้าใจถึงวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและปลายทางเป็นอย่างดี

เรื่องเพศในสังคมไทย คนส่วนใหญ่มักเข้าใจและให้ความหมายถึงเรื่องความต้องการทางเพศ (sexual desire) หรือความรู้สึกทางเพศ (sexuality) (สุชาติ โสมประยูร 2535: 3) อันนำไปสู่การมองเรื่องเพศไปในทำนองพฤติกรรมที่เป็นอันตราย ไม่สุภาพ สกปรก และผิดปกติ จนกระทั่งเรื่องเพศกลายเป็นเรื่องซ่อนเร้น ควรพูดกันในที่ลับ ทำให้เรื่องเพศกลายเป็นสิ่งต้องห้ามไป โดยความเชื่อเรื่อง

เพศนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ยังคงถูกจำกัดให้เป็นเรื่องที่ไม่สมควรพูดหรืออาจพูดกันไม่ได้เฉพาะภายในครอบครัว รวมทั้งยังทำให้เป็นเรื่องเป็นเรื่องทางการแพทย์ เรื่องทางวิชาการ ซึ่งยิ่งทำให้การใช้ภาษาทั่วไปที่เกี่ยวกับเรื่องเพศกลายเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพ หรือต้องห้ามไป กระบวนการที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมและวัฒนธรรม จะทำให้เกิดการสร้างระบบบรรทัดฐาน (normative order) ในเรื่องเพศขึ้น โดยนอกจากจะนำหลักศีลธรรมและความถูกต้องเข้ามากำกับแล้ว ยังมีการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์อื่นๆ เข้ามากำกับกระบวนการนั้นด้วย

ธีรจิต ศึกษาเรื่องภาษาต้องห้ามในสังคมไทย โดยให้ความหมายของคำ 'ภาษาต้องห้าม' ว่าหมายถึง คำหรือข้อความใดๆ ที่ต้องห้ามหรือไม่สมควรที่จะกล่าวตามที่สังคมได้กำหนด โดยสังคมในที่นี้ได้แก่สังคมชนชั้นกลางและผู้มีการศึกษาที่พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ และสังเกตได้จากความลังเลในการใช้ภาษา ส่วนมากผู้ใช้ภาษาจะแทนคำต้องห้ามนี้ด้วยถ้อยคำที่เห็นว่าเหมาะสม (ธีรจิต ลีตระกูล, 2521: 11) นอกจากนี้ ธีรจิตยังพบว่ากรหลีกเลียงการใช้ภาษาต้องห้ามที่พบบ่อยคือ การใช้คำแทน (substitution) และเลี่ยงการแสดงออกโดยการละความ (deletion) โดย การใช้คำแทนอาจอยู่ในรูปคำยืมจากภาษาต่างประเทศ การใช้อุปลักษณณ์ หรือการใช้คำผวน การใช้คำแทนดังกล่าวอาจเรียกว่าการใช้คำรื่นหู (euphemism) เมื่อสถานที่และเวลาเปลี่ยนแปลงไปภาษาที่ต้องห้ามก็อาจเปลี่ยนไปด้วย

จากการศึกษาแนวทางการแปลถ้อยคำต้องห้ามของซารา ดาเวอดี (Davoodi, 2009) แบ่งวิธีการจัดการคำต้องห้ามโดย การใช้คำต้องห้ามในระดับเดียวกัน (taboo for taboo) การใช้คำรื่นหู (euphemism) หรือการเซ็นเซอร์ (censorship) ซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดโดยอาศัยการละความ แต่ในบางครั้งอาจไม่เหมาะสมหากเป็นคำที่สื่อความหมายสำคัญ ซึ่งอาจทำให้ความหมายของข้อความบิดเบือนไป วิธีการต่างๆ ดังกล่าวเป็นผลจากบรรทัดฐานทางภาษาซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่จำเพาะต่อสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคม (Baker, 1997: 164 อ้างถึงใน Vossoughi and Hosseini: 2) นอกจากนี้ ฟรานเชสกา บิลลิอานี ยังเห็นว่าการเซ็นเซอร์เป็นวาทกรรมหนึ่งซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยอุดมการณ์บางอย่างในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีอำนาจจากบางสถาบันมาจำกัดและควบคุม ภายใต้มาตรการทางภาษา วัฒนธรรม สุนทรียะ หรือภาวะเศรษฐกิจ เป็นผลให้มีการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก รวมทั้งการครอบงำความรู้และข้อมูลด้วย (Billiani, 2007: 1 – 2)

การเซ็นเซอร์สามารถแบ่งออกได้ตามวิธีการที่เป็นทางการ (formal censorship) และไม่เป็นทางการ (informal censorship) โดยวิธีที่เป็นทางการเป็นการกระทำผ่านทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ของสถาบัน หน่วยงาน หรือองค์กรซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป อาจกำหนดให้เป็นการบังคับหรือโดยสมัครใจ เช่น การห้าม การตรวจพิจารณา การปิดสถานประกอบการ การออกกฎหมาย การกำหนดข้อบังคับเพื่อควบคุมตัวเองของสื่อ ส่วนการเซ็นเซอร์

ที่ชีวิตที่ไม่เป็นทางการ เป็นการกระทำที่ไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมายรองรับ และในบางครั้ง อาจเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายด้วย เช่น การข่มขู่คุกคาม การทำร้าย ทำให้สูญหาย การรวมตัว ประท้วง หรือการเซ็นเซอร์ตัวเอง (กฤษดา, 2548: 62 – 64)

ตามความหมายของบิลลิอานี่ การเซ็นเซอร์ในงานแปลคือ รูปแบบการจัดการงานเขียนซ้ำ ของวาทกรรมบางอย่างโดยผู้กระทำการ (agent) หรือโครงสร้างหนึ่ง ที่มีต่อผู้กระทำกรอื่นหรือ โครงสร้างอื่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคัดกรองกระแสข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งตัวบท ในภาษาปลายทางมีแนวโน้มในการเซ็นเซอร์อยู่ตลอดเวลา ข้อมูลจากตัวบทต้นฉบับจึงเป็นเสียงที่ส่ง ออกมาภายใต้ตัวบทภาษาปลายทาง (Sturge, 2004 อ้างใน Billiani, 2007: 3) ผู้กระทำการ (agent) จะทำการจัดการในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตตัวบทโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปิดบัง (invisible) อำนาจ บางอย่างให้ดูเหมือนเรื่องปกติ ซึ่งในขณะเดียวกัน สิ่งที่เกิดขึ้นกลับยิ่งทำให้วัฒนธรรมต่างถิ่นปรากฏให้ เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (visibility) ในวัฒนธรรมปลายทาง (เพ็งอ้าง 3)

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยตรวจสอบการเซ็นเซอร์ที่เกิดขึ้นในงานแปล โดยอาศัยแนวคิดเรื่อง การเซ็นเซอร์ในงานแปลของเดนิส เมอร์เกิล (Merkel, 2005) ซึ่งสร้างความเข้าใจและแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ วาทกรรม การผลิตตัวบทในระดับต่างๆ การเผยแพร่ (ในรูปที่ซ่อนไว้) และ การคงอยู่ในพื้นที่ทางวัฒนธรรม รวมทั้งบรรทัดฐานที่ดำรงอยู่ในสังคม โดยอาศัยความคิดอันเป็น พื้นฐานจากกลุ่มนักวิชาการสำนักทฤษฎีพากซ์ และสำนักวัฒนธรรมศึกษา ได้แก่

1) มิเชล ฟูโกต์ มองว่าการเซ็นเซอร์อยู่ภายใต้โครงสร้างอำนาจที่มีอยู่ในทุกๆ ระดับทั้งที่ มองเห็นหรือจับต้องได้และไม่ได้ ซึ่งส่วนที่สามารถมองเห็นได้คือกฎระเบียบที่ถูกตั้งขึ้นโดยกลุ่มผู้มี อำนาจ (Foucault, 1977: 177, 187, 215 อ้างถึงใน เพ็งอ้าง 11 – 13)

2) อองเดร เลอเฟอแวย์ กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบวรรณกรรมแปล ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภายใน (professional) ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจารณ์ รวมทั้งนักแปล ซึ่งเป็นผู้กำหนดรูปแบบ และอุดมการณ์ของงานวรรณกรรม และปัจจัยภายนอก (patronage) เป็นอำนาจของสถาบันต่างๆ ที่ ควบคุมการอ่าน การเขียน การผลิตซ้ำ อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน กลุ่มศาสนา กลุ่มการเมือง รวมถึง สำนักพิมพ์ด้วย ซึ่งจะควบคุมอุดมการณ์ ฐานะ และสถานะของระบบวรรณกรรมแปล (Lefevere, 1992: 14 – 19)

3) กิดเดียน ตูรี ให้ความสำคัญกับเรื่องบรรทัดฐาน (norms) ของการแปลมีลักษณะที่ จำเพาะต่อสังคมและวัฒนธรรม และไม่เสถียร โดยเมื่อมีบรรทัดฐานใหม่จะมาแทนที่บรรทัดฐานเดิมได้ ในสถานการณ์ที่เหมาะสม ดังนั้นบรรทัดฐานต่างๆ จะเป็นสิ่งกำหนดกลไกการเซ็นเซอร์ (censorial mechanisms) โดยการพิจารณาของตัวผู้แปลเองว่าเป็นที่ยอมรับ และเป็นไปตามบรรทัดฐานของ สังคมและวัฒนธรรมหรือไม่ (Merkel, 2005)

4) ปีแอร์ บูร์ดิเยอ เสนอให้พิจารณาภายใต้ความรู้เรื่องนิจภาพ (habitus) และเรื่องแวดวง (field) โดยอธิบายว่า นิจภาพในเรื่องการเซ็นเซอร์ (structural censorship) จะเป็นโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางการกระทำ การรับรู้ การตัดสินใจ เสนอทางเลือกว่าสิ่งใดควรทำ หรือไม่ควรทำ สร้างระเบียบและเอกภาพให้กับการกระทำของกลุ่มปัจเจกที่อยู่ภายในโครงสร้างดังกล่าว

เมื่อพิจารณาถึงตัวบททั้งในส่วนของต้นฉบับและฉบับแปล นวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นจำนวนมากทั่วโลก อย่างไรก็ตามท่ามกลางกระแสความนิยมดังกล่าว หนังสือชุดนี้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นหนังสือที่มีความล่อแหลมทางเพศ ซึ่งบรรยายผ่านความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ฉากบางฉากที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศอย่างตรงไปตรงมาโดยผู้ประพันธ์ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครหลักที่ชื่อว่า แอนัสเตเซีย สตีล นักศึกษาเอกวรรณกรรมในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เธอเป็นหญิงสาวบริสุทธิ์และไร้เดียงสา เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้ได้พบกับคริสเตียน เกรย์ นักธุรกิจหนุ่มผู้ประสบความสำเร็จ จึงทำให้ทั้งสองเกิดความรักต่อกัน แต่ด้วยปมปัญหาในอดีตของคริสเตียนทำให้เขามีรูปแบบของความรักที่ไม่ปกติ และมีพฤติกรรมทางเพศในแบบที่เรียกว่า BDSM ส่วนความรักของแอนัสเตเซียที่มีต่อคริสเตียนทำให้เธอต้องยอมรับในความเป็นตัวตนของเขา

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของการประพันธ์ ได้แก่ 1) เรื่องเพศสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับการบริโภค นั่นคือการผลิตภายใต้ระบบอุตสาหกรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างกำไรสูงสุด ซึ่งผู้ผลิตมียุทธวิธีที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้า รวมทั้งการต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจในการครอบครองวัตถุ เงินตรา และอำนาจเชิงสัญลักษณ์ จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตซ้ำวัฒนธรรมในวิถีชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ซึ่งสามารถมองเห็นได้ทั้งจากการวิเคราะห์ระดับในตัวบทด้วย และ 2) เพศนอกกรอบในสังคมปัจจุบัน โดยนวนิยายเรื่องนี้ได้สื่อให้เห็นว่า เมื่อสังคมเคลื่อนเข้าสู่วัฒนธรรมบริโภค ความหมายของสิ่งต่างๆ ที่คนอาจเคยเห็นร่วมกันหรือมีเหมือนกัน ได้เคลื่อนไปสู่สภาวะที่มีความหลากหลายที่เรียกว่าพหุนิยม (pluralism) อันเนื่องมาจากชีวิตสังคมที่ถูกควบคุมน้อยลง สินค้าที่ถูกผลิตขึ้นอย่างฉับพลัน ทำให้คนมองว่าตนเองมีทางเลือกในชีวิตที่หลายหลายมากขึ้น ประเด็นข้อถกเถียงต่างๆ ในเรื่องความหลากหลายได้เคลื่อนตัวไปสู่จุดต่างๆ ในสังคม ไม่เว้นแม้แต่เรื่องของความหลากหลายทางเพศ

ส่วนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมปลายทางที่ส่งผลต่อผู้แปลและงานแปล ได้แก่กรอบการมองเรื่องเพศในสังคมไทย ซึ่งนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันยังคงถูกจำกัดได้ให้เป็นเรื่องที่ไม่สมควรพูด หรืออาจพูดกันได้เฉพาะภายในครอบครัว รวมทั้งยังทำให้เป็นเรื่องเป็นเรื่องทางวิชาการ เรื่องทางการแพทย์ ซึ่งยิ่งทำให้การใช้ภาษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศกลายเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพหรือต้องห้าม กระบวนการที่เกิดขึ้นภายใต้สังคมและวัฒนธรรมดังกล่าว ทำให้เกิดระบบบรรทัดฐาน (normative

order) ในเรื่องเพศขึ้น โดยนอกจากจะนำหลักศีลธรรมและความถูกต้องเข้ามากำกับแล้ว ยังมีการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์อื่นๆ เข้ามากำกับกระบวนการนั้นด้วย ซึ่งจากการสัมภาษณ์นั้นพบว่า ปีเลีย ผู้แปลนวนิยายเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* ได้แสดงมุมมองไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งผู้ใหญ่หรือผู้ซึ่งมีบทบาทในสังคมยังก้าวไม่ทันสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลให้ขาดแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และมักลงเอยด้วยการลงโทษเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นเหยื่อเหล่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อุดมการณ์ในการแปลและอำนาจที่ส่งผลต่อนักแปลจึงสามารถเห็นได้ผ่านภาษาที่ใช้ในการแปล รวมทั้งการบดบังบางอย่างที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นในภาษาแปลด้วย โดยฟรานเชสกา บิลลิอานี กล่าวว่า งานแปลซึ่งเป็นงานเขียนซ้ำของวาทกรรมบางอย่าง ผู้กระทำการมีจุดมุ่งหมายในการคัดกรองกระแสข้อมูลจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งมีแนวโน้มการเซ็นเซอร์ตลอดเวลา โดยการเซ็นเซอร์ในงานแปลเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายและลึกลับ มีปัจจัยกำหนดจากตัวบทต้นฉบับและตัวบทในภาษาปลายทาง ทำให้เกิดการจัดการควบคุมโดยผู้กระทำการในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตตัวบท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบดบัง อำนาจบางอย่างให้ดูเหมือนเรื่องปกติ (Billiani, 2007: 3)

จากการวิเคราะห์บทแปลเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* สามารถแสดงถึงอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบท และอำนาจของผู้กระทำการที่ควบคุมงานแปล โดยพิจารณาถึงปัจจัยภายในตัวผู้แปล ผ่านขอบและรูปแบบของการใช้ภาษา การเลือกใช้คำในการสื่อความหมายหรือการเซ็นเซอร์ในรูปแบบต่างๆ และการสัมภาษณ์นักแปล รวมทั้งปัจจัยภายนอกตัวบทต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบคุณค่า (value system) และชุดของความเชื่อ (set of beliefs) ที่มีอยู่ในตัวบท ได้ดังนี้

1) กลวิธีในการเซ็นเซอร์ภาษาต้องห้ามเรื่องเพศ

การเซ็นเซอร์ตัวเองเป็น กิจกรรมการสื่อสารประเภทหนึ่งของมนุษย์ ที่เป็นผลมาจากแรงกดดันภายนอก เช่น การที่นักหนังสือพิมพ์เลือกไม่นำเสนอเนื้อหาบางประเด็น เนื่องจากอาจมีปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเซ็นเซอร์ หรือ การที่นักเขียนแก้ไขภาษาหรือปรับเปลี่ยนมุมมองบางอย่าง เพราะอาจขัดกับแนวคิดหรือค่านิยมบางประการของสังคม ความขัดแย้งกันที่เกิดจากแรงกดดันภายนอกทั้งทางการสื่อสารหรือทางสังคมเหล่านี้ ทำให้นักแปลต้องใช้หลักจริยธรรม และหลักความถูกต้องตามอุดมการณ์ของตน ในการจัดการให้เนื้อหาที่มีความเหมาะสมตามวัฒนธรรมและรูปแบบการใช้ภาษาภายใต้อำนาจที่คอยกำกับอยู่ (Inghilleri, 2010a: 153 อ้างถึงใน Baker, 2005: 274)

ชีวอน บราวลีย์ (Brownlie, 2007: 206) กล่าวว่า ในการแปลเรื่องต้องห้ามทางเพศเป็นเรื่องที่ถูกควบคุมหรืออาจเป็นเรื่องต้องห้ามในสังคมวัฒนธรรม มีแนวโน้มที่จะถูกเซ็นเซอร์ในระดับต่างๆ เช่น

Public censorship หรือ Structural censorship และส่งผลให้เกิดการเซ็นเซอร์ตัวเอง (Self-censorship) ผ่านกลวิธีการแปรในรูปแบบต่าง ได้แก่ การละความ การแปลบางส่วน การแทนที่ การแปลเพิ่ม รวมทั้ง การลดระดับความแรงหรือการใช้คำรีนหู โดยคำศัพท์เรื่องเพศที่มีการเซ็นเซอร์ออกจากบทแปลเรื่อง *พิพตีเซดส์ออฟเกรย์* ได้แก่ 1) คำศัพท์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ เช่น การทำอรัลเซ็กส์ การถึงจุดสุดยอดทางเพศ การคุมกำเนิด การร่วมเพศ และ 2) คำศัพท์ที่เกี่ยวกับอวัยวะต้องห้าม โดยอาจใช้คำที่มีความหมายตรง หรือการสื่อความหมายถึงรูปร่าง ลักษณะ ตำแหน่ง หน้าที่ หรือผลลัพธ์

นันทพรกล่าวว่ แนวทางการแปลของตนยึดแนวทางการแปลแบบครบความ ยึดสมมูลภาพกับภาษาต้นทางเป็นสำคัญ และเชื่อว่ในการประพันธ์งานวรรณกรรม ผู้ประพันธ์ย่อมมีจุดมุ่งหมายในการเขียนเสมอ เพราะฉะนั้นการแปลจึงต้องยึดตามจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ไว้เสมอ อย่างไรก็ตาม ในการรักษาระดับความแรงของความหมายของคำที่ผู้แต่งต้องการสื่อ ซึ่งมักเป็นคำที่สื่อถึงอวัยวะเพศโดยตรงไปตรงมา คำประเภนี้ตัวผู้แปลจะแปลโดยการลดระดับความรุนแรงลงเพียงเท่านั้น จะไม่ละความหรือเซ็นเซอร์ออกไป ส่วนในระดับวลีหรือประโยค ผู้แปลกล่าวว่ตนแทบจะไม่มีการตัดออกเลยในการแปลครั้งนี้ และมองว่มีสาเหตุจากการบรรณาธิการมากกว่า

2) อำนาจที่ส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ในงานแปล

นันทพรกล่าวว่ ทราบกลไกการเซ็นเซอร์โดยรัฐอยู่บ้าง โดยกฎหมายที่สำคัญในการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่พระราชบัญญัติสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งกำหนดว่จะต้องไม่เนื้อหาที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีลธรรมอันดีของประชาชน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจว่เนื้อหาประเภทใดหรือการใช้ภาษาในระดับใดจึงว่ถือว่มีผลกระทบต่อศีลธรรมอันดีงามของประชาชน นับเป็นสิ่งที่ยากสำหรับผู้ปฏิบัติ เพราะไม่มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งไม่มีการให้คำนิยามของคำว่ศีลธรรมอันดีของประชาชนว่คืออะไร และมองว่ปัจจัยดังกล่าวไม่ใช่ปัจจัยหลักในการตัดสินใจแปลหรือกลวิธีในการแปล

การเซ็นเซอร์ในระดับรัฐ อาจกระทำผ่านกฎหมายหรือไม่ก็ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องบุคคลและศีลธรรม เช่น สื่อที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล กระทบต่อสุขภาพและอนามัย ศีลธรรม หรือการดูถูกทางชาติพันธุ์ (กฤษดา, 2548: 71 – 73) การเซ็นเซอร์ในระดับข้างต้นส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ในระดับสถาบัน โดยสถาบันที่สามารถดำเนินการเซ็นเซอร์ได้อาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร เช่น นายทุน นักการเมือง ผู้สนับสนุนด้านเงินทุน สำนักพิมพ์ ผ่านทางนโยบายของการผลิตสื่อ โดยเฉพาะ นายทุนหรือผู้ลงทุนจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายของสื่อทั้งในรูปแบบและเนื้อหา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการแสวงหากำไร จนในบางครั้งอาจละเลยต่อความรับผิดชอบต่อสังคมไป

การเซ็นเซอร์ที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอกดังกล่าวข้างต้น นั้นทพพรเห็นว่ามีส่วนสำคัญมากที่สุดที่ทำให้เกิดการเซ็นเซอร์ในงานแปล ทั้งในแง่สำนักพิมพ์ และบรรณาธิการงานแปล โดยมีการควบคุมในระดับสำนักพิมพ์ผ่านนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน เพื่อรักษาชื่อเสียงและสถานะของสำนักพิมพ์ และการเซ็นเซอร์ที่เกิดขึ้นในงานแปลชิ้นนี้ บรรณาธิการงานแปลน่าจะมีส่วนสำคัญที่สุด ซึ่งมีผลต่อทั้งกระบวนการจ้างแปล การแปล และขั้นตอนหลังการแปล เช่น นักแปลจะต้องผ่านการทดสอบจากทางสำนักพิมพ์โดยมีบรรณาธิการเป็นผู้คัดกรองสำนวนที่มีความเหมาะสมของนักแปล การกำหนดแนวทางการแปลรวมทั้งการไม่แปลในเบื้องต้นก่อนเริ่มลงมือแปลโดยบรรณาธิการ รวมทั้งสิทธิของบรรณาธิการในการปรับแก้ หรือตัดทอนในส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสมหลังจากส่งต้นฉบับแปล

3) อุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านวาทกรรม

กลวิธีการเซ็นเซอร์ที่เกิดขึ้นในนวนิยายแปลเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* นับเป็นปฏิบัติการทางวาทกรรมที่แฝงด้วยอุดมการณ์ของผู้มีอำนาจซึ่งแสดงออกในรูปวิถีปฏิบัติในสังคมวัฒนธรรม โดยอุดมการณ์ที่ครอบงำความคิดเรื่องเพศในสังคมไทยนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไทย รวมทั้งอุดมการณ์เรื่องเพศในกรอบความรู้ทางวิชาการที่ได้รับจากโลกตะวันตก แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยความก้าวหน้าทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้แนวคิดและทัศนคติในเรื่องเพศของคนในสังคมไทย ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนไปได้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในโลกปัจจุบัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่องเพศกับการเซ็นเซอร์ : การแปลภาษาต้องห้ามในนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนา (Descriptive study) ตามแนวทางวัฒนธรรมศึกษาในศาสตร์การแปล โดยการมองหาปัจจัยด้านอุดมการณ์และอำนาจจากสถาบันต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ งานแปล การศึกษาและวิจัยตามแนวทางดังกล่าวยังมีไม่มากนักในประเทศไทย โดยแพรว จิตติพลังศรี กล่าวไว้ว่า ศาสตร์การแปลในประเทศไทยยังเน้นการศึกษาและวิจัยกลวิธีการแปล รวมทั้งการแก้ปัญหาในการแปลมากกว่าประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อ งานแปล (แพรว จิตติพลังศรี, 2555: 1) ส่งผลให้การศึกษาชิ้นนี้ต้องอาศัยแนวคิดและข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆ ของต่างประเทศ โดยเฉพาะงานวิจัยของโลกตะวันตก ซึ่งในบางครั้งปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากบริบทของสังคมไทย อาจทำให้ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามแนวคิดที่ใช้ในการอ้างอิง

ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับปัจจัยจำกัดบางประการของตัวผู้วิจัยเอง ทำให้การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ยังมีข้อผิดพลาดเนื่องจากยังขาดข้อมูลในเชิงประจักษ์ อีกทั้งปัจจัยต่างๆ ใน

โครงสร้างของระบบสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งระบบวรรณกรรม ที่มีจำนวนมากและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในระดับที่ลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1) จากผลการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าอุดมการณ์ในสังคมส่งผลให้อำนาจต่างๆ ควบคุมการใช้ถ้อยคำต้องห้าม ซึ่งได้แก่ปัจจัยภายนอกงานแปลอันได้แก่อำนาจรัฐ รวมทั้งสถาบันต่างๆ ในสังคม และปัจจัยภายในงานแปลเอง โดยผู้วิจัยเน้นการวิจัยปัจจัยภายในในส่วนของตัวผู้แปลและในบริบทนอกตัวบทอันส่งผลให้เกิดการใช้ภาษาและการเซ็นเซอร์ในฉบับแปล อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ นันทพร ปิเลีย ผู้แปลมองว่าบรรณาธิการมีส่วนสำคัญมากกว่านักแปลในการใช้ภาษาแปล ดังนั้น การศึกษาแนวคิดเรื่องบรรณาธิการกับการเซ็นเซอร์ในงานแปลน่าจะให้คำตอบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่า บริบททางสังคมและวัฒนธรรมใดที่ส่งผลต่อการเซ็นเซอร์ในงานแปลของบรรณาธิการ

2) ตามที่เจอร์ามี มันเดย์ (Jeremy Munday, 2007: 119) กล่าวว่า การวิเคราะห์ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอำนาจและอุดมการณ์ โดยอาศัยเครื่องมือในการวิเคราะห์ภาษาคือ ทฤษฎีไวยากรณ์ระบบ – หน้าที่ ของไมเคิล ฮัลลiday การสำรวจจากคลังคำที่มีการใช้อยู่ในสังคมภาษานั้นๆ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงรูปภาษาที่มีการใช้อยู่จริง รวมทั้งการศึกษาโดยใช้แนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์ แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาของผู้วิจัย ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ปริบททั้งหมดเพื่อหาอัตราส่วนของประเภทของคำ วลี หรือประโยคที่มีการเซ็นเซอร์ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ตามแนวทางภาษาศาสตร์ของฮัลลidayได้ ส่งผลให้การศึกษาี้ยังเป็นการศึกษาในเชิงพรรณนาเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาตามแนวทางภาษาศาสตร์ของฮัลลiday อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ จะทำให้เห็นถึงอุดมการณ์และอำนาจในสังคมภาษานั้นได้อย่างน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3) จากการสำรวจกระแสตอบรับนวนิยายแปลเรื่อง *พิพัตต์เซตส์ออฟเกรย์* จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลายๆ แหล่ง พบว่ากระแสตอบรับมักเป็นไปในแง่กลวิธีการแปลที่มีการเซ็นเซอร์มากเกินไป มากกว่าการถกเถียงในเรื่องการแปลได้ตรงความหมายตามต้นฉบับ โดยผู้ที่ต้องตกเป็นจำเลยสำคัญก็คือตัวนักแปล ในขณะที่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการผลิตงานแปลมักไม่ได้มีเพียงแคตัวนักแปล โดยจากการศึกษาของเจมส์ เซนต์ อองเดร พบว่า กระบวนการแปลในโลกตะวันออกนับตั้งแต่อดีต เป็นกระบวนการแปล collaborative และ multi – stage process (James St. André, 2010: 71) ดังนั้น การศึกษาในแนวประวัติศาสตร์ของการแปลจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถแสดงให้เห็นถึงบุคคล รูปแบบ ปัจจัย อุดมการณ์ และอำนาจที่มีผลต่องานแปลได้ ซึ่งอาจนำไปสู่สถานะที่เหมาะสมและความชอบธรรมของนักแปลได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤษฎดา เกิดดี. (2548). *การเซ็นเซอร์*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- กฤตยา อาชวนิจกุล, กนกวรรณ ธาราวรรณ. (2548). "การเมืองเรื่องเพศ และร่างกายผู้หญิง: เอดส์
แห่ง ความรุนแรง และหญิงรักหญิง" ใน *เพศสถานะ และเพศวิถีในสังคมไทย*. อมรา พงศาพิชญ์
บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ, สมสุข หินวิมาน. (2553). *สายธารนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการ
สื่อสาร*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). "ทฤษฎีการสื่อสารตามทัศนะของสำนักทฤษฎีวิพากษ์" หน้า 1-70. ใน
ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- การุญญ์ พนมสุข. (2549). *การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะในบทละครของวรรณกรรมไทย*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แก้วใจ จันทร์เจริญ. (2533). *คำร่ำในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิระพรรษ์ บุญเกียรติ. (แปล, 2540). "การแปลคือการถ่ายทอดความหมายมิใช่การถ่ายภาษา,"
หน้า 1-43. ใน *ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ จาก Transcoder ou
Réexprimer?* ของ Marianne Lederer. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑาพรรณ ฝดุงชีวิต. (2550). *วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวรัตน์ เขิดชัย. (2545). "บทบาทและหน้าที่ของสื่อสิ่งพิมพ์" หน้า 219-237. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์. (2555). *สัณวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2551). *หนังสือโป๊ตลาดล่าง: ความรู้ มายาคติ และจินตนาการในเรื่องเพศ*.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความรู้เรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและ
การนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่งานวิชาการ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดลนา โง่นใจรักษ์. (2546). *การวิเคราะห์อุปักษ์ณ์เรื่องเพศในห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต*.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โตมร ศุขปรีชา. (2545). *เรื่องรักของบางเรา : สำรวจเรื่องเพศในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ กข.

ทองทิพย์ พูลลาภ. (2555). "การวิเคราะห์ตัวบท," หน้า 1-25. ใน *คู่มือการศึกษาศุติวิชาหลักการแปล*.

นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2554). "ทฤษฎีอุปักษ์ณ์ตามแนวคิดแบบดั้งเดิมและแนวคิดแบบใหม่" ใน *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. (ปี16 ฉบับ 5), หน้า 838-845.

ธนะชัย มีผดุง. (2539). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและเผยแพร่วัตถุหรือสิ่งของ*

ลามก. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพพร ประชากุล. (แปล, 2540). "การแปล: จากปฏิบัติสู่ทฤษฎี," หน้า 72-103. ใน *ศาสตร์การแปล:*

รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ จาก De l'experience aux Concepts ของ Danica Seleskovitch. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นราภรณ์ หะวานนท์, กิตติกร สันคติประภา และคณะ. (2554). *การสร้างความคิดเรื่องเพศใน*

วัฒนธรรมบริโภค. กรุงเทพฯ: บริษัท เอเอ็นทีอออฟฟิศเอ็กเพรส จำกัด.

นันทพร ปีเลย์ (แปล, 2556). *พีฟต์เซดส์ออฟเกรย์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์

แอนด์พับลิชชิงจำกัด.

พลเทพ วิริยะสถาพร. (2554). "เรตติ้งสื่อสิ่งพิมพ์กับอนาคตวงการหนังสือ" ใน *หนังสือ*. (ปี 9 ฉบับ 41),
หน้า 209-222.

พิพัฒน์ พสุธารชาติ. (2553). *รัฐกับศาสนา บทความว่าด้วยอาณาจักร ศาสนจักร และเสรีภาพ*. พิมพ์

ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.

แพรว จิตติพลังศรี. (2556). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการแปลกับวัฒนธรรมศึกษา*

หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาณินี กิจพอคำ. (2554). "แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย" หน้า 32-34. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา*

กฎหมายและจริยธรรมด้านนิติศาสตร์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มณีรัตน์ สวัสดิวัฒน์ ณ อยุธยา. (2555). "ศาสตร์ และนวัตกรรมการแปล," หน้า 1-78. ใน *เอกสาร*

ประกอบการ สอนชุดวิชาทักษะการแปลภาษาอังกฤษ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรรณภา แสงอร่ามเรือง. (2552). *ทฤษฎีและหลักการแปล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันวิสา กาญจนารมย์. (2553). *แนวทางการแปลคำต้องห้ามในภาพยนตร์เรื่อง American Pie American Pie 2 และ American Wedding*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการแปล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. (2545). *การแปลวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรังรอง บุญนุช. (2555). "Culture language and Personality". ใน *คู่มือการศึกษาชุดวิชาการ สื่อสารระหว่างวัฒนธรรม*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2549). *อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภนิธย์ วงศ์ทางสวัสดิ์. (2552). "จากบก. ถึงบล็อกเกอร์: บทบาทผู้เฝ้าประตูที่อาจถูกปฏิรูป?" ใน *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. (ปี 29 ฉบับ 4), หน้า 209-222.
- สมสุข หินวิมาน. (2557). "ทฤษฎีสำนึกวัฒนธรรมศึกษา" หน้า 1-72. ใน *ประมวลสาระชุดวิชา ปรัชญา นิเทศศาสตร์ และทฤษฎีการสื่อสาร*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุกัญญา สุดบรรทัด. (2554). "แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมของสื่อมวลชน" หน้า 1-22. ใน *เอกสารการสอน ชุดวิชา กฎหมายและจริยธรรมด้านนิเทศศาสตร์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุชาติ โสมประยูร. (2525). *เพศศึกษา = sexuality education*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช (2555). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียา รัตนกุล. (2555). *อรรถศาสตร์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภาวดี โกมารทัต. (2556). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการประเมินและบรรณาธิกรงานแปล*. หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อุรุวัฒน์ เขาจारी. (2545) *การแปลนวนิยายเรื่อง The Color Purple : ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา*. สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการแปล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- ai-Qinai, Jamal. (2005). *Manipulation and Censorship in Translated Texts*. Retrieved from the World Wide Web: http://www.aieti.eu/pubs/actas/II/AIETI_2_JQ_Manipulation.pdf on June 2015.
- Allan, Keith and Burridge, Kate. (1991). *Euphemism & Dysphemism: Language used as a Shield and Weapon*. Oxford: Oxford University Press.
- Allan, Keith and Burridge, Kate. (2006). *Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- André, James St..(2010). "Lesson from Chinese History: Translation as a Collaborative and Multi-Stage Process" In *Traduction, Terminologie, Redaction*, vol. 23, no. 1, pp 71-94.
- Baker, Mona (ed). (2011). *In Other Words: A course book on translation*, 2nded. London & New York: Routledge.
- Bandia, Paul and Milton, John (ed). (2009). "Introduction: Agents of Translation and Translation Studies," pp. 1-18. In *Agents of Translation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamin Publishing.
- Billiani, Francesca (ed). (2007). "Assessing Boundaries-Censorship and Translation: Introduction," pp. 1-25. In *Mode of Censorship and Translation: National Contexts and Diverse Media*. Manchester & New York: St. Jerome.
- Brownlie, Siobhan. (2007). "Examining Self-Censorship: Zola's Nana in English Translation," pp. 206-234. In Francesca Billiani (ed), In *Mode of Censorship and Translation: National Contexts and Diverse Media*. Manchester & New York: St. Jerome.
- Cheung, Andy. (2013). "A History of Twentieth Century Translation Theory and Its Application to Bible Translation" in *Journal of Translation*. Vol. 9, No. 1, pp. 1-15.
- Cunico, Sonia and Munday, Jeremy (ed). (2007). "Encounter and Crashes: Introduction to Translation and Ideology," In *The Translator*, Vol. 13, No. 2, pp. 141-169.
- Davoodi, Zarah. (2009). *On the Translation of the Taboos*. Retrieved from the World Wide Web: <http://www.translationdirectory.com/articles/article2052.php> on June 2015.

- Delisle, Jean. (1980). *Translation: An Interpretative Approach*. Translated from French by Patrica Logan and Monica Creery. Ottawa: University of Ottawa press, 1988.
- E L James. (2013). *Fifty Shades Darker*. London: Arrow Books.
- Fairclough, Norman. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London & New York: Longman Group limited.
- Halliday, M.A.K. and Matthiessen, Christian. (2004). *An Introduction to Functional Grammar*, 3rd ed. London: Hodder Education, an Hachette UK company.
- Hatim, Basil and Mason, Ian. (1990). *Discourse and the Translator*. London & New York: Longman Group limited.
- (1997). *The Translator as Communicator*. London & New York: Routledge.
- Hatim, Basil and Munday, Jeramy. (2010). *Translation: An Advance Resource Book*. London & New York: Routledge.
- Herman, Theo. (2007). "Irony's echo" in *The Conference of the Tongues*. Manchester: St. Jerome.
- Inghilleri, Moira. (2005). "The sociology of Bourdieu and the construction of the 'object' In Translation and Interpreting studies" In *The Translator*, vol. 11, no. 2, pp. 125-145.
- Lefevere, André. (1992). *Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Frame*. London & New York: Routledge.
- Leetrakul, Dhirajit. (1978). *Linguistic Taboo in Thai*. Master Thesis, Mahidol University.
- Merkel, Denise. (2005). *External and Internal Pressure on the Translator: Relationship to Censorship*. Retrieved from the World Wide Web: <http://www.ailec-icla.org/2004/Denise%20Merkle.doc>. on June 2015.
- Munday, Jeramy. (2007). "Translation and Ideology: A Textual Approach," In Mona Baker (ed), *The Translator*. Vol. 13, No. 2, pp. 195-217.
- (2012). *Introduction Translation Studies: Theories and Applications*, 3rd ed. London & New York: Routledge.
- Nord, Christiane. (2005). *Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. New York: Rodopi.

- Núñez, Kenneth J.. (2012). "Literary Translation as an Act of Mediation between Author and Reader" in *Estudios de Traducción*. Vol. 2, pp. 21-31.
- Salamm-Carr, Myriam (2001). "Interpretive Approach," pp. 112-114. In Mona Baker (ed.), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. New York: Routledge.
- Santaemilia, José (ed). (2005). "The Translation of Sex/The Sex of Translation," pp. 117-136. In *Gender, Sex and Translation: The Manipulation of Idea*. Manchester: St. Jerome.
- (2009). "The Translation of Sex-Related Language: The Danger(s) of Self-Censorship(s)," pp. 221-252. In *Gender, Sex and Translation: The Manipulation of Idea*. Manchester: St. Jerome.
- Thanjitt, Supaneewan. (1978). *Verbal Taboo in Thai*. Master Thesis, Mahidol University.
- Toury, Gideon. (2004). "The Nature and the Role of Norm in Translation," pp. 205-218. In Venuti, Lawrence (ed). *The Translation Studies Reader*. New York: Routledge.
- Venuti ,Lawrence. (1995). *The Translator's Invisibility A History of the Translation*, 2nd ed. London & New York: Routledge.
- (ed), (2004). *The Translation Studies Reader*. London & New York: Routledge.
- Vermeer, Han J.. (1996). *A Skopos Theory of Translation (Some arguments for and against)*. Heidelberg
- Vossoughi, Hossein and Hosseini, Zohre Etemad. (2011). "Norm of Translating Taboo Words and Concepts from English to Persian after Islamic Revolution in Iran" In *Journal of Language and Translation*. Vol. 3, No. 2, pp. 1-6.
- Webster's Encyclopedia Unabridged Dictionary of English Language*. (1994). New York: Gramercy Books.
- Xiaoyan, Du. (2012). "A Brief Introduction of Skopos Theory" in *Theory and Practice in Language Studies*. Vol. 2, No. 10, pp. 2189-2193.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

<http://amarin.com/corp/home.aspx> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558

<http://danineworm.wordpress.com/2013/05/12/fifty-shades-of-grey/> สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2557

<https://en.wikipedia.org/wiki/BDSM> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2558

<http://fiftyshadesofgrey.wikia.com/wiki/Category:Characters> สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558

<https://th-th.facebook.com/TU-Translation-Seminar-2014-577410732351879/> สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558

<http://thai.cri.cn/247/2012/05/02/225s197578.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558

<http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=workingwoman&group=1&month=02-2014&date=23> สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558

<http://www.buzzfeed.com/caseygueren/ultimate-guide-to-bdsm#.rdn4JaQEW> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2558

<https://www.facebook.com/supawadeeko> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558

<http://www.forbes.com/site/jeffbercovici/2013/08/12/the-world-top-earning-authors-with-50-shades-e-l-james-debut-at-no-1/#14638f044feb> สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558

<http://www.magazinedee.com/information/informationpreview.php?id=4&subid=20> สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558

<http://www.metalbridges.com/fifty-shades-of-grey/> สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2558

<http://www.telegraph.co.uk/culture/books/100533/Fifty-Shades-of-Grey-becomes-contraband-hit-in-China.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2559

http://www.thaiwriter.org/intv_pechyupa.htm สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558

http://www.tkpark.or.th/tha/tk_news_detail/209/TK-Reading-Club สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558

<http://www.translationdirectory.com/articles/article2052.php> สืบค้นเมื่อ มีนาคม 2558

<https://www.youtube.com/watch?v=GbhY1QoOpC8> สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2558

ภาคผนวก ก

ระเบียบวิธีการสัมภาษณ์และบทสัมภาษณ์

1. ระเบียบวิธีการสัมภาษณ์

1.1 การเตรียมการสำหรับการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การศึกษาแนวคิดเรื่องภาษาต้องห้ามเรื่องเพศและการเซ็นเซอร์ การวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James และฉบับแปลเรื่อง *ฟฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* โดยนันทพร ปิเลย์ แล้วจึงนำมาประมวลเพื่อตั้งคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัย

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์เพื่อ ตรวจสอบผลจากการศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดต่างๆ รวมทั้งผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีและแนวความคิดดังกล่าวว่า ในทางปฏิบัติแล้ว การแปลภาษาต้องห้ามเรื่องเพศนั้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งขึ้นไว้หรือไม่

1.3 การนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ ในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการนัดหมายนักแปลผ่านทางสำนักพิมพ์ เนื่องจากเห็นว่าทางสำนักพิมพ์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หนังสือนวนิยายเรื่อง *ฟฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* โดยได้ส่งจดหมายขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักพิมพ์โรส ซึ่งได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจาก คุณภริชญา อุดนี้ ณ อยุธยา บรรณาธิการบริหาร ฝ่ายหนังสือเล่มกลุ่มพิคชั่น ในการนัดหมายนักแปล

1.4 อุปกรณ์ในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้อุปกรณ์ในการสัมภาษณ์ได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ iphone 6 ในการบันทึกเสียงและบันทึกภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

1.5 การดำเนินการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์คุณนันทพร ปิเลย์ โภธารามิก ผู้แปลนวนิยายเรื่อง *ฟฟตี้เชดส์ออฟเกรย์*

ในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ร้าน Flour Shoppe ในบริเวณห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาลาดพร้าว โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง (14.00 น. - 15.00 น.) ในการนี้ ยังได้รับข้อมูลการทำงานบางส่วนของคุณนันท์พรจากคุณเวร็ส โพธารามิก (สามี) ซึ่งเป็นนักแปลและมีผลงานแปลเรื่อง *รีพับลิก* ของเพเลโต อีกด้วย

2. คำถามสำหรับการสัมภาษณ์

คำถามที่ 1 : ประวัติส่วนตัวของผู้แปล ทั้งในเรื่องภูมิปัญญา การศึกษา สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่อาศัยและเติบโต

คำถามที่ 2 : ประวัติการทำงาน และประสบการณ์ในการแปลงานโดยทั่วไป ก่อนที่จะได้รับการจ้างแปลนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James

คำถามที่ 3 : หลักการในการแปลงานวรรณกรรมทั่วไป รวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับต้นฉบับ สมมูลภาพของบทแปล และความสำคัญของวัฒนธรรมปลายทาง

คำถามที่ 4 : จากการสืบค้นข้อมูลในเบื้องต้น ทราบว่าก่อนจะเริ่มแปลแปลนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James ผู้แปลมีการค้นคว้าเกี่ยวกับแนวทางการเขียน การแปลวรรณกรรมประเภทเดียวกันนี้ มาด้วย ข้อมูลที่ได้ส่งผลต่อแนวทางการแปลวรรณกรรมเรื่องนี้หรือไม่อย่างไร

คำถามที่ 5 : ในฐานะที่ผู้แปลจบการศึกษาในสาขาการแปลมาโดยตรง ทฤษฎีและความรู้ต่างๆ มีผลต่อหลักการแปล กลวิธีการแปล หรือ จริยธรรมในการแปลอย่างไร มากน้อยเพียงใด

คำถามที่ 6 : ผู้แปลเคยทราบเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์มาก่อนหรือไม่ ทั้งในแง่กฎหมาย และสถาบันหรือองค์กรในภาคสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

คำถามที่ 7 : เนื่องจากนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ของ E.L.James ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากว่ามีเนื้อหาที่สื่อถึงเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา จนอาจถูกมองว่าเป็นเรื่องต้องห้ามที่ไม่ควรพูดกันในสังคม ผู้แปลมีกลวิธีในการแปลเรื่องต้องห้ามนี้หรือไม่อย่างไร

คำถามที่ 8 : ในบทแปลเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* มีการเซ็นเซอร์หรือการละความออก ทั้งในระดับคำ วลี ประโยค หรือในระดับหลายๆ ย่อหน้าด้วย มีปัจจัยทางภาษาใดบ้างที่เป็นปัจจัยตัดสินในการละความออกดังกล่าว

คำถามที่ 9 : บรรณาธิการสำนักพิมพ์ได้ให้แนวทางการแปลในเบื้องต้นก่อนลงมือแปลอย่างไร และหลังจากแปลแล้ว บรรณาธิการมีบทบาทมากน้อยเพียงใดในบทแปลของผู้แปล เช่น การปรับแก้ หรือการเซ็นเซอร์ออกเพิ่มเติม ทั้งโดยที่ผู้แปลทราบและไม่ทราบก่อนที่จะเห็นฉบับที่ตีพิมพ์

คำถามที่ 10 : ผู้แปลประเมินว่าเนื้อหาส่วนที่มีการแปลแบบละความหรือการเซ็นเซอร์ในนวนิยายเรื่องนี้ มีสาเหตุจากการตัดสินใจเลือกแปลของตัวเองหรือเป็นการตัดออกโดยผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

การพิมพ์ เช่น บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ หรือเจ้าของสำนักพิมพ์ มากน้อยเป็นอัตราส่วนประมาณเท่าใด

คำถามที่ 11 : มุมมองที่มีต่อเรื่องเพศในสังคมไทย รวมทั้งเพศนอกรอบซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม

คำถามที่ 12 : ในฐานะที่นักแปลเป็นหนึ่งในสาขาวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญทางภาษา ผู้แปลคิดว่านักแปลมีบทบาทในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร ทั้งในแง่ของการรักษาวัฒนธรรมที่สังคมยอมรับหรือการเปิดแง่มุมใหม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจสังคม

3. บทสัมภาษณ์

บทสนทนาต่อไปนี้เป็นบทสัมภาษณ์คุณนันทพร ปิเลย์ โภธาธามิก ผู้แปลนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* ซึ่งประพันธ์โดย E.L.James โดยทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 14.00 น. – 15.00 น. ณ ร้าน Flour Shoppe ในบริเวณห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาลาดพร้าว

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา 14.00 น.

ผู้วิจัย: สวัสดีครับคุณนันทพร ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณที่สละเวลามาเพื่อให้สัมภาษณ์ในวันนี้ การสัมภาษณ์ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ในโครงการวิจัย และนำเสนอเป็นสารนิพนธ์ตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการแปล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขออนุญาตเรียกพี่ปิเลย์นะคะ

คุณนันทพร: คะ ยินดีค่ะ

ผู้วิจัย: ขออนุญาตเข้าสู่คำถามแรกเลยนะคะ อยากให้ช่วยเล่าประวัติส่วนตัวสักเล็กน้อย ทั้งในเรื่องภูมิลาเนา การศึกษา และสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่เติบโตมา

คุณนันทพร: เป็นคนกรุงเทพฯ ตั้งแต่กำเนิดค่ะ แต่ไม่ทราบว่าจะมีผลหรือเปล่าที่ว่าเราไม่มีเชื้อไทยเลย คือ พ่อเป็นลูกครึ่งแขกกับมอญ ส่วนแม่เป็นคนจีนไหหลำ พบกันและแต่งงานกันที่เมืองไทย คนที่มาเจอเราส่วนใหญ่ก็มักจะถามว่าเป็นคนใต้หรือเปล่า อิสลามใช่ไหม พูดไทยได้หรือเปล่า สำหรับการศึกษาก็จบจากคณะอักษรศาสตร์ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทคะ โดยจบปริญญาโทสาขาการแปลและการล่าม

เริ่มรู้สึกอยากเป็นนักแปลตั้งแต่สมัยเรียน ตอนเรียนวิชาการแปลในชั้นปีที่ 3 พอเรียนแล้วก็รู้สึกชอบและตั้งใจว่าจะต้องเป็นนักแปลให้ได้ พอจบมาก็ได้มาเป็นนักแปลในบริษัทเลย โดยเป็นการแปลข่าวแบบสรุปข่าวสำหรับผู้บริหารซึ่งรวบรวมจากหนังสือพิมพ์ หนังสือ นิตยสารต่างๆ คล้ายๆ กับเลขชาติตัดข่าวที่สำคัญๆ เกี่ยวกับบริษัทตัวเอง คู่แข่ง ทำอยู่นานพอสมควร ช่วงนั้นก็ได้มาเรียนต่อปริญญาโทที่สาขาการแปลและการล่ามไปด้วย

ผู้วิจัย: ขอย้อนกลับไปช่วงวัยเด็กหรือวัยเรียนสักหน่อยครับ ทราบว่าพี่ปีเลย์เป็นคนที่รักการอ่านอยู่แล้ว เป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือประเภทไหน และมีแรงจูงใจอย่างไร

คุณนันทพร: โชคดีที่ตัวเองเติบโตมาในครอบครัวที่รักการอ่าน มีคุณป้าที่ชอบอ่านและสะสมหนังสือ ช่วงปิดเทอมจะมีความสุขมาก เพราะจะได้ไปรื้อตู้หนังสือแล้วก็นั่งอ่านเป็นวันๆเลย ส่วนคุณพ่อและคุณแม่ก็ส่งเสริมให้อ่านหนังสือแต่จะมีการคัดเลือกหนังสือให้อ่าน เช่น อาจจะมีฉากที่โหดเกินไปสำหรับเด็ก หรือหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ก็จะไม่ให้อ่าน ท่านมักจะซื้อหนังสืออ่านเล่นเล่มเล็กๆ ขององค์การการค้าของครุสภา หรือหนังสือประเภทประวัติศาสตร์หรือกลอนมาให้อ่าน บางครั้งเวลาเรานั่งอ่านหนังสือ ไม่ได้ช่วยทำงานบ้านท่านก็ไม่ว่าอะไร และบอกว่าการอ่านหนังสือมีประโยชน์ถ้าอยากอ่านก็ให้อ่านไป นอกจากนั้น คุณป้ามักจะอ่านหนังสือให้ฟังก่อนนอนเพื่อกล่อมให้หลับ เรียกได้ว่าเติบโตมาในครอบครัวที่รักการอ่าน รวมทั้งแต่ละท่านมักจะอ่านหนังสือที่เขียนด้วยภาษาที่เรียบง่ายดี ไม่ค่อยเจอหนังสือที่ใช้ภาษาแปลกๆ มีอยู่ช่วงหนึ่งชอบอ่านการ์ตูนญี่ปุ่น ผู้ใหญ่คัดกรองแล้วก็ไม่ว่าอะไร เพราะถือว่าอ่านหนังสือ

ผู้วิจัย: ขออนุญาตเรียนถามถึงอาชีพของคุณพ่อคุณแม่ครับ

คุณนันทพร: คุณพ่อเปิดร้านขายเครื่องเขียนค่ะ ส่วนคุณแม่รับทำกล่องขนมเค้ก คุณพ่อเป็นคนอ่านหนังสือเร็ว จะชอบอ่านหนังสือทั้งภาษาไทยและอังกฤษ นอกจากนั้นครอบครัวยังชอบดูหนังฟังเพลง ก็คิดว่าน่าจะเป็นสาเหตุที่หล่อหลอมความเป็นตัวเราในทุกวันนี้ ที่บ้านชอบอ่านหนังสือหลายๆ แนวค่ะ ทั้งนิยาย ประวัติศาสตร์ การเมือง แต่ส่วนตัวตอนเด็กๆ พอเริ่มเก็บสตางค์ที่เหลือจากค่าขนมได้นิดหน่อยจะเอาซื้อหนังสือวรรณกรรมเด็กเล่มเล็กๆ เพราะราคาไม่แพง ประมาณสิบกว่าบาท โดยเฉพาะของผีเสื้อ เจริญา ก็มีไม่มากเท่าไร

ผู้วิจัย: อยากทราบถึงชีวิตการทำงานบ้างครับ ก็คือหลังจบจากมหาวิทยาลัยก็ทำงานเกี่ยวกับภาษามาโดยตลอด โดยเริ่มทำงานในบริษัทเอกชนในด้านกาข่าว แล้วเริ่มมาจ้างงานด้านการแปลวรรณกรรมตั้งแต่เมื่อไหร่ครับ

คุณนันทพร: ในช่วงที่ทำงานที่บริษัทและมาเรียนต่อปริญญาโท มีน้องที่เรียนด้วยกันบอกบริษัทนานมีต้องการรับสมัครนักแปล ก็เลยไปทดสอบแปลดู หลังจากนั้นก็ได้รับงานแปลวรรณกรรมเรื่องแรก และก็แปลหนังสือมาโดยตลอด ตัวเองมองว่าการทำงานประจำที่ทำอยู่คงจะทำได้เพียงแค่วะยะหนึ่ง แต่การแปลหนังสือสามารถทำได้แม้อายุจะมากขึ้น เรียกว่าทำได้จนตายกันไปข้างหนึ่งหรือเขาไม่จ้าง

ผู้วิจัย: แล้วก่อนที่จะมาแปลนวนิยายเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* พี่ปีเลย์มีประสบการณ์แปลนวนิยายแนวใดมาก่อน และมากน้อยเพียงใด

คุณนันทพร: ก็มีพอสมควร ประมาณ 4 – 5 เรื่อง มีทุกแนวทั้งแนวฆาตกรรม โรมานซ์ ซึ่งโดยส่วนตัวไม่ค่อยได้ติดตามหนังสือแนวโรมานซ์มากนัก เรียกว่ารู้สึกเฉยๆ กับแนวนี้ มองว่าการแปลนิยายโรมานซ์จะไม่สามารถแปลเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศได้อย่างตรงไปตรงมาแบบ phrase to phrase ได้ อาจต้องมีการสลับประโยค ใช้คำที่

หนุ่มนวนมากขึ้น โดยก่อนแปลเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ไปหาหนังสือแนวๆ นี้มาอ่านดูก่อนด้วย

ผู้วิจัย: ในการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในโครงการวิจัยชิ้นนี้พบว่าการศึกษาหลายๆ เรื่องที่กล่าวถึงการใช้ถ้อยคำต้องห้ามเรื่องเพศในสังคม โดยส่วนใหญ่มักจะหลีกเลี่ยงการใช้และใช้คำรีนุแทน ซึ่งหลายครั้งที่มักจะใช้เพื่อความสนุกสนาน โปกฮา ผู้วิจัยจึงมองว่าบริบทสถานการณ์ในนวนิยายเรื่องนี้ไม่เอื้อต่อการใช้คำรีนุ และเป็นสาเหตุของการละความหรือการเซ็นเซอร์

คุณนันทพร: เนื่องจากคุณพ่อเป็นคนที่ชอบอ่านนิยายแนวจารกรรม สืบสวนสอบสวน สงครามโลก ซึ่งมักจะมีถ้อยคำที่รุนแรง คำสบถ รวมทั้งฉากรักที่ใช้คำที่ตรงไปตรงมา และในสมัยก่อนก่อนที่จะมีเรื่องของลิขสิทธิ์ ก็จะมีผู้นำหนังสือมาแปลเป็นภาษาไทยอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งโดยส่วนตัวก็คิดว่าน่าจะเป็นอย่างนั้นเพื่อสื่อให้ได้ตามจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง เคยพูดคุยกับเพื่อนนักแปลท่านหนึ่งถึงเรื่อง *A Time to Kill* ซึ่งตัวคนร้ายที่ทำร้ายเด็กกักขฬะมาก แต่การแปลมีการ tone down ลงจนรู้สึกว่าคุณร้ายไม่ได้ร้ายกาจอย่างที่เข้าใจ หรือในนิยายโรมานซ์ก็จะใช้คำต่างๆ ให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งมักเป็นกลุ่มผู้หญิง โดยอ่านแล้วทำให้เกิดจินตนาการชวนเคลิบเคลิ้มไปตามตัวหนังสือ

ผู้วิจัย: มีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการการแปลโดยการละความออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละความในระดับย่อหน้า ผู้วิจัยเคยอ่านบทความหนึ่งซึ่งยกตัวอย่างการแปลนิยายจากภาษาสเปนเป็นภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งมีการตัดฉากที่รุนแรงออกไปทั้งในระดับประโยคและย่อหน้า โดยผู้เขียนบทความมองว่าเป็นเรื่องของจริยธรรมในการแปล

คุณนันทพร: เคยเจอเหมือนกัน น่าจะเป็นของ Jackie Collins เรื่อง *Scruples* แปลเป็นภาษาไทยโดยดวงดาว โดยในเรื่องจะมีฉากรักอยู่ 7 – 8 ฉาก มีการตัดฉากรักออกไปเลยทั้งฉาก ทั้งที่ก็ไม่ได้บรรยายอะไรที่ตรงไปตรงมามาก ก็แปลใจเหมือนกันว่าทำไปไม่แปล แต่เวลาอ่านภาษาไทยก็มีความไหลลื่นต่อเนื่องดีหากไม่เคยอ่านฉบับภาษาอังกฤษมาก่อน

ผู้วิจัย: ขอดถามถึงเรื่องแนวทางการแปลและหลักการแปลของพีปีย์บ้าง ก่อนที่จะมาแปลนวนิยายเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* นี้ มีหลักการในการแปลงานวรรณกรรมอย่างไร ให้ความสำคัญกับต้นฉบับ หรือภาษาปลายทางรวมทั้งวัฒนธรรมปลายทางมาน้อยต่างกันอย่างไร

คุณนันทพร: ก่อนอื่น นิยายคือเรื่องราวที่ผู้แต่งแต่งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย และนักแปลก็ต้องถ่ายทอดสิ่งที่ผู้แต่งต้องการ และถ่ายทอดโดยภาษาปลายทางที่เข้าใจได้ เพราะฉะนั้นภาษาต้นทางและภาษาปลายทางต่างก็มีความสำคัญ ถ้าต้นฉบับต้องการถ่ายทอดแบบคลุมเครือ นักแปลก็ต้องไม่เปิดเผยเรื่องราวหรืออธิบายอย่างที่ตัวนักแปลเองต้องการ ขอยกตัวอย่างงานแปลเรื่องหนึ่ง มีตัวเอกชื่อ มาริอง ซึ่งผู้แต่งใช้กลวิธีต่างๆ ในการพูดถึงตัวละครตัวนี้โดยไม่สามารถทราบได้เลยว่าเป็นหญิงหรือชาย ดังนั้นเราต้องรักษาจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง เช่นการละสรรพนาม ก็คือ เราก็ต้องใส่ใจทั้งภาษาต้นทางและภาษาปลายทางพอกัน

ผู้วิจัย: คือจะพยายามรักษาสมมูลภาพกับต้นฉบับให้มากที่สุด

คุณนันทพร: เราต้องเคารพต้นฉบับ นักเขียนมีความตั้งใจที่จะถ่ายทอดแบบใดแล้ว นักแปลก็ต้องให้ได้เต็มสิบ อย่างที่ผู้แต่งต้องการ แต่พอถึงมือบรรณาธิการอาจจะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ผู้วิจัย: แล้วในกรณีนี้ที่เนื้อหา มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากๆ จะแก้ปัญหาลike อย่างไร

คุณนันทพร: อาจมีได้หลายวิธี ถ้าไม่สามารถแปลได้จริงๆ อาจใส่คำอธิบายสั้นๆ กระชับไว้ในเชิงอรรถ อย่างในเรื่องนี้ ตอนที่นางเอกพูดถึงเพื่อนสนิทว่าเป็น Carla Bernstein ซึ่งคนไทยส่วนหนึ่งน่าจะไม่ว่าใครก็รู้จักจริงๆ แล้ว Carl Bernstein เป็นหนึ่งในนักข่าวที่เปิดโปงคดีวอเตอร์เกต ก็ใส่คำอธิบายไว้ในเชิงอรรถ นักแปลบางท่านอาจใส่คำอธิบายไว้ในวงเล็บ หรือแปลแบบอธิบายไปเลย

ผู้วิจัย: ศาสตร์การแปลในช่วงไม่นานมานี้เน้นความสำคัญของในแง่วัฒนธรรมศึกษามากขึ้น ซึ่งมีการพูดถึงงานแปลว่าเป็นงาน rewriting ตามแนวคิดของ Lefevere โดยไม่ได้เน้นถึงต้นฉบับแต่จะให้ความสำคัญกับผู้รับสารและวัฒนธรรมปลายทาง พี่ปีเลยมีความเห็นอย่างไรกับแนวคิดดังกล่าว

คุณนันทพร: เห็นด้วยกับการให้ความสำคัญกับผู้รับสารและวัฒนธรรมปลายทาง เคยเห็นงานแปลที่มีลักษณะ rewrite โดยการปรับโครงสร้างของตัวบทในระดับย่อหน้า แต่โดยส่วนตัวจะพยายามคงโครงสร้างทางภาษาของต้นฉบับไว้ อย่างบางครั้งผู้เขียนมีลีลาการเขียนแบบหัววัน สั้น กระชับ การอธิบายเยิ่นเย้อเกินไปก็จะทำให้เสียอรรถรสและไปตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

ผู้วิจัย: อยากทราบความคิดเห็นที่มีต่อผู้จ้างแปล ซึ่งเป็นปัจจัยที่นักทฤษฎีการแปลบางสำนักให้ความสำคัญ รวมทั้งมักให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมปลายทางอย่างมากด้วย

คุณนันทพร: ปัจจัยนี้ก็มีส่วนเช่นกัน ซึ่งสมัยที่ทำสารนิพนธ์ก็ใช้ทฤษฎีนี้มาอธิบายหลักการแปลชื่อภาพยนตร์เหมือนกัน ผู้จ้างแปลจะเป็นผู้กำหนดว่าจะเอางานแปลไปทำอะไร นักแปลก็ต้องแปลตามที่คุณจ้างแปลต้องการ เหมือนสมัยตอนที่ทำงานที่บริษัท นายจ้างจะบอกว่าชาวต่างชาติต้องการจะให้แปลแบบสรุป หรือครบความ หรือตัดเนื้อหาบางส่วนออกไม่ต้องแปล หรือการใช้ format ที่กำหนดไว้ ส่วนการแปลวรรณกรรม บางครั้งสำนักพิมพ์ก็อาจกำหนดว่าต้องใช้สรรพนาม ระดับของการใช้คำ การใช้คำรับ/คะ อย่างตอนที่แปลเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* สำนักพิมพ์ก็บอกให้ลดระดับความรุนแรงของการใช้คำที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ

ผู้วิจัย: ก่อนที่จะลงมือแปลเรื่อง *พิพัตต์เซดส์ออฟเกรย์* มีการเตรียมข้อมูลอย่างไร

คุณนันทพร: ก็ไม่ได้เตรียมตัวอะไรมาก จะอ่านต้นฉบับทั้งหมดรอบหนึ่งก่อน ส่วนใดที่ไม่แน่ใจหรือมีปัญหา ก็จะเข้าไปหาข้อมูลเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้โด่งดังพอสมควร และมีผู้สนใจจำนวนมาก จึงมีข้อมูลต่างๆ จากโลกออนไลน์ค่อนข้างละเอียด เช่น มีการ recap แต่ละบทมาแล้วใหม่ รายละเอียดของคน สิ่งของ ที่กล่าวถึงในเรื่อง เช่น เฮลิคอปเตอร์ของเกรย์ ภาพวาดของศิลปินที่พูดถึงในบทสนทนา ระหว่างเกรย์กับแอนนา

ซึ่งทำให้สามารถแปลและอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง

ผู้วิจัย: หมายความว่า การเตรียมตัวขั้นแรกก็คือขั้นตอนการทำความเข้าใจต้นฉบับ แล้วในขั้นตอนการถ่ายทอดสู่ภาษาปลายทาง มีการค้นคว้าแนวทางการใช้ภาษาในวรรณกรรมประเภทนี้มากน้อยเพียงใด

คุณนันทพร: เนื่องจากเคยอ่านงานแนวนี้มาบ้าง รวมทั้งเคยแปลวรรณกรรมโรมานซ์มาแล้วด้วยก็เลยพอจะมีคลังคำที่เพียงพอ อาจจะมีบางฉากที่สื่อถึงรสนิยมเฉพาะกลุ่มซึ่งไม่มีคำใช้ในภาษาไทยเลย อาจต้องอาศัยดูจากรูปภาพ หรือสอบถามจากผู้รู้ ตรงนี้มีความสำคัญเพราะถ้าไม่รู้แล้วแปลไม่ถูกต้อง หากผู้อ่านรู้มันก็จะไม่ดี

ผู้วิจัย: เรื่อง *Fifty Shades of Grey* เป็นนวนิยายที่ได้รับการกล่าวถึงว่ามีการใช้ภาษาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างชัดเจน ทำให้คาบเกี่ยวว่าจะเป็นสื่อลามกอนาจารซึ่งในทางกฎหมายถือว่ามีความผิด พี่ปีย์เคยทราบเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์มาก่อนหรือไม่

คุณนันทพร: ก็พอทราบมาบ้าง มีกรณีหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อหลายปีก่อนที่นิยายโรมานซ์ตกเป็นจำเลย คือมีผู้ที่ไม่พอใจนำหนังสือโรมานซ์ของสำนักพิมพ์หนึ่ง ชิดไฮไลต์เนื้อหาที่สื่อถึงเรื่องเพศแล้วนำไปแจ้งความที่สันติบาล หลังจากนั้นตำรวจได้กวาดล้างหนังสือประเภทนี้จนไม่สามารถวางแผงได้เลย เป็นผลให้เกิดการเซ็นเซอร์ตัวเองของผู้เขียน เพื่อไม่ให้หนังสือเข้าข่ายนิยายวายหรือมีอมเมามากและเยาวชน ตอนที่ไปพูดที่ธรรมศาสตร์เมื่อเร็วๆ นี้ ก็มีการพูดคุยถึงพระราชบัญญัติสื่อสิ่งพิมพ์ที่บอกว่าสื่อซึ่งขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เราก็ไม่แน่ใจว่าอะไรคือศีลธรรมอันดี มีอะไรเป็นเครื่องชี้วัดได้ ใครเป็นผู้ตัดสิน ที่นี้ในการแปลเราแปลเติมตรงตามต้นฉบับ ส่วนที่จะต้องตัดออกคงเป็นวิจารณ์ญาณของบรรณาธิการและสำนักพิมพ์แล้ว เพราะเป็นเรื่องของการลงทุน หากพิมพ์ออกมาแล้วไม่สามารถวางจำหน่ายได้ก็เสียหาย เข้าใจว่าใน e-book อาจจะไม่ตัด ไม่แน่ใจต้องเข้าไปดูอีกที

ผู้วิจัย: ก็คือกฎหมายที่ควบคุมสื่อสิ่งพิมพ์ก็มีผลต่องานแปลชิ้นนี้ด้วย

คุณนันทพร: คิดว่าเป็นส่วนหนึ่ง มีบ้าง แต่ในเวลาแปลจริงเรารู้อยู่แล้วว่านิยายแนวโรมานซ์มีกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายผู้หญิง ซึ่งก็ต้อง tone down ลงมาอยู่แล้ว เน้นภาษาที่สวยงามแฟนตาซีมากกว่า อ่านแล้วต้องชวนให้เคลิบเคลิ้ม

ผู้วิจัย: เมื่อสักครู่ พี่ปีย์ได้พูดถึงกลวิธีในการแปลคำต้องห้ามไปบ้างแล้ว มีกลวิธีจัดการกับคำหรือเนื้อหาประเภทนี้ได้อย่างไรบ้าง

คุณนันทพร: ก็หาญานี้มาอ่านดู เพราะส่วนใหญ่คำจะไม่หนักกัน เช่น กลีบกุหลาบอะไรประมาณนี้ บางครั้งเราอาจต้องรู้ถึงขนบของนิยายไทย ละครไทย พอเป็นฉากรักก็มักจะตัดฉากไปที่ดอกไม้ ใช้ธรรมชาติเป็นสัญลักษณ์แทน

ผู้วิจัย: จากที่ได้่านนิยายเล่มนี้ คิดว่าส่วนของถ้อยคำต้องห้ามที่มีการแปลก็จะแปลได้ตรงตามต้นฉบับและใช้ภาษาที่ยอมรับได้ แต่ในส่วนที่มีการละความออกหรือเซ็นเซอร์ออก มีสาเหตุจากอะไรบ้าง อย่างคำเดียวกัน

ในบางบริบทแปลแต่บางบริบทไม่แปล เช่น คำว่า nipple มีการแปลว่ายอดทรวง แต่บางครั้งก็ไม่แปล

คุณนันทพร: ต้องบอกว่าตอนแปล แปลไปเต็ม แต่พอมานั่งอ่านแล้วปรากฏว่ามีการตัดออก อันนี้เป็นบทบาทของบรรณาธิการ แม้ว่าก่อนการแปลจะได้รับคำแนะนำจากบรรณาธิการ และแปลให้มีระดับความแรงลดลงแล้วก็ตาม

ผู้วิจัย: มีข้อสังเกตที่มีประการหนึ่งคือฉากที่เป็น BDSM มีการตัดออกค่อนข้างมาก ตรงนี้ได้มีการพูดคุยกับบรรณาธิการก่อนหรือไม่ ที่ตัดออกเพราะเหตุใด

คุณนันทพร: อันนี้ก็เพิ่งจะมาทราบหลังจากหนังสือออกมาแล้วเหมือนกัน เห็นมีบางตอนตัดตรงกลางฉากรัก ออกเหลือแต่ตรงขึ้นตรงกับส่วนท้าย คิดว่าฉากพวกนี้อาจรุนแรงไปสำหรับการรับรู้ของคนอ่านโดยทั่วไปของสังคมไทย ซึ่งในความเป็นจริง BDSM ก็ไม่ใช่รูปแบบความรักที่ผิดปกติ เป็นเรื่องที่ได้รับการยอมรับและมีข้อมูลที่ดีพิมพ์สู่สาธารณะในต่างประเทศ

ผู้วิจัย: มีปัจจัยทางด้านภาษาใดหรือไม่ที่มีผลต่อการละความออก เช่นระดับคำ ความหมาย วลี หรือประโยค

คุณนันทพร: ก็อย่างที่บอกไว้ คือเรามักจะไม่ตัดออก จะแค่ tone down ที่เห็นในหนังสือคงจะเป็นจากขึ้นตอนการบรรณาธิการมากกว่า เพราะหลังจากที่ส่งงานแปลให้กับบรรณาธิการแล้ว ก็จะไม่มีการส่งกลับมาให้ดูก่อนการตีพิมพ์อีกเลย นักแปลจะไม่ได้พูดอะไรอีก จากที่เห็นในคำนำจากบรรณาธิการในหนังสือ ซึ่งมีการกล่าวถึงประเด็นต่างๆ ที่ทำให้จำเป็นต้องมีการตัดทอนออก เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้อ่านในสังคม รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

ผู้วิจัย: อยากทราบบทบาทของบรรณาธิการครับ ว่ามีบทบาทในขั้นตอนใดของการแปลบ้างและมากน้อยเพียงใด

คุณนันทพร: มีบทบาทตั้งแต่ก่อนแปลเลย คือจะมีการทดสอบแปลโดยนำส่วนหนึ่งของตัวบทมาให้แปล เมื่อบรรณาธิการพิจารณาว่าผ่านแล้ว ก็จะมาพูดคุยกันว่าจะแปลอย่างไร มีข้อกำหนดอย่างไร หลังจากนั้นจะให้ลองแปลฉากรักในเรื่อง เมื่อบรรณาธิการทราบแนวทางการแปลของเรา ก็จะพูดคุยกันอีกครั้ง ซึ่งมักเป็นเรื่องการแปลคำให้รุนแรงน้อยลง ไม่ได้บอกเรื่องการตัดออกเลย แต่หลังจากแปลเสร็จแล้วก็ไม่ทราบกระบวนการ หลังจากนั้นอีกเลย จริงๆ ก็อยากดูส่วนที่ถูกบรรณาธิการก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง คำคำพูดของ อ.วัลยา ในช่วงโมงสอนวิชาบรรณาธิการได้ว่า "อย่าคิดว่าแปลดีแล้ว ให้คิดว่าแปลดีกว่านี้ได้ไหม" บรรณาธิการจึงต้องมีความละเอียดอย่างมากเพื่อให้งานมีความถูกต้องและเหมาะสม

ผู้วิจัย: แสดงว่าบรรณาธิการมีบทบาทเกือบทุกขั้นตอนของการแปล รวมทั้งมีสิทธิ์ในการตัดสินใจในขั้นสุดท้ายว่าจะให้นักแปลได้ตรวจสอบบทแปลอีกครั้งและเนื้อหาที่ก่อนตีพิมพ์

คุณนันทพร: ใช่ค่ะ โดยเฉพาะสำนักพิมพ์ใหญ่ๆ เคยทำงานเป็นบรรณาธิการในสำนักพิมพ์เล็กๆ ก็จะส่งงานกลับไปกลับมาแก่นักแปล มีการต่อรองกับนักแปลว่าบรรณาธิการปรับแก้เพราะอะไร นักแปลเห็นด้วยหรือไม่

ผู้วิจัย: ในฐานะที่พีบีไเลย์เป็นทั้งนักแปลและบรรณาธิการด้วย เห็นว่าการทำงานแปลมีการละความหรือเซ็นเซอร์ น่าจะมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านนักแปลเอง บรรณาธิการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการพิมพ์อื่นๆ มากน้อยเป็นสัดส่วนเท่าไร

คุณนันทพร: มองว่าน่าจะเป็นนักแปลเองเสียส่วนใหญ่ เช่นนักแปลบางคนอาจแปลแบบรวบรวมความ บางคนแปลตก แต่ถ้าตัวเองบรรณาธิการงานมักจะไม่ค่อยตัดนะ ยกเว้นว่าไม่ปรากฏอยู่ในภาษาต้นทาง ไม่เกี่ยวข้องหรือแปลผิด และถ้าตัวเองแปลก็จะแปลให้ครบ ส่วนที่ไม่เข้าใจก็จะหาข้อมูล อย่างตอนที่แปลเรื่อง *Hannibal Rising* มีส่วนที่ไม่เข้าใจก็เมลไปถามผู้แต่งว่าประโยคนี้ตีความว่าอย่างไรๆ ใช่มั้ย

ผู้วิจัย: แล้วปัจจัยด้านสำนักพิมพ์มีผลต่อการแปลด้วยหรือไม่ เช่น ชื่อเสียงของสำนักพิมพ์ แนวทางการทำงานของหรืองานของสำนักพิมพ์

คุณนันทพร: อาจจะมีผลนะ เพราะอภินทรตั้งสำนักพิมพ์โรสขึ้นมาเพื่อพิมพ์หนังสือเล่มนี้เลย และงานต่อๆ มาของสำนักพิมพ์โรสก็จะเป็นแนวๆ นี้ อีกประการหนึ่งอาจเป็นเรื่องของชื่อเสียงของสำนักพิมพ์หลัก หากหนังสือที่แปลนี้มีปัญหาจะไม่ส่งผลกระทบต่อ และตัวเองก็เพิ่งจะทราบว่าหนังสือเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* ออกมาโดยสำนักพิมพ์โรสหลังจากได้เห็นหนังสือ

ผู้วิจัย: ดูเหมือนว่า การแปลนวนิยายเรื่อง *พิพดีเซดส์ออฟเกรย์* นี้บรรณาธิการมีบทบาทมากที่สุด

คุณนันทพร: มีบทบาทมากคะ รวมทั้งการเลือกส่งงานว่าจะให้นักแปลคนไหนด้วย ตัดสินใจเป็นชี้ตายเนื้อหาที่จะออกไปด้วย

ผู้วิจัย: ขอเปลี่ยนจากประเด็นในตัวหนังสือมาเป็นความคิดเห็นในทางสังคมบ้างครับ พีบีไเลย์มองว่าเรื่องเพศในสังคมไทยเปิดกว้างมากน้อยเพียงใด

คุณนันทพร: โดยส่วนตัวมองว่า เรื่องเพศยังไม่เปิดกว้างในสังคมไทย ผู้ใหญ่ยังเน้นเรื่องของการห้าม ในขณะที่โลกปัจจุบันเด็กสามารถเข้าถึงสื่อต่างๆ ได้อย่างง่ายดาย แทนที่ผู้ใหญ่จะอธิบายให้เข้าใจถึงความรู้เรื่องเพศอย่างถูกต้อง และสอนให้รู้จักการใช้สื่ออย่างเหมาะสมและอยู่ในสายตาของผู้ปกครองหรือครู รู้สึกแปลกใจที่ว่าโรงเรียนก็มีการสอนสุขศึกษาตั้งแต่ระดับประถม มัธยม แต่เด็กกลับไม่มีความรู้เรื่องเพศและเข้าไปตั้งเป็นกระทู้ถามใน pantip ถามกันเองจนอาจทำให้รู้แบบผิดๆ สังคมยังมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องน่ารังเกียจ ต้องซุกซ่อนทำแบบแอบๆ ผู้ใหญ่จึงควรบอกเด็กให้รู้ว่าสิ่งที่ถูกต้องคืออะไร มีวิธีการป้องกันตัวอย่างไร ไม่ใช่เพียงแค่รอการลงโทษเมื่อเกิดปัญหา ที่เห็นได้อีกอย่างหนึ่งก็คือ พอมีการพูดเรื่องเพศขึ้นมาในสื่อก็มักถูกมองว่าเป็นเรื่องน่ารังเกียจ

ผู้วิจัย: ในฐานะที่นักแปลเป็นหนึ่งในสาขาวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญทางภาษา คิดว่านักแปลมีบทบาทในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร ทั้งในแง่ของการรักษาวัฒนธรรมที่สังคมยอมรับ หรือการเปิดแง่มุมใหม่

เพื่อให้เกิดความเข้าใจสังคม

คุณนันทพร: ก่อนอื่นคงต้องถามว่าศีลธรรมอันดีที่สังคมยอมรับคืออะไร ในฐานะนักแปลก็คงต้องแปลงานต่อไป แต่งานเขียนที่เป็นอมตะอย่างของ Marquis de Sade หรือ *ผู้รักเลดีแซตเตอร์เลย์* เป็นเรื่องที่มีเนื้อหาที่ผิดศีลธรรมก็ไม่ควรแปลเลยหรือเปล่า ขณะที่ในวรรณคดีกลับมีการบรรยายฉากอย่างชัดเจน เรื่องหญิงหลายใจ ชายหลายภรรยา เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมหรือไม่

ผู้วิจัย: ขออนุญาตถามอีกหนึ่งคำถามนะครับ ในฐานะที่ผู้พี่ปีเลยจบการศึกษาในสาขาการแปลมาโดยตรง ทฤษฎีและความรู้ต่างๆ มีผลต่อหลักการแปล กลวิธีการแปล หรือ จริยธรรมในการแปลอย่างไร มากน้อยเพียงใด

คุณนันทพร: มีแนวคิดหนึ่งซึ่งไม่แน่ใจว่าของใคร พูดถึงหน้าที่ของงานแปลว่างานแปลนั้นมีหน้าที่อะไร ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการกำหนดว่าจะใช้หลักการแปล หรือกลวิธีการแปลอย่างไร โดยหน้าที่ของงานแปลจะถูกกำหนดโดยผู้จ้างแปล อย่างตอนที่ทำสารนิพนธ์เรื่องการแปลชื่อภาพยนตร์ ก็จะต้องทราบว่าชื่อจะต้องโน้มน้าวใจ และเป็นไปตามผู้ที่จ้างแปลต้องการ นอกจากนั้นยังจะต้องรู้จักวัฒนธรรมปลายทางอย่างดี เช่นเคยแปลแผ่นพับของ Starbucks อธิบายลักษณะของเมล็ดกาแฟ ซึ่งจะมีเปอร์เซ็นต์ความเปรี้ยวของเมล็ดกาแฟ ก็จะไม่แปล เพราะในความรู้สึกของคนไทย จะรู้สึกว่าการเปรี้ยวคือของเสีย ส่วนเรื่องจริยธรรม ก็จะเป็นเรื่องการทำงานเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้จ้างแปล และไม่ให้ผู้จ้างแปลเกิดความเสียหาย ถ้าเรื่องที่แปลอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะพยายามให้คำที่เป็นกลางมากที่สุด หากเป็นงานแปลที่มีผลกระทบต่อศีลธรรมอันดี โดยส่วนตัวคิดว่ายังไม่เจองานประเภทนี้ ถ้ามีก็คงต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน

ผู้วิจัย: ก็หมดคำถามแต่เพียงเท่านี้ครับ ขอขอบคุณพี่ปีเลยมากๆ เลยครับที่ให้โอกาสสัมภาษณ์ในวันนี้ สวัสดีครับ

สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา 15.00 น.

ที่ 290/46 ซ.ลาดพร้าว 84 ถ.ลาดพร้าว
แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง
กรุงเทพมหานคร 10310

วันที่ 8 มกราคม 2559

เรื่อง ขอนัดสัมภาษณ์นักแปล

เรียน บรรณาธิการบริหาร ฝ่ายหนังสือเล่มกลุ่มพีคชั่น (คุณภูริชญา อูสนี้ ณ อยุธยา)

เนื่องด้วยผม นายพันศักดิ์ อัครวงศ์เกษม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ดำเนินการโครงการวิจัยหัวข้อเรื่อง "อุดมการณ์กับการเซ็นเซอร์ ถ้อยคำต้องห้ามในงานแปล กรณีศึกษา: นวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* เขียนโดย E.L.James แปลโดย นันทพร ปีเลย์" เพื่อนำเสนอเป็นสารนิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลงานเขียนที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง รวมทั้งการแปลในสิ่งที่สังคมมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผยในที่สาธารณะ

การศึกษาดังที่ได้อ้างอิงข้างต้น ปัจจัยด้านนักแปลจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาว่างานแปลที่ได้รับการถ่ายทอดมานั้นมีองค์ประกอบใดที่เป็นตัวกำหนดกลวิธีในการแปลหรือการไม่แปล อีกทั้งนักแปลนวนิยายเรื่อง *Fifty Shades of Grey* หรือ คุณนันทพร ปีเลย์ ยังเป็นนักแปลที่มีประสบการณ์สูงและจบการศึกษาในด้านการแปลมาโดยตรง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งยวด ในการวิจัยครั้งนี้

ในการนี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากบรรณาธิการบริหาร ฝ่ายหนังสือเล่มกลุ่มพีคชั่น (คุณภูริชญา อูสนี้ ณ อยุธยา) เพื่อทำการนัดสัมภาษณ์คุณนันทพร ปีเลย์ ผู้แปลนวนิยายเรื่อง *ฟีฟตี้เชดส์ออฟเกรย์* ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์โรสพับลิชชิ่ง ในวันและเวลาที่สะดวก

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากทางบรรณาธิการและนักแปล และขอขอบพระคุณในการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกมา ณ ที่นี้

ขอแสดงความนับถือ

นายพันศักดิ์ อัครวงศ์เกษม

บทบรรณาธิการในหนังสือเรื่อง *ฟิฟตี้เชดส์ออฟเกรย์*

บทบรรณาธิการ

เชิงสังวาสในนวนิยายชุด *Fifty Shades*

มนุษย์ทุกชาติพันธุ์เหมือนกันในความเป็นสัตว์โลก หากในความเหมือนก็ยังมี ความต่างในเรื่องของวัฒนธรรม ความเชื่อ วันที่โลกแคบลงด้วยเทคโนโลยี การเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างจึงจำเป็นต้องการอยู่ร่วมเพื่อการมี ส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกอย่างไม่อาจปฏิเสธ

เทคโนโลยีนำมาซึ่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ก็คือการเรียนรู้ในความต่าง ในรสนิยม ในกิเลส ในความชอบไม่ชอบ เป็น การเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ ไม่ใช่เพื่อเอามาขยายความว่า อะไรดี อะไรด้อย อะไรถูก อะไรผิด ด้วยสายตาอันเป็นปัจเจก

เรียนรู้ด้วยสิ่งที่เรียกว่า โยนิโสมนสิการ คือการคิดจากเหตุไปหาผล คิดจากผลไปหาเหตุ มองเห็นถึงความสัมพันธ์ต่อเนื่อง จนถึงการมองแบบ องคร่วม พิจารณาอย่างรอบคอบถี่ถ้วนเป็นอาทิ มองได้อย่างนี้ก็จะไม่เกิด วิวาทะว่า สิ่งนั้นๆ เป็นตัวอย่างที่ยั่วยุนำไปสู่การเลียนแบบ หรือเป็นบทเรียน ที่ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ทั้งที่เป็นสิ่งเดียวกัน

นวนิยายชุด *Fifty Shades* 3 เล่ม ที่สร้างกระแสการขายดีชนิดทำลาย ทุกสถิติจึงเป็นอีกปรากฏการณ์หนึ่งในโลกยุคดิจิทัลที่ต้องเรียนรู้และเฝ้ามอง อย่างมีสติถึงที่มาที่ไป ถึงประเด็นอันเป็นแก่นของเรื่องมากกว่าการมองเพียง ส่วนใดส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะบางฉากบางตอนที่เรียกว่า อีโรติก หรือเชิงสังวาส ในความหมายแบบไทย

ปฏิเสธไม่ได้ว่าความรู้สึกทางเพศเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในความเป็นสัตว์โลก แต่กระนั้น ในความเป็นมนุษย์ซึ่งมีวิวัฒนาการทางด้านสังคม สัมพันธภาพ

ระหว่างหญิงชายจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกหลอมรวมอยู่ในโครงสร้างทางวัฒนธรรม ก่อเกิดเป็นธรรมเนียมประเพณีให้ยึดถือปฏิบัติ แต่ตลอดยุคสมัยของประวัติศาสตร์ ธรรมเนียมประเพณีหลายอย่างก็ถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลก ฉะนั้น ธรรมเนียมทางเพศที่แตกต่างไปจากชนบ จะถูกประณามขัดขวางหรือ ยอมรับจึงขึ้นอยู่กับความเชื่อของยุคสมัย ขึ้นอยู่กับสังคมของผู้คนในภูมิภาค นั้นๆ ซึ่งวิวัฒนาการทางความคิดเหล่านี้ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้ ทางด้านชาติพันธุ์ในแง่มานุษยวิทยาในปัจจุบัน

ในขณะเดียวกัน แนวคิดเรื่องสัมพันธภาพทางเพศยังถูกสะท้อนผ่านงาน ศิลปะมาโดยตลอด นับเนื่องแต่ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ไม่ว่าจะเป็นใน ด้านวรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ซึ่งหลายส่วนของโลก สัมพันธภาพ ทางเพศคือส่วนหนึ่งของพิธีกรรมอันเป็นหนทางที่ทำให้มนุษย์สามารถหลอมรวม เป็นส่วนหนึ่งของเทพเจ้า ดังปรากฏเป็นเด่นชัดจากภาพสลักกามสูตรซึ่งประดับ รอบเทวสถาน KHAJURAHO ในอินเดีย

กับงานวรรณกรรมเล่า ความรักในหอแดง และบัณฑิตหลังเที่ยงคืน คืออีกตัวอย่างที่เรื่องราวทางเพศปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมที่ปัจจุบันได้รับการ ยอมรับอย่างแพร่หลาย และกลายเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาถึงวัฒนธรรมจีน ในอดีตได้อย่างเข้าใจและเข้าถึง ไม่ต่างจากบทศรยในวรรณกรรมไทย โบราณ ซึ่งเน้นการใช้ภาพธรรมชาติมาเปรียบพุดติกรรม ดังตัวอย่างจาก วรรณคดี ขุนช้างขุนแผน ในฉากระหว่างพลายแก้วกับนางพิม

“สมพาสทิมดูจรมแม่น้ำตื่น   ไม่มีคลื่นแต่ระลอกกระดกฉาว
ประสายทองเหมือนต้องพายุว่าว   พอลอกอ่าวก็พอลมล้มลงไป”

หรือบางตอนก็บอกกล่าวกันด้วยภาษาที่เรียกว่าบ้านๆ เช่น

“ประเดี้ยวจับประเดี้ยวจูบเผ้าลูบชม   แก้มกับนมนี้เจ้าซื้อมาหรือขา
ทำเล่นเหมือนเป็นเชลยมา   ทำผ้าเถอะไม่ยั้งไม่ฟังกัน”

แล้วกับ ลิลิตพระลอเล่า บทเชิงสังวาสของนางริน นางโรย กับนายแก้ว นายขวัญ ก็เป็นงานที่บรรยายให้เห็นภาพ นับแต่ฉากในสระน้ำก่อนจะขึ้นมาบนฝั่ง

“ทรงสนุกน้ำแล้วกลับ	สนุกบก เล่านา
สองร่วมใจกันยก	อย่างขึ้น
ขึ้นพลางกอดกับอก	พลางจูบ
สนุกดินฟ้าพื้น	เฟื่องฟุ้ง ฟองกาม”

หรือในฉากของพระลอกับพระเพื่อนพระแพงก็นับเป็นตัวอย่างของการใช้ภาษาที่งดงามยิ่งนัก

“ส่วนสามกษัตริย์แก่น้าว	กรโอบองค์โน้มน้าว
แนบเนื้อเรียงรมย์	
เขยชมชู้ปากบ้วน	แสนอมฤตรสซ้อน
สวาทเคล้าคลึงสมร	
กรเกี่ยวกรกอดเนื้อ	เนื้อแนบเนื้อโอเนื้อ
อ่อนเนื้อเอาใจ	
พักตราใสใหม่หมา	หน้าแนบหน้าโอหน้า
นุ่มหน้าสรสม	
นมแนบนมนิ่มน่อง	ท้องแนบท้องโอท้อง
อ่อนท้องทรวงสมร	
สมเสน่หือรใหม่หมัว	กั้วรสกั้วกลิ่นกั้ว
เกลสกลั้วสงสาร	
บุษบาบานคลี่คล้อย	สร้อยแลสร้อยซ้อนสร้อย
เสียดสร้อยสระศรี	
กุมรีคลึงคู่เคด้า	กลางกมลยรรเย้า
ยั่วร้องขานกัน	

ทรงสรรเสริญวีรกรรม	สรรพระนุชเนื้อเกลี้ยง
อาบโอ้อาใจ	
แสนสนุกในระนอง	ปลาชื่นชมเด่นต้อง
ดอกไม้บัวบาน	
ตระการฝั่งสระแก้ว	หมดแผ้วผ่องแผ้ว
โคกฟ้าฤาปูน	
บุญมีมาจึงได้	ชมเต้าทองน้องให้
พี่เอ๋ยวานชม หนึ่งรา...	

แต่ที่สุด สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่งของเนื้อหา เป็นเพียงองค์ประกอบปรุงแต่งให้เกิดสิ่งที่เรียกว่ารสของวรรณกรรม รสของภาษา เพราะโดยโครงสร้างหลัก ลิลิตพระลอ คือ โศกนาฏกรรมที่เกิดกับตัวละครซึ่งเลือกจะจบชีวิตของตัวเองมากกว่าจะยอมเป็นเหยื่อของชะตากรรมในความขัดแย้งทางการเมือง ในขณะที่ *ขุนช้างขุนแผน* ก็ใช้สัมพันธภาพทางเพศเป็นตัวอธิบายความเป็นสามัญมุนุษย์ในระดับชาวบ้านของสังคมอยุธยา ทั้งที่ภาพรวมของเรื่องคือการต่อสู้ชีวิตของเด็กวัดลูกกำพร้าระดับล่าง แต่ไม่ยอมแพ้ต่อชะตากรรม และพยายามศึกษาเรียนรู้เพื่อเข้ารับราชการจนสามารถไต่เต้าขึ้นไปเป็นคนระดับสูงด้วยความสามารถล้วนๆ

อย่างไรก็ดี การพรรณนาโวหารในรูปแบบโคลงฉันท์กาพย์กลอนคืออีกรูปแบบในขนบการเขียนในความนิยมของยุคสมัย ต่างไปจากปัจจุบันที่ใช้ความเรียงในการอธิบายพฤติกรรมตัวละครด้วยจังหวะของคำที่แตกต่างกันออกไป

นิยายชุด *Fifty Shades* นี้ แม้จะไม่อาจเทียบได้เลยกับวรรณกรรมของไทย แต่บทเชิงสังวาสในเรื่องทั้งหมดที่ผู้เขียนนำเสนออย่างเป็นขั้นเป็นตอนนั้น ล้วนมีเหตุผลมาจากบาดแผลของอดีตในวัยเด็ก บาดแผลที่ตัวละครพยายามกลบฝังและปิดบังซ่อนเร้น ตัวละครอย่างคริสเตียน ชายหนุ่มรูปงามผู้ประสบความสำเร็จทางด้านการทำงาน สังคมมองเห็นแต่เปลือกของความร่ำรวย แต่มองไม่เห็นบาดแผลในใจของเขา ชายหนุ่มผู้ยกไม่ออกระหว่างสิ่งที่เรียกว่าความรัก

กับความใคร่ ผู้มีพฤติกรรมทางเพศที่ดูเหมือนจะแตกต่างไปจากผู้คนทั่วไป ซึ่งแท้จริงแล้วมันคือหนทางเดียวที่เหลือในการเยียวยาบาดแผลในหัวใจ คือหนทางที่เขาไม่อยากจะเลือก เพียงแต่ไม่มีเส้นทางอื่นเหลือไว้ให้เลือกเดิน

ประเด็นของเรื่องจึงอยู่ที่ 'การบำบัดรักษา' การเข้ามาของแอนัสเตเซียหญิงสาวใสซื่อบริสุทธิ์ เปรียบเหมือนแสงสว่างที่ทำให้คริสเตียนพบทางออกเห็นทางแห่งการปลดปล่อยให้ตัวเองสามารถกลับไปมีชีวิตมีพฤติกรรมเจกเช่นคนธรรมดาในสังคมจะพึงเป็น

ที่น่าสนใจก็คือ ในปลายทางนั้น เขาไม่ได้เดินไปเพียงลำพัง

อย่างหนึ่งที่ต้องไม่ลืมก็คือ นิยายเรื่องนี้เล่าผ่านตัวละครฝ่ายหญิงคือแอนัสเตเซีย ความรู้สึกและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นคือสิ่งที่เธอสัมผัสรับรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป และในจุดสูงสุดก็คือการกลับมาสู่สามัญของการมีชีวิตการเล่าให้เห็นภาพและความรู้สึกของเธอจึงเป็นเพียงการเล่าผ่านประสบการณ์ของผู้หญิงคนหนึ่งหลุดเข้าไปในโลกมืด แน่ใจที่ว่ามันอาจตื่นเต้น ชวนให้ค้นหา หากที่สุด สิ่งที่เราค้นพบนั้นไม่ใช่ความตื่นเต้นทางเพศอย่างที่เธอสัมผัสและรับรู้ในครั้งแรกๆ แต่กลับเป็นชายที่ถูกพันนาการในโชตรวนของความทรงจำ ถูกโอบยัดด้วยหนามแหลมของอดีต เธอจึงเป็นเหมือนกัญญาเพียงดอกเดียวที่สามารถปลดปล่อยเขาไปสู่อิสรภาพ และเธอใช้มันในนามของความรัก

นี่หรือเปล่าคือที่มาของประโยคที่ว่า เพื่อรักแล้ว ทุกอย่างล้วนมีค่าควรแก่การทุ่มเท

ความน่าสนใจของนวนิยายเรื่องนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่ามีฉากแบบนี้อยู่มากเท่าไร แต่ที่ว่าทุกครั้งที่มี มันเชื่อมโยงมาจากอะไร เหตุอยู่ตรงไหน นับแต่วิธีการจนถึงสิ่งต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ ซึ่งถ้าจะมองกันในวงกว้างแล้ว ล้วนเคยปรากฏมาแล้วในงานวรรณกรรมหรือนิยายทั้งสิ้น แม้กระทั่งซิลเวอร์บอลเองก็เคยปรากฏในเรื่อง *ไซกุน*

ดังนั้นการอ่านให้ครบทั้งสามเล่มจึงจะเป็นคำตอบที่ใช้อธิบายความกังขาใดๆ ที่ใครจะมีต่อนวนิยายชุดนี้ได้ดีที่สุดใน

อย่างไรก็ดี แม้เนื้อหาอันเกี่ยวเนื่องกับสัมพันธภาพทางเพศของนวนิยาย

ชุด *Fifty Shades* จะมีความเป็นเหตุเป็นผลอย่างเป็นปัจเจก แต่เรื่องก็แต่งขึ้นตามขนบของตะวันตกที่เชื่อว่าพฤติกรรมของตัวละครเป็นเรื่องส่วนบุคคล แม้ไม่มีการผิใจ ไม่มีการจุดคร่าอนาจาร เป็นการเดินไปในเส้นทางชีวิตของคนสองคนที่มีสุขทุกข์ร่วมกัน แต่ในกระบวนการทางภาษา จึงจำเป็นอยู่เองที่ต้นฉบับจะต้องได้รับการขัดเกลา ตัดต่อย่อความในบางบทเพื่อให้เกิดความเหมาะสม แม้ว่าในภาษาไทยมีคำให้ใช้อยู่มาก แต่กระนั้นก็ต้องเลือกใช้อย่างระมัดระวัง โดยเช่นที่อุษณา เพลิงธรรม กล่าวเอาไว้ว่า

“ของอย่างนี้จะเขียนให้มันวิจิตรก็ได้ จะเขียนให้มัน
สัปดาห์ก็ได้ ขอให้เข้าใจเขียนเถอะ ของแบบนี้มันมีอยู่เรื่อย
ที่มันมีอยู่ที่ภาษาที่ใช้ ถ้าใช้ภาษาดี ๆ มันก็ไปได้ เขียนภาษา
ให้เรียบร้อยแล้วมันก็ไปลงที่เดียวกันนั่นแหละ”

เช่นนี้รายละเอียดบางอย่างอาจขาดหายไปจากต้นฉบับ ก็เกิดจากความตั้งใจที่ต้องการตัดเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสม แต่ถึงกระนั้นก็เชื่อว่าจะไม่กระทบต่อโครงเรื่อง เพราะใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ยังอยู่ครบ แต่ถูกกระวังไม่ให้เกินงามต่อการนำเสนอในสังคมไทย อย่างไรก็ตาม นวนิยายชุดนี้จำเป็นอยู่ที่จะกฎเกณฑ์ในการจำกัดอายุผู้อ่านที่ควรจะเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้น เพราะยังคงมีบางฉากบางตอนที่อ่านแล้วให้ความรู้สึกรุนแรง หรืออาจถูกตีความไปว่าเป็นอนาจารจากมุมมองแบบชนบ แต่กลับเป็นปรากฏการณ์สามัญในโลกโซเชียลเน็ตเวิร์ค ที่การควบคุมดูแลเป็นไปได้ยาก แต่กลับง่ายต่อการเข้าถึง

ตราบที่เราไม่อาจปฏิเสธการมีอยู่ของนิยายเรื่องนี้ในสังคมโลก การยอมรับอย่างเรียนรู้ เข้าใจในบริบทอย่างเปิดใจน่าจะเป็นหนทางที่ดีกว่าอย่างอื่น เพราะที่สุดแล้ว ทุกอย่างก็ไม่มีอะไรเที่ยง ล้วนวนเวียนเกิดดับอยู่อย่างนี้

ปรากฏการณ์ของนวนิยายชุด *Fifty Shades* ที่สุดก็คงไม่ต่างจากฟ้าผ่าในเมฆฝนแห่งวงการหนังสือโลกเท่านั้น